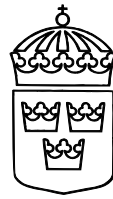

Regeringens proposition

2011/12:77

Tredje inreklamspaketet för el och naturgas
– vissa genomförandeåtgärder

Prop.
2011/12:77

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 1 mars 2012

Fredrik Reinfeldt

Lena Ek
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i ellagen (1997:857) och naturgaslagen (2005:403). Syftet med förslagen är att genomföra delar av EU:s s.k. tredje inreklamspaket för el och naturgas.

I propositionen föreslås att vissa samriskföretag på el- respektive naturgasmarknaden ska vara skyldiga att upprätta en övervakningsplan.

Det föreslås att ett elnätstföretag inte ska få ingå avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät förrän de metoder som har använts för att utforma avtalsvillkoren, med undantag för avgifter för överföring av el och för anslutning, har prövats av nätmyndigheten. Vidare ska den som innehar en förgasningsanläggning (LNG-anläggning) inte få börja tillämpa sin tariff för tillträde förrän de metoder som har använts för att utforma tariffen har godkänts av tillsynsmyndigheten.

I propositionen föreslås vidare att det ska införas tydligare krav på åtskillnad av naturgaslagring i förhållande till produktion av eller handel med naturgas.

På naturgasområdet föreslås också bestämmelser som ska säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter inom en transmissions-, lagrings- eller förgasningsverksamhet inte görs tillgängliga för delar av företaget eller koncernen som bedriver annan verksamhet. Regeringen eller tillsynsmyndigheten ska samtidigt få meddela föreskrifter om skyldighet för sådana företag att offentliggöra information som har betydelse för naturgasmarknadens funktion.

Bestämmelserna om undantag för ny naturgasinfrastruktur föreslås få ett delvis annat innehåll.

Slutligen föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för el- och natur-

gasleverantörer att dokumentera och bevara uppgifter om leveransavtal Prop. 2011/12:77
och derivatinstrument och på begäran lämna sådana uppgifter till en
svensk myndighet eller Europeiska kommissionen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2012.

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)	6
2.2	Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)	9
3	Ärendet och dess beredning	18
4	Övervakningsplan för samriskföretag	19
4.1	Direktivens krav	19
4.2	Samriskföretag på elområdet	20
4.3	Samriskföretag på naturgasområdet	22
5	Villkor för tillträde till infrastruktur	23
5.1	Tillträde till elnät	23
5.2	Tillträde till förgasningsanläggning	26
6	Åtskillnad av naturgaslagring	28
6.1	Tydligare krav på åtskillnad av lagringsverksamhet	28
6.2	Yrkemässiga intressen	29
6.3	Faktisk beslutanderätt	30
6.4	Övervakningsplan	31
6.5	Undantag	31
7	Konfidentiell behandling av uppgifter	32
7.1	Gasmarknadsdirektivets krav	32
7.2	Förbud mot att röja uppgifter	33
7.3	Offentliggörande av information	34
8	Ny naturgasinfrastruktur	35
8.1	Bakgrund	35
8.2	Nya krav för att bevilja undantag	35
8.2.1	Undantagets omfattning	35
8.2.2	Villkor för förvaltning och tilldelning av kapacitet	37
8.3	Prövningsmyndighet	39
8.4	Behovet av övergångsbestämmelser	41
9	Skyldighet att bevara information	42
10	Ikraftträdande	46
11	Konsekvensanalys	46
11.1	Inledning	46
11.2	Företagen på elmarknaden	46
11.3	Naturgasföretagen	47
11.4	Energimarknadsinspektionen	49
11.5	De allmänna förvaltningsdomstolarna	50
12	Författningskommentar	52
12.1	Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)	52
12.2	Förslaget till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)	55

Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009	66	Prop. 2011/12:77
Bilaga 2	Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009	105	
Bilaga 3	Sammanfattning av NELGA:s betänkande Tredje inre marknads paketet för el och naturgas (SOU 2010:30).....	148	
Bilaga 4	Nya el- och gasmarknadsutredningens lagförslag	156	
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna vid remissbehandlingen av betänkandet Tredje inre marknads paketet för el och naturgas (SOU 2010:30).....	183	
Bilaga 6	Sammanfattning av promemorian Tredje inre marknads paketet för el och naturgas – vissa genomförandeåtgärder	184	
Bilaga 7	Promemorians lagförslag	185	
Bilaga 8	Förteckning över remissinstanserna för promemorian Tredje inre marknads paketet för el och naturgas – vissa genomförandeåtgärder	196	
Bilaga 9	Lagrådsremissens lagförslag	197	
Bilaga 10	Lagrådets yttrande	208	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 mars 2012.....		214	
Rättsdatablad		215	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2011/12:77

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i ellagen (1997:857),
2. lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).

2.1 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om ellagen (1997:857)

dels att 13 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 3 kap. 17 b §, 4 kap. 1 a § och 12 kap. 15 §, samt närmast före 12 kap. 15 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.*17 b §*

Ett samriskföretag ska upprätta och genomföra en övervakningsplan, om

1. företaget har bildats för att genomföra ett samarbete som syftar till att integrera marknader för el i Norden och Europeiska unionen, och

2. det bland de företag som har bildat samriskföretaget finns nätföretag som ingår i samma koncern som företaget, utan att vara produktionsföretag som avses i 1 i §, bedriver produktion av eller handel med el.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som företaget ska vidta för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen ska särskilt anges de särskilda skyldigheter som företagets anställda har för att förhindra detta.

Övervakningsplanen ska godkännas av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter. Planen ska ges in till byrån för prövning av sådant godkännande.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55, Celex 32009L0072).

4 kap.*1 a §*

En nätkoncessionshavare får inte ingå avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät förrän de metoder som har använts för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Nätmyndigheten ska godkänna metoderna, om de kan antas leda till att avtalen uppfyller de krav som anges i 1 § första stycket. Prövningen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för överföring av el och för anslutning.

Om nätmyndigheten inte godkänner de metoder som föreslås i en ansökan, ska myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället ska tillämpas.

Beslut enligt första och andra styckena gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

12 kap.***Bevarande av information****15 §*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för elleverantörer att dokumentera och bevara uppgifter om leveransavtal, derivatinstrument och transaktioner som gäller sådana avtal eller instrument samt att på begäran lämna sådana uppgifter till en svensk myndighet eller Europeiska kommissionen.

13 kap.
5 §²

Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 18–20 §§, 3 kap. 3, 6–8, 9 b, 11, 14 och 15 §§, 4 kap. 6, 7 och 10 §§, 5 kap. 3, 11–13, 15–17, 26 och 27 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8 och 11 §§, beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas *hos* allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till *kammarrätten*.

Regeringen *får meddela* föreskrifter om överklagande av andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 18–20 §§, 3 kap. 3, 6–8, 9 b, 11, 14 och 15 §§, 4 kap. 1 a, 6, 7 och 10 §§, 5 kap. 3, 11–13, 15–17, 26 och 27 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8 och 11 §§, beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas *till* allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till *kammarrätt*.

Regeringen *meddelar* föreskrifter om överklagande *till regeringen* av andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som *har* meddelats med stöd av lagen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.
  2. De nya bestämmelserna i 4 kap. 1 a § tillämpas dock inte på
    - a) sådana avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät som en nätkoncessionshavare ingår före den 1 januari 2013, eller
    - b) avtal som nätkoncessionshavaren ingår under tiden från det att en ansökan om metodprövning har lämnats in till nätmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om ansökan har lämnats in före utgången av augusti 2012.

² Senaste lydelse 2009:892.

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om naturgaslagen (2005:403)²
dels att 9 kap. 5 och 6 §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 9 kap. 5 § ska utgå,
dels att 1 kap. 7 a §, 4 kap. 2 §, 6 kap. 5 § och 9 kap. 1 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fjorton nya paragrafer, 1 kap. 6 a §, 3 kap. 2 f, 10 a och 12 §§, 4 kap. 2 a–2 d §§ och 7–10 §§, 9 kap. 3 a § och 10 kap. 13 §, samt närmast före 3 kap. 12 §, 4 kap. 7, 9 och 10 §§ och 10 kap. 13 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

6 a §

Med transmission avses i denna lag överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar med undantag för högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

7 a §³

Med transmissionsnätsoperatör avses i denna lag den som bedriver överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar med undantag för högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

Med transmissionsnätsoperatör avses i denna lag den som bedriver transmission.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073).

² Senaste lydelse av 9 kap. 5 § 2011:713.

³ Senaste lydelse 2011:713.

2 f §

Om en transmissionsnätsoperatör bedriver även annan verksamhet än transmission, ska operatören säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter om transmissionen inte görs tillgängliga för de delar av företaget som bedriver annan verksamhet.

Om en transmissionsnätsoperatör ingår i en koncern, ska operatören säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter om transmissionen inte görs tillgängliga för företag i koncernen som bedriver annan verksamhet.

Första och andra styckena hindrar inte att kommersiellt känsliga uppgifter om transmission görs tillgängliga för företag eller delar av företag som bedriver annan verksamhet, om det är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion.

10 a §

Ett samriskföretag ska upprätta och genomföra en övervakningsplan, om

1. företaget har bildats för att genomföra ett samarbete som syftar till att integrera marknader för naturgas i Norden och Europeiska unionen, och

2. det bland de företag som har bildat samriskföretaget finns en transmissionsnätsoperatör som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som företaget ska vidta för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen ska dessutom anges de särskilda skyldigheter

som företagets anställda har för att förhindra detta.

Övervakningsplanen ska godkännas av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter. Planen ska ges in till byrån för prövning av sådant godkännande.

Offentliggörande av information

12 §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet för en transmissionsnätoperatör att offentliggöra information som har betydelse för naturgasmarknadens funktion.

4 kap.

2 §

Ett företag som innehar en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får inte bedriva handel med naturgas.

I ett sådant företag får inte en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver handel med naturgas.

Ett företag som innehar en lagringsanläggning får inte bedriva produktion av eller handel med naturgas. Om ett sådant företag ingår i en koncern, ska dess organisation och beslutsordning vara skild från företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

En styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som innehar en lagringsanläggning får inte samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

2 a §

Ett företag som innehar en lagringsanläggning och ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas får inte bevilja anställda i ledande ställning löner eller andra förmåner som grundar sig på resultatet i de

2 b §

Ett företag som innehar en lagringsanläggning och ingår i en koncern där ett annat företag bedriver produktion av eller handel med naturgas ska, tillsammans med sitt moderföretag, se till att det har en i förhållande till övriga företag i koncernen faktisk och självständig beslutanderätt när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av anläggningen.

Första stycket hindrar inte att moderföretaget har sådan insyn och utövar sådan styrning av anläggningsföretaget som krävs för att säkerställa en rimlig avkastning på de investeringar som gjorts i anläggningsföretaget. Moderföretaget får dock inte ge instruktioner åt anläggningsföretaget om företagets löpande förvaltning eller beslut att bygga eller modernisera en lagringsanläggning, om inte instruktionerna avser åtgärder eller beslut som går utöver de ekonomiska ramar som fastställts av anläggningsföretagets bolagsstämma eller motsvarande organ.

2 c §

Om ett företag som innehar en lagringsanläggning bedriver även annan verksamhet än lagring av naturgas, ska företaget säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter om lagringen inte görs tillgängliga för de delar av företaget som bedriver annan verksamhet.

Ett företag som innehar en lagringsanläggning och ingår i en koncern ska säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter om lagringen inte görs tillgäng-

liga för företag i koncernen som bedriver annan verksamhet.

Första och andra styckena hindrar inte att kommersiellt känsliga uppgifter om lagringen görs tillgängliga för företag eller delar av företag som bedriver annan verksamhet, om det är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion.

2 d §

Bestämmelserna i 2 c § om företag som innehar en lagringsanläggning och om lagring av naturgas gäller även företag som innehar en förgasningsanläggning och drift av en sådan anläggning.

Övervakningsplan

7 §

Ett företag som innehar en lagringsanläggning och ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ska upprätta en övervakningsplan och se till att planen följs.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som företaget ska vidta för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen ska anges de särskilda skyldigheter som företagets anställda har för att motverka detta.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen.

8 §

Den som är skyldig att upprätta en övervakningsplan enligt 7 § ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits. Rapporten ska ges in till tillsyns-

myndigheten och i samband med detta offentliggöras av ingivaren.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om offentliggörandet av den årliga rapporten.

Undantag från kraven på innehavare av lagringsanläggningar

9 §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om undantag från de skyldigheter som följer av 2–2 b, 7 och 8 §§.

Offentliggörande av information

10 §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet för företag som innehar en lagrings- eller förgasningsanläggning att offentliggöra information som har betydelse för naturgasmarknadens funktion.

6 kap.

5 §⁴

Den som bedriver överföring av naturgas får inte börja tillämpa sin avgift och övriga villkor för sådan anslutning som avses i 3 kap. 5 § eller sin *överföringstariff* förrän de metoder som har använts för att utforma avgiften eller tariffen har godkänts av tillsynsmyndigheten. Godkännande ska lämnas, om metoderna kan antas leda till att avgiften eller tariffen uppfyller kraven på att den ska vara objektiv och icke-diskriminerande.

Den som bedriver överföring av naturgas *eller innehar en förgasningsanläggning* får inte börja tillämpa sin avgift och övriga villkor för sådan anslutning som avses i 3 kap. 5 § eller sin *tariff för överföring eller tillträde* förrän de metoder som har använts för att utforma avgiften eller tariffen har godkänts av tillsynsmyndigheten. Godkännande ska lämnas, om metoderna kan antas leda till att avgiften eller tariffen uppfyller

⁴ Senaste lydelse 2010:1976.

Om tillsynsmyndigheten inte godkänner de metoder som avses med en ansökan, ska myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället ska tillämpas.

Beslut enligt första och andra styckena gäller omedelbart. Tillsynsmyndigheten ska delge sådana beslut enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

9 kap.

1 §⁵

Den som har ansökt om koncession som avser byggande av en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får, om den berörda ledningen eller anläggningen är av större omfattning, beviljas undantag från skyldigheterna enligt 3 kap. 2–2 d, 5, 6 och 8–10 §§, 4 kap. 2, 5 och 6 §§ samt 6 och 7 kap.

Den som har ansökt om koncession som avser byggande av en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får, om den berörda ledningen eller anläggningen är av större omfattning, beviljas undantag från skyldigheterna enligt 3 kap. 2–2 d, 5 och 6 §§, 4 kap. 5 och 6 §§, 6 kap. 1–3, 4 och 5 §§ och 7 kap. 5 § samt föreskrifter som har meddelats med stöd av 6 kap. 3 a §.

Detsamma gäller den som har ansökt om koncession som avser ett väsentligt utökande av kapaciteten i en befintlig sådan ledning eller anläggning.

Ett beslut om undantag enligt andra stycket får endast avse den utökade kapaciteten i den berörda ledningen eller anläggningen.

Ett beslut om undantag får avse hela eller en del av kapaciteten i den berörda ledningen eller anläggningen.

3 a §

Innan ett beslut om undantag meddelas ska villkor fastställas för hanteringen av kapacitet.

Villkoren ska säkerställa att

1. alla potentiella användare av ledningen eller anläggningen får möjlighet att anmäla sitt intresse för att teckna avtal om viss kapacitet innan kapaciteten fördelas, och

2. den kapacitet som inte används görs till föremål för handel på en marknad och att den som har tecknat avtal om kapacitet

⁵ Senaste lydelse 2011:713.

har möjlighet att bedriva sådan handel.

Den som har ansökt om undantag ska ha fördelat kapaciteten inom sex månader efter det att villkor har fastställts enligt första och andra styckena. Ett undantag får inte beviljas innan kapaciteten har fördelats.

4 §

Ärenden om undantag enligt 1 § prövas av regeringen efter ansökan.

Regeringen meddelar föreskrifter om i vilka fall frågor enligt detta kapitel prövas av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter och i vilka fall de prövas av tillsynsmyndigheten.

Tillsynsmyndigheten skall utreda ärenden som anges i första stycket och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Tillsynsmyndigheten skall därvid offentliggöra sitt yttrande.

10 kap.

Bevarande av information

13 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för naturgasleverantörer att dokumentera och bevara uppgifter om leveransavtal, derivat-instrument och transaktioner som gäller sådana avtal eller instrument samt att på begäran lämna sådana uppgifter till en svensk myndighet eller Europeiska kommissionen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

2. De nya bestämmelserna i 6 kap. 5 § första stycket tillämpas dock inte på

a) sådana tariffer för tillträde till en förgasningsanläggning som gäller för tiden före det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2013 eller närmast därefter, eller

b) sådan tariff för tillträde till en förgasningsanläggning som anläggningens innehavare tillämpar från det att en ansökan om godkännande har lämnats in till tillsynsmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om ansökan har lämnats in före utgången av augusti 2012. Prop. 2011/12:77

Den 13 juli 2009 antogs det s.k. tredje inre marknads paketet för el och naturgas av Europaparlamentet och rådet. Paketet består av två direktiv och tre förordningar.

Direktiv 2009/72/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55, Celex 32009L0072), i det följande *elmarknadsdirektivet*, och direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073), i det följande *gasmarknadsdirektivet*, skulle i huvudsak genomföras i nationell lagstiftning senast den 3 mars 2011. Direktiven återges i *bilagorna 1 och 2*.

Den 30 juli 2009 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare (dir. 2009:21) med uppdrag bl.a. att följa det pågående arbetet inom EU med att utforma gemensamma regler för den inre marknaden för el och naturgas och lämna förslag till lagstiftning och regelverk i övrigt som krävs för att genomföra Europeiska gemenskapens reviderade el- och gasmarknadsdirektiv. Den 4 maj 2010 överlämnade Nya el- och gasmarknadsutredningen (NELGA) sitt betänkande Tredje inre marknads paketet för el och naturgas – Fortsatt europeisk harmonisering (SOU 2010:30). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 3*. Utredningens lagförslag återges i *bilaga 4*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. En sammanfattning av remissinstansernas synpunkter finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2010/3529/E).

Regeringen har i propositionen Tredje inre marknads paketet för el och naturgas (prop. 2010/11:70) lämnat förslag till nya lagar om certifiering av företag som bedriver överföring av el i stamledningar respektive naturgas genom högtrycksledningar. Vidare har regeringen föreslagit ett antal ändringar i ellagen (1997:857) och naturgaslagen (2005:403). Syftet med förslagen är att genomföra det tredje inre marknads paketet.

Regeringen konstaterade i propositionen att det i en rad frågor saknades underlag för att slutligt ta ställning till om genomförandeåtgärder var nödvändiga eller för att lämna förslag till en författningsreglering.

Mot denna bakgrund utarbetades i Regeringskansliet promemorian Tredje inre marknads paketet för el och naturgas – vissa genomförandeåtgärder, i det följande promemorian. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 6*. Promemorians lagförslag återges i *bilaga 7*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8*. En sammanfattning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2010/3529/E).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 26 januari 2012 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 9*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 10*.

Regeringen har i propositionen i huvudsak följt Lagrådets förslag. Lagrådets synpunkter behandlas i författningskommentaren. Vidare har vissa redaktionella ändringar gjorts i förhållande till lagrådsremissen. Prop. 2011/12:77

4 Övervakningsplan för samriskföretag

4.1 Direktivens krav

Elmarknadsdirektivet

I artikel 6 i elmarknadsdirektivet finns bestämmelser om främjande av regionalt samarbete.

I artikel 6.1 behandlas medlemsstaternas och tillsynsmyndigheternas skyldighet att samarbeta med varandra i syfte att integrera sina inhemska marknader på en eller flera regionala nivåer. Artikel 6.2 handlar om uppgifter som ska fullgöras av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Agency for the Cooperation of Energy Regulators, ACER). I artikel 6.3 stadgas att medlemsstaterna vid genomförandet av direktivet ska se till att de systemansvariga för överföringssystemen har ett eller flera regionalt integrerade system som omfattar två eller flera medlemsstater för kapacitetstilldelning och för kontroll av säkerheten för nätet. Regeringen har bedömt att några särskilda åtgärder inte är nödvändiga för att genomföra kraven i artikel 6.1–6.3 (prop. 2010/11:70 s. 56).

I artikel 6.4 föreskrivs att om vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen deltar i ett samriskföretag som inrättats i syfte att genomföra samarbetet ska samriskföretaget upprätta och genomföra en övervakningsplan med åtgärder som ska vidtas för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende. I övervakningsplanen ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla målet att utesluta diskriminering och beteenden som motverkar konkurrens. Planen ska underställas ACER:s godkännande. De övervakningsansvariga för de vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen ska oberoende av andra kontrollera att planen följs.

Regeringen har konstaterat att regelverket behöver kompletteras i fråga om vad som ska gälla i en situation där ett vertikalt integrerat företag ingår i ett samriskföretag som agerar på den svenska elmarknaden (a. st.).

Gasmarknadsdirektivet

I artikel 7 i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om främjande av regionalt samarbete motsvarande dem som finns i artikel 6 i elmarknadsdirektivet. Regeringen har konstaterat att det svenska regelverket behöver kompletteras i enlighet med artikel 7.4 för att reglera vad som ska gälla i en situation där ett vertikalt integrerat företag ingår i ett samriskföretag som agerar på den svenska naturgasmarknaden (prop. 2010/11:70 s. 144).

Regeringens förslag: Ett samriskföretag ska upprätta och genomföra en övervakningsplan, om

- företaget har bildats för att genomföra ett samarbete som syftar till att integrera marknader för el i Norden och Europeiska unionen, och
- det bland de företag som har bildat samriskföretaget finns nätföretag som ingår i samma koncern som företag som bedriver produktion av eller handel med el, med undantag för företag som bedriver elproduktion som uteslutande är knuten till driften av stam-
nätet.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som samriskföretaget ska vidta för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen ska särskilt anges de särskilda skyldigheter som företagets anställda har för att förhindra detta.

Övervakningsplanen ska godkännas av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter. Planen ska ges in till byrån för prövning av sådant godkännande.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte framfört några invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av lagstiftning

I Sverige finns bestämmelser om övervakningsplan i 3 kap. 17 och 17 a §§ ellagen. Bestämmelserna, som svarar mot krav som ställs upp i artikel 26.2 d i elmarknadsdirektivet, gäller företag som bedriver nätverksamhet och som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med el. Något generellt krav att ett sådant samriskföretag som avses i artikel 6.4 i elmarknadsdirektivet ska upprätta en övervakningsplan finns inte i den svenska ellagstiftningen. Det är därför nödvändigt att införa regler om detta.

Företag som omfattas av skyldigheten

Skyldigheten att upprätta en övervakningsplan gäller ett samriskföretag ("joint undertaking") som har inrättats för att genomföra ett sådant regionalt samarbete som avses i artikel 6 i elmarknadsdirektivet, dvs. ett samarbete som syftar till att integrera de nationella marknaderna för el på en eller flera regionala nivåer. Ett sådant samriskföretag kan vara systemansvarig för överföringssystem (TSO) eller oberoende systemansvarig för överföringssystem (ISO) på regional nivå, sköta handelsplatser (t.ex. Nord Pool och APX-ENDEX) eller sköta andra marknadsfrågor, såsom kapacitetshantering och balansering. Kravet på övervakningsplan gäller endast om det bland de företag som deltar i samarbetet finns "vertikalt integrerade systemansvariga för överförings-

systemen”. Med detta uttryck avses företag som bedriver stamnätsverksamhet och samtidigt ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med el. I Sverige är en sådan vertikal integration inte tillåten enligt de nya bestämmelserna om åtskilt ägande, som finns i 3 kap. 1 f–1 j §§ ellagen. Det är dock tänkbart att ett vertikalt integrerat företag från ett land som tillåter vertikalt integrerade stamnätsföretag kan komma att delta i ett regionalt samarbete som etableras i Sverige.

Bestämmelserna om åtskilt ägande hindrar dock inte att ett stamnätsföretag i Sverige ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av stamnätsföretagets ledningsnät. Någon skyldighet att upprätta en övervakningsplan bör därför inte uppkomma endast därför att stamnätsföretaget ingår i en koncern med ett sådant produktionsföretag.

Övervakningsplanens innehåll

I enlighet med vad som anges i artikel 6.4 i elmarknadsdirektivet ska det av övervakningsplanen framgå vilka åtgärder som ska vidtas för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen ska särskilt anges de särskilda skyldigheter som samriskföretagets anställda har för att förhindra detta. Planen måste vidare ges in till ACER för godkännande.

Övervakningsansvariga

Enligt elmarknadsdirektivet ska de övervakningsansvariga för de vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen oberoende av andra kontrollera att planen följs. Som redan nämnts är sådana vertikalt integrerade systemansvariga inte tillåtna i Sverige. Något behov av att i svensk lag reglera skyldigheterna för de övervakningsansvariga bedöms därför inte finnas.

Regeringens förslag: Ett samriskföretag ska upprätta och genomföra en övervakningsplan, om

– företaget har bildats för att genomföra ett samarbete som syftar till att integrera marknader för naturgas i Norden och Europeiska unionen, och

– det bland de företag som har bildat samriskföretaget finns en transmissionsnätsoperatör som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som samriskföretaget ska vidta för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen ska dessutom anges de särskilda skyldigheter som företagets anställda har för att förhindra detta.

Övervakningsplanen ska godkännas av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter. Planen ska ges in till byrån för prövning av sådant godkännande.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte framfört några invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av lagstiftning

I 3 kap. 9 och 10 §§ naturgaslagen (2005:403) finns bestämmelser om övervakningsplan, som är utformade på samma sätt som motsvarande bestämmelser i ellagen. Bestämmelserna svarar mot artikel 26.2 d i gasmarknadsdirektivet och innebär inte att det finns något allmänt krav på att ett sådant samriskföretag som avses i artikel 7.4 i direktivet ska upprätta en övervakningsplan. Nya föreskrifter om övervakningsplan för samriskföretag bör således införas i naturgaslagen.

Företag som omfattas av skyldigheten

Kravet på övervakningsplan gäller endast om det bland de företag som deltar i ett samriskföretag finns ”vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen”. Med detta uttryck avses transmissionsnätsoperatörer som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas. I Sverige är en sådan vertikal integration inte tillåten enligt de nya bestämmelserna om åtskilt ägande, som finns i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen. Det är dock tänkbart att ett vertikalt integrerat företag från ett land som tillåter vertikal integration kan komma att delta i ett regionalt samarbete som etableras i Sverige.

När det gäller övervakningsplanens innehåll samt den roll som gasmarknadsdirektivet ger ACER och de övervakningsansvariga finns inte skäl att göra någon annan bedömning än den som redovisats i avsnitt 4.2 i fråga om samriskföretag på elområdet.

5 Villkor för tillträde till infrastruktur

5.1 Tillträde till elnät

Regeringens förslag: En nätkoncessionshavare ska inte få ingå avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät förrän de metoder som har använts för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Nätmyndigheten ska godkänna metoderna, om de kan antas leda till att avtalen är objektiva och icke-diskriminerande. Prövningen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för överföring av el och för anslutning. Om nätmyndigheten inte godkänner de metoder som föreslås i en ansökan, ska myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället ska tillämpas.

Nätmyndighetens beslut ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Beslutet ska dock gälla omedelbart.

Bestämmelserna om förhandsprövning ska dock inte tillämpas på sådana avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät som en nätkoncessionshavare ingår före den 1 januari 2013 eller avtal som nätkoncessionshavaren ingår under tiden från det att en ansökan om metodprövning har lämnats in till nätmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om ansökan har lämnats in före utgången av augusti 2012.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Linköping* har ifrågasatt utformningen av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna. I övrigt har remissinstanserna tillstyrkt förslaget eller inte framfört några invändningar mot det i sak.

Skälen för regeringens förslag

Elmarknadsdirektivets krav

I artikel 37.6 i elmarknadsdirektivet finns bestämmelser om förhandsprövning av villkor för tillträde till infrastruktur. Tillsynsmyndigheterna, i Sverige nätmyndigheten, ska ansvara för att i förväg fastställa eller godkänna åtminstone metoder för att beräkna eller fastställa villkoren för anslutning och tillträde till nationella nät, inklusive överförings- och distributionstariffer eller deras beräkningsmetoder, tillhandahållande av balanstjänster samt tillträde till gränsöverskridande infrastruktur,

Behovet av lagstiftning

Regeringen har bedömt att lagändringar kan vara påkallade med anledning av artikel 37.6 c i direktivet, som gäller tillträde till gränsöverskridande infrastruktur (prop. 2010/11:70 s. 69).

När det gäller avgifterna för överföring av el och för anslutning finns redan bestämmelser om förhandsprövning i 5 kap. ellagen (1997:857). Även utlandsförbindelser omfattas av förhandsregleringen. Särskilda bestämmelser om sådana förbindelser finns i 5 kap. 24 § ellagen.

Det finns i dag inga bestämmelser om generell förhandsprövning när det gäller andra villkor för tillträde till elnätet än sådana som avser avgifter för överföring av el och för anslutning, vare sig i fråga om ledningar inom landet eller i fråga om utlandsförbindelserna. För att det inte ska råda någon tvekan om att den svenska lagstiftningen uppfyller kraven i artikel 37.6 i elmarknadsdirektivet bör det införas bestämmelser om förhandsprövning även när det gäller andra villkor för tillträde till elnätet än avgifter.

Förhandsprövningens utformning

En lämplig förlaga till en bestämmelse om förhandsprövning av villkor finns i 8 kap. 4 a § andra stycket ellagen. Där föreskrivs att den systemansvariga myndigheten inte får ingå balansavtal förrän de metoder som har använts för att utforma avtalen har godkänts av nätmyndigheten. Godkännande ska lämnas, om metoderna kan antas leda till att avtalen uppfyller kraven enligt paragrafens första stycke, där det anges att villkoren i balansavtalen ska vara objektiva och icke-diskriminerande. Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 23.2 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG (EUT L 176, 15.7.2003, s. 37, Celex 32003L0054), som i huvudsak motsvaras av artikel 37.6 b i elmarknadsdirektivet.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att en ny bestämmelse införs i 4 kap. 1 a § ellagen, där det föreskrivs att en nätkoncessionshavare inte får ingå avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät förrän de metoder som har använts för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Prövningen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för överföring av el och för anslutning.

Av 4 kap. 1 § ellagen framgår att nättariffer ska vara objektiva och icke-diskriminerande. Med nättariff avses i ellagen inte bara avgifter utan även övriga villkor för överföring av el och för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät (1 kap. 5 §). Syftet med förhandsprövningen är att säkerställa att avtalsvillkoren uppfyller dessa krav.

Det enklaste sättet att i förhand pröva metoderna för utformningen av avtalsvillkor torde vara att på ansökan av ett nätföretag granska de standardvillkor som företaget använder för att utforma avtalen med de

Tillsyn i efterhand

Nätmyndigheten utövar redan i dag tillsyn över att nätföretagen följer föreskrifterna i 4 kap. 1 § ellagen. Det tillhör således myndighetens uppgifter att övervaka att de avtal som företagen ingår med kunderna också i praktiken är objektiva och icke-diskriminerande. Den förhandsgranskning som föreslås i propositionen ska inte ersätta en sådan efterhandsgranskning utan bör uppfattas som ett komplement till den tillsyn som äger rum redan i dag.

Överklagande

Nätmyndighetens beslut i frågor om förhandsgodkännande bör kunna överklagas på samma sätt som myndighetens beslut enligt 8 kap. 4 a § ellagen. Ett sådant beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I enlighet med artikel 37.12 i elmarknadsdirektivet ska nätmyndighetens beslut gälla utan hinder av att det överklagas.

Övergångsbestämmelser

När lagen träder i kraft får nätkoncessionshavaren inte ingå avtal förrän de metoder som används för att utforma avtalsvillkoren i berörda delar har godkänts av nätmyndigheten. De avtal som nätkoncessionshavaren har ingått före ikraftträdandet bör dock inte bli ogiltiga. Nätmyndigheten kommer också att behöva tid efter ikraftträdandet för att pröva ansökningar om godkännande. För att göra detta möjligt bör det i övergångsbestämmelser till en början anges att bestämmelserna om förhandsprövning inte ska tillämpas på sådana avtal som ingås före den 1 januari 2013. *Förvaltningsrätten i Linköping* har inte funnit någon närmare förklaring i promemorian till varför ikraftträdandet inte kan avvaktas till detta datum. Det kan därför som ett förtydligande anmärkas att det är motiverat med en övergångslösning oavsett vilken tidpunkt som väljs för ikraftträdandet.

Det är tänkbart att nätmyndigheten i några fall inte hinner meddela beslut i frågan om godkännande av de metoder som ska användas för att utforma avtalsvillkoren före utgången av år 2012. För att den berörda nätkoncessionshavaren ändå ska kunna ingå nya avtal under tiden innan nätmyndigheten har fattat beslut i frågan bör det föreskrivas att de nya bestämmelserna inte heller ska tillämpas på avtal som nätkoncessionshavaren ingår under tiden från det att en ansökan om metodprövning har lämnats in till nätmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om ansökan lämnas in före utgången av augusti 2012.

Regeringens förslag: Den som innehar en förgasningsanläggning ska inte få börja tillämpa sin tariff för tillträde förrän de metoder som har använts för att utforma tariffen har godkänts av tillsynsmyndigheten. Godkännande ska lämnas, om metoderna kan antas leda till att tariffen uppfyller kraven på att den ska vara objektiv och icke-diskriminerande.

Bestämmelserna om förhandsprövning ska dock inte tillämpas på sådana tariffer för tillträde till en förgasningsanläggning som gäller för tiden före det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2013 eller närmast därefter eller sådan tariff för tillträde som anläggningens innehavare tillämpar från det att en ansökan om godkännande har lämnats in till tillsynsmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om ansökan har lämnats in före utgången av augusti 2012.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Linköping* har ifrågasatt utformningen av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna. I övrigt har remissinstanserna tillstyrkt förslaget eller inte framfört några invändningar mot det i sak.

Skälen för regeringens förslag

Tariffbegreppet i naturgaslagen

I 1 kap. 5 § ellagen finns en definition av nättariffer. Med sådana tariffer avses i ellagen avgifter och övriga villkor för överföring av el och för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät. Någon motsvarande uttrycklig definition finns inte i 2005 års naturgaslag. Detta ska dock ses mot bakgrund av Lagrådets yttrande över förslaget till ny naturgaslag. I lagförslaget fanns definitioner av överförings- och lagertariff samt tariff för tillträde till en förgasningsanläggning. Lagrådet konstaterade emellertid att det fick anses klart att med ”tariff” avsågs såväl avgifter som övriga villkor utan att detta uttryckligen föreskrevs i lagtexten (prop. 2004/05:62 s. 429). Den nya naturgaslagen kom i denna del att utformas i enlighet med Lagrådets synpunkter.

De bestämmelser i naturgaslagen som gäller tariffer för överföring eller tillträde tar således sikte även på andra villkor än bara avgifterna för tjänsterna.

Behovet av en förhandsreglering

Som regeringen redan har konstaterat behöver frågan om villkoren för tillträde till LNG-anläggningar (förgasningsanläggningar) och gränsöverskridande infrastruktur utredas ytterligare (prop. 2010/11:70 s. 157 f.).

De aktuella kraven finns i artikel 41.6 a och c i gasmarknadsdirektivet. Tillsynsmyndigheterna ska ansvara för att i förväg fastställa eller

godkänna åtminstone metoder för att beräkna eller fastställa villkoren för tillträde till förgasningsanläggningar samt tillträde till gränsöverskridande infrastruktur, inbegripet förfaranden för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning.

När det gäller villkoren för överföring av naturgas och för anslutning finns redan bestämmelser om förhandsprövning i 6 kap 5 § naturgaslagen (2005:403). Den som bedriver överföring av naturgas får inte börja tillämpa sin avgift och övriga villkor för anslutning eller sin överföringstarriff förrän de metoder som har använts för att utforma avgiften eller tariffen har godkänts av tillsynsmyndigheten. Godkännande ska lämnas, om metoderna kan antas leda till att avgiften eller tariffen uppfyller kraven på att den ska vara objektiv och icke-diskriminerande. Utlandsförbindelser till Sverige omfattas av förhandsregleringen och, som framgått ovan, omfattar förhandsregleringen även förfaranden för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning.

Det finns i dag inga bestämmelser om förhandsprövning när det gäller tillträde till förgasningsanläggningar. För att den svenska lagstiftningen ska uppfylla kraven i artikel 41.6 i gasmarknadsdirektivet bör det införas bestämmelser om en sådan prövning. Den förhandsreglering som i dag gäller i fråga om överföring och anslutning bör därför omfatta även tillträde till förgasningsanläggningar.

Övergångsbestämmelser

När lagen träder i kraft får innehavaren av en förgasningsanläggning inte tillämpa sin tariff för tillträde till anläggningen förrän de metoder som används för att utforma tariffen har godkänts av tillsynsmyndigheten. De tariffer som tillämpas vid ikraftträdandet bör dock inte automatiskt bli ogiltiga. Tillsynsmyndigheten kan också behöva tid efter ikraftträdandet för att pröva en ansökan om godkännande. Det bör därför i en övergångsbestämmelse anges att den nya förhandsregleringen inte ska tillämpas på sådana tariffer som gäller för tiden före det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2013 eller närmast därefter. Som har anmärkts i avsnitt 5.1 är det motiverat med en övergångslösning oavsett vilken tidpunkt som väljs för ikraftträdandet.

Det är tänkbart att tillsynsmyndigheten inte hinner meddela beslut i frågan om godkännande innan det nya räkenskapsåret börjar. För att säkerställa att en innehavare av en förgasningsanläggning kan tillämpa sina tariffer under tiden fram till dess att tillsynsmyndigheten har meddelat beslut i frågan bör det därför föreskrivas att bestämmelsen om förhandsprövning inte ska tillämpas på tariff som en anläggningens innehavare tillämpar från det att en ansökan om godkännande har lämnats in till tillsynsmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om ansökan har lämnats in före utgången av augusti 2012.

6.1 Tydligare krav på åtskillnad av lagringsverksamhet

Regeringens förslag: Ett företag som innehar en lagringsanläggning ska inte få bedriva produktion av naturgas. Om ett sådant företag ingår i en koncern, ska dess organisation och beslutsordning vara skild från företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

Åtskillnadskraven ska inte gälla företag som innehar en förgasningsanläggning.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte framfört några invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag*Gasmarknadsdirektivets krav*

I artikel 15 i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om åtskillnad av systemansvariga för lagringssystem. Av artikel 15.1 framgår att systemansvariga för lagringssystem som ingår i vertikalt integrerade företag ska vara oberoende av annan verksamhet som inte rör överföring eller lagring av naturgas, åtminstone när det gäller juridisk form, organisation och beslutsfattande. Av artikel 15.2 framgår att vissa minimikriterier ska gälla för att säkerställa att den systemansvarige för lagringssystemet är oberoende. Bland annat får enligt artikel 15.2 a de personer som ansvarar för ledningen av den systemansvarige för lagringssystemet inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade naturgasföretag som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften när det gäller produktion eller leverans av naturgas.

Artikel 15 i gasmarknadsdirektivet gäller endast lagringsanläggningar som är tekniskt eller ekonomiskt nödvändiga för ett effektivt tillträde till systemet för leverans till kunderna i enlighet med artikel 33.

Den svenska lagstiftningen

Bestämmelser om åtskillnad av lagrings- och förgasningsanläggningar finns i 4 kap. 2 § naturgaslagen (2005:403). Där stadgas till en början att ett företag som innehar en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning inte får bedriva handel med naturgas. I ett sådant företag får inte en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver handel med naturgas.

Bestämmelserna i 4 kap. 2 § naturgaslagen svarar endast delvis mot de krav som ställs upp i artikel 15 i gasmarknadsdirektivet när det gäller innehavare av lagringsanläggningar. Kraven i direktivet svarar i allt väsentligt mot krav på funktionell åtskillnad som enligt artikel 26.1 och 26.2 i elmarknadsdirektivet gäller för företag som bedriver eldistribution. De kraven har i Sverige genomförts genom bestämmelserna i 3 kap.

1 a–1 e, 17 och 17 a §§ ellagen (1997:857). Sådana krav finns även i artikel 26 i gasmarknadsdirektivet, men när det gäller naturgasföretag har Sverige valt att inte införa några bestämmelser om funktionell åtskillnad med hänvisning till den möjlighet till undantag som finns enligt artikel 26.4 i direktivet (jfr prop. 2004/05:62 s. 152–155 och prop. 2010/11:70 s. 151).

Mot bakgrund av det som nu har redovisats bör det i fråga om innehavare av lagringsanläggningar införas bestämmelser om funktionell åtskillnad i den svenska naturgaslagen. Föreskrifterna bör utformas på i huvudsak samma sätt som bestämmelserna om funktionell åtskillnad i 3 kap. ellagen. Regeringen föreslår därför att det av 4 kap. 2 § naturgaslagen ska framgå att om ett företag som innehar en lagringsanläggning ingår i en koncern ska dess organisation och beslutsordning vara skild från företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas. Vidare bör det tydliggöras att ett sådant anläggningsföretag inte självt får bedriva produktion av naturgas.

Förgasningsanläggningar

Av artikel 29 i gasmarknadsdirektivet framgår att artikel 26.1, som innehåller bestämmelser om åtskillnad av systemansvariga för distributions-systemet, inte ska hindra verksamheten för en systemansvarig med kombinerat ansvar för transmissions-, LNG-, lagrings- och distributions-systemen, under förutsättning att denne systemansvarige följer artikel 9.1, eller artiklarna 14 och 15, eller kapitel IV, eller omfattas av artikel 49.6. Innebörden av detta är att den kombinerat systemansvarige, i tillämpliga fall, måste leva upp till de krav på åtskillnad som direktivet ställer upp i fråga om transmissionsnätsoperatörer och innehavare av lagringsanläggningar.

Några åtskillnadskrav som tar sikte på LNG-system (förgasningsanläggningar) utanför området för kombinerat systemansvar finns däremot inte i gasmarknadsdirektivet. Att kombinerat systemansvariga som bedriver transmission eller distribution av naturgas eller innehar lagringsanläggningar lever upp till åtskillnadskraven säkerställs genom en rad föreskrifter i naturgaslagen. Några särskilda bestämmelser om åtskillnad av förgasningsanläggningar är därför inte nödvändiga. Bestämmelserna om åtskillnad i 4 kap. naturgaslagen bör därför inte gälla förgasningsanläggningar.

6.2 Yrkesmässiga intressen

Regeringens förslag: Ett företag som innehar en lagringsanläggning och ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ska inte få bevilja anställda i ledande ställning löner eller andra förmåner som grundar sig på resultatet i de delar av koncernen som bedriver sådan produktion eller handel.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte framfört några invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 15.2 b i gasmarknadsdirektivet framgår att lämpliga åtgärder ska vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ledningen av den systemansvarige för lagringssystemet beaktas på ett sätt som säkerställer att dessa personer kan agera självständigt.

Ett motsvarande krav i artikel 26.2 b i elmarknadsdirektivet har i Sverige genomförts genom 3 kap. 1 c § ellagen (jfr prop. 2008/09:216 s. 15). Regeringen föreslår att en ny bestämmelse införs i 4 kap. 2 a § naturgaslagen och att föreskrifterna i ellagen används som förebild. Ett företag som innehar en lagringsanläggning och ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ska inte få bevilja anställda i ledande ställning löner eller andra förmåner som grundar sig på resultatet i de delar av koncernen som bedriver sådan produktion eller handel.

6.3 Faktisk beslutanderätt

Regeringens förslag: Ett företag som innehar en lagringsanläggning och ingår i en koncern där ett annat företag bedriver produktion av eller handel med naturgas ska, tillsammans med sitt moderföretag, se till att det har en i förhållande till övriga företag i koncernen faktisk och självständig beslutanderätt när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av anläggningen.

Det sagda ska inte hindra att moderföretaget har sådan insyn och utövar sådan styrning av anläggningsföretaget som krävs för att säkerställa en rimlig avkastning på de investeringar som gjorts i anläggningsföretaget. Moderföretaget ska dock inte få ge instruktioner åt anläggningsföretaget om företagets löpande förvaltning eller beslut att bygga eller modernisera en lagringsanläggning, om inte instruktionerna avser åtgärder eller beslut som går utöver de ekonomiska ramar som fastställts av anläggningsföretagets bolagsstämman eller motsvarande organ.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte framfört några invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 15.2 c i gasmarknadsdirektivet framgår att den systemansvarige för lagringssystemet ska ha faktisk beslutanderätt, oberoende av det integrerade naturgasföretaget, när det gäller de tillgångar som behövs för drift, underhåll och utveckling av lagringsanläggningar. Detta ska inte hindra förekomsten av lämpliga samordningssystem för att säkerställa ett skydd för moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga övervakningsrättigheter när det gäller avkastningen på tillgångar i ett dotterbolag. Detta ska särskilt göra det möjligt för moderbolaget att godkänna den årliga finansieringsplan eller det motsvarande instrument som upprättas av den systemansvarige för lagringssystemet och att fastställa övergripande gränser för dess

dotterbolags skuldsättningsnivå. Det ska inte vara tillåtet för moderbolaget att ge instruktioner för den dagliga driften eller om enskilda beslut beträffande uppförande eller uppgradering av lagringsanläggningar, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i den godkända finansieringsplanen eller motsvarande instrument.

En motsvarande reglering finns i dag i 3 kap. 1 d § ellagen (jfr prop. 2008/09:216 s. 16–25). Bestämmelser med i huvudsak samma innehåll bör införas i naturgaslagen i fråga om den faktiska beslutanderätten för företag som innehar en lagringsanläggning. I propositionen föreslås sådana bestämmelser i 4 kap. 2 b § naturgaslagen.

6.4 Övervakningsplan

Regeringens förslag: Ett företag som innehar en lagringsanläggning och ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ska upprätta en övervakningsplan och se till att planen följs.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som företaget ska vidta för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen ska anges de särskilda skyldigheter som företagets anställda har för att motverka detta.

Den som är skyldig att upprätta en övervakningsplan ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits. Rapporten ska ges in till tillsynsmyndigheten och i samband med detta offentliggöras av ingivaren.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten ska få meddela föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen och om offentliggörandet av den årliga rapporten.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte framfört några invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 15.2 d i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om övervakningsplan. De motsvarar i huvudsak de krav på övervakningsplan som finns i artikel 26.2 d i direktivet och som har genomförts i Sverige genom 3 kap. 9 och 10 §§ naturgaslagen. Till skillnad från vad som anges i den artikeln finns dock i artikel 15.2 d inga särskilda föreskrifter om den övervakningsansvariges oberoende.

Regeringen föreslår att bestämmelser om övervakningsplan i enlighet med gasmarknadsdirektivets krav införs i 4 kap. 7 och 8 §§ naturgaslagen.

6.5 Undantag

Regeringens förslag: Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten ska få meddela föreskrifter om undantag från kraven på åtskillnad när det gäller lagringsanläggningar.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte framfört några invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 15.1 andra stycket i gasmarknadsdirektivet framgår att artikeln endast ska gälla lagringsanläggningar som är tekniskt eller ekonomiskt nödvändiga för ett effektivt tillträde till systemet för leverans till kunderna i enlighet med artikel 33. I Sverige finns för närvarande endast en lagringsanläggning, som ligger i berget Skallen utanför Halmstad. Något praktiskt behov av ett undantag kan i nuläget inte antas finnas.

Bestämmelser om undantag kan föras in direkt i naturgaslagen. Det som framför allt talar emot en sådan lösning är att det kan visa sig vara svårt att närmare precisera vilka anläggningar som är tekniskt eller ekonomiskt nödvändiga för ett effektivt tillträde till systemet för leverans till kunderna. Det kan därför bli aktuellt med föreskrifter av en sådan karaktär att det är motiverat att de meddelas på lägre normnivå än lag. Det finns inte heller något starkt behov av en reglering i lagform.

I propositionen föreslås därför att det i 4 kap. 9 § naturgaslagen införs ett bemyndigande för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten att meddela föreskrifter om undantag från kraven på åtskillnad.

7 Konfidentiell behandling av uppgifter

7.1 Gasmarknadsdirektivets krav

Förbud mot att röja kommersiellt känsliga uppgifter

I artikel 16 i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om konfidentiell behandling av uppgifter.

Av artikel 16.1 i gasmarknadsdirektivet framgår till en början att vissa företag ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter som erhålls i verksamheten konfidentiellt och förhindra att sådana uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt. De företag som berörs är systemansvariga för och ägare till överförings- och lagringssystem eller LNG-anläggningar. Med den terminologi som används i naturgaslagen (2005:403) är det transmissionsnätoperatörer samt innehavare av lagrings- och förgasningsanläggningar som avses. De krav som i direktivet riktar sig mot ”ägare till överföringsystem” (transmission system owner, TSOW) är tillämpliga endast i medlemsstater som infört andra åtskillnadslösningar än åtskilt ägande enligt artikel 9.1–9.3 och 9.6 i gasmarknadsdirektivet. Med det som i artikel 16 benämns ”företag” bör vidare i detta sammanhang förstås såväl fristående företag som koncerner.

Ett naturgasföretag som berörs av bestämmelsen ska i synnerhet inte röja kommersiellt känsliga uppgifter för övriga delar av företaget eller koncernen såvida inte detta är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion.

När det gäller ägare till överföringssystem (TSOW) ställs vidare ett särskilt krav upp för att efterlevnaden av reglerna om åtskillnad av information ska kunna säkerställas. Den del av företaget eller koncernen som bedriver överföring av naturgas och övriga delar får inte ha gemensamma funktioner, t.ex. gemensam juridisk avdelning, med undantag för rent administrativa funktioner eller IT-funktioner. Kravet är dock inte relevant i Sverige, som har valt en ordning med åtskilt ägande.

Missbruk av kommersiellt känsliga uppgifter

Av artikel 16.2 framgår att transmissionsnätoperatörer och innehavare av lagrings- och förgasningsanläggningar, i samband med anknuten företags försäljning eller köp av naturgas, inte får missbruka kommersiellt känsliga uppgifter som erhållits från tredje part i samband med tillhandahållande av eller förhandlingar om tillträde till systemet.

Offentliggörande av information

I artikel 16.3 stadgas att information som är nödvändig för en effektiv konkurrens och en välfungerande marknad ska offentliggöras. Denna skyldighet påverkar inte kravet att behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt.

7.2 Förbud mot att röja uppgifter

Regeringens förslag: Om en transmissionsnätoperatör eller ett företag som innehar en lagrings- eller förgasningsanläggning bedriver även annan verksamhet, ska företaget säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter inte görs tillgängliga för de delar av företaget som bedriver annan verksamhet. Om företaget ingår i en koncern, ska det säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter inte görs tillgängliga för företag i koncernen som bedriver annan verksamhet. Det som nu har sagts ska inte hindra att kommersiellt känsliga uppgifter görs tillgängliga om det är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte framfört några invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av lagstiftning

När det gäller det allmänna förbudet mot att röja kommersiellt känsliga uppgifter på ett diskriminerande sätt saknas skäl att införa särskilda bestämmelser i naturgaslagstiftningen. Regeringen har tidigare, i fråga om motsvarande krav i artikel 10 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG

(EUT L 176, 15.7.2003, s. 57, Celex 32003L0055), bedömt att det inte kommit fram några starkt vägande skäl för att införa särskilda regler om tystnadsplikt för företagen på naturgasmarknaden (prop. 2004/05:62 s. 110 f.). I det sammanhanget konstaterade regeringen vidare att det enligt konkurrenslagstiftningens regel om missbruk av dominerande ställning inte var tillåtet att i en konkurrensutsatt verksamhet utnyttja information som man hade fått tillgång till i en monopolverksamhet.

Det nya gasmarknadsdirektivet innebär emellertid att krav har tillkommit i förhållande till direktiv 2003/55/EG. Det finns nu särskilda krav på att inte röja uppgifter ens för andra delar av företaget.

Regleringens utformning

Det framstår som en alltför ingripande åtgärd att införa exempelvis bestämmelser om tystnadsplikt för de anställda i ett naturgasföretag i förhållande till andra delar av företaget eller andra företag i samma koncern. Gasmarknadsdirektivets krav kan i stället genomföras genom att det berörda företaget åläggs en skyldighet att säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter om transmission, lagring eller förgasning av naturgas inte görs tillgängliga för de delar av företaget eller koncernen som bedriver annan verksamhet.

I enlighet med vad som anges i artikel 16.1 i gasmarknadsdirektivet ska det fortfarande vara möjligt att göra kommersiellt känslig information tillgänglig om det är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion.

Regeringen föreslår att de nya bestämmelserna införs i 3 kap. 2 f § och 4 kap. 2 c och 2 d §§ naturgaslagen.

7.3 Offentliggörande av information

Regeringens förslag: Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten ska få meddela föreskrifter om skyldighet för transmissionsnätsoperatörer och företag som innehar en lagrings- eller förgasningsanläggning att offentliggöra information som har betydelse för naturgasmarknadens funktion.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte framfört några invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 16.3 i gasmarknadsdirektivet stadgas att information som är nödvändig för en effektiv konkurrens och en välfungerande marknad ska offentliggöras.

Ett allmänt hållt krav att offentliggöra information framstår som alltför svårtolkat för att det ska vara lämpligt att införa en bestämmelse om en sådan skyldighet. Det bör i stället vara möjligt för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten att meddela föreskrifter om skyldighet för berörda naturgasföretag att offentliggöra information som har betydelse för naturgasmarknadens funktion. Sådana föreskrifter kan bli aktuella om det visar sig att företagen hemlighåller

sådan information och att andra bestämmelser om offentliggörande, t.ex. Prop. 2011/12:77 i 6 kap. 4 § naturgaslagen, inte är tillämpliga.

Regeringen föreslår att nya normgivningsbemyndiganden införs i 3 kap. 12 § och 4 kap. 10 § naturgaslagen.

8 Ny naturgasinfrastruktur

8.1 Bakgrund

I 9 kap. naturgaslagen (2005:403) finns bestämmelser som gör det möjligt för den som planerar att bygga en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning att få undantag från naturgaslagstiftningens bestämmelser om juridisk och personell åtskillnad, om anslutning av naturgasledning, om överföring av naturgas, om mätning och rapportering av överförd naturgas, om anskaffande av energi, om övervakningsplan, om lagring av naturgas, om tillträde till förgasningsanläggningar, om anslutningsavgifter och tariffer samt om övergripande systemansvar och balansansvar (3 kap. 2–2 d, 5, 6 och 8–10 §§, 4 kap. 2, 5 och 6 §§ samt 6 och 7 kap. naturgaslagen). Ett ärende om undantag utreds av tillsynsmyndigheten som med ett eget yttrande överlämnar ärendet till regeringen för beslut.

Bestämmelserna i 9 kap. naturgaslagen har tillkommit mot bakgrund av kraven i artikel 22 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG.

8.2 Nya krav för att bevilja undantag

8.2.1 Undantagets omfattning

Regeringens förslag: Naturgasinfrastruktur ska kunna beviljas undantag från naturgaslagens bestämmelser om avgränsning av transmissionsverksamhet, tillträde för tredje part till naturgasledningar, lagrings- och förgasningsanläggningar och förhandsreglering av tariffer.

Ett beslut om undantag ska få avse hela eller en del av kapaciteten i den berörda ledningen eller anläggningen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Naturvårdsverket* har anfört att de föreslagna ändringarna kommer att ytterligare underlätta utbyggnaden av naturgasinfrastruktur, vilket riskerar att binda upp energisystemet för en lång tid framöver i fossila bränslen och ifrågasatt om den aktuella ändringen krävs för att gasmarknadsdirektivets syfte ska anses uppnått. Övriga remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller inte framfört några invändningar mot det.

Skyldigheter som undantas

Artikel 36 i gasmarknadsdirektivet svarar i huvudsak mot artikel 22 i direktiv 2003/55/EG. De nya bestämmelserna skiljer sig dock i några avseenden från kraven i det äldre direktivet.

Av artikel 36.1 i gasmarknadsdirektivet framgår att undantag får göras från bestämmelserna i artiklarna 9, 32, 33, 34, 41.6, 41.8 och 41.10.

I artikel 9 finns bestämmelser om åtskillnad av transmissionsverksamhet, som i Sverige har genomförts genom 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen.

Bestämmelserna i artikel 32 i gasmarknadsdirektivet gäller tillträde för tredje part till naturgasledningar och förgasningsanläggningar. Kraven har införlivats i svensk rätt genom bestämmelser i naturgaslagen om tillträde till naturgasledningar (3 kap. 5 och 6 §§) och förgasningsanläggningar (4 kap. 6 §) samt om anslutningsavgifter och tariffer (6 kap.).

I artikel 33 i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om tillträde till lagringsanläggningar. Kraven har i Sverige genomförts genom 4 kap. 5 § och 6 kap. 2, 3 a och 4 §§ naturgaslagen.

I artikel 41.6 i gasmarknadsdirektivet föreskrivs att tillsynsmyndigheterna ska ansvara för att i förväg fastställa eller godkänna åtminstone metoder för att beräkna eller fastställa villkoren för anslutning och tillträde till nationella gasnät, tillträde till förgasningsanläggningar, tillhandahållande av balanstjänster och tillträde till gränsöverskridande infrastruktur. I Sverige finns motsvarande bestämmelser i 6 kap. 5 § och 7 kap. 5 § naturgaslagen.

Av artikel 41.8 i gasmarknadsdirektivet framgår att när det gäller fastställande eller godkännande av tariffer eller metoder och av balanstjänster ska tillsynsmyndigheterna säkerställa att innehavarna av naturgasledningar både på kort och lång sikt ges lämpliga incitament att öka effektiviteten, främja integrationen av marknaden och säkra leveranser samt stödja forskningsverksamheten på området. Enligt artikel 41.10 ska tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att vid behov begära att naturgasföretagen ändrar villkoren för att säkerställa att de är proportionerliga och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt. Kraven i artikel 41.8 och 41.10 har i Sverige genomförts genom de befogenheter som tilldelats tillsynsmyndigheten. I denna del har det dock inte funnits skäl att i särskilda bestämmelser, utöver dem som redan angetts, ålägga naturgasföretagen skyldigheter.

Vad undantaget avser

Av artikel 36.6 i gasmarknadsdirektivet framgår att ett undantag får gälla hela eller delar av den nya infrastrukturens kapacitet. Detsamma gäller kapaciteten hos befintlig infrastruktur med väsentligt utökad kapacitet.

De skyldigheter som omfattas av undantag enligt nuvarande 9 kap. 1 § första stycket naturgaslagen motsvarar i stort de skyldigheter som anges i artikel 36.1 i gasmarknadsdirektivet. Samstämmigheten är dock inte fullständig.

När det gäller befintlig infrastruktur tillåter den nuvarande regleringen i 9 kap. 1 § tredje stycket naturgaslagen undantag endast i fråga om den utökade kapaciteten i ledningen eller anläggningen. I denna fråga är utrymmet för undantag således mindre än vad gasmarknadsdirektivet tillåter.

Naturvårdsverket har ifrågasatt om en ändring krävs för att gasmarknadsdirektivets syfte ska anses uppnått. Regeringen konstaterar emellertid att det är nödvändigt att anpassa de svenska bestämmelserna så att de överensstämmer med det som anges i direktivet för att detta ska anses genomfört i Sverige.

8.2.2 Villkor för förvaltning och tilldelning av kapacitet

Regeringens förslag: Innan ett beslut om undantag meddelas i fråga om naturgasinfrastruktur ska villkor fastställas för hanteringen av kapacitet.

Villkoren ska säkerställa att

– alla potentiella användare av ledningen eller anläggningen får möjlighet att anmäla sitt intresse för att teckna avtal om viss kapacitet innan kapaciteten fördelas, och

– den kapacitet som inte används görs till föremål för handel på en marknad och att den som har tecknat avtal om kapacitet har möjlighet att bedriva sådan handel.

Den som har ansökt om undantag ska ha fördelat kapaciteten inom sex månader efter det att villkor har fastställts. Ett undantag ska inte få beviljas innan kapaciteten har fördelats.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte framfört några invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag

Gasmarknadsdirektivets krav

I artikel 36.6 andra och tredje styckena i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om villkor som ska fastställas i det enskilda fallet i samband med att undantag beviljas. Det som anges i andra stycket innebär ingen huvudsaklig ändring i förhållande till direktiv 2003/55/EG och har genomförts genom 9 kap. 3 § andra stycket naturgaslagen, där det framgår att ett beslut om undantag ska förenas med de villkor som behövs för att säkerställa att de krav som gäller som förutsättningar för undantag uppfylls.

I artikel 36.6 tredje stycket i gasmarknadsdirektivet finns nya bestämmelser. Där framgår att tillsynsmyndigheten redan innan ett undantag beviljas ska besluta om vilka regler och system som ska gälla för förvaltning och tilldelning av kapacitet. Enligt reglerna ska alla potentiella användare av infrastrukturen erbjudas att meddela sitt intresse för att teckna avtal om viss kapacitet innan tilldelningen av kapacitet i den nya infrastrukturen sker; detta gäller även kapacitet för eget bruk. Tillsynsmyndigheten ska kräva att reglerna för hantering av överbelastning också innebär en skyldighet att erbjuda outnyttjad kapacitet på marknaden och att användare av infrastrukturen ges rätt att handla med sin avtalade kapacitet på andrahandsmarknaden. I sin bedömning av de kriterier som anges i artikel 36.1 a, b och e ska tillsynsmyndigheten beakta resultaten av kapacitetstilldelningen.

Bestämmelserna i artikel 36.6 tredje stycket ska ses mot bakgrund av punkten 35 i ingressen till direktivet. Där anförs bl.a. att för att förstärka de positiva effekterna på konkurrens och försörjningstrygghet av undantagna infrastrukturprojekt bör det göras en prövning av marknadens intresse i projektets planeringsfas och att bestämmelserna för hantering av överbelastning bör tillämpas samtidigt.

Regler och system

Uttrycket ”regler och system” kan ge intrycket av att det rör sig om föreskrifter som ska meddelas av tillsynsmyndigheten. Det är dock tydligt att det som avses är villkor som ska fastställas i det enskilda fallet. Villkoren ska fastställas innan ett ärende om undantag avgörs slutligt. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i det nuvarande 9 kap. naturgaslagen. Regeringen föreslår därför att bestämmelser om villkor av detta slag införs i 3 a § i samma kapitel.

I enlighet med vad som stadgas i gasmarknadsdirektivet ska villkoren gälla för hanteringen av kapacitet. De ska säkerställa dels att alla potentiella användare av ledningen eller anläggningen får möjlighet att anmäla sitt intresse för att teckna avtal om viss kapacitet innan kapaciteten fördelas, dels att den kapacitet som inte används görs till föremål för handel på en marknad och att den som har tecknat avtal om kapacitet har möjlighet att bedriva sådan handel.

För att den myndighet som prövar frågan om undantag ska kunna beakta resultatet av kapacitetstilldelningen på det sätt som förutsätts i artikel 36.6 tredje stycket i gasmarknadsdirektivet måste tilldelningen ha ägt rum innan frågan avgörs slutligt. Mot den bakgrunden bör det också ställas upp ett krav att den som har ansökt om undantag ska ha fördelat kapaciteten inom en viss tid. Regeringen föreslår att sökanden ska ha fördelat kapaciteten inom sex månader efter det att villkor för hanteringen av kapacitet har fastställts.

Regeringens förslag: Regeringen meddelar föreskrifter om i vilka fall frågor om undantag prövas av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter och i vilka fall de prövas av tillsynsmyndigheten.

Bemyndigandet till regeringen att meddela föreskrifter om handläggningen ska upphävas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte framfört några invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag

Tillsynsmyndighetens prövning

Av artikel 36.3 i gasmarknadsdirektivet framgår att den nationella tillsynsmyndigheten, i Sverige Energimarknadsinspektionen, beslutar om undantag i det enskilda fallet.

Gränsöverskridande infrastruktur

I artikel 36.4 i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om ny naturgasinfrastruktur som sträcker sig över mer än en medlemsstats territorium. När det gäller sådan gränsöverskridande infrastruktur får byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER) lämna ett rådgivande yttrande till de berörda medlemsstaternas tillsynsmyndigheter inom två månader från den dag då en begäran om undantag mottogs av den sista av dessa tillsynsmyndigheter.

Om samtliga berörda tillsynsmyndigheter har kommit överens beträffande begäran om undantag inom sex månader från den dag då begäran mottogs av den sista av dessa tillsynsmyndigheter, ska de informera ACER om detta.

Av artikel 36.4 tredje stycket framgår att ACER i vissa fall ska utföra de uppgifter som i artikel 36 tilldelas de berörda medlemsstaternas tillsynsmyndigheter. ACER ska fungera som beslutande organ om de berörda tillsynsmyndigheterna inte har kunnat nå någon överenskommelse inom sex månader från den dag då begäran om undantag mottogs av den sista av dessa myndigheter. De berörda tillsynsmyndigheterna får gemensamt begära att sexmånadersperioden ska förlängas med högst tre månader. ACER ska också utföra uppgifterna om de berörda tillsynsmyndigheterna gemensamt begär det.

Annan nationell myndighet

Av artikel 36.7 i gasmarknadsdirektivet framgår att medlemsstaterna, utan hinder av punkt 3, får föreskriva att tillsynsmyndigheten eller ACER, alltefter omständigheterna, ska avge sitt yttrande om förfrågan om undantag till det relevanta organet i medlemsstaten inför det formella beslutet. Yttrandet ska offentliggöras tillsammans med beslutet.

Sverige har utnyttjat den motsvarande möjligheten enligt direktiv 2003/55/EG. Av nuvarande 9 kap. 4 § naturgaslagen framgår sålunda att ärenden om undantag prövas av regeringen efter ansökan. Tillsynsmyndigheten ska utreda ärendena och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Tillsynsmyndigheten ska därvid offentliggöra sitt yttrande.

Enligt nuvarande 9 kap. 5 § naturgaslagen ska ett beslut om undantag av regeringen utan dröjsmål anmälas till Europeiska kommissionen. I 9 kap. 6 § finns ett bemyndigande för regeringen att meddela ytterligare föreskrifter som rör handläggning av ansökan om undantag.

Beslutande myndighet

Utgångspunkten är enligt artikel 36.3 i gasmarknadsdirektivet att den nationella tillsynsmyndigheten ska besluta om undantag. Det är dock enligt artikel 36.7 möjligt för en medlemsstat att föreskriva att tillsynsmyndigheten eller ACER, alltefter omständigheterna, ska avge sitt yttrande om förfrågan om undantag till det relevanta organet i medlemsstaten inför det formella beslutet. Det är vidare tillsynsmyndigheten som ska fastställa regler och system enligt artikel 36.6.

När det gäller gränsöverskridande infrastruktur skiljer sig prövningen enligt gasmarknadsdirektivet i två viktiga avseenden från det som föreskrivs i direktiv 2003/55/EG. Till att börja med ska ACER ha möjlighet att yttra sig i sådana ärenden. Vidare ska prövningen i vissa fall göras av ACER i stället för en nationell myndighet. Det svenska regelverket måste ändras för att svara mot gasmarknadsdirektivets krav i dessa frågor.

Utgångspunkten att det är tillsynsmyndigheten som ska pröva frågorna om undantag är ännu tydligare i gasmarknadsdirektivet än i direktiv 2003/55/EG. Det är tillsynsmyndigheten som ska fastställa villkor för kapacitetstilldelningen innan det slutliga beslutet om undantag meddelas. När det gäller gränsöverskridande infrastruktur förutsätts tillsynsmyndigheterna i flera medlemsstater samordna sin prövning. Kan de inte nå en överenskommelse, ska frågan överlämnas till ACER. Mot denna bakgrund finns det starka praktiska skäl som talar för att den svenska nationella tillsynsmyndigheten snarare än regeringen bör pröva frågor om undantag. En sådan ordning är också förenlig med en inriktning på att från regeringen lyfta bort sådana ärenden som inte kräver ställningstagande från regeringen som politiskt organ.

ACER:s prövning

Som framgått ovan finns det situationer där ACER ska pröva frågorna om undantag när ärendet rör gränsöverskridande infrastruktur. Det är därför nödvändigt att i svenska nationella föreskrifter ange när ACER fungerar som prövningsmyndighet i enlighet med det som anges i artikel 36.4 i gasmarknadsdirektivet.

Ett ärende om undantag som avser gränsöverskridande infrastruktur innebär att en eller flera tillsynsmyndigheter i andra stater måste ta ställning i frågan. Praktiska erfarenheter av en sådan samverkan kan motivera ändringar i de nationella bestämmelserna om förfarandet,

liksom de riktlinjer som EU-kommissionen beslutar med stöd av artikel 36.10 i gasmarknadsdirektivet. Frågorna är inte heller sådana att de måste regleras i lag. Det framstår mot denna bakgrund som lämpligt att regeringen anger förutsättningarna för att ACER ska vara prövningsmyndighet i förordning.

Bestämmelser om handläggningen

Det finns i dag bestämmelser om handläggningen av ärenden om undantag i 9 kap. 4 och 5 §§ naturgaslagen. I 6 § i samma kapitel finns ett bemyndigande för regeringen att meddela ytterligare föreskrifter som rör handläggning av ansökan om undantag.

Med hänsyn till att ett annat organ än regeringen ska pröva ärenden om undantag måste även bestämmelserna om förfarandet ändras. Frågorna är inte av sådan beskaffenhet att de måste regleras i lagform, utan rymms inom det område där regeringen kan meddela föreskrifter med stöd av 8 kap. 7 och 11 §§ regeringsformen. Det krävs sålunda inte heller något särskilt normgivningsbemyndigande i naturgaslagen.

Överklagande

Beslut i frågor om undantag meddelas i dag av regeringen som första och enda instans. Någon generell möjlighet att få ett beslut prövat av domstol finns därför inte. Om ett sådant beslut innefattar en prövning av en enskilds civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i den europeiska konventionen den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen), kan det bli föremål för rättsprövning i Högsta förvaltningsdomstolen enligt lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut.

Att frågor om undantag ska prövas av tillsynsmyndigheten innebär inte att det finns skäl att se annorlunda på behovet av domstolsprövning. Regeringen kan i stället meddela föreskrifter i förordning om överklagande till regeringen.

8.4 Behovet av övergångsbestämmelser

Regeringens bedömning: Det krävs inga särskilda övergångsbestämmelser.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte framfört några invändningar mot bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: I propositionen föreslås att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 juli 2012. Kraven i artikel 36 i gasmarknadsdirektivet skulle ha varit genomförda i nationell rätt senast den 3 mars 2011 (se artikel 54 i direktivet). Det har inte heller framkommit några starka praktiska skäl som talar för att ärenden som har

inletts före ikraftträdandet undantas från den nya handläggningsordningen.

Mot denna bakgrund framstår det som lämpligt att den nya handläggningsordningen tillämpas på såväl ett ärende som inletts före ikraftträdandet som på ett ärende som inletts efter denna tidpunkt. I avsaknad av en särskild övergångsbestämmelse ska ett ärende som kommit in till regeringen före ikraftträdandet överlämnas till tillsynsmyndigheten för fortsatt handläggning. Någon särskild övergångsbestämmelse behövs alltså inte.

9 Skyldighet att bevara information

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för el- och naturgasleverantörer att dokumentera och bevara uppgifter om leveransavtal, derivatinstrument och transaktioner som gäller sådana avtal eller instrument samt att på begäran lämna sådana uppgifter till en svensk myndighet eller Europeiska kommissionen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Finansinspektionen* har föreslagit en ändring i de föreslagna lagtexterna för att underlätta tolkningsfrågor i det framtida informationsutbytet mellan behöriga myndigheter för el- och naturgasmarknaderna respektive värdepappersmarknaden. *Finansinspektionen* anser vidare att skyldigheten för inspektionen att lämna uppgifter till behöriga myndigheter bör regleras i lag. Övriga remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller inte framfört några invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag

Elmarknadsdirektivets krav

I artikel 40 i elmarknadsdirektivet finns bestämmelser om skyldighet att bevara information. Av artikel 40.1 framgår till en början att medlemsstaterna ska kräva att elhandlare under minst fem år håller relevanta uppgifter om samtliga transaktioner gällande elleveransavtal och elderivat med grossister och systemansvariga för överföringssystemet tillgängliga för de nationella myndigheterna, inklusive de nationella tillsynsmyndigheterna, de nationella konkurrensmyndigheterna och Europeiska kommissionen, för fullgörandet av deras uppgifter.

Enligt artikel 40.2 i elmarknadsdirektivet ska uppgifterna innehålla information om relevanta transaktioner, såsom regler om löptid, tillhandahållande och fullgörande samt information om mängd, datum och tider för verkställande, transaktionspriser och metoder för att identifiera den berörda grossisten liksom specificerad information om alla elleveransavtal och elderivat som inte fullgjorts.

Av artikel 40.3 i elmarknadsdirektivet framgår att tillsynsmyndigheten får besluta att göra delar av denna information tillgänglig för marknadsaktörer, förutsatt att kommersiellt känslig information om enskilda marknadsaktörer eller individuella transaktioner inte lämnas ut. Denna

punkt får inte tillämpas på information om finansiella instrument som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG (EUT L 145, 30.4.2004, s. 1, Celex 32004L0039).

Enligt artikel 40.4 i elmarknadsdirektivet får Europeiska kommissionen anta riktlinjer som fastställer metoder och villkor för bevarande av information liksom form och innehåll när det gäller de uppgifter som ska bevaras för att säkerställa en enhetlig tillämpning av artikeln. Av artikel 40.5 framgår att artikeln inte ska tillämpas i fråga om transaktioner avseende elderivat mellan elhandlare, å ena sidan, och grossister och stamnätsföretag, å andra sidan, förrän kommissionen har antagit sådana riktlinjer.

I artikel 40.6 stadgas att bestämmelserna i artikeln inte får skapa ytterligare skyldigheter i förhållande till de berörda myndigheterna för de aktörer som omfattas av direktiv 2004/39/EG. Av artikel 40.7 framgår att om de myndigheter som avses i artikel 40.1 behöver tillgång till de uppgifter som innehas av sådana aktörer, ska de ansvariga myndigheterna enligt det direktivet tillhandahålla de begärda uppgifterna.

Tidigare bedömning

NELGA har pekat på att det i Sverige redan finns en rad bestämmelser om vilken information som ett företag ska spara. Utredningen har också konstaterat att det i ellagstiftningen saknas bestämmelser som anger vilken typ av information som elhandelsföretag ska spara samt vilka myndigheter som ska ha tillgång till denna (SOU 2010:30 s. 203). Regeringen (prop. 2010/11:70 s. 73 f.) har konstaterat att det är osäkert om den lagstiftning som utredningen har pekat på är tillräcklig för att helt uppfylla kraven i artikel 40.

Gällande bestämmelser

NELGA har pekat på de bestämmelser som finns främst i bokföringslagen (1999:1078) och relaterade regler och därutöver på det regelverk som styr de finansiella marknaderna, såsom lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och förordningen (2007:572) om värdepappersmarknaden. Utredningen har vidare funnit det värt att notera att även Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003 (EUT L 211, 14.8.2009, s. 15, Celex 32009R0714) innehåller bestämmelser om bevarande av information.

Det kan till en början konstateras att de aktuella kraven i lagen om värdepappersmarknaden endast gäller värdepappersinstitut. Det är därför framför allt av intresse att undersöka i vilken omfattning kraven i artikel 40 i elmarknadsdirektivet är uppfyllda genom bestämmelserna i bokföringslagen, som gäller alla företag som bedriver handel med el.

Ett företag är enligt bokföringslagen skyldigt att löpande bokföra affärshändelser och se till att det finns verifikationer för alla bokföringsposter. Räkenskapsinformationen ska bevaras.

Med affärshändelser avses i bokföringslagen alla förändringar i storleken och sammansättningen av ett företags förmögenhet som beror på företagets ekonomiska relationer med omvärlden, såsom in- och utbetalningar, uppkomna fordringar och skulder samt egna tillskott till och uttag ur verksamheten av pengar, varor eller annat. Med verifikation avses de uppgifter som dokumenterar en affärshändelse eller en vidtagen justering i bokföringen.

Av särskilt intresse i detta sammanhang är vad som avses med räkenskapsinformation. Dit räknas bl.a. avtal och andra handlingar av särskild betydelse för att belysa verksamhetens ekonomiska förhållanden samt sådana uppgifter i övrigt som är av betydelse för att det ska gå att följa och förstå de enskilda bokföringsposternas behandling i bokföringen (1 kap. 2 § första stycket 8 bokföringslagen).

I 5 kap. 7 § första stycket bokföringslagen stadgas att en verifikation ska innefatta uppgift om när den har sammanställts, när affärshändelsen har inträffat, vad denna avser, vilket belopp den gäller och vilken motpart den berör. I förekommande fall ska verifikationen även innefatta upplysning om handlingar eller andra uppgifter som har legat till grund för affärshändelsen samt var dessa finns tillgängliga.

I 7 kap. bokföringslagen finns bestämmelser om arkivering av räkenskapsinformation. Där föreskrivs bl.a. att dokument, mikroskrift och maskinläsbara medier som används för att bevara räkenskapsinformation ska vara varaktiga och lätt åtkomliga och att de ska bevaras fram till och med det sjunde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades (7 kap. 2 § första stycket).

Det finns sålunda genom reglerna i bokföringslagen en omfattande skyldighet för elhandelsföretagen att bevara information under en tid som överstiger de fem år som krävs enligt artikel 40.1 i elmarknadsdirektivet. Den räkenskapsinformation som ska bevaras måste också i betydande utsträckning antas svara mot de uppgifter som anges i artikel 40.2 i direktivet, dvs. information om relevanta transaktioner, såsom regler om löptid, tillhandahållande och fullgörande samt information om mängd, datum och tider för verkställande, transaktionspriser och metoder för att identifiera den berörda grossisten liksom specificerad information om alla elleveransavtal och elderivat som inte fullgjorts. Det är emellertid tveksamt om det på detta sätt säkerställs att ett elhandelsföretag bevarar samtliga de uppgifter som anges i direktivet. Det kan exempelvis inte utan vidare förutsättas att uppgifterna har särskild betydelse för att belysa verksamhetens ekonomiska förhållanden eller är av betydelse för att det ska gå att följa och förstå de enskilda bokföringsposternas behandling i bokföringen.

Det kan vidare bli aktuellt att anpassa kraven i enlighet med sådana riktlinjer som Europeiska kommissionen får anta enligt artikel 40.4 i fråga om metoder och villkor för bevarande av information, liksom form och innehåll när det gäller de uppgifter som ska bevaras.

Det finns mot denna bakgrund behov av att kunna införa nya bestämmelser, dock endast som ett komplement till den reglering som redan finns i bokföringslagen. Behovet tillgodoses enklast genom att det införs en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för elleverantörer att dokumentera och bevara uppgifter om leveransavtal och derivatinstrument, inklusive information om transaktioner som gäller sådana avtal eller instrument. Regeringen föreslår att det nya normgivningsbemyndigandet införs i 12 kap. 15 § ellagen (1997:897).

Skyldigheten att hålla informationen tillgänglig

I bokföringslagen föreskrivs ingen skyldighet att hålla räkenskapsinformation tillgänglig för myndigheter. Nätmyndighetens nuvarande möjlighet att på begäran få del av sådan information är i nuläget begränsad. Av 12 kap. 2 § första stycket ellagen framgår att en tillsynsmyndighet har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. Nätmyndighetens tillsyn enligt ellagen omfattar dock främst nätföretagen. Utrymmet för att inom ramen för den tillsyn som riktar sig mot elhandelsföretagen begära att få ta del av räkenskapsinformation är relativt litet. Det finns inte heller några bestämmelser som säkerställer att informationen hålls tillgänglig för EU-kommissionen i enlighet med vad som stadgas i artikel 40.1 i elmarknadsdirektivet.

Mot denna bakgrund bör det vara möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för elleverantörer att på begäran lämna uppgifter om leveransavtal och derivatinstrument till en svensk myndighet eller Europeiska kommissionen.

Finansinspektionen har berört frågor om skyldigheten för inspektionen att lämna uppgifter till behöriga myndigheter enligt el- respektive gasmarknadsdirektivet. Det saknas dock underlag för att ta upp spörsmålet inom ramen för detta lagstiftningsärende.

Bestämmelser på naturgasområdet

Även i artikel 44 i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om bevarande av information. Kraven gäller gashandelsföretag och överensstämmer i övrigt med det som föreskrivs i fråga om elhandelsföretag i artikel 40 i elmarknadsdirektivet. De överväganden som redovisats ovan när det gäller företag på elmarknaden är därför i allt väsentligt relevanta även på naturgasområdet (jfr även SOU 2010:30 s. 399–401 och prop. 2010/11:70 s. 162 f.). Det kan sålunda bli aktuellt att ställa krav på naturgasleverantörer utöver vad som stadgas i bokföringslagen. Tillsynsmyndighetens möjlighet att ta del av handlingar enligt 10 kap. 2 § naturgaslagen (2005:403) är inte tillräckligt omfattande för att säkerställa efterlevnaden av kraven i artikel 44 i gasmarknadsdirektivet.

Det bör därför införas en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för naturgasleverantörer att dokumentera och bevara uppgifter om leverans-

avtal, derivatinstrument och transaktioner som gäller sådana avtal eller instrument samt att på begäran lämna sådana uppgifter till en svensk myndighet eller Europeiska kommissionen. Regeringen föreslår att ett sådant normgivningsbemyndigande införs i 10 kap. 13 § naturgaslagen. Prop. 2011/12:77

10 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2012.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Linköping* har inte funnit någon närmare förklaring i promemorian till varför ikraftträdandet inte kan avvaktas till den 1 januari 2013. Övriga remissinstanser har inte berört frågan särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt med hänsyn till att direktiven skulle ha varit genomförda senast den 3 mars 2011.

Vissa frågor om övergångsbestämmelser behandlas i avsnitt 5 och 8.4.

11 Konsekvensanalys

11.1 Inledning

I propositionen presenteras förslag till kompletterande åtgärder som är nödvändiga för ett fullständigt genomförande av det tredje inre marknadspaketet för el och naturgas. Förslagen påverkar främst de enskilda el- och naturgasföretagen och i viss mån Energimarknadsinspektionen.

Företagsgrupper som berörs är elleverantörer och elnätsföretag samt gashandelsföretag, transmissionsnätsoperatörer och innehavare av lagrings- och förgasningsanläggningar.

11.2 Företagen på elmarknaden

Företagen

På den svenska elmarknaden verkar ca 120 elhandelsföretag och ca 170 elnätsföretag. Av elhandelsföretagen är 6 stora företag, 12 medelstora företag och ungefär 100 småföretag. Av elnätsföretagen är 4 stora företag, 9 medelstora företag och ca 160 småföretag.

Regeringen föreslår att vissa samriskföretag ska vara skyldiga att upprätta en övervakningsplan. Några sådana samriskföretag finns i nuläget inte i Sverige. Det finns inte heller anledning att anta att ett sådant företag kommer att inrättas inom överskådlig tid. Förslaget kan därför inte antas ha några kostnadsmässiga konsekvenser för företagen på den svenska elmarknaden.

Villkor för tillträde till elnät

De kostnader som uppkommer för elnätsföretagen genom förhandsregleringen av villkoren för tillträde till en ledning eller ett ledningsnät måste antas vara små. I praktiken kommer företagen att kunna fullgöra sina skyldigheter i detta avseende genom att lämna in utkast till standardavtal till Energimarknadsinspektionen för granskning. Enligt de uppgifter som finns i databasen Malin har företag uppgivit att kostnaderna för att göra jämförbara anmälningar uppgår till 200–400 kr per tillfälle.

Skyldighet att bevara information

I propositionen föreslås att regelverket kompletteras med föreskrifter om skyldigheter för elleverantörer att bevara viss information om leveransavtal och derivatinstrument och göra informationen tillgänglig för svenska nationella myndigheter samt EU-kommissionen. Kommissionen kommer att utfärda närmare riktlinjer om vilken information som ska bevaras och i vilket format den ska tillhandahållas. Därför föreslås ett bemyndigande för regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, att utfärda närmare föreskrifter på området. Först i samband med att sådana föreskrifter tas fram finns möjlighet att närmare bedöma konsekvenserna för företagen.

11.3 Naturgasföretagen

Företagen

På den svenska naturgasmarknaden verkar ett tiotal företag av begränsad storlek.

Övervakningsplan för samriskföretag

Inte heller på naturgasmarknaden finns anledning att anta att det i Sverige inom överblickbar tid kommer att finnas samriskföretag som är skyldiga att upprätta en övervakningsplan enligt de föreslagna bestämmelserna.

När det gäller förslagen till förhandsreglering av villkoren för tillträde till förgasningsanläggningar gäller följande. Det finns i dagsläget inte några sådana anläggningar som är anslutna till det svenska naturgasnätet. Av definitionen i 1 kap. 5 § naturgaslagen (2005:403) följer att detta är en förutsättning för att anläggningen ska betraktas som en förgasningsanläggning enligt naturgaslagen. Därmed uppkommer inte i nuläget några konsekvenser till följd av bestämmelserna om förhandsreglering för de företag som i dag innehar förgasningsanläggningar.

Det finns planer på att bygga nya förgasningsanläggningar i Sverige. Om någon eller några av dessa anläggningar ansluts till naturgasnätet, kommer innehavaren att behöva ansöka om godkännande av tarifferna för tillträde. De aktuella projekten befinner sig emellertid inte på ett sådant stadium att det varit möjligt att inom ramen för det aktuella lagstiftningsärendet bedöma vilka kostnader förhandsprövningen kan medföra för de berörda företagen.

Åtskillnad av naturgaslagring

Det finns endast en lagringsanläggning i Sverige. Den har nyligen förvärvats av Swedegas AB. Det bolaget ingår inte i något koncernförhållande med företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas. Swedegas AB kommer därför inte att behöva några åtgärder med anledning av de nya bestämmelserna om funktionell åtskillnad.

För förgasningsanläggningar föreslås att åtskillnadskraven utgår. Detta ger inte upphov till några konsekvenser.

Förbud mot att röja uppgifter

I nuläget finns det i Sverige endast ett företag, Swedegas AB, som berörs av kravet på konfidentiell behandling av kommersiellt känsliga uppgifter. De kostnader som uppkommer för Swedegas AB får antas vara knutna främst till behovet av att se över befintliga rutiner för hanteringen av viss information. Det bör i sammanhanget noteras att Swedegas AB enligt 3 kap. 9 § naturgaslagen i dess lydelse före den 1 augusti 2011 var skyldigt att upprätta en övervakningsplan med åtgärder som skulle vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. Av övervakningsplanen skulle bl.a. framgå på vilket sätt företagets styrfunktioner och IT-system hindrade icke-behöriga anställda vid överföringsverksamheten eller annan verksamhet inom koncernen tillgång till kommersiellt känsliga uppgifter och information i verksamheten såvida inte samma uppgifter och information redan var tillgänglig på icke-diskriminerande sätt till tredje part (7 § Statens energimyndighets föreskrifter och allmänna råd om skyldigheter för den som bedriver överföringsverksamhet avseende innehållet i övervakningsplanen och offentliggörandet av den årliga rapporten enligt 3 kap. 9 § naturgaslagen [STEMFS 2006:6]).

Kostnaderna måste mot denna bakgrund antas vara mycket begränsade och i huvudsak av engångskaraktär.

När det gäller föreskrifter om skyldigheter för transmissionsnätsoperatörer samt innehavare av lager- och förgasningsanläggningar att offentliggöra information som har betydelse för naturgasmarknadens funktion, kommer de konsekvenser som kan uppkomma att behandlas i samband med att sådana föreskrifter tas fram.

Ny naturgasinfrastruktur

Regeringen föreslår att Energimarknadsinspektionen ska fastställa villkor för hanteringen av kapacitet innan ett undantag enligt 9 kap. naturgaslagen beviljas. Sådana undantag innebär att ny naturgasinfrastruktur eller utökad kapacitet i befintlig sådan inte omfattas av bestämmelser om tredjepartstillträde. Syftet med villkoren är att i viss mån ersätta de regler för tredjepartstillträde som annars hade varit gällande. En ansökan om undantag är någonting som ett naturgasföretag gör frivilligt och i eget intresse.

De företag som ansöker om undantag kommer att få göra sina villkor för kapacitetshantering till föremål för Energimarknadsinspektionens förhandsprövning. Det går inte att planera och genomföra ett nytt naturgasprojekt utan att kapacitetsbehovet har analyserats. En ansökan om undantag innebär i sig viss administration. Det finns i dag inte något jämförbart förfarande som kan tjäna som grund för en närmare bedömning av kostnaderna för företaget. Den tillkommande administration som uppkommer i samband med förhandsprövningen av villkoren för kapacitetshantering bedöms dock bli begränsad och endast uppstå vid enstaka tillfällen.

Skyldighet att bevara information

När det gäller naturgasleverantörernas skyldighet att bevara viss information och hålla den tillgänglig måste frågan om konsekvenser bedömas på samma sätt som när det gäller motsvarande krav på elleverantörer. Först i samband med att skyldigheten regleras i förordning eller myndighetsföreskrifter finns möjlighet att närmare bedöma konsekvenserna för företagen.

11.4 Energimarknadsinspektionen

Villkor för tillträde till elnät

I propositionen föreslås att Energimarknadsinspektionen ska förhandsgranska de metoder som nätföretagen använder för att utforma villkoren för tillträde till en ledning eller ett ledningsnät. I praktiken kommer detta att innebära att inspektionen granskar de standardvillkor nätföretagen avser att använda i sina avtal. Uppgiften underlättas av att sådana villkor redan i dag omfattas av Energimarknadsinspektionens tillsyn. *Energimarknadsinspektionen* har i sitt remissvar poängterat att den nya bestämmelsen inledningsvis kommer att kräva att inte obetydliga resurser

tas i anspråk både för bedömning och analys och för administration. Även sedan hänsyn tagits till sådana kostnader gör regeringen dock bedömningen att den nya uppgiften kan hanteras inom befintliga budgetramar.

Tillträde till förgasningsanläggning

Regeringen föreslår en ordning med förhandsprövning av tariffer för tillträde till förgasningsanläggningar. Som framgått i avsnitt 11.3 finns det i Sverige i dag inte några förgasningsanläggningar som berörs av den nya regleringen. Därmed uppstår inte i nuläget några konsekvenser i Energimarknadsinspektionens tillsynsverksamhet till följd av förslaget.

Det finns planer på att bygga nya förgasningsanläggningar i Sverige. Om någon eller några av dessa ansluts till naturgasnätet kommer det att bli nödvändigt att granska tarifferna för tillträde i enlighet med de föreslagna bestämmelserna. På detta stadium saknas emellertid underlag för att bedöma eventuella konsekvenser för Energimarknadsinspektionens verksamhet.

Ny naturgasinfrastruktur

De nya bestämmelserna om undantag för ny naturgasinfrastruktur bedöms inte medföra några nya kostnader för Energimarknadsinspektionen. Det åligger redan enligt gällande bestämmelser inspektionen att utreda ärenden om undantag inför regeringens prövning. Ansökningar om undantag torde endast aktualiseras i enstaka fall och i propositionen lämnas även förslag till vad företagen har att iaktta vid sin kapacitetshandling.

Normgivningsbemyndiganden

Det föreslås bemyndiganden för regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om bevarande av information och skyldigheter för transmissionsnätoperatörer samt innehavare av lager och förgasningsanläggningar att offentliggöra information som har betydelse för naturgasmarknadens funktion. Frågan om huruvida ett bemyndigande att meddela föreskrifter på området medför ett ökat resursbehov för Energimarknadsinspektionen kommer att behandlas i samband med att ett sådant bemyndigande meddelas.

11.5 De allmänna förvaltningsdomstolarna

Energimarknadsinspektionens beslut i frågor om tillträde till elnät kommer att kunna överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Det framstår som sannolikt att antalet överklaganden kommer att bli mycket begränsat.

När det gäller kravet på förhandsprövning av villkoren för tillträde till förgasningsanläggning saknas det anledning att anta att Energi-

marknadsinspektionen kommer att behöva fatta beslut i något sådant ärende inom överskådlig framtid. Prop. 2011/12:77

Förvaltningsrätten i Linköping har anfört att frågan om resurser bör bedömas utifrån ett helhetsperspektiv i stället för enbart utifrån de förslag som presenterats i promemorian. Inom ramen för den konsekvensbedömning som kan göras i anslutning till förslagen i propositionen saknas dock förutsättningar för att göra en sådan helhetsbedömning. Regeringen konstaterar att några ytterligare resurser inte behöver tillföras de allmänna förvaltningsdomstolarna med anledning av förslagen i propositionen.

12.1 Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)

3 kap.

17 b § Ett samriskföretag ska upprätta och genomföra en övervakningsplan, om

1. företaget har bildats för att genomföra ett samarbete som syftar till att integrera marknader för el i Norden och Europeiska unionen, och

2. det bland de företag som har bildat samriskföretaget finns nätföretag som ingår i samma koncern som företaget som, utan att vara produktionsföretag som avses i 1 i §, bedriver produktion av eller handel med el.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som företaget ska vidta för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen ska särskilt anges de särskilda skyldigheter som företagets anställda har för att förhindra detta.

Övervakningsplanen ska godkännas av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter. Planen ska ges in till byrån för prövning av sådant godkännande.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser som har tillkommit med anledning av artikel 6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (elmarknadsdirektivet). Artikel 6 innehåller föreskrifter om främjande av regionalt samarbete i syfte att integrera medlemsstaternas inhemska marknader på en eller flera regionala nivåer, som ett första steg mot skapandet av en helt liberaliserad inre marknad.

I artikel 6.4 finns krav som gäller ett samriskföretag ("joint undertaking") som har inrättats i syfte att genomföra samarbetet. Om vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen deltar i ett sådant samriskföretag ska detta upprätta och genomföra en övervakningsplan med åtgärder som ska vidtas för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende. I Sverige får den systemansvarige för överföringssystemet (stamnätsföretaget) inte vara vertikalt integrerad (se 1 f–1 j §§). Det kan dock komma i fråga att ett i Sverige inrättat samriskföretag har ett vertikalt integrerat utländskt nätföretag som delägare.

Kravet att upprätta en övervakningsplan framgår av *första stycket* i paragrafen. I *andra stycket* finns bestämmelser om planens innehåll.

Av *tredje stycket* framgår att övervakningsplanen ska godkännas av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER).

Övervägandena finns i avsnitt 4.2. Paragrafen har utformats med beaktande av *Lagrådets* förslag.

1 a § *En nätkoncessionshavare får inte ingå avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät förrän de metoder som har använts för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Nätmyndigheten ska godkänna metoderna, om de kan antas leda till att avtalen uppfyller de krav som anges i 1 § första stycket. Prövningen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för överföring av el och för anslutning.*

Om nätmyndigheten inte godkänner de metoder som föreslås i en ansökan, ska myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället ska tillämpas.

Beslut enligt första och andra styckena gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

Paragrafen, som är ny, har tillkommit med anledning av artikel 37.6 a och c i elmarknadsdirektivet, där det stadgas att tillsynsmyndigheterna ska ansvara för att i förväg fastställa eller godkänna åtminstone metoder för att beräkna eller fastställa villkoren dels för anslutning och tillträde till nationella nät, dels för tillträde till gränsöverskridande infrastruktur.

När det gäller avgifter för överföring av el och för tillträde till ledningar och ledningsnät finns redan en ordning för förhandsprövning enligt 5 kap. Med hänsyn till elmarknadsdirektivets krav föreslås att regelverket kompletteras med en förhandsprövning av övriga villkor för tillträde till ledningsnäten.

I normalfallet kan en sådan förhandsprövning ske genom att nätmyndigheten granskar de standardvillkor som nätföretagen använder för att utforma avtalen med enskilda kunder. I nätmyndighetens tillsyn ingår också att övervaka att villkoren i de avtal som ingås uppfyller kraven i 1 § första stycket. Förhandsprövningen ersätter inte efterhandstillsynen utan ska ses som ett komplement.

Paragrafen har utformats på i huvudsak samma sätt som 8 kap. 4 a § andra och tredje styckena. Bestämmelsen i *andra stycket* har 6 kap. 5 § andra stycket naturgaslagen (2005:403) som förebild.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1. Paragrafen har utformats med beaktande av *Lagrådets* förslag.

12 kap.

15 § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för elleverantörer att dokumentera och bevara uppgifter om leveransavtal, derivatinstrument och transaktioner som gäller sådana avtal eller instrument samt att på begäran lämna sådana uppgifter till en svensk myndighet eller Europeiska kommissionen.*

I paragrafen, som är ny, finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för elleverantörer att bevara information om leveransavtal och

derivatinstrument och att göra informationen tillgänglig dels för svenska nationella myndigheter, dels för Europeiska kommissionen. Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 40 i elmarknadsdirektivet. Med derivatinstrument avses ett finansiellt instrument vars värde beror på en annan, underliggande tillgång. Ett elderivat är sålunda ett derivatkontrakt som har el som underliggande tillgång (se prop. 2006/07:115 s. 261).

Övervägandena finns i avsnitt 9.

13 kap.

5 § Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 18–20 §§, 3 kap. 3, 6–8, 9 b, 11, 14 och 15 §§, 4 kap. 1 a, 6, 7 och 10 §§, 5 kap. 3, 11–13, 15–17, 26 och 27 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8 och 11 §§, beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till *kammarrätt*.

Regeringen meddelar föreskrifter om överklagande till regeringen av andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Första stycket har ändrats för att nätmyndighetens beslut enligt 4 kap. 1 a § ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Ändringarna i *andra stycket* innebär att det tydligt markeras dels att regeringen med stöd av restkompetensen kan meddela föreskrifter om överklagande till regeringen, dels att sådana föreskrifter om överklagande som regeringen meddelar inte kan avse överklagande till domstol (jfr 11 kap. 2 § regeringsformen).

Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Inkraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

2. De nya bestämmelserna i 4 kap. 1 a § tillämpas dock inte på

a) sådana avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät som en nätkoncessionshavare ingår före den 1 januari 2013, eller

b) avtal som nätkoncessionshavaren ingår under tiden från det att en ansökan om metodprövning har lämnats in till nätmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om ansökan har lämnats in före utgången av augusti 2012.

Av *första punkten* framgår att de nya bestämmelserna träder i kraft den 1 juli 2012.

I *andra punkten* regleras de nya bestämmelserna i 4 kap. 1 a § om godkännande av metoder för att utforma avtalsvillkor. De avtal som ingåtts före den 1 januari 2013 omfattas inte av den nya regleringen och fortsätter alltså att gälla oförändrade under sin återstående giltighetstid.

För att säkerställa att en nätkoncessionshavare kan få frågan prövad innan den nya regleringen börjar tillämpas på ingångna avtal föreskrivs vidare att de nya bestämmelserna inte heller ska tillämpas i fråga om avtal som nätkoncessionshavaren ingår under tiden från det att en ansökan om godkännande har lämnats in till nätmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om ansökan lämnas in före utgången av augusti 2012.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1. Övergångsbestämmelserna har utformats i linje med *Lagrådets* förslag.

12.2 Förslaget till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

1 kap.

6 a § *Med transmission avses i denna lag överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar med undantag för högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.*

I paragrafen, som är ny, införs termen transmission i lagen. Definitionen av transmission svarar i huvudsak mot definitionen av ”överföring” i artikel 2.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (gasmarknadsdirektivet). Till skillnad från den definitionen görs inte undantag för transport av naturgas genom tidigare led i rörledningsnätet. Några sådana led finns inte i det svenska naturgasnätet (jfr artikel 2.2 i gasmarknadsdirektivet).

Den nya termen används i 7 a §, som en del av definitionen av transmissionsnätsoperatör, och i 3 kap. 2 f §.

7 a § *Med transmissionsnätsoperatör avses i denna lag den som bedriver transmission.*

Definitionen av transmissionsnätsoperatör har fått en ny lydelse med anledning av att termen transmission har införts i lagen. Den är dock till sitt sakliga innehåll oförändrad.

3 kap.

2 f § *Om en transmissionsnätsoperatör bedriver även annan verksamhet än transmission, ska operatören säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter om transmissionen inte görs tillgängliga för de delar av företaget som bedriver annan verksamhet.*

Om en transmissionsnätsoperatör ingår i en koncern, ska operatören säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter om transmissionen inte görs tillgängliga för företaget i koncernen som bedriver annan verksamhet.

Första och andra styckena hindrar inte att kommersiellt känsliga uppgifter om transmission görs tillgängliga för företag eller delar av företag som bedriver annan verksamhet, om det är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion.

I paragrafen, som är ny, finns föreskrifter om behandlingen av kommersiellt känsliga uppgifter inom en transmissionsverksamhet. Bestämmelserna har tillkommit med anledning av artikel 16.1 i gasmarknadsdirektivet.

Bestämmelsen i *första stycket* gäller det fallet att ett företag som bedriver transmission även bedriver annan verksamhet. De delar av företaget som inte ägnar sig åt transmission ska i så fall inte få tillgång till kommersiellt känsliga uppgifter om transmissionen. Med sådana uppgifter avses uppgifter i transmissionsverksamheten som inte är allmänt kända och utgör en kommersiell fördel för någon utomstående, i synnerhet företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

I *andra stycket* finns en bestämmelse som gäller en transmissionsnätsoveroperatör som ingår i en koncern. En sådan transmissionsnätsoveroperatör måste säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter inte görs tillgängliga för företaget i koncernen som inte själva bedriver transmission.

Av *tredje stycket* framgår att det får göras undantag från kraven i första och andra styckena om det är nödvändigt att göra de kommersiellt känsliga uppgifterna tillgängliga för att genomföra en affärstransaktion.

Övervägandena finns i avsnitt 7.2. Paragrafen har utformats med beaktande av *Lagrådets* förslag.

10 a § Ett samriskföretag ska upprätta och genomföra en övervakningsplan, om

1. företaget har bildats för att genomföra ett samarbete som syftar till att integrera marknader för naturgas i Norden och Europeiska unionen, och

2. det bland de företag som har bildat samriskföretaget finns en transmissionsnätsoveroperatör som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som företaget ska vidta för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen ska dessutom anges de särskilda skyldigheter som företagets anställda har för att förhindra detta.

Övervakningsplanen ska godkännas av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter. Planen ska ges in till byrån för prövning av sådant godkännande.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser som har tillkommit med anledning av artikel 7 i gasmarknadsdirektivet. Artikel 7 innehåller föreskrifter om främjande av regionalt samarbete i syfte att integrera medlemsstaternas inhemska marknader på en eller flera regionala nivåer, som ett första steg mot skapandet av en helt liberaliserad inre marknad.

I artikel 7.4 finns krav som gäller ett samriskföretag ("joint undertaking") som har inrättats i syfte att genomföra samarbetet. Om

vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen deltar i ett sådant samriskföretag, ska detta upprätta och genomföra en övervakningsplan med åtgärder som ska vidtas för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende. I Sverige får en systemansvarig för överföringssystemet (transmissionsnätsoperatör) inte vara vertikalt integrerad (se 2–2 d §§). Det kan dock komma i fråga att ett i Sverige inrättat samriskföretag har en vertikalt integrerad utländsk transmissionsnätsoperatör som delägare.

Kravet att upprätta en övervakningsplan framgår av *första stycket* i paragrafen. I *andra stycket* finns bestämmelser om planens innehåll.

Av *tredje stycket* framgår att övervakningsplanen ska godkännas av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER).

Övervägandena finns i avsnitt 4.3. Paragrafen har utformats med beaktande av *Lagrådets* förslag.

12 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet för en transmissionsnätsoperatör att offentliggöra information som har betydelse för naturgasmarknadens funktion.

I paragrafen, som är ny, finns ett bemyndigande för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten att meddela föreskrifter om skyldighet för en transmissionsnätsoperatör att offentliggöra information som har betydelse för naturgasmarknadens funktion. Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 16.3 i gasmarknadsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

4 kap.

2 § Ett företag som innehar en lagringsanläggning får inte bedriva produktion av eller handel med naturgas. Om ett sådant företag ingår i en koncern, ska dess organisation och beslutsordning vara skild från företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

En styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som innehar en lagringsanläggning får inte samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

Paragrafen har till en början ändrats på så sätt att den juridiska och personella åtskillnaden har utvidgats till att gälla även i fråga om produktion av naturgas. Däremot inskränks kravet på åtskillnad på så sätt att det inte längre ska gälla innehavare av förgasningsanläggningar.

I *första stycket* har vidare en ny mening tillkommit, där det anges vilka övergripande krav på funktionell åtskillnad som ställs på ett företag som innehar en lagringsanläggning och som ingår i en koncern. Bestämmelsen ska ses mot bakgrund av artikel 15.2 i gasmarknadsdirektivet. Ett exempel på vad som kan vara av betydelse för bedömningen av om åtskillnadskravet är uppfyllt är förekomsten av koncerngemensamma

funktioner, såsom ekonomi- och personaladministration. Sådana funktioner är inte redan i sig otillbörliga, men det är väsentligt hur de är organiserade. Ett annat relevant förhållande är rörligheten av personer i ledande befattningar inom koncernen.

Bestämmelsen i *andra stycket* bör uppfattas som en precisering av kravet på funktionell åtskillnad.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

2 a § *Ett företag som innehar en lagringsanläggning och ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas får inte bevilja anställda i ledande ställning löner eller andra förmåner som grundar sig på resultatet i de delar av koncernen som bedriver sådan produktion eller handel.*

Bestämmelsen i paragrafen, som är ny, syftar till att säkerställa att anställda i ledande ställning hos ett företag som innehar en lagringsanläggning inte har intresse av att gynna andra företag inom samma koncern, vilka bedriver produktion av eller handel med naturgas på den konkurrensutsatta marknaden. Bestämmelsen ska ses mot bakgrund av artikel 15.2 b i gasmarknadsdirektivet och utgör en konkretisering av det åtskillnadskrav som ställs upp i 2 §.

Med anställda i ledande ställning avses framför allt den verkställande direktören men även andra personer som ansvarar för ledningen av företaget.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

2 b § *Ett företag som innehar en lagringsanläggning och ingår i en koncern där ett annat företag bedriver produktion av eller handel med naturgas ska, tillsammans med sitt moderföretag, se till att det har en i förhållande till övriga företag i koncernen faktisk och självständig beslutanderätt när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av anläggningen.*

Första stycket hindrar inte att moderföretaget har sådan insyn och utövar sådan styrning av anläggningsföretaget som krävs för att säkerställa en rimlig avkastning på de investeringar som gjorts i anläggningsföretaget. Moderföretaget får dock inte ge instruktioner åt anläggningsföretaget om företagets löpande förvaltning eller beslut att bygga eller modernisera en lagringsanläggning, om inte instruktionerna avser åtgärder eller beslut som går utöver de ekonomiska ramar som fastställts av anläggningsföretagets bolagsstämma eller motsvarande organ.

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser som, när det gäller lagring av naturgas, syftar till att genomföra artikel 15.2 c i elmarknadsdirektivet i svensk rätt. Bestämmelserna i paragrafen innebär att kravet på åtskillnad inom en koncern som innehar en lagringsanläggning och samtidigt bedriver produktion av eller handel med naturgas preciseras när

det gäller beslutanderätten över tillgångar som används i lagringsverksamheten.

Enligt *första stycket* ska ett företag som innehar en lagringsanläggning och ingår i en koncern, där ett annat företag bedriver produktion av eller handel med naturgas, tillsammans med sitt moderföretag se till att det har en i förhållande till övriga företag i koncernen faktisk och självständig beslutanderätt när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av anläggningen. Detta kan ske genom att företaget ser till att självt äga de aktuella tillgångarna och förfoga över dem utan att behöva ta otillbörlig hänsyn till andra företag i koncernen. Det finns emellertid utrymme för att driva lagringsverksamheten med utrustning som företaget innehar med nyttjanderätt. Ett företag som innehar en anläggning måste i så fall se till att exempelvis ett hyresavtal är så utformat att kravet på faktisk beslutanderätt tillgodoses. Moderföretaget får inte undanhålla rådighet över resurser i syfte att på det sättet utöva kontroll över lagringsverksamheten.

Med faktisk beslutanderätt åsyftas bl.a. att de relevanta besluten ska fattas inom företaget som innehar anläggningen. Det är inte förenligt med kravet på sådan beslutanderätt att de enskilda besluten kräver formellt eller informellt godkännande från andra delar av koncernen. Med faktisk beslutanderätt när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av anläggningen bör inte förstås ett krav på fullständig rådighet över alla tillgångar som kommer till användning i verksamheten. Vad som åsyftas är i stället att anläggningsföretaget ska ha faktisk beslutanderätt i fråga om de tillgångar som företaget behöver för att trygga verksamheten.

Av *andra stycket första meningen* framgår att bestämmelserna i första stycket inte hindrar att moderföretaget har sådan insyn och utövar sådan styrning som krävs för att säkerställa en rimlig avkastning på de investeringar som gjorts i anläggningsföretaget. Bestämmelsen svarar mot vad som anges i artikel 15.2 c andra meningen i gasmarknadsdirektivet. Det ska framför allt vara möjligt för moderföretaget att genom bolagsstämman eller motsvarande organ bestämma ekonomiska ramar för dotterföretagets verksamhet.

I *andra stycket andra meningen* finns en bestämmelse som anger vissa gränser för moderföretagets möjligheter att utöva styrning. Den har tillkommit med hänsyn till vad som föreskrivs i artikel 15.2 c fjärde meningen i gasmarknadsdirektivet. Ett moderföretags övervakning får inte innebära att det ger instruktioner om den löpande förvaltningen eller beslut att bygga eller modernisera en lagringsanläggning, om inte instruktionerna avser åtgärder eller beslut som går utöver de ekonomiska ramar som fastställts av anläggningsföretagets bolagsstämman eller motsvarande organ. Instruktioner till ett dotterföretag lämnas främst genom beslut av bolagsstämman. Att ett moderföretag inte får lämna instruktioner i vissa frågor innebär att det är helt förhindrat att vid stämman rösta för ett förslag som innehåller sådana instruktioner, även om förslaget skulle ha lagts fram av en annan aktieägare. De ekonomiska ramarna kan liknas vid en budget och innehålla sådant som krav på avkastning och skuldsättningsnivåer.

Det bör betonas att bestämmelserna i andra stycket endast syftar till att avgränsa området för den faktiska beslutanderätten för det företag som

innehar lagringsanläggningen. Vad som avses är sålunda situationer där den faktiska beslutanderätten inte ska utgöra ett hinder för att ett moderföretag utövar de rättigheter som följer av det associationsrättsliga regelverket. Det som sägs i andra stycket ger inte taget för sig en ägare några förvaltningsrättigheter.

När det gäller begreppen moderföretag och dotterföretag kan ledning hämtas i 1 kap. 11 och 12 §§ aktiebolagslagen (2005:551). Ett moderföretag kan vara ett moderbolag enligt den aktiebolagsrättsliga lagstiftningen men även en annan juridisk person.

Övervägandena finns i avsnitt 6.3. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

2 c § Om ett företag som innehåller en lagringsanläggning bedriver även annan verksamhet än lagring av naturgas, ska företaget säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter om lagringen inte görs tillgängliga för de delar av företaget som bedriver annan verksamhet.

Ett företag som innehåller en lagringsanläggning och ingår i en koncern ska säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter om lagringen inte görs tillgängliga för företag i koncernen som bedriver annan verksamhet.

Första och andra styckena hindrar inte att kommersiellt känsliga uppgifter om lagringen görs tillgängliga för företag eller delar av företag som bedriver annan verksamhet, om det är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion.

I paragrafen, som är ny, finns föreskrifter om behandlingen av kommersiellt känsliga uppgifter inom ett företag eller en koncern som innehåller en lagringsanläggning. Bestämmelserna har tillkommit med anledning av artikel 16.1 i gasmarknadsdirektivet.

Bestämmelsen i *första stycket* gäller det fallet att ett företag som innehåller en lagringsanläggning bedriver även annan verksamhet än lagring av naturgas. De delar av företaget som inte ägnar sig åt lagring ska i så fall inte få tillgång till kommersiellt känsliga uppgifter om lagringen. Med sådana uppgifter avses uppgifter i lagringsverksamheten som inte är allmänt kända och utgör en kommersiell fördel för någon utomstående, i synnerhet företaget som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

I *andra stycket* finns en bestämmelse som gäller ett företag som innehåller en lagringsanläggning och ingår i en koncern. Ett sådant företag måste säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter inte görs tillgängliga för företaget i koncernen som inte själva bedriver lagring av naturgas.

Av *tredje stycket* framgår att det får göras undantag från kraven i första och andra styckena om det är nödvändigt att göra de kommersiellt känsliga uppgifterna tillgängliga för att genomföra en affärstransaktion.

Övervägandena finns i avsnitt 7.2. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

2 d § Bestämmelserna i 2 c § om företag som innehåller en lagringsanläggning och om lagring av naturgas gäller även företag som innehåller en förgasningsanläggning och drift av en sådan anläggning.

Av paragrafen, som är ny, framgår att de krav på konfidentiell behandling av uppgifter som enligt 2 c § ställs på företag som innehar en lagringsanläggning har motsvarande tillämpning när det gäller företag som innehar en förgasningsanläggning.

7 § Ett företag som innehar en lagringsanläggning och ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ska upprätta en övervakningsplan och se till att planen följs.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som företaget ska vidta för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen ska anges de särskilda skyldigheter som företagets anställda har för att motverka detta.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen.

Paragrafen, som är ny och behandlas i avsnitt 6.4, har tillkommit med anledning av artikel 15.2 d i gasmarknadsdirektivet. Krav på övervakningsplan finns redan enligt 3 kap. 9 § när det gäller företag som bedriver överföring av naturgas.

Paragrafen har utformats med beaktande av *Lagrådets* förslag.

8 § Den som är skyldig att upprätta en övervakningsplan enligt 7 § ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits. Rapporten ska ges in till tillsynsmyndigheten och i samband med detta offentliggöras av ingivaren.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om offentliggörandet av den årliga rapporten.

Paragrafen, som är ny och behandlas i avsnitt 6.4, har tillkommit med anledning av artikel 15.2 d i gasmarknadsdirektivet. När det gäller företag som bedriver överföring av naturgas finns liknande bestämmelser i 3 kap. 10 § andra och tredje styckena.

9 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om undantag från de skyldigheter som följer av 2–2 b, 7 och 8 §§.

I paragrafen, som är ny och behandlas i avsnitt 6.5, finns ett bemyndigande för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten att meddela föreskrifter om undantag från kraven på åtskillnad. Avsikten är främst att genom förordning eller myndighetsföreskrifter kunna undanta lagringsanläggningar som inte är tekniskt eller ekonomiskt nödvändiga för ett effektivt tillträde till systemet för leverans till kunderna (jfr artikel 15.1 andra stycket i gasmarknadsdirektivet).

10 § *Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet för företag som innehar en lagrings- eller förgasningsanläggning att offentliggöra information som har betydelse för naturgasmarknadens funktion.*

I paragrafen, som är ny, finns ett bemyndigande för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten att meddela föreskrifter om skyldighet för företag som innehar en lagrings- eller förgasningsanläggning att offentliggöra information som har betydelse för naturgasmarknadens funktion. Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 16.3 i gasmarknadsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

6 kap.

5 § *Den som bedriver överföring av naturgas eller innehar en förgasningsanläggning får inte börja tillämpa sin avgift och övriga villkor för sådan anslutning som avses i 3 kap. 5 § eller sin tariff för överföring eller tillträde förrän de metoder som har använts för att utforma avgiften eller tariffen har godkänts av tillsynsmyndigheten. Godkännande ska lämnas, om metoderna kan antas leda till att avgiften eller tariffen uppfyller kraven på att den ska vara objektiv och icke-diskriminerande.*

Om tillsynsmyndigheten inte godkänner de metoder som avses med en ansökan, ska myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället ska tillämpas.

Beslut enligt första och andra styckena gäller omedelbart. Tillsynsmyndigheten ska delge sådana beslut enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

Första stycket har ändrats på så sätt att förhandsprövningen utvidgas till att omfatta även tariffer för tillträde till en förgasningsanläggning. Den som innehar en sådan anläggning får sålunda inte börja tillämpa sin tillträdestariff förrän tillsynsmyndigheten har godkänt de metoder som har använts för att utforma tariffen. Med tariff avses såväl avgifter som övriga villkor för överföring eller tillträde (jfr prop. 2004/05:62 s. 429). Kontrollen syftar till att säkerställa att tariffen är objektiv och icke-diskriminerande. Ändringen har skett mot bakgrund av de krav som finns i artikel 41.6 a i gasmarknadsdirektivet.

Inga ändringar föreslås i *andra* eller *tredje stycket*.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

9 kap.

1 § *Den som har ansökt om koncession som avser byggande av en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får, om den berörda ledningen eller anläggningen är av större omfattning, beviljas undantag från skyldigheterna enligt 3 kap. 2–2 d, 5 och 6 §§, 4 kap. 5 och 6 §§, 6 kap. 1–3, 4 och 5 §§ och*

Detsamma gäller den som har ansökt om koncession som avser ett väsentligt utökande av kapaciteten i en befintlig sådan ledning eller anläggning.

Ett beslut om undantag får avse *hela eller en del av kapaciteten i den berörda ledningen eller anläggningen.*

Paragrafen har ändrats för att svara mot kraven i artikel 36 i gasmarknadsdirektivet.

I *första stycket* har ändringar gjorts när det gäller vilka skyldigheter ett undantag ska avse.

Inga ändringar föreslås i *andra stycket*.

Den nya lydelsen av *tredje stycket* innebär att ett undantag kan avse hela eller en del av kapaciteten i den berörda ledningen eller anläggningen, oavsett om koncessionen avser byggandet av en ny anläggning eller ett väsentligt utökande av kapaciteten i en befintlig ledning eller anläggning.

Övervägandena finns i avsnitt 8.2.1. Paragrafen har utformats med beaktande av *Lagrådets* förslag.

3 a § Innan ett beslut om undantag meddelas ska villkor fastställas för hanteringen av kapacitet.

Villkoren ska säkerställa att

1. alla potentiella användare av ledningen eller anläggningen får möjlighet att anmäla sitt intresse för att teckna avtal om viss kapacitet innan kapaciteten fördelas, och

2. den kapacitet som inte används görs till föremål för handel på en marknad och att den som har tecknat avtal om kapacitet har möjlighet att bedriva sådan handel.

Den som har ansökt om undantag ska ha fördelat kapaciteten inom sex månader efter det att villkor har fastställts enligt första och andra styckena. Ett undantag får inte beviljas innan kapaciteten har fördelats.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om villkor för hanteringen av kapacitet i den nya ledningen eller anläggningen under den tid som undantaget enligt 1 § gäller. Bestämmelserna ska ses mot bakgrund av det som stadgas i artikel 36.6 tredje stycket i gasmarknadsdirektivet. Ett undantag enligt 1 § innebär att en ledning eller en anläggning inte omfattas av bestämmelserna om tredjepartstillträde enligt 3 kap. 5 och 6 §§ respektive 4 kap. 5 och 6 §§. Villkoren för kapacitetshantering kommer därför i viss utsträckning att ersätta dessa bestämmelser.

Av *första stycket* framgår att villkoren ska fastställas redan innan det slutliga beslutet i frågan om undantag meddelas. Syftet med detta är att en preliminär fördelning av kapacitet ska äga rum innan frågan om undantag avgörs slutligt.

I *andra stycket* anges vad villkoren ska säkerställa. Det ska vara möjligt för alla potentiella användare av den nya infrastrukturen att anmäla sitt intresse för att teckna avtal om viss kapacitet innan

kapaciteten fördelas. Villkoren ska vidare säkerställa att outnyttjad kapacitet bjuds ut på marknaden.

Av *tredje stycket* framgår att ett undantag inte får beviljas innan kapacitet har fördelats i enlighet med de fastställda villkoren. Potentiella användare måste således ha haft möjlighet att anmäla sitt intresse för att teckna avtal. Resultatet av kapacitetstilldelningen kommer på detta sätt att utgöra en del av beslutsunderlaget.

Övervägandena finns i avsnitt 8.2.2.

4 § Regeringen meddelar föreskrifter om i vilka fall frågor enligt detta kapitel prövas av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter och i vilka fall de prövas av tillsynsmyndigheten.

Paragrafen har fått en ny lydelse. Den innehåller nu en upplysning om att regeringen meddelar föreskrifter om vilket organ som prövar frågor om undantag.

Regeringens föreskrifter kommer att svara mot det som anges i artikel 36 i gasmarknadsdirektivet. Utgångspunkten är att prövningen ska göras av den nationella tillsynsmyndigheten. Av artikel 36.4 framgår dock att det finns två situationer där ACER ska pröva ett ärende om undantag om den berörda infrastrukturen sträcker sig över mer än en medlemsstats territorium. ACER ska utföra de uppgifter som annars tilldelas de berörda medlemsstaternas tillsynsmyndigheter dels om alla de berörda tillsynsmyndigheterna inte har kunnat nå någon överenskommelse inom sex månader från den dag då begäran om undantag mottogs av den sista av dessa tillsynsmyndigheter, dels på gemensam begäran av de berörda tillsynsmyndigheterna.

Övervägandena finns i avsnitt 8.3.

10 kap.

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för naturgasleverantörer att dokumentera och bevara uppgifter om leveransavtal, derivatinstrument och transaktioner som gäller sådana avtal eller instrument samt att på begäran lämna sådana uppgifter till en svensk myndighet eller Europeiska kommissionen.

I paragrafen, som är ny, finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för naturgasleverantörer att bevara information om leveransavtal och derivatinstrument och att göra informationen tillgänglig dels för svenska nationella myndigheter, dels för Europeiska kommissionen. Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 44 i gasmarknadsdirektivet. Med derivatinstrument avses ett finansiellt instrument vars värde beror på en annan, underliggande tillgång.

Övervägandena finns i avsnitt 9.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

2. De nya bestämmelserna i 6 kap. 5 § första stycket tillämpas dock inte på

a) sådana tariffer för tillträde till en förgasningsanläggning som gäller för tiden före det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2013 eller närmast därefter, eller

b) sådan tariff för tillträde till en förgasningsanläggning som anläggningens innehavare tillämpar från det att en ansökan om godkännande har lämnats in till tillsynsmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om ansökan har lämnats in före utgången av augusti 2012.

Av *första punkten* framgår att de nya bestämmelserna träder i kraft den 1 juli 2012.

När lagen träder i kraft får innehavaren av en förgasningsanläggning inte tillämpa sin tariff för tillträde till anläggningen förrän de metoder som används för att utforma tariffen har godkänts av tillsynsmyndigheten. Den bestämmelsen ska enligt *andra punkten* inte tillämpas på sådana tariffer som gäller för tiden före det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2013 eller närmast därefter. Fram till dess får alltså tariffer tillämpas utan tillsynsmyndighetens godkännande.

För att säkerställa att anläggningsinnehavaren kan få frågan om godkännande prövad innan den nya regleringen ska börja tillämpas på det enskilda företagens tariffer föreskrivs vidare de nya bestämmelserna inte ska tillämpas på en sådan tariff för tillträde som anläggningens innehavare tillämpar från det att en ansökan om godkännande har lämnats in till tillsynsmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om en ansökan lämnas in före utgången av augusti 2012.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2. Övergångsbestämmelserna har utformats i linje med *Lagrådets* förslag.

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2009/72/EG

av den 13 juli 2009

om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska
gemenskapen, särskilt artiklarna 47.2, 55 och 95,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av yttrandet från Europeiska ekonomiska och
sociala kommittén ⁽¹⁾,

med beaktande av yttrandet från Regionkommittén ⁽²⁾,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Den inre marknaden för el, som stegvis har genomförts i hela gemenskapen sedan 1999, syftar till att skapa faktiska valmöjligheter för alla kunder i Europeiska unionen, både enskilda och företag, nya affärsmöjligheter och ökad handel över gränserna, vilket ska leda till ökad effektivitet, konkurrenskraftiga priser, högre kvalitet på tjänsterna och bidra till försörjningstrygghet och hållbarhet.
- (2) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el ⁽⁴⁾ har i hög grad bidragit till att skapa en sådan inre marknad för el.
- (3) De friheter som Europeiska unionens medborgare garanteras genom fördraget – bland annat, fri rörlighet för varor, etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster –

kan endast uppnås på en fullständigt öppen marknad, där alla konsumenterna fritt kan välja handlare och där alla handlare kan leverera fritt till sina kunder.

- (4) Det föreligger för närvarande hinder mot att sälja el på lika villkor och utan diskriminering eller nackdelar i gemenskapen. Framför allt finns det ännu inte något icke-diskriminerande nättillträde eller någon myndighetstillsyn som är lika effektiv i alla medlemsstater.
- (5) En trygg elförsörjning är av avgörande betydelse för samhällsutvecklingen i Europa, för genomförandet av en hållbar klimatförändringspolitik samt för främjandet av konkurrenskraften på den inre marknaden. I detta syfte bör gränsoverskridande sammanlänkningar utvecklas ytterligare för att trygga försörjningen från alla energikällor till mest konkurrenskraftiga priser för konsumenterna och näringslivet inom gemenskapen.
- (6) En välfungerande inre elmarknad bör ge producenterna lämpliga incitament att investera i ny elproduktion, också i el från förnybara energikällor, och då särskilt uppmärksamma de mest isolerade länderna och regionerna på gemenskapens energimarknad. En välfungerande marknad bör också förse konsumenterna med lämpliga åtgärder för att främja en mer effektiv energianvändning, och trygg energiförsörjning är en förutsättning för detta.
- (7) I kommissionens meddelande av den 10 januari 2007 med titeln "En energipolitik för Europa" framhövdes betydelsen av att fullborda den inre marknaden för el och skapa lika villkor för alla elföretag i gemenskapen. Kommissionens meddelanden av den 10 januari 2007 "Om utsikterna för den inre el- och gasmarknaden" och "Utredning i enlighet med artikel 17 i förordning (EG) nr 1/2003 av de europeiska gas- och elsektorerna (slutrapport)" visade att nuvarande regler och åtgärder inte tillhandahåller den ram som krävs för att målet om en välfungerande inre marknad ska kunna uppnås.

⁽¹⁾ EUT C 211, 19.8.2008, s. 23.

⁽²⁾ EUT C 172, 5.7.2008, s. 55.

⁽³⁾ Europaparlamentets yttrande av den 18 juni 2008 (ännu ej offentliggjort i EUT), rådets gemensamma ståndpunkt av den 9 januari 2009 (EUT C 70 E, 24.3.2009, s. 1) och Europaparlamentets ståndpunkt av den 22 april 2009 (ännu ej offentliggjord i EUT). Rådets beslut av den 25 juni 2009.

⁽⁴⁾ EUT L 176, 15.7.2003, s. 37.

- (8) För att trygga konkurrens och elförsörjning till mest konkurrenskraftiga pris bör medlemsstaterna och de nationella tillsynsmyndigheterna underlätta gränsöverskridande tillträde för nya elhandlare som levererar el från olika energikällor samt för nya leverantörer av elproduktion.
- (9) Utan effektiv åtskillnad mellan nätverksamhet och verksamheter som rör produktion och leverans ("effektiv åtskillnad") finns det en inneboende risk för diskriminering, inte bara i samband med nätdriften utan även när det gäller incitamenten för de vertikalt integrerade företagen att göra de investeringar i näten som krävs.
- (10) De regler för rättslig och funktionell åtskillnad som anges i direktiv 2003/54/EG har emellertid inte medfört någon effektiv åtskillnad av systemansvariga för överföringssystem. Därför uppmanades kommissionen vid Europeiska rådets möte den 8 – 9 mars 2007 att utarbeta lagförslag för effektiv åtskillnad mellan leverans och produktion, å ena sidan, och nätverksamhet, å andra sidan.
- (11) Effektiv åtskillnad kan bara säkras genom att man undanröjer incitamentet för vertikalt integrerade företag att diskriminera konkurrenterna i samband med nättillträde och investeringar. Åtskilt ägande, vilket innebär att nätägaren utses till systemansvarig och att nätägaren är oberoende av leverans- eller produktionsintressen, är helt klart en effektiv och stabil metod för att lösa inbyggda intressekonflikter och säkra försörjningstryggheten. Europaparlamentet hänvisar därför i sin resolution av den 10 juli 2007 om utsikterna för den inre gas- och elmarknaden ⁽¹⁾ till åtskilt ägande av överföringsnäten som det effektivaste verktyget för att främja investeringar i infrastruktur på ett icke-diskriminerande sätt och trygga ett rättvist nättillträde för nya aktörer och transparens på marknaden. Vid åtskilt ägande bör det därför ställas krav på medlemsstaterna att säkerställa att en eller flera personer inte kontrollerar ett produktionsföretag eller ett elhandelsföretag samtidigt som den eller de utövar kontroll över eller rättigheter gentemot en systemansvarig för överföringssystemet eller ett överföringssystem. Omvänt bör kontroll över ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystemet utesluta möjligheten att utöva kontroll över eller rättigheter gentemot ett produktionsföretag eller ett elhandelsföretag. Inom dessa begränsningar bör ett produktionsföretag eller ett elhandelsföretag kunna inneha en minoritetsandel i en systemansvarig för ett överföringssystem eller ett överföringssystem.
- (12) Ett system för åtskillnad bör effektivt undanröja eventuella intressekonflikter mellan producenter, elhandlare och systemansvariga för överföringssystem för att skapa incitament för nödvändiga investeringar och garantera nya marknadsaktörers tillträde inom ramen för ett transparent och effektivt regelverk, samt bör inte skapa ett alltför betungande regelverk för de nationella tillsynsmyndigheterna.
- (13) Definitionen av begreppet "kontroll" är hämtad från rådets förordning (EG) nr 139/2004 av den 20 januari 2004 om kontroll av företagskoncentrationer (EG:s koncentrationsförordning) ⁽²⁾.
- (14) Eftersom åtskilt ägande i en del fall innebär att företag måste omstruktureras bör de medlemsstater som beslutar att tillämpa åtskilt ägande beviljas extra tid för att tillämpa de relevanta bestämmelserna. Med tanke på de vertikala kopplingarna mellan el- och gassektorn bör bestämmelserna om åtskillnad tillämpas tvärsöver båda sektorerna.
- (15) Vid åtskilt ägande bör, för att säkerställa att nätdriften är helt oberoende av leverans- och produktionsintressen och förhindra utbyte av konfidentiella uppgifter, inte samma person sitta i styrelsen för både en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem och ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet. Av samma skäl bör samma person inte ha rätt att utse medlemmar till en styrelse för en systemansvarig för ett överföringssystem eller ett överföringssystem och inte heller utöva kontroll över eller rättigheter gentemot ett produktionsföretag eller ett elhandelsföretag.
- (16) Inrättandet av systemansvariga eller systemansvariga för överföringssystem vilka är oberoende av leverans- eller produktionsintressen bör göra det möjligt för vertikalt integrerade företag att bibehålla sitt ägande av nättillgångar, samtidigt som en effektiv intresseuppdelning säkras, förutsatt att den oberoende systemansvarige (ISO) eller den oberoende systemansvarige för överföring (ITO) utför den systemansvariges samtliga uppgifter samt att detaljerad reglering och omfattande myndighetstillsyn införs.
- (17) När ett företag som den 3 september 2009 äger ett överföringssystem ingår i ett vertikalt integrerat företag bör medlemsstaterna därför ges ett val mellan ägarskapsåtskild systemansvarig för överföringssystemet (TSO) och införande av oberoende systemansvariga eller oberoende systemansvariga för överföring utan leverans- eller produktionsintressen.
- (18) För att till fullo kunna tillvarata aktieägarnas intressen i vertikalt integrerade företag bör medlemsstaterna kunna välja mellan att antingen införa åtskilt ägande genom direkt avyttring eller genom att dela upp det integrerade företagets aktier på aktier i nätföretaget och aktier i det återstående leverans- och produktionsföretaget, förutsatt att kraven i samband med åtskilt ägande faktiskt har uppfyllts.

⁽¹⁾ EUT C 175 E, 10.7.2008, s. 206.

⁽²⁾ EUT L 24, 29.1.2004, s. 1.

- (19) För att införandet av en oberoende systemansvarig eller oberoende systemansvarig för överföring ska vara effektivt bör särskilda kompletterande regler antas. Reglerna för den oberoende systemansvarige för överföring ger ett lämpligt regelverk för att garantera fungerande konkurrens, tillräckliga investeringar, tillträde för nya aktörer på marknaden och integration av elmarknaderna. Effektiv åtskillnad med hjälp av reglerna för den oberoende systemansvarige för överföring bör bygga på dels en pelare av organisatoriska åtgärder och åtgärder avseende förvaltningen av systemansvariga för överföringssystem, dels en pelare av åtgärder avseende investeringar, anslutning av ny produktionskapacitet till nätet och marknadsintegrering genom regionalt samarbete. Oberoendet för den systemansvarige för överföring bör också bland annat säkerställas genom vissa "avkylningsperioder", under vilka ingen ledningsverksamhet eller annan relevant verksamhet som ger tillgång till samma information som den som erhållits i en ledande ställning i ett företag utövas inom det vertikalt integrerade företaget. Modellen för effektiv åtskillnad med hjälp av en oberoende systemansvarig för överföring uppfyller de krav som fastställdes vid Europeiska rådets möte den 8 och 9 mars 2007.
- (20) I syfte att utveckla konkurrensen på den inre marknaden för el bör stora icke-hushållskunder ha rätt att välja elhandlare och teckna avtal med flera olika elhandlare för att täcka sitt elförsörjningsbehov. Dessa kunder bör skyddas mot exklusivitetsklausuler som utesluter konkurrerande eller kompletterande anbud.
- (21) En medlemsstat har rätt att välja fullständigt åtskilt ägande på sitt territorium. Om en medlemsstat har valt fullständigt åtskilt ägande, har ett företag inte rätt att välja alternativet med en oberoende systemansvarig eller en oberoende systemansvarig för överföring. Företag som bedriver något slags produktions- eller leveransverksamhet får dessutom inte direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en systemansvarig för överföringssystem från en medlemsstat som har valt fullständigt åtskilt ägande.
- (22) Det kommer enligt detta direktiv att finnas olika typer av marknadsorganisation på den inre marknaden för el. De åtgärder som medlemsstaterna kan vidta för att säkerställa lika villkor på marknaden bör grunda sig på överordnade krav av allmänt intresse. Samråd bör ske med kommissionen om åtgärdernas förenlighet med fördraget och gemenskapsrätten.
- (23) När en effektiv åtskillnad genomförs, bör principen om icke-diskriminering mellan den offentliga och den privata sektorn respekteras. Därför bör samma person, på egen hand eller tillsammans med någon annan, inte tillåtas att, i strid med det åtskilda ägandet eller med lösningen med en oberoende systemansvarig, utöva kontroll över eller någon rättighet i fråga om sammansättning av och röstning eller beslutsfattande i både organ för systemansvariga för överföringssystem eller överföringsföretag och organ för produktionsföretag eller elhandelsföretag. Under förutsättning att medlemsstaten i fråga kan visa att detta krav uppfylls, bör vid åtskilt ägande och lösningen med en oberoende systemansvarig två skilda offentliga organ kunna kontrollera produktion och leverans å ena sidan och överföring å den andra.
- (24) Effektiv åtskillnad mellan å ena sidan nätverksamhet och å andra sidan leverans och produktion bör gälla i hela gemenskapen, för både gemenskapsföretag och icke-gemenskapsföretag. För att säkerställa att å ena sidan nätverksamheten och å andra sidan leverans och produktion i gemenskapen bedrivs oberoende av varandra, bör tillsynsmyndigheterna ges befogenheter att vägra certifiering av sådana systemansvariga för överföringssystem som inte uppfyller bestämmelserna om åtskillnad. För att säkerställa att dessa bestämmelser tillämpas enhetligt i hela gemenskapen bör tillsynsmyndigheterna ta största möjliga hänsyn till kommissionens uppfattning, när de fattar beslut om certifiering. För att dessutom säkerställa att gemenskapens internationella åtaganden respekteras, liksom solidariteten och försörjningstryggheten inom gemenskapen, bör kommissionen ha rätt att avge ett yttrande om certifiering avseende ägaren till eller den systemansvarige för ett överföringssystem som kontrolleras av en eller flera personer från tredjeländer.
- (25) En tryggad energiförsörjning är absolut nödvändig för den allmänna säkerheten och är därför till sin natur förknippad med en effektivt fungerande inre marknad för el och med en integration av medlemsstaternas separata elmarknader. Elförsörjningen till unionens medborgare kan enbart ske genom ett nät. Fungerande elmarknader, och framför allt de nät och andra tillgångar som är förknippade med elförsörjningen, har en avgörande betydelse för den allmänna säkerheten, ekonomins konkurrenskraft och för unionsmedborgarnas välfärd. Personer från tredjeländer bör därför endast tillåtas kontrollera ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystem, om de uppfyller de krav på effektiv åtskillnad som tillämpas inom gemenskapen. Utan att det påverkar gemenskapens internationella åtaganden anser gemenskapen att sektorn för överföringssystem för el är mycket viktig för gemenskapen och att ytterligare skyddsåtgärder därför behövs när det gäller att upprätthålla en tryggad energiförsörjning till gemenskapen i syfte att förhindra hot mot den allmänna ordningen och den allmänna säkerheten i gemenskapen och unionsmedborgarnas välfärd. En tryggad energiförsörjning till gemenskapen kräver i synnerhet en bedömning av nådriftens oberoende, nivån på gemenskapens och enskilda medlemsstaters beroende av energiförsörjning från tredjeländer

- samt av hur både inhemsk och internationell handel och energiinvesteringar behandlas i ett visst tredjeland. Försörjningstryggheten bör därför bedömas mot bakgrund av de faktiska omständigheterna i varje enskilt fall samt de rättigheter och skyldigheter som uppkommer enligt internationell rätt, särskilt de internationella avtalen mellan gemenskapen och det berörda tredjelandet. Kommissionen uppmanas att vid behov lägga fram rekommendationer för förhandlingar om relevanta avtal med tredjeländer beträffande trygg energiförsörjning till gemenskapen, eller att ta med de nödvändiga frågorna i andra förhandlingar med dessa tredjeländer.
- (26) Icke-diskriminerande tillträde till distributionsnätet är avgörande för tillträdet för kunder i återförsäljarledet. Utrymmet för diskriminering när det gäller tredje parts tillträde och investeringar är dock mindre på distributionsnivå än på överföringsnivå, eftersom nätbegränsningar och produktions- eller leveransintressenas inflytande i allmänhet inte är så betydande på distributionsnivån som på överföringsnivån. I enlighet med direktiv 2003/54/EG blev rättslig och funktionell åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet dessutom obligatorisk först från och med den 1 juli 2007 och dess effekter på den inre marknaden för el har ännu inte utvärderats. De regler om rättslig och funktionell åtskillnad som för närvarande finns kan leda till effektiv åtskillnad förutsatt att de definieras tydligare, genomförs ordentligt och övervakas noggrant. För att skapa lika villkor i återförsäljarledet bör systemansvariga för distributionssystem övervakas, så att de hindras från att dra fördel av sin vertikala integration när det gäller konkurrensläget på marknaden, framför allt gentemot hushållskunder och små icke-hushållskunder.
- (27) Medlemsstaterna bör uppmuntra till en modernisering av distributionsnät, exempelvis genom införandet av intelligenta nät, som bör vara uppbyggda på ett sätt som uppmuntrar till decentraliserad produktion och energieffektivitet.
- (28) När det gäller små system kan det vara nödvändigt att stöd-tjänster tillhandahålls av systemansvariga för överförings-system som är sammanlänkade med små system.
- (29) För att undvika att små systemansvariga för distributionssystem får en oproportionerlig ekonomisk och administrativ börda bör medlemsstaterna vid behov kunna undanta berörda företag från krav på rättslig åtskillnad när det gäller distributionen.
- (30) När ett slutet distributionssystem används för att skapa optimal effektivitet i en integrerad energiförsörjning som kräver särskilda driftsnormer, eller när ett slutet distributionssystem upprätthålls i första hand för att användas av systemets ägare, bör det vara möjligt att undanta den systemansvarige för distributionssystemet från skyldigheter som skulle utgöra en onödig administrativ börda på grund av det särskilda förhållandet mellan den systemansvarige för distributionssystemet och systemets användare. Industriella och kommersiella platser samt platser där gemensamma tjänster tillhandahålls, såsom tågstationer, flygplatser, sjukhus, stora campingplatser med integrerade anläggningar eller kemiska industrianläggningar, kan inbegripa slutna distributionssystem på grund av att den verksamhet som bedrivs i dessa anläggningar är av specialiserad karaktär.
- (31) Tillståndsförfarandena får inte leda till en administrativ börda som är oproportionerlig i förhållande till elproducenternas storlek och eventuella inverkan. Obefogat utdragna tillståndsförfaranden kan hindra nya aktörer att komma in på marknaden.
- (32) Det behövs ytterligare åtgärder för att säkerställa transparenta och icke-diskriminerande tariffer för tillträde till näten. Tarifferna bör gälla alla användare av systemen, utan diskriminering.
- (33) Genom direktiv 2003/54/EG infördes ett krav på medlemsstaterna att utse tillsynsmyndigheter med särskilda befogenheter. Erfarenheterna visar dock att tillsynens effektivitet ofta hämmas av att tillsynsmyndigheterna inte är tillräckligt självständiga gentemot staten, har otillräckliga befogenheter och för liten handlingsfrihet. Därför uppmanade Europeiska rådet vid sitt möte den 8–9 mars 2007 kommissionen att utarbeta lagstiftningsförslag för ytterligare harmonisering av medlemsstaternas energitillsynsmyndigheters befogenheter och förstärkning av deras oberoende. Det bör vara möjligt för dessa nationella tillsynsmyndigheter att omfatta både el- och gassektorn.
- (34) För att den inre marknaden för el ska kunna fungera korrekt behöver energitillsynsmyndigheterna kunna fatta beslut i alla relevanta tillsynsfrågor, och de måste också vara fullständigt oberoende av övriga offentliga eller privata intressen. Detta hindrar inte domstolsprövning och parlamentarisk övervakning enligt medlemsstaternas konstitutionella rätt. Vidare får inte den nationella lagstiftarens godkännande av tillsynsmyndigheters budget utgöra ett hinder för budgetmässig självständighet. Reglerna om tillsynsmyndighetens självständiga ansvar för genomförandet av den anslagna budgeten bör tillämpas inom ramen för nationell budgetlagstiftning och nationella budgetbestämmelser. Samtidigt som medlemsstaterna med hjälp av ett lämpligt roterande system bidrar till den nationella tillsynsmyndighetens oberoende gentemot politiska eller ekonomiska intressen, bör medlemsstaterna ha möjlighet att vederbörligen beakta de tillgängliga personella resurserna och styrelsens storlek.
- (35) För att säkerställa effektivt marknadstillträde för alla marknadsaktörer, inklusive nya aktörer, krävs icke-diskriminerande balansmekanismer som avspeglar

kostnaderna. När likviditetsnivån på elmarknaden väl är tillräckligt hög, bör detta uppnås genom att man inför sådana transparenta marknadsbaserade mekanismer för försörjning och inköp av el som krävs för att uppfylla kraven på balans. Så länge likviditetsnivån på marknaden inte är tillräckligt hög, bör de nationella tillsynsmyndigheterna arbeta aktivt för att balanstarriferna ska vara icke-diskriminerande och avspegla kostnaderna. Samtidigt bör lämpliga incitament tillhandahållas för att balansera produktion och förbrukning av el och för att inte äventyra systemet. Systemansvariga för överföringssystem bör göra det lättare för slutförbrukare och sammanslutningar av slutförbrukare att medverka på reserv- och balansmarknader.

- (36) De nationella tillsynsmyndigheterna bör kunna fastställa eller godkänna tariffer eller beräkningsmetoder för tariffer på grundval av ett förslag från den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet eller på grundval av ett förslag som en systemansvarig och nätanvändarna kommit överens om. Vid fastställandet eller godkännandet bör de nationella tillsynsmyndigheterna se till att överförings- eller distributionstarriferna är icke-diskriminerande och avspeglar kostnaderna och samtidigt ta hänsyn till de långsiktiga marginalkostnader för näten som går att undvika med hjälp av distribuerad produktion och åtgärder för styrning av efterfrågan.
- (37) Energitillsynsmyndigheterna bör ha befogenhet att fatta bindande beslut avseende elföretag och antingen själva besluta, eller föreslå att en behörig domstol beslutar, om effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för elföretag som inte fullgör sina skyldigheter. Energitillsynsmyndigheterna bör även ges befogenhet att, oavsett tillämpningen av konkurrensbestämmelserna, fatta beslut om lämpliga åtgärder som säkerställer fördelar för kunderna genom främjande av den effektiva konkurrens som är nödvändig för att den inre marknaden för el ska fungera korrekt. Införandet av virtuella elkraftanläggningar – dvs. program för frigörande av el varigenom elföretag är skyldiga att sälja eller ställa en viss elvolym till förfogande eller medge åtkomst till en del av sin produktionskapacitet för intresserade elhandelsföretag under en viss tidsperiod – är en av möjliga åtgärder för att främja effektiv konkurrens och säkerställa att marknaden fungerar korrekt. Energitillsynsmyndigheterna bör även ges befogenheter att bidra till att säkerställa en hög standard på samhällsomfattande och allmännyttiga tjänster som står i samklang med kraven på öppnande av marknaden, skydd för utsatta kunder och ett verkligt effektivt konsumentskydd. Dessa bestämmelser bör varken påverka kommissionens befogenheter att tillämpa konkurrensreglerna, inbegripet granskningen av företagskoncentration med en gemenskapsdimension, eller reglerna för den inre marknaden, såsom den fria rörligheten för kapital. Det oberoende organ till vilket en part som

berörs av ett beslut av en nationell tillsynsmyndighet har rätt att överklaga kan vara en domstol eller annan rättslig instans med befogenhet att genomföra en rättslig prövning.

- (38) Harmonisering av de nationella tillsynsmyndigheternas befogenheter bör inbegripa befogenheter att erbjuda elföretagen incitament och befogenheter att fastställa effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för dessa företag eller att föreslå en behörig domstol att besluta om sådana sanktioner. Dessutom bör tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att begära in relevant information från elföretagen, göra lämpliga och tillräckliga undersökningar samt lösa tvister.
- (39) Den inre marknaden för el har vissa brister när det gäller likviditet och transparens, vilket hindrar effektiv resursfördelning, riskhantering och etablering av nya företag på marknaden. Det finns ett behov av ökad konkurrens och försörjningstrygghet genom att anslutning av nya kraftverk till elnätet underlättas i samtliga medlemsstater, särskilt genom att nya marknadsaktörer uppmuntras. Förtroendet för marknaden, dess likviditet och antalet marknadsaktörer behöver öka, och därför måste tillsynen av företag verkamma på området för elförsörjning stärkas. Sådana krav bör inte påverka, och bör vara förenliga med, befintlig gemenskapslagstiftning beträffande finansmarknaderna. Tillsynsmyndigheterna för energisektorn och för finansmarknaden behöver samarbeta för att göra det möjligt för varandra att få en överblick över berörda marknader.
- (40) Innan kommissionen antar riktlinjer för kraven när det gäller bevarande av information, bör byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter ⁽¹⁾, nedan kallad *byrån*, och Europeiska värdepapperstillsynskommittén (EVTK), inrättad genom kommissionens beslut 2009/77/EG ⁽²⁾, samråda och råda kommissionen om innehållet i dessa riktlinjer. Byrån och EVTK bör också samarbeta för att ytterligare utreda och ge råd i frågan om huruvida transaktioner med avtal om leverans av el och elderivat bör omfattas av transparenskrav före eller efter handel och i så fall hur dessa krav bör utformas.
- (41) Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheten bör uppmuntra utvecklingen av avbrytbara leveransavtal.
- (42) Av rättvis- och konkurrensskäl samt indirekt för att skapa arbetstillfällen bör industrin och handeln i hela gemenskapen, inbegripet små och medelstora företag, och alla

⁽¹⁾ Se sidan 1 i detta nummer av EUT.

⁽²⁾ EUT L 25, 29.1.2009, s. 18.

unionsmedborgare som åtnjuter de ekonomiska fördelarna med den inre marknaden också kunna åtnjuta en hög konsumentskyddsnivå, särskilt hushållskunder, och, när medlemsstater anser det lämpligt, bör småföretag också kunna komma i åtnjutande av garantier för tillhandahållande av allmännyttiga tjänster, särskilt med avseende på försörjningstrygghet och skäliga tariffer. Dessa kunder bör också ha rätt till valmöjligheter, rättvisa, representation och mekanismer för tvistlösning.

- (43) Nästan alla medlemsstater har valt att säkerställa konkurrensen på elproduktionsmarknaden genom ett transparent tillståndsförfarande. Om tillräckligt elproduktionskapacitet inte anläggs på grundval av tillståndsförfarandet, bör dock medlemsstaterna se till att det finns en möjlighet att bidra till att trygga försörjningen genom ett anbuds förfarande eller ett liknande förfarande. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att, för att skydda miljön och gynna nya tekniska lösningar, se till att det finns möjlighet att upphandla ny kapacitet genom ett anbuds förfarande grundat på offentliggjorda kriterier. Sådan ny kapacitet omfattar bland annat el från förnybara energikällor och kraftvärmeproduktion.
- (44) Av försörjningstrygghetsskal bör balansen mellan tillgång och efterfrågan på el i varje enskild medlemsstat bevakas, varefter en rapport bör utarbetas om situationen i gemenskapen som helhet med hänsyn till sammanlänkningskapaciteten mellan områden. Denna övervakning bör göras i tillräckligt god tid, så att lämpliga åtgärder hinner vidtas om försörjningstryggheten äventyras. Det faktum att nödvändig nätinfrastruktur, bland annat sammanlänkningskapaciteten, anläggs och underhålls bör bidra till en stabil elförsörjning. Underhåll och anläggning av nödvändig nätinfrastruktur, inbegripet sammanlänkningskapaciteten och decentraliserad elproduktion, är viktiga förutsättningar för att garantera en stabil elförsörjning.
- (45) Medlemsstaterna bör tillförsäkra hushållskunder och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag rätten att få tillgång till el av en bestämd kvalitet till priser som kan jämföras enkelt och klart samt är transparenta och rimliga. För att säkerställa att de allmännyttiga tjänsterna i gemenskapen håller hög kvalitet bör medlemsstaterna regelbundet underrätta kommissionen om alla åtgärder som vidtagits för att uppnå målet med detta direktiv. Kommissionen bör regelbundet offentliggöra en rapport som innehåller en analys av de nationella åtgärder som vidtagits för att uppnå målsättningarna när det gäller allmännyttiga tjänster samt en jämförelse av åtgärdernas effektivitet, i syfte att utfärda rekommendationer om vilka nationella åtgärder som bör vidtas för att de allmännyttiga tjänsterna ska hålla hög kvalitet. Medlemsstaterna bör vidta de åtgärder som är nödvändiga för att skydda utsatta kunder på den inre marknaden för el. Sådana åtgärder kan variera alltefter de särskilda omständigheterna i medlemsstaterna i

fråga och kan inbegripa specifika åtgärder avseende betalning av elräkningar eller mer generella åtgärder inom socialförsäkringssystemet. När samhällsomfattande tjänster även tillhandahålls små företag, kan åtgärderna för att säkerställa att dessa samhällsomfattande tjänster tillhandahålls vara olika för hushållskunder och små företag.

- (46) Respekt för kraven när det gäller allmännyttiga tjänster är ett grundläggande krav i detta direktiv, och det är viktigt att det i direktivet anges gemensamma minimikrav som uppfylls av samtliga medlemsstater och som beaktar målen om konsumentskydd, försörjningstrygghet, miljöskydd samt likvärdiga konkurrensnivåer i samtliga medlemsstater. Det är viktigt att kraven när det gäller allmännyttiga tjänster kan tolkas på nationell grund, med beaktande av nationella omständigheter, om inte annat följer av gemenskapslagstiftningen.
- (47) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att utse en sista handselhandlare. Denne selhandlare kan vara försäljningsavdelningen i ett vertikalt integrerat företag som även fungerar som distributör, under förutsättning att detta uppfyller kraven på åtskillnad i detta direktiv.
- (48) De åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att uppnå målen när det gäller social och ekonomisk sammanhållning bör bland annat kunna innefatta lämpliga ekonomiska stimulansåtgärder, där så är lämpligt med hjälp av alla tillgängliga nationella verktyg och gemenskapsverktyg. Dessa verktyg kan innefatta ansvarsmekanismer för att säkerställa nödvändiga investeringar.
- (49) Om de åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att fullgöra skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster kan definieras som statligt stöd enligt artikel 87.1 i fördraget är medlemsstaterna enligt artikel 88.3 i fördraget skyldiga att underrätta kommissionen om detta.
- (50) Kraven när det gäller allmännyttiga tjänster, inklusive samhällsomfattande tjänster, och de gemensamma miniminormer som är en följd av dem måste stärkas ytterligare för att alla konsumenter, särskilt utsatta konsumenter, ska kunna gynnas av konkurrensen och skäliga priser. Kraven på allmännyttiga tjänster bör definieras på nationell nivå och med hänsyn till nationella omständigheter; gemenskapslagstiftningen bör emellertid respekteras av medlemsstaterna. Unionsmedborgarna och, när medlemsstaterna finner det lämpligt, småföretagen bör garanteras allmännyttiga tjänster, i synnerhet försörjningstrygghet och rimliga tariffer. En viktig aspekt när det gäller leverans till

konsumenterna är tillgången till objektiva och transparenta förbrukningsuppgifter. Konsumenterna bör således ha tillgång till sina förbrukningsuppgifter och tillhörande priser och servicekostnader så att de kan begära in offerter från konkurrenter på grundval av dessa uppgifter. Konsumenterna bör även ha rätt att få ordentlig information om sin energianvändning. Förskottsbetalningarna bör återspegla den sannolika elförbrukningen och de olika betalningssystemen bör vara icke-diskriminerande. Om konsumenterna tillräckligt ofta ges information om energikostnaderna kommer de att uppmuntras till att spara energi, eftersom konsumenterna direkt ser effekterna av investeringar i energieffektivitet och ändrat beteende. Ett fullständigt genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EG av den 5 april 2006 om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster⁽¹⁾ kommer i detta hänseende att kunna hjälpa konsumenterna att reducera sina energikostnader.

- (51) Konsumenternas intresse bör stå i centrum för detta direktiv och tjänsternas kvalitet bör höra till elföretagens centrala ansvarsområden. Befintliga konsumenträttigheter behöver stärkas och tryggas och bör innefatta ökad transparens. Konsumentskyddet bör säkerställa att alla konsumenter inom gemenskapens utökade ansvarsområde kan dra nytta av en konkurrensutsatt marknad. Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheterna, bör se till att konsumenträttigheterna tillgodoses.
- (52) Konsumenterna bör få tydlig och begriplig information om sina rättigheter i förhållande till energisektorn. Kommissionen bör, efter samråd med berörda intressenter, bland dem medlemsstaterna, de nationella tillsynsmyndigheterna, konsumentorganisationer och elföretag, fastställa en lättillgänglig och användarvänlig kontrollista för energianvändare, där konsumenterna får praktiska upplysningar om sina rättigheter. Alla konsumenter bör få denna kontrollista och den bör göras tillgänglig för allmänheten.
- (53) Energifattigdom är ett växande problem i gemenskapen. De medlemsstater som berörs bör därför, om de ännu inte gjort det, utarbeta nationella handlingsplaner eller andra lämpliga ramar för att åtgärda energifattigdomen, varvid syftet bör vara att minska antalet personer som lever i energifattigdom. Under alla omständigheter bör medlemsstaterna säkra nödvändig energiförsörjning för utsatta kunder. En integrerad metod skulle kunna användas, till exempel inom socialpolitiken, och åtgärderna skulle kunna
- vara socialpolitiska eller inriktade på bättre energieffektivitet i bostäder. Detta direktiv bör åtminstone medge en nationell politik till förmån för utsatta kunder.
- (54) Effektiva möjligheter till tvistlösning för alla konsumenter borgar för ett bättre konsumentskydd. Medlemsstaterna bör införa snabba och effektiva förfaranden för behandling av klagomål.
- (55) Det bör vara möjligt att basera införandet av system med smarta mätare på en ekonomisk bedömning. Om det vid en sådan bedömning skulle framgå att det endast är ekonomiskt rimligt och kostnadseffektivt med sådana mätare för konsumenter med en viss elförbrukning bör medlemsstaterna ha möjlighet att ta hänsyn till detta när de bygger ut systemen med smarta mätare.
- (56) Marknadpriserna bör ge de rätta incitamenten för utvecklingen av nätet och investeringar i ny elproduktion.
- (57) Det bör vara av största vikt för medlemsstaterna att verka för fungerande konkurrens och att olika elhandlare utan svårighet får tillträde till marknaden samt att främja ny elproduktionskapacitet för att konsumenterna verkligen ska kunna dra full fördel av en liberaliserad inre marknad för el.
- (58) Medlemsstaterna bör inför inrättandet av en inre marknad för el främja integrationen av sina inhemska marknader och samarbetet mellan systemoperatörer på gemenskapsnivå och regional nivå, vilket också bör omfatta de isolerade system som bildar så kallade elöar, som fortfarande existerar i gemenskapen.
- (59) Ett viktigt mål för detta direktiv bör vara att med hjälp av ett sammanlänkat nät över hela gemenskapen utveckla en verklig europeisk inre marknad för el, och tillsynsmyndigheterna bör därför ha som en av sina huvuduppgifter att, i förekommande fall i nära samarbete med byrån, sköta regleringen av gränsöverskridande sammanlänkningar och regionala marknader.
- (60) Ett annat viktigt mål för detta direktiv bör vara att garantera gemensamma bestämmelser för en verklig inre marknad för el och ett brett elutbud som är tillgängligt för alla. Korrekta marknadspriser skulle i detta syfte ge incitament till gränsöverskridande sammanlänkningar och investeringar i ny elproduktion, samtidigt som de på lång sikt skulle leda till priskonvergens.
- (61) Tillsynsmyndigheterna bör också tillhandhålla information om marknaden så att kommissionen kan utöva sin roll som observatör och övervakare av den inre marknaden för el och dess utveckling på kort, medellång och lång sikt,

(1) EUT L 114, 27.4.2006, s. 64.

- inklusive aspekter som produktionskapacitet, olika källor för elproduktion, infrastruktur för överföring och distribution, tjänsternas kvalitet, gränsöverskridande handel, hantering av överbelastning, investeringar, grossist- och konsumentpriser, marknadens likviditet samt miljö- och effektivitetsförbättringar. Nationella tillsynsmyndigheter bör underrätta konkurrensmyndigheterna och kommissionen om de medlemsstater där priserna utgör ett hinder för konkurrensen och en väl fungerande marknad.
- (62) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att skapa en fullständig fungerande inre marknad för el, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (63) Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel ⁽¹⁾ kan kommissionen anta riktlinjer i syfte att uppnå den harmoniseringsgrad som krävs. Sådana riktlinjer, som utgör bindande genomförandeåtgärder, är, även med avseende på vissa bestämmelser i detta direktiv, ett användbart hjälpmedel som snabbt kan ändras om det skulle behövas.
- (64) De åtgärder som är nödvändiga för att genomföra detta direktiv bör antas i enlighet med rådets beslut 1999/468/EG av den 28 juni 1999 om de förfaranden som skall tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter ⁽²⁾.
- (65) Kommissionen bör särskilt ges befogenhet att anta de riktlinjer som krävs för att den grad av harmonisering ska kunna åstadkommas som behövs för att syftet med detta direktiv ska kunna uppnås. Eftersom dessa åtgärder har en allmän räckvidd och avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det med nya icke väsentliga delar, måste de antas i enlighet med det föreskrivande förfarandet med kontroll i artikel 5a i beslut 1999/468/EG.
- (66) I enlighet med punkt 34 i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning ⁽³⁾ uppmantras medlemsstaterna att för egen del och i gemenskapens intresse upprätta egna tabeller som så vitt det är möjligt visar överensstämmelsen mellan detta direktiv och införlivandeåtgärderna samt att offentliggöra dessa tabeller.
- (67) Med tanke på omfattningen av ändringarna av direktiv 2003/54/EG är det av tydlighets- och rationaliseringsskäl önskvärt att det görs en omarbetning av bestämmelserna i fråga till en enda text i ett nytt direktiv.
- (68) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
- HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.
- KAPITEL I
- SYFTE, TILLÄMPNINGSOMRÅDE OCH DEFINITIONER**
- Artikel 1*
- Syfte och tillämpningsområde**
- I detta direktiv fastställs gemensamma regler för produktion, överföring, distribution och leverans av el, samt bestämmelser om konsumentskydd, i syfte att förbättra och integrera konkurrensutsatta elmarknader i gemenskapen. Det innehåller regler för elsektorns organisation och funktion, öppet tillträde till marknaden, kriterier och förfaranden som ska tillämpas för anbud, för beviljande av tillstånd och för drifven av system. Det fastställer även krav på samhällsomfattande tjänster och elkonsumenters rättigheter och klargör konkurrenskraven.
- Artikel 2*
- Definitioner**
- I detta direktiv avses med
1. *produktion*: framställning av el.
  2. *producent*: en fysisk eller juridisk person som framställer el.
  3. *överföring*: transport av el i sammanlänkade system med högspänningsnät samt nät med extra hög spänning för tillhandahållande till slutförbrukare eller distributörer, men inte leverans.
  4. *systemansvarig för överföringssystemet*: varje fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänkningar till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el.
  5. *distribution*: transport av el i system med högspännings-, mellanspannings- och lågspänningsnät för tillhandahållande till kunder, men inte leverans.

⁽¹⁾ Se sidan 15 i detta nummer av EUT.

⁽²⁾ EGT L 184, 17.7.1999, s. 23.

⁽³⁾ EUT C 321, 31.12.2003, s. 1.

6. *systemansvarig för distributionssystemet*: varje fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av distributionssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänknings till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på distribution av el.
7. *kund*: grossist eller slutförbrukare av el.
8. *grossist*: varje fysisk eller juridisk person som köper el i syfte att återförsälja den inom eller utanför det system i vilket personen är etablerad.
9. *slutförbrukare*: kund som köper el för eget bruk.
10. *hushållskund*: kund som köper el för sin egen hushållsförbrukning och inte för kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet.
11. *icke-hushållskund*: varje fysisk eller juridisk person, inklusive producenter och grossister, som köper el som inte är avsedd för egen hushållsförbrukning.
12. *berättigad kund*: kund som fritt kan välja elhandlare i den mening som avses i artikel 33.
13. *sammanlänkning*: utrustning som används för sammanlänkning av elsystem.
14. *sammanlänkat system*: ett antal överförings- och distributionssystem som kopplas samman med hjälp av en eller flera sammanlänknings.
15. *direktledning*: antingen en elledning som kopplar samman en enskild produktionsplats med en enskild kund, eller en elledning som kopplar samman en elproducent och en elhandlare så att dessa direkt kan försörja sina egna fastigheter, dotterbolag och berättigade kunder.
16. *ekonomisk rangordning*: rangordning av källor som tillhandahåller elleveranser enligt ekonomiska kriterier.
17. *städtjänst*: varje tjänst som behövs för driften av ett överförings- eller distributionssystem.
18. *systemanvändare*: varje fysisk eller juridisk person som levererar till eller får leveranser från ett överförings- eller distributionssystem.
19. *leverans eller handel*: försäljning, inbegripet återförsäljning, av el till kunder.
20. *integrerat elföretag*: ett vertikalt eller horisontellt integrerat företag.
21. *vertikalt integrerat företag*: ett elföretag eller en grupp av elföretag där samma person(er) direkt eller indirekt har rätt att utöva kontroll och där det berörda företaget eller den berörda företagsgruppen bedriver verksamhet inom minst ett av områdena överföring eller distribution och minst ett av områdena produktion eller leverans av el.
22. *anknutet företag*: ett anknutet företag enligt betydelsen i artikel 41 i rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 44.2 g (*) i fördraget om sammanställd redovisning (*), och/eller ett intresseföretag enligt betydelsen i artikel 33.1 i samma direktiv och/eller ett företag som tillhör samma aktieägare.
23. *horisontellt integrerat företag*: ett företag som bedriver verksamhet inom minst ett av områdena produktion för försäljning, överföring, distribution eller leverans av el samt en annan verksamhet utan anknytning till el.
24. *anbudsförfarande*: förfarande genom vilket planerade ytterligare behov och ersättningskapacitet täcks genom leveranser från ny eller befintlig produktionskapacitet.
25. *långtidsplanering*: planering av investeringsbehovet i fråga om produktions-, överförings- och distributionskapacitet på lång sikt för att kunna tillmötesgå efterfrågan på el i systemet och för att säkra leveranserna till kunderna.
26. *litet enskilt system*: varje system med en förbrukning på mindre än 3 000 GWh under 1996, där mindre än 5 % av årsförbrukningen erhålls genom sammanlänkning med andra system.
27. *enskilt mikrosystem*: varje system med en förbrukning på mindre än 500 GWh under 1996 och där det inte finns någon koppling till andra system.
28. *tillförlitlighet*: både leverans- och försörjningstrygghet i fråga om el och teknisk säkerhet.
29. *styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan*: en övergripande eller integrerad metod som syftar till att påverka elförbrukningens omfattning och den tidpunkt vid vilken elen förbrukas för att därigenom minska förbrukningen av primärenergi och toppbelastningar genom att i stället för investeringar i ökad produktionskapacitet gynna investeringar i energieffektivitetsåtgärder eller andra åtgärder, såsom leveransavtal som kan avbrytas, om det sistnämnda alternativet är mest effektivt och ekonomiskt med hänsyn till de positiva effekterna för miljön och försörjningstrygghets- och distributionskostnadsaspekterna av lägre energiförbrukning.

(*) Titeln till direktiv 83/349/EEG har justerats med hänsyn till omnumreringen av artiklarna i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i enlighet med artikel 12 i Amsterdamfördraget. Ursprungligen hänvisades till artikel 54.3 g.

(*) EGT L 193, 18.7.1983, s. 1.

30. *förnybara energikällor*: förnybara icke-fossila energikällor (vindkraft, solenergi, jordvärme, våg- och tidvattenenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avlopprensingsanläggningar och biogaser).
31. *distribuerad produktion*: produktionsanläggningar som är anslutna till distributionsystem.
32. *avtal om leverans av el*: ett avtal om leverans av el, men som inte inbegriper ett elderivat.
33. *elderivat*: ett finansiellt instrument som anges i en av punkterna 5, 6 eller 7 i avsnitt C i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument ⁽¹⁾ och som avser el.
34. *kontroll*: rättigheter, avtal eller andra medel som, antingen var för sig eller tillsammans och med hänsyn till alla faktiska eller rättsliga förhållanden, ger möjlighet att utöva ett avgörande inflytande på ett företag, särskilt genom
- äganderätt eller nyttjanderätt till ett företags samtliga tillgångar eller en del av dessa,
  - rättigheter eller avtal som ger ett avgörande inflytande på sammansättningen av ett företags organ och dessas voteringar eller beslut.
35. *elföretag*: varje fysisk eller juridisk person, med undantag för slutförbrukare, som bedriver åtminstone en av följande verksamheter: produktion, överföring, distribution, leverans eller inköp av el och som ansvarar för kommersiella och tekniska arbetsuppgifter eller underhåll i samband med dessa verksamheter.

KAPITEL II

ALLMÄNNA REGLER FÖR ORGANISATIONEN AV SEKTORN

Artikel 3

Skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och skyddet av kunderna

- Medlemsstaterna ska, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, på grundval av sin institutionella organisation och med vederbörlig hänsyn till subsidiaritetsprincipen, se till att elföretag drivs i enlighet med principerna i detta direktiv för att uppnå en konkurrensutsatt, säker och miljömässigt hållbar elmarknad, och de får inte göra någon diskriminerande åtskillnad mellan dessa företag när det gäller deras rättigheter eller skyldigheter.

- Medlemsstaterna får med beaktande fullt ut av tillämpliga bestämmelser i fördraget, särskilt artikel 86 i detta, för att tillgodose det allmänna ekonomiska intresset ålägga företag som bedriver verksamhet inom elsektorn att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, vilka kan avse tillförlitlighet, inbegripet försörjningstrygghet, regelbundenhet i leveranserna, kvalitet och pris samt miljöskydd, inbegripet energieffektivitet, energi från förnybara energikällor och klimatskydd. Dessa åligganden ska vara klart definierade, transparenta, icke-diskriminerande och kontrollerbara samt garantera att elföretag i gemenskapen kan nå ut till nationella konsumenter på lika villkor. När det gäller försörjningstrygghet, styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan och för att uppfylla de miljömål och mål för energi från förnybara energikällor som avses i denna punkt får medlemsstaterna införa långtidsplanering, varvid hänsyn ska tas till att tredje part kan komma att ansöka om tillträde till systemet.

- Medlemsstaterna ska inom sitt territorium se till att alla hushållskunder, och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag (det vill säga företag som har färre än 50 anställda och en årlig omsättning eller balansomslutning som inte överstiger 10 miljoner EUR), har rätt till samhällsomfattande tjänster, det vill säga rätt till elleveranser av en bestämd kvalitet till rimliga, lätt och tydligt jämförbara, transparenta och icke-diskriminerande priser. För att säkerställa leveranser av samhällsomfattande tjänster får medlemsstaterna utse en sista-handelshandlare. Medlemsstaterna ska ålägga distributionsföretagen att ansluta kunderna till sina nät enligt villkor och tariffer som fastställs i enlighet med förfarandet i artikel 37.6. Inget i detta direktiv får hindra medlemsstaterna från att stärka hushållskundernas och de små och medelstora förbrukarnas ställning på marknaden genom att främja möjligheterna till frivillig samgång mellan företrädare för dessa konsumentkategorier.

Första stycket ska genomföras på ett transparent och icke-diskriminerande sätt och ska inte hindra öppnandet av marknaderna enligt vad som föreskrivs i artikel 33.

- Medlemsstaterna ska se till att alla kunder har rätt att få sin elförsörjning tillhandahållen av en elhandlare, under förutsättning att denne samtycker, oberoende av vilken medlemsstat elhandlaren är registrerad i, så länge elhandlaren följer gällande regler för handel och balans. Med avseende på detta ska medlemsstaterna vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att se till att administrativa förfaranden inte diskriminerar leveransföretag som redan är registrerade i en annan medlemsstat.

- Medlemsstaterna ska säkerställa

- att om en kund under iakttagande av de avtalsenliga villkoren önskar byta elhandlare, den eller de berörda operatörerna genomför detta byte inom tre veckor, och
- att kunderna har rätt att erhålla samtliga relevanta förbrukningsuppgifter.

Medlemsstaterna ska se till att alla kunder garanteras de rättigheter som avses i leden a och b på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete eller tidsåtgång.

⁽¹⁾ EUT L 145, 30.4.2004, s. 1.

6. Om det tillhandahålls ekonomisk ersättning, annan form av ersättning och exklusiva rättigheter som en medlemsstat beviljar för uppfyllandet av åliggandena i punkterna 2 och 3, ska detta ske på ett icke-diskriminerande och transparent sätt.

7. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att skydda slutförbrukare, och de ska särskilt se till att utsatta kunder får tillräckligt skydd. Varje medlemsstat ska härvidlag definiera begreppet utsatta kunder, varvid det kan hänvisas till energifattigdom och bland annat föreskrivas förbud mot avstängning av dessa kunder från elleverans i kritiska situationer. Medlemsstaterna ska se till att rättigheter och skyldigheter för utsatta kunder respekteras. De ska framför allt vidta lämpliga åtgärder för att skydda slutförbrukare i avlägsna områden. De ska säkerställa en hög konsumentskyddsnivå, särskilt vad gäller transparens i fråga om allmänna avtalsvillkor, allmän information och mekanismer för tvistlösning. Medlemsstaterna ska se till att berättigade kunder i praktiken lätt kan byta till en ny elhandlare. Ätminstone när det gäller hushållskunder ska dessa åtgärder omfatta dem som anges i bilaga 1.

8. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder, såsom att utfärda nationella energihandlingsplaner, föreskriva om förmåner inom socialförsäkringssystemen för att utsatta kunder ska få den elförsörjning de behöver, eller stödja energieffektivitetsförbättringar för att åtgärda energifattigdom där sådan fastställts, också i samband med åtgärder mot fattigdom överlag. Sådana åtgärder ska inte hindra ett effektivt öppnande av marknaderna enligt vad som föreskrivs i artikel 33 eller en välfungerande marknad, och kommissionen ska i förekommande fall underrätta i enlighet med bestämmelserna i punkt 15 i denna artikel. Sådan underrättelse får även omfatta åtgärder som vidtas inom ramen för det allmänna socialförsäkringssystemet.

9. Medlemsstaterna ska se till att elhandlarna på eller i samband med fakturorna och i reklam som riktar sig till slutförbrukare anger följande:

- a) Varje enskild energikällas andel av den genomsnittliga bränslesammansättning som företaget använt under det gångna året, på ett sätt som är begripligt och, på nationell nivå, tydligt jämförbart.
- b) Ätminstone hänvisning till befintliga referensskällor, t.ex. webbsidor, där information finns tillgänglig för allmänheten om den inverkan på miljön som elframställningen från den sammanlagda bränslesammansättning som elhandlaren använt under det föregående året har, ätminstone när det gäller utsläpp av CO₂ och radioaktivt avfall.
- c) Information om deras rättigheter och möjligheter till tvistlösning i händelse av en tvist.

Vad gäller leden a och b i första stycket, för el som anskaffats på en elbörs eller importerats från ett företag som är beläget utanför gemenskapen, får aggregerade uppgifter som börsen eller företaget tillhandahållit under föregående år användas.

Tillsynsmyndigheten eller annan behörig nationell myndighet ska vidta nödvändiga åtgärder för att se till att den information som elhandlare tillhandahåller sina kunder i enlighet med denna artikel är tillförlitlig och att den, på nationell nivå, tillhandahålls på ett tydligt och jämförbart sätt.

10. Medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att uppnå målen för social och ekonomisk sammanhållning samt miljöskydd, vilket vid behov ska inkludera åtgärder för styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan och metoder för att bekämpa klimatförändringar samt försörjningstrygghet. Dessa åtgärder kan särskilt omfatta lämpliga ekonomiska stimulansåtgärder, där så är lämpligt med hjälp av alla tillgängliga nationella verktyg och gemenskapsverktyg, för underhåll och anläggning av nödvändig nätinfrastuktur, inbegripet sammanlänkingskapacitet.

11. För att främja energieffektiviteten ska medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheten starkt rekommendera att elföretagen optimerar elförbrukningen, till exempel genom att tillhandahålla energiförvaltning, utveckla innovativa former för prissättning eller införa system med smarta mätare eller intelligenta nät, om det är lämpligt.

12. Medlemsstaterna ska se till att det inrättas gemensamma kontaktpunkter där konsumenterna kan få tillgång till all nödvändig information om sina rättigheter, gällande lagstiftning och möjligheter till tvistlösning i händelse av en tvist. Dessa kontaktpunkter kan vara en del av allmänna konsumentupplysningsställen.

13. Medlemsstaterna ska se till att det finns en oberoende mekanism, till exempel i form av en energiombudsman eller ett konsumentorgan, för att säkerställa effektiv behandling av klagomål och tvistlösning utanför domstol.

14. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa bestämmelserna i artiklarna 7, 8, 32 och/eller 34, i den utsträckning som tillämpningen av dessa, rättsligt eller i praktiken, skulle hindra elföretagen från att fullgöra de förpliktelser som ålagts dem i det allmänna ekonomiska intresset och i den mån som handelns utveckling inte påverkas i en sådan utsträckning att det skulle strida mot gemenskapens intressen. Gemenskapens intressen omfattar bland annat konkurrens när det gäller berättigade kunder i enlighet med detta direktiv och artikel 86 i fördraget.

15. Medlemsstaterna ska när de genomfört detta direktiv informera kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för att fullgöra förpliktelserna att tillhandahålla samhällsomfattande och allmännyttiga tjänster, inklusive konsument- och miljöskyddsåtgärder, och om åtgärdernas eventuella inverkan på nationell och internationell konkurrens, oavsett om åtgärderna kräver undantag från detta direktiv eller ej. De ska därefter vartannat år underrätta kommissionen om eventuella ändringar av dessa åtgärder, oavsett om de kräver undantag från detta direktiv eller ej.

16. Kommissionen ska, efter samråd med berörda intressenter, däribland medlemsstaterna, de nationella tillsynsmyndigheterna, konsumentorganisationer och elföretag, samt, utifrån de framsteg som hittills gjorts, med arbetsmarknadens parter, fastställa en klar och kortfattad kontrollista för energianvändare, med praktiska upplysningar om energianvändarnas rättigheter. Medlemsstaterna ska se till att elhandlarna eller de systemansvariga för distributionssystemet i samarbete med tillsynsmyndigheten vidtar nödvändiga åtgärder för att alla deras konsumenter ska få ett exemplar av kontrollistan för energianvändare och se till att den finns tillgänglig för allmänheten.

Artikel 4

Övervakning av försörjningstryggheten

Medlemsstaterna ska se till att frågor som rör försörjningstrygghet övervakas. Vid behov får medlemsstaterna överlåta denna uppgift till de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 35. Denna övervakning ska i synnerhet omfatta balansen mellan tillgång och efterfrågan på den inhemska marknaden, förväntad framtida efterfrågan, ytterligare kapacitet som planeras eller håller på att anläggas, samt nätens kvalitet och underhållsnivå samt åtgärder för att täcka efterfrågetoppar och hantera brister i leverans från en eller flera elhandlars sida. De behöriga myndigheterna ska senast den 31 juli vartannat år offentliggöra en rapport i vilken resultaten av övervakningen av dessa frågor och de åtgärder som vidtagits eller planerats ska anges; rapporten ska därefter genast överlämnas till kommissionen.

Artikel 5

Tekniska regler

Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna ska se till att tekniska säkerhetskriterier definieras och att det utarbetas och offentliggörs tekniska regler, i vilka de lägsta tekniska konstruktions- och driftkraven för anslutning till systemet av produktionsanläggningar, distributionssystem, direktanslutna konsumenters utrustning, sammanlänknings- eller sammankopplings- och direktledningar fastställs. Dessa tekniska regler ska säkerställa att systemen är driftskompatibla, och de ska vara objektiva och icke-diskriminerande. Byrån får vid behov utfärda lämpliga rekommendationer för att dessa regler ska bli förenliga med varandra. Dessa regler ska anmälas till kommissionen i enlighet med artikel 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster⁽¹⁾.

Artikel 6

Främjande av regionalt samarbete

1. Medlemsstaterna liksom tillsynsmyndigheterna ska samarbeta med varandra i syfte att integrera sina inhemska marknader på en eller flera regionala nivåer, som ett första steg mot skapandet av en helt liberaliserad inre marknad. I synnerhet ska tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller

medlemsstaterna främja och underlätta regionalt samarbete mellan de systemansvariga för överföringssystemen, bland annat i gränsöverskridande frågor, för att skapa en konkurrensutsatt inre marknad för el, verka för att lagar, föreskrifter och tekniska ramar är konsekventa och underlätta integrationen av de isolerade system som bildar så kallade elöar, som fortfarande existerar i gemenskapen. Det geografiska område som omfattas av detta regionala samarbete ska omfatta samarbete inom geografiska områden i enlighet med artikel 12.3 i förordning (EG) nr 714/2009. Detta samarbete får omfatta andra geografiska områden.

2. Byrån ska samarbeta med de nationella tillsynsmyndigheterna och de systemansvariga för överföringssystemen för att de olika regionernas regelverk ska vara förenliga med målet att skapa en konkurrensutsatt inre marknad för el. Om byrån anser att det krävs bindande regler för ett sådant samarbete ska den utfärda lämpliga rekommendationer.

3. Medlemsstaterna ska vid genomförandet av detta direktiv se till att de systemansvariga för överföringssystemen har ett eller flera regionalt integrerade system som omfattar två eller flera medlemsstater för kapacitetstilldelning och för kontroll av säkerheten för nätet.

4. Om vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen deltar i ett samriskföretag som inrättats i syfte att genomföra samarbetet, ska samriskföretaget upprätta och genomföra en övervakningsplan med åtgärder som ska vidtas för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende. I övervakningsplanen ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla målet att utesluta diskriminering och beteenden som motverkar konkurrens. Planen ska underställas byråns godkännande. De övervakningsansvariga för de vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen ska oberoende av andra kontrollera att planen följs.

KAPITEL III

PRODUKTION

Artikel 7

Tillståndsförfarande för ny kapacitet

1. Vid anläggning av ny produktionskapacitet ska medlemsstaterna använda ett tillståndsförfarande som ska genomföras enligt objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier.

2. Medlemsstaterna ska fastställa kriterier för beviljandet av tillstånd att anlägga produktionskapacitet på deras territorium. Vid fastställandet av lämpliga kriterier ska medlemsstaterna ta hänsyn till

a) säkerhet och tillförlitlighet i elsystemet, elinstallationer och tillhörande utrustning,

⁽¹⁾ EGT L 204, 21.7.1998, s. 37.

- b) skydd av folkhälsa och allmän säkerhet,
- c) miljöskydd,
- d) markanvändning och lokalisering,
- e) användningen av allmän mark,
- f) energieffektivitet,
- g) typ av primärkällor,
- h) sökandens specifika egenskaper, t.ex. teknisk, ekonomisk och finansiell förmåga,
- i) överensstämmelse med de åtgärder som vidtagits i enlighet med artikel 3,
- j) produktionskapacitetens bidrag till uppnåendet av gemenskapens övergripande mål om att åtminstone 20 % av gemenskapens slutliga energianvändning (brutto) år 2020 ska komma från förnybara energikällor, i enlighet med artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor ⁽¹⁾, och
- k) produktionskapacitetens bidrag till utsläppminskning.

3. Medlemsstaterna ska se till att det finns särskilda tillståndsförfaranden för liten decentraliserad produktion och/eller distribuerad produktion, som tar hänsyn till deras begränsade storlek och eventuella inverkan.

Medlemsstaterna får fastställa riktlinjer för detta särskilda tillståndsförfarande. De nationella tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga nationella myndigheter, även planeringsmyndigheter, ska se över dessa riktlinjer och får rekommendera ändringar.

Om medlemsstaterna har fastställt särskilda förfaranden för beviljande av markanvändning för stora nya infrastrukturprojekt som avser produktionskapacitet, ska medlemsstaterna vid behov se till att dessa förfaranden omfattar anläggandet av ny produktionskapacitet och att de tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt och inom en lämplig tidsram.

4. Förfarandena och kriterierna för beviljande av tillstånd ska offentliggöras. Om en ansökan om tillstånd avslås ska den sökande informeras om skälen för avslagsbeslutet. Dessa skäl ska vara objektiva, icke-diskriminerande, välgrundade och vederbörligen motiverade. Den sökande ska ha möjlighet att överklaga.

Artikel 8

Anbudsförfarande för ny kapacitet

1. För att trygga försörjningen ska medlemsstaterna se till att det genom ett anbudsförfarande eller ett annat förfarande som är likvärdigt i fråga om transparens och icke-diskriminering, grundat på offentliggjorda kriterier, finns möjlighet

⁽¹⁾ EUT L 140, 5.6.2009, s. 16.

att erbjuda ny kapacitet eller åtgärder för styrning av energieffektiviteten/energiefterfrågan. Dessa förfaranden får dock bara användas om den produktionskapacitet som anläggs med tillämpning av tillståndsförfarandet eller de åtgärder som vidtas för styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan inte är tillräckliga för att säkerställa försörjningstryggheten.

2. Medlemsstaterna får för att skydda miljön och gynna nya tekniska lösningar se till att det finns möjlighet att upphandla ny kapacitet genom ett anbudsförfarande grundat på offentliggjorda kriterier. Ett sådant anbudsförfarande får gälla ny kapacitet eller åtgärder för styrning av energieffektiviteten/energiefterfrågan. Ett anbudsförfarande får dock bara användas om den produktionskapacitet som anläggs med tillämpning av tillståndsförfarandet eller de åtgärder som vidtas inte är tillräckliga för att uppnå dessa mål.

3. Närmare uppgifter om ett anbudsförfarande avseende produktionskapacitet och åtgärder för styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning* senast sex månader före den sista dagen för inlämnande av anbud.

Anbudsspecifikationerna ska göras tillgängliga i tillräckligt god tid för att alla intresserade företag som är etablerade på en medlemsstats territorium ska kunna lämna in anbud.

I syfte att säkerställa transparens och icke-diskriminering ska anbudsspecifikationerna innehålla en detaljerad beskrivning av kontraktsspecifikationerna och det förfarande som ska följas av alla anbudsgivare samt en uttömmande förteckning över de kriterier som ska styra urvalet av anbudsgivare och tilldelningen av kontrakt, inklusive stimulansåtgärder som omfattas av anbudsförandet, t.ex. subventioner. Dessa specifikationer får också avse de områden som anges i artikel 7.2.

4. I anbudsinfördringar avseende erforderlig produktionskapacitet ska hänsyn också tas till anbud om elleveranser med långtidsgarantier från befintliga produktionsanläggningar, under förutsättning att tilläggskrav kan tillgodoses på detta sätt.

5. Medlemsstaterna ska utse en myndighet, ett offentligt organ eller ett enskilt organ vars verksamhet inte omfattar elproduktion, elöverföring, eldistribution eller elleveranser och som kan vara en tillsynsmyndighet enligt artikel 35.1, att ansvara för organisation, övervakning och kontroll av anbudsförandet i punkterna 1–4 i den här artikeln. Om den systemansvarige för överföringssystemet är helt oberoende av annan verksamhet utan ägarsamband med överföringssystemet, får den systemansvarige utses till det organ som ansvarar för organisation, övervakning och kontroll av anbudsförandet. Denna myndighet eller detta organ ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att uppgifterna i anbudet behandlas konfidentiellt.

KAPITEL IV

DRIFT AV ÖVERFÖRINGSSYSTEM

Artikel 9

Åtskillnad av överföringssystem och systemansvariga för överföringssystem (TSO)

1. Medlemsstaterna ska se till att följande gäller från och med den 3 mars 2012.

- a) Varje företag som äger ett överföringssystem ska agera som systemansvarig för överföringssystemet.
  - b) Samma person(er) får inte
    - i) direkt eller indirekt utöva kontroll över ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem, eller
    - ii) direkt eller indirekt utöva kontroll över en systemansvarig för överföringssystem eller över ett överföringssystem och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.
  - c) Samma person(er) får inte, för en systemansvarig för överföringssystem eller för ett överföringssystem, utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget, och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.
  - d) Samma person får inte vara ledamot i styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget för både ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och för en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem.
2. De rättigheter som avses i punkt 1 b och c ska i synnerhet omfatta
- a) rätten att rösta,
  - b) befogenheten att utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget, eller
  - c) rätten att inneha ägarmajoriteten.
3. I punkt 1 b ska begreppet "företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet", omfatta det som avses med detta begrepp i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den

inre marknaden för naturgas ⁽¹⁾ och termerna "systemansvarig för överföringssystem" och "överföringssystem" omfatta "systemansvarig för överföringssystem" och "överföringssystem" i den mening som avses i det direktivet.

4. Medlemsstaterna får bevilja undantag från punkt 1 b och c till och med den 3 mars 2013, under förutsättning att den systemansvarige för överföringssystemet inte ingår i ett vertikalt integrerat företag.

5. Den skyldighet som avses i punkt 1 a ska anses vara fullgjord då två eller flera företag som äger överföringssystem har upprättat ett samriskföretag som för de berörda överföringssystemen fungerar som systemansvarig för överföringssystem i två eller flera medlemsstater. Inget annat företag får ingå i samriskföretaget såvida det inte har godkänts som oberoende systemansvarig i enlighet med artikel 13 eller som en oberoende systemansvarig för överföring i enlighet med kapitel V.

6. Vid tillämpningen av denna artikel ska, om den person som avses i punkt 1 b, c och d är medlemsstaten eller ett annat offentligt organ, två separata offentliga organ som utövar kontroll över, å ena sidan, en systemansvarig för överföringssystemet eller över ett överföringssystem och, å andra sidan, över ett företag som bedriver antingen produktions- eller leveransverksamhet, inte anses vara samma person eller samma personer.

7. Medlemsstaterna ska se till att varken sådana kommersiellt känsliga uppgifter som avses i artikel 16, och som innehas av en systemansvarig för överföringssystemet som har ingått i ett vertikalt integrerat företag, eller personal hos en sådan systemansvarig för överföringssystemet överförs till företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

8. Om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhör ett vertikalt integrerat företag, får en medlemsstat besluta att inte tillämpa punkt 1.

I sådant fall ska den berörda medlemsstaten antingen

- a) utse en oberoende systemansvarig i enlighet med artikel 13, eller
- b) följa bestämmelserna i kapitel V.

9. Om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhör ett vertikalt integrerat företag, och det finns arrangemang som säkerställer ett mer effektivt oberoende för den systemansvarige än bestämmelserna i kapitel V, får medlemsstaterna besluta att inte tillämpa punkt 1.

10. Innan ett företag godkänns och utses till systemansvarig för överföringssystem enligt punkt 9 i denna artikel, ska det certifieras i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i artikel 10.4, 10.5 och 10.6 i detta direktiv och i artikel 3 i förordning (EG) nr 714/2009 enligt vilken kommissionen ska kontrollera att befintliga arrangemang klart säkerställer ett mer effektivt oberoende för den systemansvarige för överföringssystemet än bestämmelserna i kapitel V.

⁽¹⁾ Se sidan 94 i detta nummer av EUT.

11. Vertikalt integrerade företag som äger ett överföringssystem får inte i något fall hindras från att vidta åtgärder för att uppfylla villkoren i punkt 1.

12. Företag som bedriver någon av funktionerna produktions- eller leveransverksamhet får inte under några omständigheter kunna direkt eller indirekt ta kontroll över eller utöva någon rättighet gentemot ägarmässigt åtskilda systemansvariga för överföringssystem i medlemsstater som tillämpar punkt 1.

Artikel 10

Utseende och certifiering av systemansvariga för överföringssystem (TSO)

1. Innan ett företag godkänns och utses till systemansvarig för överföringssystem ska det certifieras enligt förfarandena i punkterna 4, 5 och 6 i den här artikeln och i artikel 3 i förordning (EG) nr 714/2009.

2. Ett företag som äger ett överföringssystem och som av den nationella tillsynsmyndigheten, till följd av nedanstående certifieringsförfarande, intygas uppfylla kraven i artikel 9, ska av medlemsstaterna godkännas och utses till systemansvarig för överföringssystemet. Utnämningen av systemansvariga för överföringssystemet ska anmälas till kommissionen och offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

3. Systemansvariga för överföringssystemet ska till tillsynsmyndigheten anmäla planerade transaktioner som kan komma att kräva en omprövning av huruvida de uppfyller kraven i artikel 9.

4. Tillsynsmyndigheterna ska kontrollera att de systemansvariga för överföringssystemet fortlöpande uppfyller kraven i artikel 9. För att säkerställa att kraven uppfylls ska de i följande fall inleda ett certifieringsförfarande:

- a) Efter anmälan från den systemansvarige för överföringssystemet i enlighet med punkt 3.
- b) På eget initiativ då de får vetskap om att en planerad förändring när det gäller rättigheter gentemot eller inflytande över ägare av eller systemansvariga för överföringssystemet kan leda till överträdelse av artikel 9, eller då de har anledning att misstänka att en sådan överträdelse kan ha skett.
- c) Efter en motiverad begäran från kommissionen.

5. Tillsynsmyndigheterna ska fatta beslut om certifiering av en systemansvarig för överföringssystemet inom fyra månader från den dag då denne inkom med anmälan eller kommissionen överlämnade sin begäran. När denna period har löpt ut ska certifieringen anses vara beviljad. Tillsynsmyndighetens uttryckliga eller underförstådda beslut ska börja gälla först efter det att det förfarande som avses i punkt 6 har fullföljts.

6. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla det uttryckliga eller underförstådda beslutet om certifiering av en systemansvarig för överföringssystemet till kommissionen, och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter avseende detta beslut. Kommissionen ska agera i enlighet med förfarandet i artikel 3 i förordning (EG) nr 714/2009.

7. Tillsynsmyndigheterna och kommissionen får begära sådan information från systemansvariga för överföringssystem och företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet som är relevant för fullgörandet av deras skyldigheter enligt denna artikel.

8. Tillsynsmyndigheterna och kommissionen ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt.

Artikel 11

Certifiering i förhållande till tredjeländer

1. Om certifiering begärs av ägaren till eller den systemansvarige för ett överföringssystem som kontrolleras av en eller flera personer från tredjeländer, ska tillsynsmyndigheten underrätta kommissionen.

Tillsynsmyndigheten ska även utan dröjsmål underrätta kommissionen om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från tredjeländer får kontroll över ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystem.

2. Den systemansvariga för överföringssystemet ska underrätta tillsynsmyndigheten om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från tredjeländer får kontroll över överföringssystemet eller den systemansvarige för överföringssystemet.

3. Tillsynsmyndigheten ska anta ett utkast till beslut om certifiering av en systemansvarig för överföringssystemet inom fyra månader efter anmälan från den systemansvarige för överföringssystemet. Tillsynsmyndigheten ska vägra certifiering om det inte visats

- a) att den berörda enheten uppfyller kraven i artikel 9, och
- b) för tillsynsmyndigheten eller annan behörig myndighet som utsetts av medlemsstaten, att ett beviljande av certifiering inte kommer att äventyra en trygg energiförsörjning i medlemsstaten och gemenskapen. När denna fråga beaktas ska tillsynsmyndigheten eller annan behörig utsett myndighet ta hänsyn till
  - i) gemenskapens rättigheter och skyldigheter med avseende på dessa tredjeländer enligt internationell rätt, inbegripet avtal med ett eller flera tredjeländer som gemenskapen är part i och som rör trygg energiförsörjning,

- ii) medlemsstatens rättigheter och skyldigheter med avseende på dessa tredjeländer, enligt avtal som ingåtts med tredjeländerna i den mån avtalen överensstämmer med gemenskapslagstiftningen, och
- iii) andra specifika omständigheter och förhållanden i fallet och i det berörda tredjelandet.

4. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla beslutet till kommissionen, tillsammans med all relevant information beträffande beslutet.

5. Medlemsstaterna ska se till att tillsynsmyndigheten eller den utsedda behöriga myndighet som avses i punkt 3 b, innan tillsynsmyndigheten antar ett beslut om certifiering, begär ett yttrande från kommissionen om huruvida

- a) den berörda enheten uppfyller kraven i artikel 9, och
- b) ett beviljande av certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till gemenskapen.

6. Kommissionen ska behandla den begäran som avses i punkt 5 så snart den har mottagits. Inom två månader efter det att begäran har mottagits ska kommissionen avge sitt yttrande till den nationella tillsynsmyndigheten eller, om begäran kommit från den utsedda behöriga myndigheten, till den myndigheten.

När kommissionen utarbetar sitt yttrande kan den begära in synpunkter från byrån, berörd medlemsstat och berörda parter. Om kommissionen framställer en sådan begäran ska tvåmånadersperioden förlängas med två månader.

Om kommissionen inte har avgett något yttrande inom den period som avses i första och andra styckena ska den inte anses ha några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.

7. När kommissionen bedömer huruvida den kontroll som utövas av en eller flera personer från tredjeländer kommer att äventyra trygg energiförsörjning till gemenskapen, ska den beakta

- a) de särskilda omständigheterna i fallet och i det eller de berörda tredjeländerna, och
- b) gemenskapens rättigheter och skyldigheter med avseende på det eller de tredjeländerna enligt internationell rätt, inbegripet avtal med ett eller flera tredjeländer som gemenskapen är part i och som rör trygg energiförsörjning.

8. Den nationella tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut om certifieringen inom två månader efter utgången av den period som avses i punkt 6. När den nationella tillsynsmyndigheten antar sitt slutliga beslut ska den ta största hänsyn till kommissionens yttrande. I varje fall ska medlemsstaterna ha rätt att vägra

certifiering när beviljande av certifiering äventyrar en trygg energiförsörjning i den egna medlemsstaten eller i en annan medlemsstat. När en medlemsstat har utsett en annan behörig myndighet för att bedöma punkt 3 b, kan medlemsstaten kräva att den nationella tillsynsmyndigheten antar sitt slutliga beslut i överensstämmelse med den behöriga myndighetens bedömning. Den nationella tillsynsmyndighetens slutliga beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans. Om det slutliga beslutet avviker från kommissionens yttrande ska den berörda medlemsstaten tillhandahålla och offentliggöra, tillsammans med beslutet, skälen för detta beslut.

9. Inget i denna artikel ska påverka medlemsstaternas rätt att, i överensstämmelse med gemenskapsrätten, utöva inhemsk rättslig kontroll för att skydda legitima intressen som rör allmän säkerhet.

10. Kommissionen får anta riktlinjer för det förfarande som ska följas vid tillämpningen av denna artikel. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 46.2.

11. Denna artikel, med undantag av punkt 3 a, ska också tillämpas på medlemsstater som omfattas av ett undantag enligt artikel 44.

Artikel 12

Uppgifter som åligger de systemansvariga för överföringssystemet (TSO)

Varje systemansvarig för överföringssystemet ska ansvara för följande:

- a) Att säkerställa systemets långsiktiga förmåga att uppfylla rimliga krav på överföring av el, att på affärsmässiga villkor och med vederbörlig hänsyn till miljön driva, underhålla och utveckla säkra, tillförlitliga och effektiva överföringssystem.
- b) Att säkerställa tillräckliga resurser för fullgörandet av skyldigheten att tillhandahålla tjänster.
- c) Att bidra till försörjningstryggheten genom lämplig överföringskapacitet och systemtillförlitlighet.
- d) Att styra elkraftflödena i systemet, med beaktande av utbyten med andra sammanlänkade system. Den systemansvarige ska för detta ändamål ansvara för att kraftsystemet är säkert, tillförlitligt och effektivt och därvid säkerställa att alla nödvändiga stödtjänster, även sådana som styrs av efterfrågan, är tillgängliga i den mån som denna tillgänglighet är oberoende av andra överföringssystem med vilket systemet är sammanlänkat.
- e) Att förse den systemansvarige för andra system med vilka systemet är sammanlänkat med tillräcklig information för att säker och effektiv drift, samordnad utveckling och driftskompatibilitet i det sammanlänkade systemet ska kunna säkerställas.

- f) Att säkerställa att ingen diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, i synnerhet inte till förmån för anknutna företag.
- g) Att förse systemanvändarna med den information som behövs för att de ska kunna få effektivt tillträde till systemet.
- h) Att inkassera kapacitetsavgifter och betalningar inom ramen för kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för överföringsnäten i enlighet med artikel 13 i förordning (EG) nr 714/2009, att bevilja och administrera tredje parts tillträde och ge motiverade förklaringar då sådant tillträde nekats, vilket ska övervakas av de nationella tillsynsmyndigheterna, varvid de systemansvariga för överföringssystemet, då de fullgör sina uppgifter enligt denna artikel, främst ska underlätta marknadsintegrationen.

Artikel 13

Oberoende systemansvariga (ISO)

1. Om överföringssystemet tillhör ett vertikalt integrerat företag den 3 september 2009 får medlemsstaterna besluta att inte tillämpa artikel 9.1 och utse en oberoende systemansvarig (ISO) på förslag av överföringssystemets ägare (TSOW). En sådan utnämning ska godkännas av kommissionen.
2. Medlemsstaten får endast godkänna och utse en oberoende systemansvarig om följande villkor är uppfyllda:
  - a) Den sökande har visat att den uppfyller kraven i artikel 9.1 b, c och d.
  - b) Den sökande har visat att den förfogar över nödvändiga ekonomiska, tekniska, fysiska och mänskliga resurser för att utföra sina uppgifter enligt artikel 12.
  - c) Den sökande förbinder sig att genomföra en tioårig nätutvecklingsplan som övervakas av tillsynsmyndigheten.
  - d) Överföringssystemets ägare har uppvisat förmåga att fullgöra sina skyldigheter enligt punkt 5. För detta ändamål ska ägaren tillhandahålla samtliga utkast till avtal med det sökande företaget och övriga relevanta enheter.
  - e) Den sökande har visat förmåga att fullgöra sina skyldigheter enligt förordning (EG) nr 714/2009, inbegripet samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem på europeisk och regional nivå.
3. Företag som av tillsynsmyndigheten intygas uppfylla villkoren i artikel 11 och punkt 2 i den här artikeln ska av medlemsstaterna godkännas och utnåmnas till oberoende systemansvariga. Certifieringsförfarandet i antingen artikel 10 i detta direktiv och artikel 3 i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 11 i detta direktiv ska tillämpas.

4. Varje oberoende systemansvarig ska ansvara för att bevilja och förvalta tredje parts tillträde, inbegripet inkasseringen av avgifter för tillträde, kapacitetsavgifter och betalningar inom ramen för kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för överföringsnäten i enlighet med artikel 13 i förordning (EG) nr 714/2009 samt att driva, underhålla och utveckla överföringssystemet och att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav genom investeringsplanering. Vid utvecklingen av överföringssystemet ska den oberoende systemansvarige ansvara för planering (inbegripet tillståndsförfarande), uppförande och idriftsättning av den nya infrastrukturen. I detta syfte ska den oberoende systemansvarige agera som systemansvarig för överföringssystemet i enlighet med detta kapitel. Överföringssystemets ägare ska inte ansvara för att bevilja och förvalta tredje parts tillträde eller för investeringsplanering.

5. Om en oberoende systemansvarig har utsetts ska överföringssystemets ägare fullgöra följande skyldigheter:

- a) Tillhandahålla den oberoende systemansvarige det samarbete och stöd som krävs för att denne ska kunna utföra sina uppgifter, i synnerhet all relevant information.
- b) Finansiera de investeringar som den oberoende systemansvarige har beslutat om och som godkänts av tillsynsmyndigheten, eller medge att finansieringen görs av någon berörd part, inklusive den oberoende systemansvarige. Finansieringsmetoden ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska, innan beslut om godkännande fattas, samråda med överföringssystemets ägare och de andra berörda parterna.
- c) Stå för skadeståndsansvar i anslutning till nättillgångarna, med undantag av den del av ansvaret som avser den oberoende systemansvariges uppgifter.
- d) Ge garantier för att underlätta finansieringen av utbyggnad av nätet, med undantag av sådana investeringar där ägaren, i enlighet med b, har medgivit att finansieringen görs av någon berörd part, inklusive den oberoende systemansvarige.

6. Den berörda nationella konkurrensmyndigheten ska i nära samverkan med tillsynsmyndigheten ges alla relevanta befogenheter för att på ett effektivt sätt kunna övervaka att ägaren av överföringssystemet fullgör sina skyldigheter enligt punkt 5.

Artikel 14

Åtskillnad av ägare till överföringssystem (TSOW)

1. Om en oberoende systemansvarig har utsetts ska ägare till överföringssystem som ingår i vertikalt integrerade företag vara oberoende av annan verksamhet som inte rör överföring, åtminstone när det gäller juridisk form, organisation och beslutsfattande.

2. För att säkerställa att den ägare till överföringssystemet som avses i punkt 1 är oberoende ska följande minimikriterier gälla:

- a) Personer som ansvarar för ledningen av ägaren till överföringssystemet får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade elföretag som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften när det gäller produktion, distribution eller leverans av el.
- b) Lämpliga åtgärder ska vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos dem som ansvarar för ledningen av ägaren till överföringssystemet beaktas på ett sätt som säkerställer att dessa personer kan agera självständigt.
- c) Överföringssystemets ägare ska upprätta en övervakningsplan, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende, och se till att det kontrolleras att planen följs. I övervakningsplanen ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla dessa mål. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs ska till tillsynsmyndigheten lämna en årlig rapport, som ska offentliggöras, om de åtgärder som vidtagits.

3. Kommissionen får utfärda riktlinjer för att säkerställa att överföringssystemets ägare i alla avseenden uppfyller villkoren i punkt 2. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 46.2.

Artikel 15

Inmatningsordning och balans

1. Utan att detta inverkar på leveranser av el som grundas på avtalsförpliktelser, inklusive sådana som härrör från anbudspecifikationerna, ska den systemansvarige för överföringssystemet, när den systemansvarige har denna funktion, ansvara för inmatningsordningen mellan produktionsanläggningarna inom sitt område och bestämma hur sammanlänknings till andra system ska utnyttjas.

2. Inmatningsordningen mellan produktionsanläggningarna och utnyttjandet av sammanlänknings ska fastställas på grundval av kriterier som ska godkännas av de tillsynsmyndigheterna om de är behöriga och som måste vara objektiva, offentliggjorda och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt som säkerställer att den inre marknaden för el fungerar väl. I kriterierna ska den ekonomiska rangordning som gäller el från tillgängliga installationer för elproduktion, eller från överföring genom sammanlänknings, samt de tekniska begränsningarna i systemet beaktas.

3. En medlemsstat ska ålägga de systemansvariga att, då de avgör inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar som använder förnybara energikällor, agerar i enlighet med artikel 16 i direktiv 2009/28/EG. De får också ålägga den systemansvarige att, då denne avgör inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar, ge kraftvärmeverk företräde.

4. En medlemsstat får med hänsyn till försörjningstryggheten bestämma att produktionsanläggningar som använder inhemska källor för primärenergi ska prioriteras i en utsträckning som inte under något kalenderår överstiger 15 % av den totala mängd primärenergi som behövs för att producera den el som förbrukas i den berörda medlemsstaten.

5. Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna ska kräva att de systemansvariga för överföringssystem uppfyller vissa minimikrav i fråga om underhåll och utveckling av överföringssystemet, inklusive dess sammanlänkningskapacitet.

6. Systemansvariga för överföringssystem ska anskaffa den energi de behöver för att täcka energiförluster och reservkapacitet inom sina system i enlighet med transparenta, icke-diskriminerande och marknadsorienterade förfaranden närhelst de har denna funktion.

7. De regler för balans av elsystemet som fastställs av systemansvariga för överföringssystemet ska vara objektiva, transparenta och icke-diskriminerande, vilket även ska gälla för reglerna för de avgifter för obalans i energitillförseln som tas ut av användarna av systemansvarigas nät. Villkor och bestämmelser, inklusive regler och tariffer, för systemansvarigas tillhandahållande av sådana tjänster ska fastställas på ett icke-diskriminerande sätt som avspeglar kostnaderna enligt en metod som är förenlig med artikel 37.6 och ska offentliggöras.

Artikel 16

Konfidentiell behandling när det gäller systemansvariga för överföringssystem (TSO) och ägare till överföringssystem (TSOW)

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 30 eller någon annan lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter ska varje systemansvarig för och ägare till överföringssystem behandla kommersiellt känsliga uppgifter som erhålls i verksamheten konfidentiellt, och förhindra att sådana uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt. Den ska i synnerhet inte röja kommersiellt känsliga uppgifter för övriga delar av företaget såvida inte detta är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion. För att efterlevnaden av reglerna om åtskillnad av information ska kunna säkerställas, ska medlemsstaterna säkerställa att överföringssystemets ägare och övriga delar av företaget inte har gemensamma funktioner, t.ex. gemensam juridisk avdelning, med undantag för rent administrativa funktioner eller IT-funktioner.

2. Den systemansvarige för överföringssystemet får inte, i samband med anknutna företags försäljning eller köp av el, missbruka kommersiellt känsliga uppgifter som erhållits från tredje part i samband med tillhandahållande av eller förhandlingar om tillträde till systemet.

3. Information som är nödvändig för en effektiv konkurrens och en välfungerande marknad ska offentliggöras. Denna skyldighet påverkar inte kravet att behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt.

KAPITEL V

OBEROENDE SYSTEMANSVARIG FÖR ÖVERFÖRING (ITO)

Artikel 17

Tillgångar, utrustning, personal och identitet

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska vara utrustad med alla de mänskliga, tekniska, fysiska och ekonomiska resurser som är nödvändiga för att fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv och bedriva elöverföringsverksamhet, särskilt följande:

- a) Tillgångar som är nödvändiga för elöverföringsverksamheten, bl.a. överföringssystem, ska ägas av den oberoende systemansvarige för överföring.
- b) Personal som är nödvändig för elöverföringsverksamheten, bl.a. för utförande av alla verksamhetsuppgifter, ska vara anställd hos den oberoende systemansvarige för överföring.
- c) Inhyrning av personal och tillhandahållande av tjänster till och från andra delar av det vertikalt integrerade företaget ska vara förbjuden. Detta ska dock inte hindra den oberoende systemansvarige för överföring från att tillhandahålla tjänster till det vertikalt integrerade företaget under förutsättning att
  - i) tillhandahållandet av dessa tjänster inte diskriminerar systemanvändarna, att de är tillgängliga för alla systemanvändare på samma villkor och inte inskränker, snedvrider eller förhindrar konkurrensen avseende produktion eller leverans, och
  - ii) villkoren för tillhandahållandet av tjänsterna har godkänts av tillsynsmyndigheten.
- d) Utan att det påverkar tillämpningen av tillsynsorganets beslut enligt artikel 20, ska tillräckliga ekonomiska resurser för framtida investeringsprojekt och/eller för ersättande av befintliga tillgångar göras tillgängliga för den oberoende systemansvarige för överföring i god tid av det vertikalt integrerade företaget efter en vederbörlig begäran från den oberoende systemansvarige för överföring.

2. Elöverföringsverksamheten ska åtminstone omfatta följande uppgifter utöver dem som anges i artikel 12:

- a) Företräda den oberoende systemansvarige för överföring och hålla kontakt med tredje parter och tillsynsmyndigheter.
- b) Företräda den oberoende systemansvarige för överföring inom det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem för el ("Entso för el").
- c) Bevilja och förvalta tredje parts tillträde på ett icke-diskriminerande sätt mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare.
- d) Uppbära alla avgifter som härrör från överföringssystemet, bl.a. avgifter för tillträde, balansavgifter för stödtjänster, t.ex. inköp av tjänster (balanskostnader, kompensation för energiförluster).
- e) Utföra drift, underhåll och utveckling av ett säkert, effektivt och ekonomiskt överföringssystem.
- f) Planera investeringar för att se till att systemet på lång sikt kan tillgodose en rimlig efterfrågan och garantera säkra leveranser.
- g) Inrätta lämpliga samriskföretag, bl.a. med en eller flera systemansvariga för överföringssystem, elbörser och andra relevanta aktörer, för att söka nå målen att vidareutveckla regionala marknader eller underlätta liberaliseringen.
- h) Tillhandahålla alla typer av företagstjänster, bl.a. juridiska tjänster, redovisnings- och IT-tjänster.

3. Oberoende systemansvariga för överföringssystem ska organisera sig i en juridisk form enligt artikel 1 i rådets direktiv 68/151/EEG⁽¹⁾.

4. Den oberoende systemansvarige för överföring får inte i sin företagsprofil, kommunikationer, firmamärke och lokaler skapa förvirring i fråga om det vertikalt integrerade företagets separata identitet eller någon del därav.

5. Den oberoende systemansvarige för överföring får inte dela IT-system eller IT-utrustning, fysiska lokaler och säkerhetssystem för åtkomst med någon del av det vertikalt integrerade företaget, och inte heller använda samma konsulter eller externa leverantörer för IT-system eller IT-utrustning och säkerhetssystem för åtkomst.

6. De oberoende systemansvariga för överföringsräkenskaper ska revideras av en annan revisor än den som reviderar det vertikalt integrerade företaget, eller någon del av detta.

⁽¹⁾ Rådets första direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen (EGT L 65, 14.3.1968, s. 8).

Artikel 18

Oberoende för den oberoende systemansvarige för överföring

1. Utan att det påverkar de beslut som fattas av tillsynsorganet enligt artikel 20 ska den oberoende systemansvarige för överföring ha

- a) faktisk beslutanderätt, oberoende av det vertikalt integrerade företaget, när det gäller de tillgångar som är nödvändiga för att driva, underhålla eller utveckla nätet, och
- b) befogenhet att anskaffa medel på kapitalmarknaden, särskilt genom lån och kapitalökning.

2. Den oberoende systemansvarige för överföring ska agera så att det säkerställs att det finns tillräckliga resurser för att bedriva överföringsverksamheten korrekt och effektivt samt för att utveckla och upprätthålla ett effektivt, säkert och ekonomiskt överföringsystem.

3. Det vertikalt integrerade företags dotterbolag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet får inte direkt eller indirekt inneha aktier i den oberoende systemansvarige för överföring. Den oberoende systemansvarige för överföring får varken direkt eller indirekt äga aktier i något av det vertikalt integrerade företags dotterbolag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet eller erhålla aktieutdelningar eller andra ekonomiska förmåner från sådana dotterbolag.

4. Den oberoende systemansvarige för överförings övergripande företagsledningsstruktur och företagsform ska säkerställa ett effektivt oberoende för den oberoende systemansvarige för överföring i enlighet med detta kapitel. Det vertikalt integrerade företaget får inte direkt eller indirekt bestämma den oberoende systemansvarige för överförings konkurrensbetående i förhållande till den oberoende systemansvarige för överförings dagliga verksamhet och närförvaltning, eller i förhållande till den verksamhet som är nödvändig för att utarbeta den tioåriga nätutvecklingsplanen enligt artikel 22.

5. När oberoende systemansvariga för överföring fullgör sina uppgifter enligt artiklarna 12 och 17.2 i detta direktiv och när de följer artiklarna 14, 15 och 16 i förordning (EG) nr 714/2009 får de inte diskriminera olika personer eller enheter och får inte inskränka, snedvrida eller förhindra konkurrens i produktions- eller leveransverksamhet.

6. Alla kommersiella och ekonomiska förbindelser mellan det vertikalt integrerade företaget och den oberoende systemansvarige för överföring, bl.a. lån från den oberoende systemansvarige för överföring till det vertikalt integrerade företaget, ska ske på marknadsvillkor. Den oberoende systemansvarige för överföring ska noggrant notera sådana kommersiella och ekonomiska förbindelser och göra dem tillgängliga för tillsynsmyndigheten på dennas begäran.

7. Den oberoende systemansvarige för överföring ska förelägga för tillsynsmyndighetens godkännande alla kommersiella och ekonomiska avtal med det vertikalt integrerade företaget.

8. Den oberoende systemansvarige för överföring ska informera tillsynsmyndigheten om de ekonomiska resurser som avses i artikel 17.1 d och som finns tillgängliga för framtida investeringsprojekt och/eller för att ersätta befintliga tillgångar.

9. Det vertikalt integrerade företaget ska avstå från alla handlingar som försvarar för eller förhindrar den oberoende systemansvarige för överföring att fullgöra sina skyldigheter enligt detta kapitel och får inte kräva att den oberoende systemansvarige för överföring ska begära tillstånd från det vertikalt integrerade företaget för att fullgöra dessa skyldigheter.

10. Ett företag som har certifierats av tillsynsmyndigheten att det uppfyller kraven i detta kapitel ska godkännas och utses till oberoende systemansvarig för överföring av den berörda medlemsstaten. Certifieringsförfarandet i antingen artikel 10 i detta direktiv och artikel 3 i förordning (EG) nr 714/2009 eller i artikel 11 i detta direktiv ska tillämpas.

Artikel 19

Oberoende för den oberoende systemansvarige för överförings personal och företagsledning

1. Beslut om utnämning, förlängning, arbetsvillkor, bl.a. löner, och uppsägning av personer med ansvar för företagsledning och/eller ledamöter av den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ ska fattas av den oberoende systemansvarige för överförings tillsynsorgan, som utsetts i enlighet med artikel 20.

2. Identiteten hos och de villkor som reglerar tjänsteperioden, dess varaktighet och uppsägningen för personer som utsetts av tillsynsorganet för utnämning eller förlängning såsom personer med ansvar för verkställande företagsledning och/eller ledamöter av den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ samt skälen till varje beslut att avsluta en sådan tjänsteperiod ska meddelas tillsynsmyndigheten. Dessa villkor och beslut som avses i punkt 1 ska endast vara bindande om tillsynsmyndigheten inom tre veckor efter underrättelsen inte har gjort några invändningar.

Tillsynsmyndigheten får göra invändningar mot de beslut som avses i punkt 1

- a) om den hyser tvivel på det yrkesmässiga oberoendet hos en utsedd person som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamot av något administrativt organ, eller
- b) om den, vid ett förtida avbrytande av tjänsteperioden, hyser tvivel om det berättigade i ett sådant förtida avbrytande.

3. Ingen yrkesmässig position eller affärsförbindelse eller yrkesmässigt ansvar eller intresse, vare sig direkt eller indirekt, i eller med det vertikalt integrerade företaget eller någon del av detta, eller med någon annan majoritetsaktieägare än den oberoende systemansvarige för överföring får utövas under en treårsperiod före utnämningen av personer med ansvar för företagsledning och/eller ledamöter av den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ, vilka omfattas av denna punkt.

4. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i administrativa organ samt den oberoende systemansvarige för överförings anställda får inte ha yrkesmässigt ha någon position, något ansvar, något intresse eller någon affärsförbindelse, vare sig direkt eller indirekt, i eller med någon annan del av det vertikalt integrerade företaget eller med dess majoritetsaktieägare.

5. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i administrativa organ samt den oberoende systemansvarige för överförings anställda får inte ha något intresse eller erhålla ekonomiska förmåner, vare sig direkt eller indirekt, från någon annan del av det vertikalt integrerade företaget än den oberoende systemansvarige för överföring. Deras lön får inte bero på det vertikalt integrerade företags verksamhet eller resultat som inte härrör från den oberoende systemansvarige för överföring.

6. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ ska garanteras effektiv rätt till tillsynsmyndigheten rikta klagomål mot förtida avbrytande av deras tjänsteperiod.

7. Efter avslutad tjänsteperiod hos den oberoende systemansvarige för överföring får inte personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i något av dess administrativa organ yrkesmässigt ha någon position, något ansvar, något intresse eller någon affärsförbindelse i eller med någon annan del av det vertikalt integrerade företaget än den oberoende systemansvarige för överföring, eller med dess majoritetsaktieägare under en period på minst fyra år.

8. Punkt 3 ska tillämpas på majoriteten av de personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i det administrativa organet för den systemansvarige för överföringsystemet.

De personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i det administrativa organet för den systemansvarige för överföringsystemet och som inte omfattas av punkt 3 får inte ha utövat någon ledningsverksamhet eller någon annan relevant verksamhet i det vertikalt integrerade företaget under minst sex månader före sin utnämning.

Första stycket i denna punkt och punkterna 4–7 ska gälla samtliga personer som tillhör den verkställande ledningen samt dem som rapporterar direkt till dessa personer i frågor som rör drift, underhåll och utveckling av nätet.

Artikel 20

Tillsynsorgan

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska ha ett tillsynsorgan som ansvarar för beslut som kan ha en väsentlig inverkan på värdet på aktieägarnas tillgångar i den oberoende systemansvarige för överföring, särskilt beslut om godkännande av de årliga och de mer långsiktiga finansieringsplanerna, den systemansvariges skuldsättningsgrad och utdelningar till aktieägarna. De beslut som faller inom tillsynsorganets ansvarsområde omfattar inte sådana beslut som rör den dagliga verksamheten för den

oberoende systemansvarige för överföring och den dagliga förvaltningen av nätet eller den verksamhet som är nödvändig för att utarbeta den tioåriga nätutvecklingsplanen enligt artikel 22.

2. Tillsynsorganet ska bestå av ledamöter som företräder det vertikalt integrerade företaget, ledamöter som företräder tredje parts aktieägare och, om så föreskrivs i någon medlemsstats lagstiftning, företrädare för andra intressenter såsom den oberoende systemansvarige för överförings anställda.

3. Artikel 19.2 första stycket och artikel 19.3–19.7 ska tillämpas på minst hälften av tillsynsorganets ledamöter minus en.

Artikel 19.2 andra stycket b ska tillämpas på alla ledamöter i tillsynsorganet.

Artikel 21

Övervakningsplan och övervakningsansvarig

1. Medlemsstaterna ska se till att den oberoende systemansvarige för överföring upprättar och genomför en övervakningsplan där det anges vilka åtgärder som vidtas för att motverka diskriminerande beteende och på lämpligt sätt se till att planen följs. I övervakningsplanen ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla dessa mål. Övervakningsplanen ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande. Utan att det påverkar tillsynsmyndighetens befogenheter ska den övervakningsansvarige oberoende övervaka att planen följs.

2. Tillsynsorganet ska utse en övervakningsansvarig som ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten får vägra att godkänna den övervakningsansvarige endast på grund av bristande oberoende eller yrkesmässig kapacitet. Den övervakningsansvarige kan vara en fysisk eller en juridisk person. Artikel 19.2–19.8 ska tillämpas på den övervakningsansvarige.

3. Den övervakningsansvarige ska ansvara för följande åtgärder:

- a) Övervaka genomförandet av övervakningsplanen.
- b) Utarbeta en årsrapport om de åtgärder som vidtagits för att genomföra övervakningsplanen och överlämna den till tillsynsmyndigheten.
- c) Rapportera till tillsynsorganet och utfärda rekommendationer för övervakningsprogrammet och dess genomförande.
- d) Underrätta tillsynsmyndigheten alla betydande överträdelse i fråga om genomförandet av övervakningsplanen.
- e) Rapportera till tillsynsmyndigheten om kommersiella och ekonomiska förbindelser mellan det vertikalt integrerade företaget och den oberoende systemansvarige för överföring.

4. Den övervakningsansvarige ska förelägga tillsynsmyndigheten föreslagna beslut om investeringsplanen eller om enskilda investeringar i nätet. Detta ska ske senast när företagsledningen och/eller den oberoende systemansvarige för överförings behöriga administrativa organ överlämnar dem till tillsynsorganet.

5. När det vertikalt integrerade företaget under bolagsstämman eller genom omröstning bland det utsedda tillsynsorganets ledamöter har motsatt sig antagandet av ett beslut så att detta hindrar eller försenar investeringar, som enligt den tioåriga nätutvecklingsplanen skulle ha verkställts inom de följande tre åren, ska den övervakningsansvarige rapportera detta till tillsynsmyndigheten, som då ska vidta åtgärder i enlighet med artikel 22.

6. De villkor som reglerar den övervakningsansvariges uppdrag eller anställningsvillkor, inbegripet uppdragets varaktighet, ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande. Villkoren ska säkerställa den övervakningsansvariges oberoende, bland annat genom att förse den övervakningsansvarige med de resurser som krävs för uppdragets fullgörande. Under uppdragsperioden får den övervakningsansvarige inte ha något annat yrkesmässigt uppdrag, ansvar eller intresse, direkt eller indirekt, i eller med någon del av det vertikalt integrerade företaget eller dess majoritetsaktieägare.

7. Den övervakningsansvarige ska regelbundet rapportera, antingen muntligt eller skriftligt, till tillsynsmyndigheten och ska ha rätt att regelbundet rapportera, antingen muntligt eller skriftligt, till den oberoende systemansvarige för överförings tillsynsorgan.

8. Den övervakningsansvarige får delta i alla möten i den oberoende systemansvarige för överförings företagsledning eller administrativa organ, i tillsynsorganets möten och vid bolagsstämman. Den övervakningsansvarige ska delta i alla möten där följande frågor diskuteras:

- a) Villkor för tillträde till nätet enligt vad som föreskrivs i förordning (EG) nr 714/2009 vad avser tariffer, tjänster för tillträde för tredje part, kapacitetstilldelning, överbelastningshantering, transparens, balans och sekundärmarknader.
- b) Projekt som genomförs för att driva, underhålla och utveckla överföringssystemet, bl.a. sammanlänknings och investeringar i nätanlutningar.
- c) Inköp eller försäljning av energi som krävs för överföringssystemets drift.

9. Den övervakningsansvarige ska övervaka att den oberoende systemansvarige för överföring följer artikel 16.

10. Den övervakningsansvarige ska ha tillgång till alla relevanta uppgifter och till den oberoende systemansvarige för överförings kontor och till all information som är nödvändig för att fullgöra sin uppgift.

11. Efter tillsynsmyndighetens godkännande får tillsynsorganet säga upp den övervakningsansvarige. Tillsynsorganet ska på anmodan av tillsynsmyndigheten säga upp den övervakningsansvarige på grund av bristande oberoende eller yrkesmässig kapacitet.

12. Den övervakningsansvarige ska ha tillgång till den oberoende systemansvarige för överförings kontor utan anmälan i förväg.

Artikel 22

Nätutveckling och befogenhet att fatta investeringsbeslut

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska varje år till tillsynsmyndigheten överlämna en tioårig nätutvecklingsplan som grundar sig på befintlig och förutsedd tillgång och efterfrågan efter att ha samrått med alla berörda intressenter. Denna nätutvecklingsplan ska innehålla effektiva åtgärder för att garantera systemets ändamålsenlighet och säkra leveranser.

2. Den tioåriga nätutvecklingsplanen ska särskilt

- a) för marknadsaktörerna ange de viktigaste överföringsinfrastrukturer som behöver byggas ut eller uppgraderas under de kommande tio åren,
- b) innehålla alla investeringar som redan beslutats och fastställa nya investeringar som ska verkställas under de kommande tre åren, och
- c) ange en tidsfrist för alla investeringsprojekt.

3. När den tioåriga nätutvecklingsplanen utarbetas, ska den oberoende systemansvarige för överföring göra rimliga antaganden om utvecklingen av produktionen, leveranserna, förbrukningen och utbytet med andra länder med beaktande av investeringsplanerna för regionala och gemenskapstäckande nät.

4. Tillsynsmyndigheten ska ha öppna och transparenta samråd med alla nuvarande och potentiella systemanvändare om den tioåriga nätutvecklingsplanen. Av personer eller företag som hävdar att de är potentiella systemanvändare får det krävas att de underbygger sådana påståenden. Tillsynsmyndigheten ska offentliggöra resultatet av samrådsprocessen, särskilt eventuella investeringsbehov.

5. Tillsynsmyndigheten ska undersöka om den tioåriga nätutvecklingsplanen omfattar alla investeringsbehov som faststälts under samrådsprocessen och om den överensstämmer med den icke-bindande gemenskapsomfattande tioåriga nätutvecklingsplan som avses i artikel 8.3 b i förordning (EG) nr 714/2009 ("gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan"). Om det uppstår några tvivel om överensstämmelse med den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen, ska tillsynsmyndigheten samråda med byrån. Tillsynsmyndigheten kan kräva att den systemansvarige för överföringssystemet ändrar sin tioåriga nätutvecklingsplan.

6. Tillsynsmyndigheten ska övervaka och utvärdera genomförandet av den tioåriga nätutvecklingsplanen.

7. För det fall den systemansvarige för överföringssystemet av någon annan orsak än tvingande orsaker som ligger utanför dennes kontroll, inte verkställer en investering som enligt den tioåriga nätutvecklingsplanen skulle ha verkställts inom de följande tre åren, ska medlemsstaterna se till att tillsynsmyndigheten är skyldig att vidta minst en av följande åtgärder för att säkerställa att investeringen i fråga görs, om denna investering fortfarande är relevant på grundval av den senaste tioåriga nätutvecklingsplanen:

- a) Kräva att den systemansvarige för överföringssystemet verkställer investeringen.
- b) Anordna ett anbudsförfarande som är öppet för alla investerare för investeringen.
- c) Förpliktiga den oberoende systemansvarige för överföring att godta en kapitalökning för att finansiera nödvändiga investeringar och tillåta oberoende investerare att delta i kapitalet.

Om tillsynsmyndigheten har utnyttjat sina befogenheter enligt första stycket b får den kräva att den oberoende systemansvarige för överföring godtar något eller några av följande alternativ, nämligen

- a) finansiering av tredje part,
- b) konstruktion av tredje part,
- c) egen utbyggnad av den nya tillgången i fråga,
- d) egen drift av den nya tillgången i fråga.

Den oberoende systemansvarige för överföring ska lämna investerna all information som behövs för att göra investeringen, ska koppla nya tillgångar till överföringsnätet och ska allmänt på bästa sätt vinnlägga sig om att underlätta genomförandet av investeringsprojektet.

Relevanta finansieringsarrangemang ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande.

8. Om tillsynsmyndigheten har utnyttjat sina befogenheter enligt punkt 7 första stycket ska de relevanta tariffbestämmelserna omfatta investeringskostnaderna i fråga.

Artikel 23

Beslutsbefogenhet avseende kopplingen av nya kraftverk till överföringsnätet

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska inrätta och offentliggöra transparenta och effektiva förfaranden för icke-diskriminerande inkoppling av nya kraftverk till överföringssystemet. Dessa förfaranden ska underställas de nationella tillsynsmyndigheternas godkännande.

2. Den oberoende systemansvarige för överföring ska inte ha rätt att vägra ett nytt kraftverks inkoppling på grund av eventuella framtida begränsningar av tillgänglig nätkapacitet, t.ex. överbelastning i avlägsna delar av överföringssystemet. Den oberoende systemansvarige för överföring ska lämna nödvändig information.

3. Den oberoende systemansvarige för överföring ska inte ha rätt att vägra en ny anslutningspunkt på grund av att detta leder till ytterligare kostnader som uppstår vid nödvändig kapacitetsökning i de delar av systemet som ligger närmast anslutningspunkten.

KAPITEL VI

DRIFT AV DISTRIBUTIONSSYSTEM

Artikel 24

Utseende av systemansvariga för distributionssystemet

Medlemsstaterna ska, för en tid som de själva bestämmer med beaktande av effektivitet och ekonomisk balans, utse eller ålägga företag som äger eller är ansvariga för distributionssystemet att utse en eller flera systemansvariga för distributionssystemet. Medlemsstaterna ska se till att de systemansvariga för distributionssystemet handlar i överensstämmelse med artiklarna 25, 26 och 27.

Artikel 25

Uppgifter som åligger de systemansvariga för distributionssystemet

1. Den systemansvarige för distributionssystemet ska säkerställa systemets långsiktiga förmåga att uppfylla rimliga krav på eldistribution, och på affärsmässiga villkor driva, underhålla och utveckla säker, tillförlitlig och effektiv eldistribution inom sitt område, med vederbörlig hänsyn till miljön och främjandet av energieffektivitet.

2. Den systemansvarige får inte i något fall diskriminera mellan systemanvändare eller kategorier av användare av systemet, i synnerhet inte till förmån för sina anknutna företag.

3. Den systemansvarige för distributionssystemet ska förse systemanvändarna med den information de behöver för effektivt tillträde till och användning av systemet.

4. En medlemsstat får ålägga den systemansvarige för distributionssystemet att, då denne avgör inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar, prioritera anläggningar som använder förnybara energikällor eller avfall, eller kraftvärmeverk.

5. Systemansvariga för distributionssystemet ska anskaffa den energi de behöver för att täcka energiförluster och reservkapacitet inom sina system i enlighet med transparenta, icke-diskriminerande och marknadsorienterade förfaranden, närhelst de har denna funktion. Detta krav ska inte påverka användningen av elektricitet som erhållits enligt avtal som ingicks före den 1 januari 2002.

6. I det fall de systemansvariga för distributionssystemet ansvarar för balans av eldistributionssystemet ska de av dem fastställda reglerna härför, inklusive regler för de avgifter för obalanser i energitillförseln som tas ut av användarna av deras nät, vara objektiva, transparenta och icke-diskriminerande. Villkor och bestämmelser, inklusive regler och tariffer, för de systemansvarigas tillhandahållande av sådana tjänster ska fastställas på ett icke-diskriminerande sätt som avspeglar kostnaderna enligt en metod som är förenlig med artikel 37.6 och ska offentliggöras.

7. När den systemansvarige planerar en utveckling av distributionsnätet ska hänsyn tas till sådana åtgärder för styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan eller distribuerad produktion som kan komma att ersätta behovet av att uppgradera eller ersätta elkapaciteten.

Artikel 26

Åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet

1. Om den systemansvarige för distributionssystemet utgör en del av ett vertikalt integrerat företag ska denne åtminstone vad avser juridisk form, organisation och beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. Dessa regler ska inte ge upphov till någon skyldighet att skilja ägandet av tillgångar i distributionssystemet från det vertikalt integrerade företaget.

2. Utöver de krav som fastställs i punkt 1 ska den systemansvarige för distributionssystemet, om denne utgör en del av ett vertikalt integrerat företag, med avseende på sin organisation och sitt beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. För att uppnå detta ska följande minimikriterier gälla:

- a) De personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för distributionssystemet får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade elföretag som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften avseende produktion, överföring eller leverans av el.
- b) Lämpliga åtgärder ska vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för distributionssystemet beaktas på ett sätt som säkerställer att dessa personer kan agera självständigt.
- c) Den systemansvarige för distributionssystemet ska ha faktisk beslutanderätt, oberoende av det integrerade elföretaget, när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll eller utveckling av nätet. För detta ändamål ska den systemansvarige för distributionssystemet förfoga över de resurser som krävs, inbegripet mänskliga, tekniska, fysiska

och ekonomiska resurser. Detta bör inte hindra förekomsten av lämpliga samordningsmekanismer för att säkerställa att moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga övervakningsrättigheter när det gäller avkastningen på tillgångar, som regleras indirekt i enlighet med artikel 37.6, i ett dotterbolag skyddas. Detta ska särskilt göra det möjligt för moderbolaget att godkänna den årliga finansieringsplan eller det motsvarande instrument som upprättas av den systemansvarige för distributionssystemet och att fastställa övergripande gränser för dess dotterbolags skuldsättningsnivåer. Det ska inte vara tillåtet för moderbolaget att ge instruktioner för den dagliga driften eller om enskilda beslut beträffande uppförande eller uppgradering av distributionsnät, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i den godkända finansieringsplanen eller motsvarande instrument.

- d) Den systemansvarige för distributionssystemet ska upprätta en övervakningsplan, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende, och se till att det kontrolleras att planen följs. I övervakningsplanen ska anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla detta mål. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs (nedan kallad *den övervakningsansvarige*) ska till den tillsynsmyndighet som avses i artikel 35.1 överlämna en årlig rapport, som ska offentliggöras, om de åtgärder som vidtagits. Den övervakningsansvarige ska vara helt oberoende och ha tillräde till all nödvändig information om den systemansvarige för distributionssystemet och alla anknutna företag för att utföra sitt uppdrag.

3. Om den systemansvarige för distributionssystemet ingår i ett vertikalt integrerat företag ska medlemsstaterna se till att dennes verksamhet övervakas av tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga organ, så att den systemansvarige inte kan dra fördel av sin vertikala integration för att snedvräda konkurrensen. Vertikalt integrerade systemansvariga för distributionssystem får i synnerhet inte, i samband med kommunikation och varumärkesprofilering, ge upphov till förvirring i fråga om den separata identitet som leveransdelen av det vertikalt integrerade företaget har.

4. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkterna 1, 2 och 3 på integrerade elföretag som har mindre än 100 000 anslutna kunder eller levererar till små, enskilda system.

Artikel 27

Skyldighet till konfidentiell behandling för systemansvariga för distributionssystemet

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 30 eller någon annan lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter ska den systemansvarige för distributionssystemet behandla kommersiellt känsliga uppgifter som denne erhåller inom ramen för sin affärsverksamhet konfidentiellt, och ska förhindra att sådana uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt.

Artikel 28

Slutna distributionssystem

1. Medlemsstaterna får föreskriva att de nationella tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter klassificerar som ett slutet distributionssystem ett system som distribuerar el inom en geografiskt avgränsad industriell eller kommersiell plats eller plats där gemensamma tjänster tillhandahålls och som inte, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 4, levererar el till hushållskunder, såvida

- a) driften eller produktionsprocessen hos systemanvändarna är integrerad av särskilda tekniska skäl eller säkerhetsskäl, eller
- b) systemet distribuerar el huvudsakligen till ägaren av eller den driftsansvarige för systemet eller till företag med anknytning till ägaren av eller den driftsansvarige för systemet.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att de nationella tillsynsmyndigheterna undantag från den driftsansvarige för ett slutet distributionssystem från

- a) skyldigheten i artikel 25.5 att anskaffa energi för att täcka energiförluster och reservkapacitet inom sitt system i enlighet med transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade förfaranden,
- b) skyldigheten i artikel 32.1 att tarifferna, eller de metoder som använts för att beräkna dem, är godkända innan de träder i kraft i enlighet med artikel 37.

3. Vid beviljandet av undantag enligt punkt 2 ska de gällande tarifferna, eller de metoder som använts för att beräkna dem, på begäran av en användare av det slutna distributionssystemet, ses över och godkännas i enlighet med artikel 37.

4. Undantag enligt punkt 2 ska även kunna beviljas för tillfällig användning av ett litet antal hushåll som har anställning hos eller liknande koppling till ägaren till distributionssystemet och som befinner sig inom det område som får el levererad genom ett slutet distributionssystem.

Artikel 29

Kombinerat systemansvar

Artikel 26.1 ska inte hindra verksamheten för en systemansvarig med kombinerat ansvar för överförings- och distributionssystemen, under förutsättning att denne systemansvarige följer artikel 9.1, eller artiklarna 13 och 14, eller kapitel V, eller omfattas av artikel 44.2.

KAPITEL VII

**SÄRREDOVISNING AV OLIKA VERKSAMHETER SAMT
TRANSPARENS I BOKFÖRINGEN**

Artikel 30

Tillgång till räkenskaper

1. Medlemsstaterna eller varje behörig myndighet utser, inklusive de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 35, ska i den

utsträckning som krävs för att de ska kunna utföra sina uppgifter ha tillgång till elföretagens räkenskaper i enlighet med artikel 31.

2. Medlemsstaterna och varje utsedd behörig myndighet, inklusive tillsynsmyndigheterna, ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt. Medlemsstaterna får föreskriva att sådan information offentliggörs om detta är nödvändigt för att de behöriga myndigheterna ska kunna utföra sina uppgifter.

Artikel 31

Särredovisning

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att elföretagens bokföring genomförs i enlighet med punkterna 2 och 3.

2. Elföretag ska, oberoende av ägartyp eller juridisk form, upprätta, låta revidera och offentliggöra sina årsredovisningar i enlighet med de bestämmelser i nationell lagstiftning som avser årsredovisning för aktiebolag och som har fastställts i enlighet med rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 grundat på artikel 44.2 g (*) i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag (*).

Företag som inte enligt lag är skyldiga att offentliggöra sin årsredovisning ska hålla en kopia av denna tillgänglig för allmänheten på sitt huvudkontor.

3. Elföretag ska i sin interna bokföring särredovisa överförings- och distributionsverksamheten var för sig så som de skulle behöva göra om verksamheterna bedrevs av separata företag, för att undvika diskriminering, korssubventionering och snedvridning av konkurrensen. De ska också redovisa, eventuellt genom en sammanställd redovisning, andra elverksamheter utan samband med överföring eller distribution. Fram till den 1 juli 2007 ska de särredovisa leveranserna till berättigade kunder och leveranserna till icke-berättigade kunder. Inkomster från äganderätt till överförings- eller distributionssystemet ska specificeras i bokföringen. Vid behov ska de upprätta en sammanställd redovisning för annan verksamhet utanför elsektorn. Den interna bokföringen ska omfatta en balansräkning och en resultaträkning för varje verksamhetsgren.

4. Den revision som anges i punkt 2 ska särskilt verifiera att den i punkt 3 angivna skyldigheten att undvika diskriminering och korssubventioner uppfylls.

(*) Rubriken på direktiv 78/660/EEG har anpassats för att ta hänsyn till omnumreringen av artiklarna i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen i enlighet med artikel 12 i Amsterdamfördraget. Den ursprungliga hänvisningen gjordes till artikel 54.3 g.

(*) EGT L 222, 14.8.1978, s. 11.

KAPITEL VIII

ORGANISATION AV TILLTRÄDE TILL SYSTEMET

Artikel 32

Tillträde för tredje part

1. Medlemsstaterna ska se till att det införs en ordning för tredje parts tillträde till överförings- och distributionssystemen grundad på offentliggjorda tariffer, som ska gälla för alla berättigade kunder samt tillämpas objektivt och utan att någon diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändarna. Medlemsstaterna ska se till att dessa tariffer, eller de metoder som använts för att beräkna dem, är godkända innan de träder i kraft i enlighet med artikel 37 samt att tarifferna – och metoderna om endast dessa har godkänts – offentliggörs innan de träder i kraft.

2. Den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet får vägra tillträde till systemet om det saknar nödvändig kapacitet. Vederbörligen motiverade skäl, som särskilt tar hänsyn till artikel 3 och som grundas på objektiva och tekniskt och ekonomiskt motiverade kriterier, måste anges för en sådan vägran. Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna ska se till att dessa kriterier tillämpas konsekvent och att en systemanvändare som vägrats tillträde har tillgång till ett tvistlösningsförfarande. Vid behov, och om tillträde till systemet har vägrats, ska tillsynsmyndigheterna också se till att den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet tillhandahåller relevant information om vilka åtgärder som skulle krävas för att förstärka nätet. Den part som begär sådan information får åläggas en rimlig avgift för att täcka kostnaderna för tillhandahållande av informationen.

Artikel 33

Öppnande av marknaderna och ömsesidighet

1. Medlemsstaterna ska se till att följande kunder är berättigade:

a) Fram till den 1 juli 2004, de berättigade kunder som avses i artikel 19.1–19.3 i direktiv 96/92/EG. Medlemsstaterna ska senast den 31 januari varje år offentliggöra kriterierna för fastställandet av vilka dessa berättigade kunder är.

b) Från och med den 1 juli 2004, samtliga icke-hushållskunder.

c) Från och med den 1 juli 2007, samtliga kunder.

2. För att undvika bristande jämvikt när elmarknaderna öppnas

a) får avtal om leverans av el med en berättigad kund inom en annan medlemsstats system inte förbjudas, om kunden anses berättigad i båda de berörda systemen, och

b) får kommissionen, med beaktande av situationen på marknaden och det gemensamma intresset, i de fall där en transaktion som omfattas av led a vägrats på grund av att kunden är berättigad endast i det ena av de båda systemen, ålägga den vägrande parten att verkställa den begärda leveransen på begäran av den medlemsstat där den berättigade kunden är belägen.

Artikel 34

Direktledningar

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att göra det möjligt för

a) alla elproducenter och elhandlare som är etablerade inom deras territorium att leverera till sina egna fastigheter, dotterbolag och berättigade kunder genom en direktledning, och

b) alla berättigade kunder inom deras territorium att få leveranser via en direktledning från ett producentföretag och en elhandlare.

2. Medlemsstaterna ska fastställa kriterier för beviljandet av tillstånd att uppföra direktledningar inom deras territorium. Dessa kriterier ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

3. Möjligheten att leverera el genom en direktledning enligt punkt 1 i den här artikeln ska inte påverka möjligheten att ingå elavtal i enlighet med artikel 32.

4. Medlemsstaterna får göra tillståndet att uppföra en direktledning avhängigt antingen av att tillträde till systemet har vägrats på grundval av artikel 32, eller av att ett tvistlösningsförfarande enligt artikel 37 har inletts.

5. Medlemsstaterna får vägra att meddela tillstånd till en direktledning om ett sådant tillstånd skulle strida mot bestämmelserna i artikel 3. Vederbörligen motiverade skäl ska anges för en sådan vägran.

KAPITEL IX

NATIONELLA TILLSYNSMYNDIGHETER

Artikel 35

Tillsynsmyndigheternas utnämning och oberoende

1. Varje medlemsstat ska utse en nationell tillsynsmyndighet på nationell nivå.

2. Punkt 1 ska inte påverka utnämningen av andra tillsynsmyndigheter på regional nivå i medlemsstaterna, förutsatt att det finns en företrädare på hög nivå för representation och kontakt på gemenskapsnivå i den tillsynsnämnd som ingår i byrån i enlighet med artikel 14.1 i förordning (EG) nr 713/2009.

3. Genom undantag från punkt 1 kan en medlemsstat utse tillsynsmyndigheter för mindre system på ett geografiskt separat område vars konsumtion 2008 understiger 3 % av den samlade konsumtionen i den medlemsstat där området är beläget. Detta undantag ska inte påverka utnämningen av en företrädare på hög nivå för representation och kontakt på gemenskapsnivå i den tillsynsnämnd som ingår i byrån i enlighet med artikel 14.1 i förordning (EG) nr 713/2009.

4. Medlemsstaterna ska garantera tillsynsmyndighetens oberoende och säkerställa att den utövar sina befogenheter på ett opartiskt och transparent sätt. I detta syfte ska medlemsstaterna se till att tillsynsmyndigheten, när den utför de uppgifter som den tilldelas i enlighet med detta direktiv och tillhörande lagstiftning,

- a) är juridiskt åtskild från och funktionellt oberoende av alla andra offentliga och privata organ,
- b) att dess personal och de personer som svarar för dess ledning
  - i) agerar oberoende av marknadsintressen, och
  - ii) inte söker eller tar emot direkta anvisningar från någon regering eller annat offentligt eller privat organ när de utför sina tillsynsuppgifter. Detta krav inkräktar inte i förekommande fall på ett nära samarbete med andra berörda nationella myndigheter eller på de allmänna politiska riktlinjer som regeringen utfärdar och som inte avser tillsynsskyldigheter och tillsynsbefogenheter enligt artikel 37.

5. För att bevara tillsynsmyndighetens oberoende ställning ska medlemsstaterna i synnerhet se till

- a) att tillsynsmyndigheten kan fatta självständiga beslut oberoende av något politiskt organ och har särskilda årliga budgetanslag med självständigt ansvar för den anslagna budgetens genomförande och tillräckliga personella och ekonomiska resurser för att kunna utföra sina uppgifter, och
- b) att ledamöterna av tillsynsmyndighetens styrelse eller, om sådan inte finns, tillsynsmyndighetens högsta ledning utses för en bestämd period på mellan fem och sju år, som ska kunna förnyas en gång.

Med avseende på första stycket b ska medlemsstaterna se till att det finns ett lämpligt roterande system för styrelsen eller högsta ledningen. Styrelsens ledamöter eller, om styrelse inte finns, medlemmar av högsta ledningen kan avsättas endast om de inte längre uppfyller villkoren i denna artikel eller har gjort sig skyldiga till fel enligt nationell lag.

Artikel 36

Tillsynsmyndighetens allmänna mål

När tillsynsmyndigheten utför de uppgifter som anges i detta direktiv ska den vidta alla rimliga åtgärder för att bidra till följande mål inom ramen för sina skyldigheter och befogenheter enligt artikel 37, i förekommande fall i samarbete med andra relevanta nationella myndigheter, inklusive konkurrensmyndigheterna, och utan att inkräkta på deras behörighet:

- a) I nära samarbete med byrån, andra medlemsstaters tillsynsmyndigheter och kommissionen främja en konkurrenskraftig, säker och miljömässigt hållbar inre marknad för el i gemenskapen och ett verkligt öppnande av marknaden för samtliga kunder och elhandlare i gemenskapen, och se till att det råder lämpliga villkor för att elnäten ska kunna fungera effektivt och tillförlitligt med beaktande av de långsiktiga målen.
- b) Utveckla konkurrenskraftiga och väl fungerande regionala marknader inom gemenskapen för att de mål som avses i led a ska kunna uppnås.
- c) Undanröja restriktioner för elhandeln mellan medlemsstater, utveckla den kapacitet för gränsöverskridande överföring som rimligen krävs för att tillgodose efterfrågan och förbättra integreringen av nationella marknader som kan underlätta för elflödet inom hela gemenskapen.
- d) Bidra till att det så kostnadseffektivt som möjligt utvecklas säkra, pålitliga, effektiva och icke-diskriminerande system som är konsumentinriktade, samt främja systemens tillräcklighet och, i linje med de allmänna energipolitiska målsättningarna, främja energieffektivitet och integrering i både överförings- och distributionsnäten av stor- och småskalig produktion av el från förnybara energikällor och distribuerad produktion.
- e) Underlätta tillträde till elnätet för ny produktionskapacitet, i synnerhet genom att undanröja hinder som skulle kunna förhindra tillträdet för nya marknadsaktörer och för el producerad från förnybara energikällor.
- f) Säkerställa att systemansvariga och systemkunder får lämpliga incitament, både på kort och lång sikt, för att öka systemeffektiviteten och främja marknadsintegreringen.
- g) Säkerställa att kunderna drar nytta av att den inhemska marknaden fungerar effektivt, främja effektiv konkurrens och bidra till att säkerställa konsumentskyddet.
- h) Bidra till uppnåendet av en hög standard på samhällsomfattande och allmännyttiga tjänster på elförsörjningens område, bidra till skydd för utsatta kunder, samt bidra till att de processer för utbyte av uppgifter som behövs då kunder byter elhandlare är kompatibla.

Artikel 37

Tillsynsmyndighetens skyldigheter och befogenheter

1. Tillsynsmyndigheten ska ha följande skyldigheter:

- a) Fastställa eller godkänna, enligt transparenta kriterier, överförings- eller distributionstariffer eller metoder för beräkning av dem.
- b) Säkerställa att systemansvariga för och, i förekommande fall, ägare av överförings- och distributionssystem, liksom elföretag, fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv samt övrig relevant gemenskapslagstiftning, inbegripet i fråga om gränsoverskridande aspekter.
- c) Samarbeta om gränsoverskridande frågor med tillsynsmyndigheten eller tillsynsmyndigheterna i de andra berörda medlemsstaterna och med byrån.
- d) Följa och genomföra de rättsligt bindande och relevanta beslut som fattats av byrån och kommissionen.
- e) Lämna in en årlig rapport om sin verksamhet och om hur dess skyldigheter har fullgjorts till de berörda myndigheterna i medlemsstaterna, byrån och kommissionen. Rapporten ska omfatta de åtgärder som vidtagits och de resultat som uppnåtts med avseende på samtliga de uppgifter som räknas upp i denna artikel.
- f) Förhindra korssubventionering inom verksamhetsgrenarna överföring, distribution och leverans.
- g) Övervaka de investeringsplaner som de systemansvariga för överföringssystem utarbetar och i sin årsrapport presentera en bedömning av i vilken mån dessa investeringsplaner är förenliga med den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan som avses i artikel 8.3 b i förordning (EG) nr 714/2009, varvid bedömningen får innefatta rekommendationer om ändring av dessa investeringsplaner.
- h) Övervaka efterlevnaden av reglerna för nätens säkerhet och tillförlitlighet, se över hur reglerna efterlevts tidigare och fastställa eller godkänna normer och krav på tjänsternas och leveransernas kvalitet eller bidra till detta tillsammans med andra behöriga myndigheter.
- i) Övervaka graden av transparens, också i grossistpriser, och säkerställa att elföretagen fullgör sina skyldigheter vad gäller transparens.
- j) Övervaka graden och effektiviteten av marknadsöppnande och konkurrens på grossist- och konsumentnivå, även när det gäller elbörser, priser för hushållskunder, inklusive system för forskotts betalning, andel kunder som byter elhandlare, andel kunder som får sina leveranser avstängda, avgifterna för och utförandet av underhållstjänster och hushållskundernas klagomål, samt övervaka eventuell snedvridning eller inskränkning av konkurrensen, och tillhandahålla relevant information, och göra de berörda konkurrensmyndigheterna uppmärksamma på relevanta fall.

- k) Övervaka förekomsten av begränsande avtalsvillkor, däribland exklusivitetsklausuler, som kan hindra större icke-hushållskunder från att teckna avtal med mer än en elhandlare samtidigt eller begränsa deras möjligheter att göra detta och, om så är lämpligt, underrätta de nationella konkurrensmyndigheterna om sådana avtalsvillkor.
  - l) Respektera avtalsfriheten, både för avtal som kan avbrytas och för långtidsavtal, förutsatt att dessa stämmer överens med gemenskapslagstiftningen och gemenskapens politik.
  - m) Övervaka den tid som överförings- och distributionsföretagen behöver för att genomföra sammanlänknings- och reparationer.
  - n) Tillsammans med andra relevanta myndigheter bidra till att konsumentskyddsåtgärderna, inklusive åtgärderna i bilaga I, är effektiva och genomförs.
  - o) Minst en gång per år offentliggöra rekommendationer om leveransavgifternas överensstämmelse med artikel 3 och vid behov översända dessa rekommendationer till konkurrensmyndigheterna.
  - p) Säkerställa tillgången till kundernas förbrukningsuppgifter, tillhandahållandet för alternativ användning av ett lättbegripligt harmoniserat format på nationell nivå för förbrukningsuppgifter och omedelbar tillgång för alla kunder till sådana uppgifter enligt led h i bilaga I.
  - q) Övervaka genomförandet av regler om uppgifter och skyldigheter för systemansvariga för överföringssystem och distributionssystem, elhandlare och kunder samt andra marknadsaktörer enligt förordning (EG) nr 714/2009;
  - r) Övervaka investeringarna i produktionskapacitet med avseende på försörjningstryggheten.
  - s) Övervaka tekniskt samarbete mellan gemenskapen och tredjeländers systemansvariga för överföringssystemet.
  - t) Övervaka genomförandet av skyddsåtgärder enligt artikel 42.
  - u) Bidra till inbördes överensstämmelse av processer för utbyte av uppgifter om de viktigaste marknadsprocesserna på regional nivå.
2. Om så är föreskrivet i en medlemsstat får de övervakningsuppgifter som avses i punkt 1 utföras av andra myndigheter än tillsynsmyndigheten. I sådana fall ska den information som är resultatet av övervakningen göras tillgänglig för tillsynsmyndigheten så snart som möjligt.

Utan att inkräkta på den specifika behörighet den har och i överensstämmelse med principerna om bättre lagstiftning ska tillsynsmyndigheten, samtidigt som den bevarar sin självständighet, vid behov rådgöra med systemansvariga för överföringssystemen och, när så är lämpligt, nära samarbeta med andra relevanta nationella myndigheter när de fullgör de uppgifter som anges i punkt 1.

Eventuella godkännanden som ges av en tillsynsmyndighet eller byrån i enlighet med detta direktiv ska inte påverka dess vederbörligen motiverade framtida användning av sina befogenheter enligt denna artikel eller sanktioner som åläggs av andra berörda myndigheter eller kommissionen.

3. Förutom de skyldigheter som tillsynsmyndigheten tilldelas enligt punkt 1 ska den, när en oberoende systemansvarig har utsetts enligt artikel 13,

a) övervaka att överföringssystemets ägare och den oberoende systemansvarige fullgör sina skyldigheter enligt den här artikeln samt besluta om sanktioner då skyldigheterna inte fullgörs i enlighet med punkt 4 d,

b) övervaka förbindelser och kommunikation mellan den oberoende systemansvarige och överföringssystemets ägare för att säkerställa att den oberoende systemansvarige fullgör sina skyldigheter, och särskilt godkänna avtal samt agera som tvistlösningsmyndighet mellan den oberoende systemansvarige och överföringssystemets ägare vid klagomål som lämnats av någondera parten i enlighet med punkt 11,

c) utan att det påverkar förfarandet enligt artikel 13.2 c, för den första tioåriga nätutvecklingsplanen, godkänna den investeringsplanering och den fleråriga nätutvecklingsplan som presenteras årligen av den oberoende systemansvarige,

d) se till att tariffer för tillträde till nät som tas ut av oberoende systemansvariga inkluderar en ersättning till nätägaren eller nätägarna som ger en adekvat ersättning för användning av nättillgångarna samt för eventuella nyinvesteringar däri, förutsatt att de gjorts på ett ekonomiskt och effektivt sätt,

e) ha befogenhet att utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i lokaler som tillhör överföringssystemets ägare och de oberoende systemansvariga, och

f) övervaka användningen av kapacitetsavgifter som tas ut av den oberoende systemansvarige i enlighet med artikel 16.6 i förordning (EG) nr 714/2009.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna får befogenheter att kunna utföra de skyldigheter som anges i punkterna 1, 3 och 6 på ett effektivt och snabbt sätt. För detta ändamål ska tillsynsmyndigheten åtminstone få befogenheter att

a) fatta bindande beslut om elföretag,

b) göra undersökningar av elmarknadernas funktion och att besluta om och införa nödvändiga och proportionerliga åtgärder för att främja effektiv konkurrens och säkerställa att

marknaden fungerar korrekt; vid behov ska tillsynsmyndigheten också ha befogenhet att samarbeta med den nationella konkurrensmyndigheten och tillsynsmyndigheterna för finansmarknaden eller kommissionen när undersökningen gäller konkurrenslagstiftningen,

c) begära den information från elföretagen som är relevant för utförandet av dess uppgifter, bland annat skäl till vägran att ge tredje part tillträde och uppgifter om åtgärder som krävs för att stärka nätet,

d) besluta om effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för elföretag som inte fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv eller enligt relevanta och rättsligt bindande beslut som fattats av tillsynsmyndigheterna eller byrån, eller att föreslå en behörig domstol att besluta om sådana sanktioner; detta ska inbegripa befogenhet att besluta om eller att föreslå att det beslutas om sanktioner på upp till 10 % av den systemansvariges årliga omsättning eller på upp till 10 % av det vertikalt integrerade företags årliga omsättning för den systemansvarige för överföringssystemet eller det vertikalt integrerade företaget, alltefter omständigheterna, för att de inte uppfyllt sina skyldigheter enligt detta direktiv, och

e) göra erforderliga undersökningar och relevanta befogenheter vad gäller instruktioner för tvistlösning enligt punkterna 11 och 12.

5. Utöver de skyldigheter och befogenheter som tilldelats tillsynsmyndigheten enligt punkterna 1 och 4 när en oberoende systemansvarig för överföring har utsetts i enlighet med kapitel V, ska tillsynsmyndigheten ha åtminstone följande uppgifter och befogenheter:

a) Besluta om sanktioner enligt punkt 4 d för diskriminerande betående till förmån för det vertikalt integrerade företaget.

b) Övervaka kommunikationerna mellan den systemansvarige för överföringssystemet och det vertikalt integrerade företaget i syfte att se till att den systemansvarige uppfyller sina skyldigheter.

c) Agera som tvistlösningsmyndighet mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet vad avser klagomål som framförts enligt punkt 11.

d) Övervaka kommersiella och ekonomiska förbindelser, bl.a. lån mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet.

e) Godkänna alla kommersiella och ekonomiska avtal mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet, på villkor att de följer marknadsvillkoren.

- f) Begära motivering av det vertikalt integrerade företaget när det anmälts av den övervakningsansvarige enligt artikel 21.4. Sådan motivering ska särskilt innehålla bevis på att inget diskriminerande beteende har skett till förmån för det vertikalt integrerade företaget.
- g) Utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i det vertikalt integrerade företags och den systemansvariges lokaler.
- h) Överlåta den systemansvariges alla eller specifika uppgifter på en oberoende systemansvarig som utsetts i enlighet med artikel 13 när den systemansvarige upprepade gånger inte uppfyllt sina skyldigheter enligt detta direktiv, särskilt vid upprepat diskriminerande beteende till förmån för det vertikalt integrerade företaget.
6. Tillsynsmyndigheterna ska ansvara för att tillräckligt lång tid i förväg innan dessa träder i kraft, fastställa eller godkänna åtminstone metoder för att beräkna eller fastställa villkoren för
- a) anslutning och tillträde till nationella nät, inklusive överförings- och distributionstariffer eller deras beräkningsmetoder; dessa tariffer eller metoder ska utformas så att nödvändiga investeringar i näten kan göras på ett sätt som gör det möjligt att säkra nätens funktion,
- b) tillhandahållande av balanstjänster, vilka ska utföras så ekonomiskt som möjligt och ge nätanvändarna goda incitament för nätanvändarna att balansera sin inmatning och sitt uttag; balanstjänsterna ska tillhandahållas rättvist och utan diskriminering och bygga på objektiva kriterier, och
- c) tillträde till gränsöverskridande infrastruktur, inbegripet förfaranden för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning.
7. Metoderna eller villkoren som avses i punkt 6 ska offentliggöras.
8. När det gäller fastställande eller godkännande av tariffer eller metoder och av balanstjänsterna ska tillsynsmyndigheterna säkerställa att de systemansvariga för överförings- och distributionsystemen både på kort och lång sikt ges lämpliga incitament att öka effektiviteten, främja integrationen av marknaden och säkra leveranser samt stödja forskningsverksamheten på området.
9. Tillsynsmyndigheterna ska övervaka hur överbelastningssituationer hanteras inom nationella elnät och sammanlänkningsnät och hur reglerna för hantering av överbelastning tillämpas. För detta ändamål ska de systemansvariga för överföringsystemen eller marknadsaktörerna översända sina regler för hantering av överbelastning, inbegripet kapacitetstilldelning, till de nationella tillsynsmyndigheterna. De nationella tillsynsmyndigheterna får begära ändringar av dessa regler.
10. Tillsynsmyndigheterna ska ha befogenhet att vid behov begära att de systemansvariga för överförings- och distributionsystemen ändrar villkoren, inbegripet de tariffer eller metoder som avses i denna artikel, för att säkerställa att de är proportionerliga och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt. I händelse av att fastställandet av överförings- och distributionstariffer förseenas ska tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att fastställa eller godkänna preliminära överförings- och distributionstariffer, eller metoder härför, och att fatta beslut om lämpliga kompensationsåtgärder om de slutliga tarifferna eller metoderna skiljer sig från dessa preliminära tariffer eller metoder.
11. Varje part som har ett klagomål mot en systemansvarig för överförings- eller distributionsystemet vad avser den systemansvariges skyldigheter i enlighet med detta direktiv får inte klagomålet till tillsynsmyndigheten, som i egenskap av tvistlösningsmyndighet ska fatta ett beslut inom två månader från det att klagomålet mottagits. Denna period får förlängas med två månader om tillsynsmyndigheten begär ytterligare upplysningar. Den förlängda perioden får förlängas ytterligare om den klagande samtycker till detta. Ett sådant beslut ska vara bindande så länge det inte har upphävts vid ett överklagande.
12. Varje berörd part som har rätt att inte klagomål mot ett beslut om metoder som fattats i enlighet med denna artikel eller, om tillsynsmyndigheten är skyldig att samråda, mot de föreslagna tarifferna eller metoderna, får senast inom två månader efter offentliggörandet av beslutet eller förslaget till beslut, eller inom en kortare tidsperiod om medlemsstaterna föreskriver detta, inte ett klagomål för behandling. Ett sådant klagomål ska inte utgöra hinder för verkställighet.
13. Medlemsstaterna ska inrätta lämpliga och effektiva mekanismer för reglering, kontroll och transparens för att förhindra missbruk av en dominerande ställning, särskilt om det är till konsumenternas nackdel, och underprissättning. Dessa mekanismer ska beakta bestämmelserna i fördraget, särskilt artikel 82.
14. Medlemsstaterna ska se till att lämpliga åtgärder, inbegripet administrativa åtgärder eller straffrättsliga förfaranden i enlighet med nationell lagstiftning, vidtas mot ansvariga fysiska eller juridiska personer när de bestämmelser om konfidentialitet som föreskrivs i detta direktiv inte har följts.
15. Klagomål enligt punkterna 11 och 12 ska inte påverka rätten att överklaga enligt gemenskapsrätten eller den nationella lagstiftningen.
16. Tillsynsmyndighetens beslut ska vara fullt motiverade för att medge domstolsprövning. Besluten ska vara tillgängliga för allmänheten samtidigt som den konfidentiella karaktären hos kommersiellt känsliga uppgifter ska bevaras.

17. Medlemsstaterna ska se till att det finns lämpliga mekanismer på nationell nivå som ger den part som berörs av ett beslut fattat av en tillsynsmyndighet rätt att överklaga till ett organ som är oberoende av de berörda parterna och av någon regering.

Artikel 38

Regelverk för gränsöverskridande frågor

1. Tillsynsmyndigheterna ska nära samråda och samarbeta med varandra, och ska bistå varandra och byrån med sådan information som krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt detta direktiv. När det gäller den information som utbyts ska den mottagande myndigheten säkerställa samma grad av konfidentialitet som den som krävs av den myndighet som lämnade informationen.

2. Tillsynsmyndigheterna ska samarbeta åtminstone regionalt för att

a) främja skapandet av operativa arrangemang för att möjliggöra en optimal näthantering, främja gemensamma elbörser och fördela gränsöverskridande kapacitet, liksom för att möjliggöra en adekvat nivå på sammanlänkningskapaciteten, inbegripet genom ny sammanlänkning, inom regionen och mellan regioner så att en effektiv konkurrens kan utvecklas och leveranssäkerheten kan förbättras, utan diskriminering mellan leveransföretagen i de olika medlemsstaterna,

b) samordna utvecklingen av alla nätföreskrifter som gäller för relevanta systemansvariga för överföringssystemet och för andra marknadsaktörer, och

c) samordna utvecklingen av regler för hanteringen av överbelastning.

3. De nationella tillsynsmyndigheterna ska ha rätt att ingå samarbetsarrangemang med varandra i syfte att främja tillsynssamarbetet.

4. De åtgärder som avses i punkt 2 ska vid behov vidtas i nära samråd med andra berörda nationella myndigheter utan att detta påverkar deras specifika befogenheter.

5. Kommissionen får anta riktlinjer om i vilken utsträckning tillsynsmyndigheterna är skyldiga att samarbeta med varandra och med byrån. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 46.2.

Artikel 39

Överensstämmelse med riktlinjerna

1. Varje tillsynsmyndighet och kommissionen får begära ett yttrande från byrån angående huruvida ett beslut som fattats av en tillsynsmyndighet överensstämmer med de riktlinjer som avses i detta direktiv eller i förordning (EG) nr 714/2009.

2. Byrån ska inom tre månader från dagen för mottagandet av begäran avge sitt yttrande till den tillsynsmyndighet som har begärt det eller till kommissionen och till den tillsynsmyndighet som har fattat det aktuella beslutet.

3. Om den tillsynsmyndighet som har fattat beslutet inte följer byråns yttrande inom fyra månader från dagen för mottagandet av yttrandet ska byrån informera kommissionen härom.

4. Varje tillsynsmyndighet får informera kommissionen om den anser att ett beslut som fattats av en annan tillsynsmyndighet och som är relevant för gränsöverskridande handel inte överensstämmer med de riktlinjer som avses i detta direktiv eller i förordning (EG) nr 714/2009 inom två månader räknat från dagen för det beslutet.

5. Om kommissionen, inom två månader efter att ha informerats av byrån i enlighet med punkt 3 eller av en tillsynsmyndighet i enlighet med punkt 4 eller på eget initiativ inom tre månader från dagen för beslutet, finner att det beslut som fattats av en tillsynsmyndighet ger anledning till allvarliga tvivel beträffande dess förenlighet med de riktlinjer som avses i detta direktiv eller i förordning (EG) nr 714/2009, får kommissionen besluta att undersöka ärendet ytterligare. Kommissionen ska i sådana fall uppmana tillsynsmyndigheten och parterna i förfarandet hos tillsynsmyndigheten att yttra sig.

6. Om kommissionen beslutar att undersöka ärendet ytterligare ska den inom fyra månader från dagen för beslutet fatta ett slutgiltigt beslut om att

a) inte göra några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut, eller

b) begära att den berörda tillsynsmyndigheten ändrar eller återkallar sitt beslut på grund av att riktlinjerna inte har följts.

7. Om kommissionen inte beslutar att undersöka ärendet ytterligare eller inte fattar något slutgiltigt beslut inom den tidsgräns som fastställs i punkt 5 respektive punkt 6 ska det anses att den inte haft några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.

8. Tillsynsmyndigheten ska följa kommissionens beslut att återkalla beslutet inom två månader, och ska informera kommissionen om detta.

9. Kommissionen får anta riktlinjer för det förfarande som ska följas vid tillämpningen av denna artikel. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 46.2.

Artikel 40

Bevarande av information

1. Medlemsstaterna ska kräva att elhandlare under minst fem år håller relevanta uppgifter om samtliga transaktioner gällande elleveransavtal och elderivat med grossister och systemansvariga för överföringssystemet tillgängliga för de nationella myndigheterna, inklusive de nationella tillsynsmyndigheterna, de nationella konkurrensmyndigheterna och kommissionen, för fullgörandet av deras uppgifter.

2. Uppgifterna ska innehålla information om relevanta transaktioner, såsom regler om löptid, tillhandahållande och fullgörande samt information om mängd, datum och tider för verkställande, transaktionspriser och metoder för att identifiera den berörda grossisten liksom specificerad information om alla elleveransavtal och elderivat som inte fullgjorts.

3. Tillsynsmyndigheten får besluta att göra delar av denna information tillgänglig för marknadsaktörer, förutsatt att kommersiellt känslig information om enskilda marknadsaktörer eller individuella transaktioner inte lämnas ut. Denna punkt får inte tillämpas på information om finansiella instrument som omfattas av direktiv 2004/39/EG.

4. För att säkerställa en enhetlig tillämpning av denna artikel får kommissionen anta riktlinjer som fastställer metoder och villkor för bevarande av information liksom form och innehåll när det gäller de uppgifter som ska bevaras. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarandet med kontroll som avses i artikel 46.2.

5. När det gäller transaktioner avseende elderivat mellan elhandlare, å ena sidan, och grossister och systemansvariga för överföringssystemet, å andra sidan, ska denna artikel tillämpas först när kommissionen har antagit de riktlinjer som avses i punkt 4.

6. Bestämmelserna i denna artikel får inte skapa ytterligare skyldigheter i förhållande till de myndigheter som avses i punkt 1 för de enheter som omfattas av direktiv 2004/39/EG.

7. Om de myndigheter som avses i punkt 1 behöver tillgång till de uppgifter som innehas av enheter som omfattas av direktiv 2004/39/EG, ska de ansvariga myndigheterna enligt det direktivet tillhandahålla dem de begärda uppgifterna.

KAPITEL X

KUNDMARKNADER

Artikel 41

Kundmarknader

För att underlätta utvecklingen av välfungerande och transparenta kundmarknader för el i gemenskapen, ska medlemsstaterna se till att rollerna och ansvarsområdena för systemansvariga för

överföringssystem, systemansvariga för distribution, elhandlare och kunder samt vid behov andra aktörer på marknaden fastställs med avseende på avtalsvillkor, åtaganden mot kunder, regler för utbyte av uppgifter och betalning, äganderätt till uppgifter och mättningsansvar.

Dessa regler ska offentliggöras och utformas i syfte att underlätta kundernas och elhandlarnas rätt tillräde och granskas av tillsynsmyndigheterna eller andra relevanta nationella myndigheter.

Större icke-hushållskunder ska ha rätt att ingå avtal med flera leverantörer samtidigt.

KAPITEL XI

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 42

Skyddsåtgärder

I händelse av en plötslig kris på energimarknaden eller i fall av hot mot personers, anordningars eller anläggningars fysiska trygghet eller säkerhet eller mot ett kraftsystems integritet, får en medlemsstat tillfälligt vidta nödvändiga skyddsåtgärder.

Sådana åtgärder ska orsaka minsta möjliga störning av den inre marknadens funktion och får inte vara mer omfattande än vad som är absolut nödvändigt för att avhjälpa de plötsliga svårigheter som har uppstått.

Den berörda medlemsstaten ska utan dröjsmål anmäla dessa åtgärder till övriga medlemsstater och till kommissionen, som får besluta att den berörda medlemsstaten ska ändra eller upphäva sådana åtgärder, i den utsträckning som de snedvrider konkurrensen och negativt påverkar handeln på ett sätt som står i strid med det gemensamma intresset.

Artikel 43

Lika villkor

1. De åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att säkerställa lika villkor i enlighet med detta direktiv ska vara förenliga med fördraget, särskilt artikel 30, och gemenskapslagstiftningen.

2. De åtgärder som avses i punkt 1 ska vara proportionerliga, icke-diskriminerande och transparenta. Dessa åtgärder får bara vidtas efter anmälan till kommissionen och med kommissionens medgivande.

3. Kommissionen ska reagera på den anmälan som avses i punkt 2 inom två månader efter anmälan mottagande. Denna period ska börja dagen efter det att fullständig information har erhållits. Om kommissionen inte handlat inom denna tvåmånadersperiod, ska det anses att kommissionen inte har några invändningar mot de anmälda åtgärderna.

Artikel 44

Undantag

1. Medlemsstater som efter det att detta direktiv har trätt i kraft kan visa att det har uppstått påtagliga problem för driften av deras små, enskilda system får till kommissionen ansöka om undantag från tillämpliga bestämmelser i kapitlen IV, VI, VII och VIII, samt kapitel III, till förmån för enskilda mikrosystem, i fråga om renovering, uppgradering och utvidgning av befintlig kapacitet, vilka får beviljas av kommissionen. Kommissionen ska underrätta medlemsstaterna om dessa ansökningar innan den fattar beslut, med beaktande av respekten för konfidentialitet. Beslutet ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

2. Artikel 9 ska inte gälla Cypern, Luxemburg och/eller Malta. Dessutom ska inte heller artiklarna 26, 32 och 33 gälla Malta.

I artikel 9.1 b ska begreppet "företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet" inte omfatta slutförbrukare som bedriver verksamhet inom produktion och/eller leverans av el, antingen direkt eller genom ett företag som de utövar kontroll över, antingen enskilt eller gemensamt med någon annan, förutsatt att slutförbrukarna, inbegripet deras andel av el som produceras i kontrollerade företag, är nettoförbrukare av el uttryckt i årligt genomsnitt och förutsatt att det ekonomiska värdet av den el som de säljer till tredje part är obetydligt i förhållande till deras övriga affärsverksamhet.

Artikel 45

Granskningsförfarande

Om kommissionen i den rapport som avses i artikel 47.6 drar den slutsatsen, mot bakgrund av det sätt på vilket tillträde till nätet faktiskt har genomförts i en medlemsstat – vilket ger upphov till fullt effektivt, icke-diskriminerande och obehindrat nättillträde – att vissa skyldigheter som företag åläggs i enlighet med detta direktiv (inklusive skyldigheterna när det gäller åtskillnad i rättsligt avseende för systemansvariga för distributionssystemet) inte står i proportion till det mål som eftersträvas, får den berörda medlemsstaten av kommissionen anhålla om befrielse från kravet i fråga.

Medlemsstaten ska omedelbart underrätta kommissionen om denna begäran och lämna all den relevanta information som är nödvändig för att visa att den slutsats som dragits i rapporten om att effektivt nättillträde säkerställs kommer att kvarstå.

Inom tre månader efter det att kommissionen har underrättats ska den ta ställning till den berörda medlemsstatens begäran och vid behov lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet om att ändra de relevanta bestämmelserna i detta direktiv. Kommissionen får i förslagen om att ändra direktivet föreslå att den berörda medlemsstaten undantas från särskilda krav under förutsättning att denna medlemsstat vid behov vidtar lika effektiva åtgärder.

Artikel 46

Kommitté

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artiklarna 5a.1–5a.4 och 7 i beslut 1999/468/EG tillämpas, med beaktande av bestämmelserna i artikel 8 i det beslutet.

Artikel 47

Rapportering

1. Kommissionen ska övervaka och se över tillämpningen av detta direktiv och ska senast den 4 augusti 2004 och därefter varje år, överlämna en övergripande rapport till Europaparlamentet och rådet om de framsteg som gjorts. Rapporten om framsteg ska omfatta åtminstone följande:
  - a) Erfarenheter och framsteg som gjorts när det gäller att skapa en fullbordad och fullt ut fungerande inre marknad för el och de hinder som kvarstår för att uppnå detta mål, t.ex. i form av dominerande marknadsställning, koncentrationer på marknaden, underprissättning och beteenden som motverkar konkurrens samt de effekter detta har i form av snedvridningar på marknaden.
  - b) I vilken utsträckning kraven på åtskillnad och särredovisning och tarifiering i detta direktiv har lett till att tillträdet till gemenskapens elnät blivit rättvist och icke-diskriminerande och till att likvärdiga konkurrensnivåer har uppnåtts, samt vilka ekonomiska, miljömässiga och sociala följder öppnandet av elmarknaden fått för kunderna.
  - c) En analys av frågor rörande systemens kapacitetsnivå och försörjningstrygghet när det gäller el i gemenskapen, särskilt den rådande och förväntade balansen mellan tillgång och efterfrågan, med beaktande av den fysiska kapaciteten för överföring mellan olika områden.
  - d) Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas de åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att täcka efterfrågetoppar och hantera brister i leveranser från en eller flera elhandlars sida.
  - e) Genomförandet av undantaget som föreskrivs i artikel 26.4 i syfte att eventuellt revidera tröskeln.
  - f) En allmän bedömning av de framsteg som gjorts inom ramen för de bilaterala förbindelserna med de tredjeländer som producerar och exporterar eller transporterar el, inbegripet vilka framsteg dessa länder har gjort när det gäller integration av marknaden, de sociala och miljömässiga konsekvenserna av handel med el och tillträde till näten.

- g) Behovet av eventuella harmoniseringskrav som inte är kopplade till bestämmelserna i detta direktiv.
- h) Det sätt på vilket medlemsstaterna i praktiken har genomfört kraven om energimärkning i artikel 3.9, och det sätt på vilket eventuella rekommendationer från kommissionen i denna fråga har beaktats.

Rapporten om framsteg får vid behov innehålla rekommendationer, särskilt när det gäller räckvidden och villkoren för bestämmelserna om märkning, till exempel hur det hänvisas till befintliga referenskällor och innehållet i dessa källor samt särskilt om hur informationen om den inverkan på miljön som elframställning från olika energikällor har, åtminstone när det gäller utsläpp av CO₂ och radioaktivt avfall, skulle kunna göras tillgänglig på ett sätt som är transparent och lättillgängligt samt möjliggör jämförelser inom gemenskapen, och om hur de åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att kontrollera tillförlitligheten hos den information som tillhandahållits av elhandlare skulle kunna rationaliseras, och vilka åtgärder som skulle kunna motverka negativa effekter av dominerande marknadsställning och marknadskoncentration.

2. Vartannat år ska den rapport om framsteg som avses i punkt 1 även omfatta en analys av de olika åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att uppfylla skyldigheter när det gäller allmännyttiga tjänster, samt en bedömning av dessa åtgärders effektivitet och, i synnerhet, deras inverkan på konkurrensen på elmarknaden. Rapporten får vid behov innehålla rekommendationer om vilka åtgärder som bör vidtas på nationell nivå för att uppnå en hög kvalitet på de allmännyttiga tjänsterna eller för att förhindra en avskärmning av marknaden.

3. Kommissionen ska senast den 3 mars 2013 som en del av den allmänna översynen förelägga Europaparlamentet och rådet en detaljerad särskild rapport om i vilken utsträckning kraven på åtskillnad enligt kapitel V med framgång har kunnat säkerställa fullt och effektivt oberoende för de oberoende systemansvariga för överföring, med faktisk och effektiv åtskillnad som riktmärke.

4. För kommissionens bedömning enligt punkt 3 ska kommissionen särskilt beakta följande kriterier: rättvist och icke-diskriminerande tillträde till nätet, effektiv reglering, utveckling av nätet för att tillgodose marknadens behov, icke snedvidna investeringsincitament, utveckling av sammanlänkingsinfrastruktur, effektiv konkurrens på gemenskapens energimarknader och säkra leveranser i gemenskapen.

5. När så är lämpligt och särskilt för det fall det i den detaljerade särskilda rapport som avses i punkt 3 fastställs att villkoren enligt punkt 4 inte har säkerställts i praktiken, ska kommissionen lämna förslag till Europaparlamentet och rådet för att säkerställa fullt och effektivt oberoende för de systemansvariga för överföringssystemen senast den 3 mars 2014.

6. Kommissionen ska senast den 1 januari 2006 överlämna en detaljerad rapport till Europaparlamentet och rådet om framstegen när det gäller att skapa en inre marknad för el. I rapporten ska särskilt redovisas

- förekomsten av icke-diskriminerande nåttillträde,
- fungerande tillsyn,
- utvecklingen av infrastrukturen för sammanlänkning och läget beträffande försörjningsstryggheten i gemenskapen,
- i vilken utsträckning de fullständiga fördelarna av att marknaden öppnas tillfaller små företag och hushållskunder, särskilt i fråga om kvaliteten på de samhällsomfattande och allmännyttiga tjänsterna,
- i vilken utsträckning marknaderna i praktiken är öppna för verklig konkurrens, inbegripet aspekter som rör dominerande marknadsställning, marknadskoncentration, underprisättning eller beteende som motverkar konkurrens,
- i vilken utsträckning kunderna verkligen byter elhandlare och omförhandlar tariffer,
- prisutveckling, inbegripet leveransavgifterna, i förhållande till i hur stor utsträckning marknaderna öppnas, och
- de erfarenheter som vunnits vid tillämpningen av detta direktiv vad gäller det verkliga oberoendet för systemansvariga i vertikalt integrerade företag och huruvida andra åtgärder utöver funktionellt oberoende och särredovisning har utvecklats vilkas effekt är likvärdig med rättslig åtskillnad.

Då det är lämpligt ska kommissionen lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet, i synnerhet för att garantera hög kvalitet på de allmännyttiga tjänsterna.

Då det är lämpligt ska kommissionen lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet, i synnerhet för att säkerställa fullständigt och faktiskt oberoende för de systemansvariga för distributionssystemet före den 1 juli 2007. Vid behov ska dessa förslag, i överensstämmelse med konkurrenslagstiftningen, även avse åtgärder angående dominerande marknadsställning, marknadskoncentration och underprisättning eller beteende som motverkar konkurrensen.

Artikel 48

Upphävande

Direktiv 2003/54/EG ska upphöra att gälla från och med den 3 mars 2011 utan att det påverkar medlemsstaternas förpliktelser när det gäller tidsfrister för införlivande och tillämpning av nämnda direktiv. Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

Artikel 49

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 3 mars 2011. De ska genast underrätta kommissionen om detta.

De ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 3 mars 2011, med undantag av artikel 11, som de ska tillämpa från och med den 3 mars 2013.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 50

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 51

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 juli 2009.

På Europaparlamentets vägnar
H.-G. PÖTTERING
Ordförande

På rådets vägnar
E. ERLANDSSON
Ordförande

BILAGA I

KONSUMENTSKYDDSÅTGÄRDER

1. Om inte annat följer av gemenskapsreglerna om konsumentskydd, särskilt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal ⁽¹⁾ och rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal ⁽²⁾, ska de åtgärder som avses i artikel 3 tillförsäkra kunderna följande:

a) Rätt till ett avtal med sin elhandlare, i vilket följande anges:

- Elhandlarens namn och adress.
- De tjänster som tillhandahålls, kvalitet på de tjänster som erbjuds och tidpunkt för den ursprungliga inkopplingen.
- De underhållstjänster som tillhandahålls.
- På vilket sätt aktuell information om tariffer och underhållskostnader kan erhållas.
- Avtalets löptid och hur avtalet och tjänsterna förlängs eller sägs upp samt huruvida det ska vara tillåtet att frånträda ett avtal utan kostnad.
- Villkoren för ersättning och återbetalning om tjänsterna inte håller angiven kvalitet, inbegripet i händelse av inkorrekt eller försenad fakturering.
- Hur det tvistlösningsförfarande som avses i led f inleds.
- Information om konsumentens rättigheter, inbegripet behandlingen av klagomål och all den information som avses i denna punkt, tydligt angiven på räkningen eller elföretagens webbplats.

Villkoren ska vara skäliga och kända på förhand. Information om dem bör under alla omständigheter ges innan avtalet ingås eller bekräftas. Om avtal ingås genom en mellanhand ska de upplysningar som avses i denna punkt också tillhandahållas innan avtalet ingås.

- b) Underrättelse i god tid om varje avsikt att ändra avtalsvillkoren och i samband med denna underrättelse upplysning om att kunderna har rätt att frånträda avtalet. Elhandlarna ska på ett transparent och lättbegripligt sätt underrätta sina kunder direkt om varje avgiftshöjning, vid lämplig tidpunkt som inte infaller senare än en normal faktureringsperiod efter det att höjningen trätt i kraft. Medlemsstaterna ska se till att kunder har möjlighet att frånträda avtal om de inte godtar de nya villkor som elhandlaren meddelat.
- c) Transparent information om priser, tariffer och standardvillkor för tillgång till och utnyttjande av eltjänster.
- d) Brett val av betalningssätt, som inte får medföra oskälig diskriminering mellan olika kunder. Eventuella system för forskottsbetalningar ska vara skäliga och adekvat återspegla den sannolika elförbrukningen. Alla skillnader i villkor och bestämmelser ska motsvara elhandlarens kostnader för de olika betalningssystemen. De allmänna villkoren ska vara skäliga och transparenta. De ska meddelas på ett klart och lättbegripligt språk och får inte omfatta sådana hinder för konsumenternas utövande av sina rättigheter som inte följer direkt av avtalet, till exempel att avtalen är öndigt omfattande. Kunderna ska skyddas mot oskäliga eller vilsedande försäljningsmetoder.
- e) Möjlighet att byta elhandlare utan kostnad.

⁽¹⁾ EGT L 144, 4.6.1997, s. 19.

⁽²⁾ EGT L 95, 21.4.1993, s. 29.

- f) Tillgång till transparenta, okomplicerade och billiga förfaranden för behandling av kundernas klagomål. Alla kunder ska framför allt ha rätt till en god standard på både tillhandahållandet av tjänster och behandlingen av klagomål från sin elhandlares sida. Sådana förfaranden för tvistlösning utanför domstol ska göra det möjligt att lösa tvister snabbt och rättvist, helst inom tre månader, och när det är befogat ska de innefatta ett system för återbetalning och/eller ersättning. Förfarandena bör i möjligaste mån följa de principer som anges i kommissionens rekommendation 98/257/EG av den 30 mars 1998 om principer som ska tillämpas på de instanser som är ansvariga för förfaranden för reglering av konsumenttvister utanför domstol ⁽¹⁾.
- g) Information om sina rättigheter när det gäller samhällsomfattande tjänster om de har tillgång till samhällsomfattande tjänster enligt de bestämmelser som medlemsstaterna antagit i enlighet med artikel 3.3.
- h) Tillgång till sina förbrukningsuppgifter och möjlighet att genom uttryckligt avtal och utan kostnad ge registrerade leveransföretag tillgång till sina mätaruppgifter. Den part som ansvarar för hanteringen av uppgifterna ska vara skyldig att lämna ut dessa uppgifter till företaget. Medlemsstaterna ska fastställa uppgifternas format och ett förfarande för elhandlare och konsumenter för att få tillgång till uppgifterna. Inga ytterligare kostnader ska åläggas konsumenten för denna tjänst.
- i) Klar och tydlig information om den faktiska elförbrukningen och faktiska elkostnader tillräckligt ofta, så att de kan reglera sin egen elförbrukning. Informationen ska lämnas inom en rimlig tidsfrist som beaktar kapaciteten hos kundens mätningstrutning och elprodukten i fråga. Vederbörlig hänsyn ska tas till sådana åtgärders kostnadseffektivitet. Inga ytterligare kostnader får åläggas konsumenten för denna tjänst.
- j) Slutavräkning efter varje byte av elhandlare senast sex veckor efter det att bytet skett.
2. Medlemsstaterna ska se till att det genomförs system med smarta mätare som hjälper konsumenterna att aktivt medverka på elmarknaden. Genomförandet av dessa mätsystem kan göras till föremål för en ekonomisk bedömning av alla kostnader och all nytta de för med sig för marknaden på lång sikt och den enskilda konsumenten eller av vad slags smarta mätare som är ekonomiskt rimliga och kostnadseffektiva och vilken tidsfrist som är rimlig för deras distribution.

En sådan bedömning ska göras senast den 3 september 2012.

Med utgångspunkt i denna bedömning ska medlemsstaterna, eller ett behörigt organ som de utser, ta fram en tidsplan med ett mål på upp till 10 år för genomförandet av system med smarta mätare.

Om uppsättningen av smarta mätare bedöms vara en framgång ska minst 80 procent av konsumenterna senast 2020 ha ett intelligent mätersystem.

Medlemsstaterna, eller en behörig myndighet som de utser, ska se till att de mätersystem som ska tas i bruk på deras territorier är driftskompatibla samt ta vederbörlig hänsyn till lämpliga standarder och bästa praxis samt vikten av att det utvecklas en gemensam elmarknad.

⁽¹⁾ EGT L 115, 17.4.1998, s. 31.

BILAGA II

JÄMFÖRELSETABELL

Direktiv 2003/54/EG	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2	Artikel 2
Artikel 3	Artikel 3
Artikel 4	Artikel 4
Artikel 5	Artikel 5
—	Artikel 6
Artikel 6	Artikel 7
Artikel 7	Artikel 8
Artikel 10	Artikel 9
Artikel 8	Artikel 10
—	Artikel 11
Artikel 9	Artikel 12
—	Artikel 13
—	Artikel 14
Artikel 11	Artikel 15
Artikel 12	Artikel 16
—	Artikel 17
—	Artikel 18
—	Artikel 19
—	Artikel 20
—	Artikel 21
—	Artikel 22
—	Artikel 23
Artikel 13	Artikel 24
Artikel 14	Artikel 25
Artikel 15	Artikel 26
Artikel 16	Artikel 27
Artikel 17	Artikel 29
Artikel 18	Artikel 30
Artikel 19	Artikel 31
Artikel 20	Artikel 32
Artikel 21	Artikel 33
Artikel 22	Artikel 34
Artikel 23.1 första och andra meningen	Artikel 35
—	Artikel 36
Artikel 23 (resten)	Artikel 37
—	Artikel 38
—	Artikel 39
—	Artikel 40
—	Artikel 41
Artikel 24	Artikel 42

Direktiv 2003/54/EG	Detta direktiv
—	Artikel 43
Artikel 25	—
Artikel 26	Artikel 44
Artikel 27	Artikel 45
—	Artikel 46
Artikel 28	Artikel 47
Artikel 29	Artikel 48
Artikel 30	Artikel 49
Artikel 31	Artikel 50
Artikel 32	Artikel 51
Bilaga A	Bilaga I

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2009/73/EG

av den 13 juli 2009

om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska
gemenskapen, särskilt artiklarna 47.2, 55 och 95,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommit-
téns yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Den inre marknaden för naturgas, som stegvis har genomförts i hela gemenskapen sedan 1999, syftar till att skapa faktiska valmöjligheter för alla kunder i Europeiska unionen, både enskilda och företag, nya affärsmöjligheter och ökad handel över gränserna, vilket ska leda till ökad effektivitet, konkurrenskraftiga priser, högre kvalitet på tjänsterna och bidra till försörjningstrygghet och hållbarhet.
- (2) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas ⁽⁴⁾ har i hög grad bidragit till att skapa en sådan inre marknad för naturgas.
- (3) De friheter som Europeiska unionens medborgare garanteras genom fördraget – bland annat fri rörlighet för varor, etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster – kan endast uppnås på en fullständig öppnad marknad, där alla konsumenter fritt kan välja handlare och där alla handlare kan leverera fritt till sina kunder.
- (4) Det föreligger emellertid för närvarande hinder mot att sälja gas på lika villkor och utan diskriminering eller nackdelar i gemenskapen. Framför allt finns det ännu inte något icke-diskriminerande nättillträde eller någon myndighets-tillsyn som är lika effektiv i alla medlemsstater.

⁽¹⁾ EUT C 211, 19.8.2008, s. 23.

⁽²⁾ EUT C 172, 5.7.2008, s. 55.

⁽³⁾ Europaparlamentets yttrande av den 9 juli 2008 (ännu ej offentliggjort i EUT), rådets gemensamma ståndpunkt av den 9 januari 2009 (EUT C 70 E, 24.3.2009, s. 37) och Europaparlamentets ståndpunkt av den 22 april 2009 (ännu ej offentliggjord i EUT). Rådets beslut av den 25 juni 2009.

⁽⁴⁾ EUT L 176, 15.7.2003, s. 57.

(5) I kommissionens meddelande av den 10 januari 2007 med titeln "En energipolitik för Europa" framhävdes betydelsen av att fullborda den inre marknaden för naturgas och skapa lika villkor för alla naturgasföretag i gemenskapen. Kommissionens meddelanden av den 10 januari 2007 "Om utsikterna för den inre el- och gasmarknaden" och "Utredning i enlighet med artikel 17 i förordning (EG) nr 1/2003 av de europeiska gas- och elsektorerna (slutrapport)" visade att nuvarande regler och åtgärder inte tillhandahåller den ram som krävs för att målet om en välfungerande inre marknad ska kunna uppnås.

(6) Utan effektiv åtskillnad mellan näten och verksamheter som rör produktion och leverans ("effektiv åtskillnad"), finns det en risk för diskriminering, inte bara i samband med nätdriften utan även när det gäller incitamenten för de vertikalt integrerade företagen att göra de investeringar i näten som krävs.

(7) De regler för rättslig och funktionell åtskillnad som anges i direktiv 2003/55/EG har emellertid inte medfört någon effektiv åtskillnad av systemansvariga för överföringssystem. Därför uppmanades kommissionen vid Europeiska rådets möte den 8–9 mars 2007 att utarbeta lagförslag för effektiv åtskillnad mellan leverans och produktion, å ena sidan, och nätverksamhet, å andra sidan.

(8) Effektiv åtskillnad kan bara säkras genom att man undanröjer incitamentet för vertikalt integrerade företag att diskriminera konkurrenterna i samband med nättillträde och investeringar. Åtskilt ägande, vilket innebär att nätägaren utses till systemansvarig och att nätägaren är oberoende av leverans- eller produktionsintressen, är helt klart en effektiv och stabil metod för att lösa inbyggda intressekonflikter och säkra försörjningstryggheten. Europaparlamentet hänvisar därför i sin resolution av den 10 juli 2007 om utsikterna för den inre gas- och elmarknaden ⁽⁵⁾ till åtskilt ägande på överföringsnivå som det effektivaste verktyget för att främja investeringar i infrastruktur på ett icke-diskriminerande sätt och garantera ett rättvist nättillträde för nya aktörer och transparens på marknaden. Vid åtskilt ägande bör det därför ställas krav på medlemsstaterna att säkerställa att en eller flera personer inte kontrollerar ett produktions- eller gashandelsföretag samtidigt som den eller de utövar kontroll över eller rättigheter gentemot en

⁽⁵⁾ EUT C 175 E, 10.7.2008, s. 206.

systemansvarig för överföringssystemet eller ett överföringssystem. Omvänt bör kontroll över ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystemet utesluta möjligheten att utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett produktionsföretag eller ett gashandelsföretag. Inom dessa begränsningar bör ett produktionsföretag eller ett gashandelsföretag kunna inneha en minoritetsandel i en systemansvarig för ett överföringssystem eller ett överföringssystem.

- (9) Ett system för åtskillnad bör effektivt undanröja eventuella intressekonflikter mellan producenter, handlare och systemansvariga för överföringssystem för att skapa incitament för nödvändiga investeringar och trygga nya marknadsaktörers tillträde inom ramen för ett transparent och effektivt regelverk samt bör inte skapa ett regelverk som är alltför betungande för de nationella tillsynsmyndigheterna.
- (10) Definitionen av begreppet kontroll är hämtad från rådets förordning (EG) nr 139/2004 av den 20 januari 2004 om kontroll av företagskoncentrationer (EG:s koncentrationsförordning) ⁽¹⁾.
- (11) Eftersom åtskilt ägande i vissa fall innebär att företaget måste omstruktureras, bör de medlemsstater som beslutar att förverkliga åtskilt ägande beviljas extra tid för att tillämpa de relevanta bestämmelserna. Med tanke på de vertikala kopplingarna mellan el- och gassektorn bör bestämmelserna om åtskillnad dessutom tillämpas tvärsöver båda sektorerna.
- (12) Vid åtskilt ägande bör, för att säkerställa att nätdriften är helt oberoende av leverans- och produktionsintressen och förhindra utbyte av konfidentiella uppgifter, inte samma person sitta i styrelsen för både en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem och ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet. Av samma skäl bör samma person inte ha rätt att utse medlemmar till en styrelse för en systemansvarig för ett överföringssystem eller ett överföringssystem och inte heller utöva kontroll över eller rättigheter gentemot ett produktionsföretag eller ett gashandelsföretag.
- (13) Inrättandet av systemansvariga eller systemansvariga för överföringssystem vilka är oberoende av leverans- eller produktionsintressen bör göra det möjligt för vertikalt integrerade företag att bibehålla sitt ägande av nättillgångar, samtidigt som en effektiv intresseuppldelning

säkras, förutsatt att den oberoende systemansvarige (ISO) eller den oberoende systemansvarige för överföring (ITO) utför den systemansvariges samtliga uppgifter samt att detaljerad reglering och omfattande myndighetstillsyn införs.

- (14) När ett företag som den 3 september 2009 äger ett överföringssystem ingår i ett vertikalt integrerat företag bör medlemsstaterna därför ges ett val mellan ägarskapsåtskild systemansvarig för överföringssystemet (TSO) och införande av oberoende systemansvariga eller oberoende systemansvariga för överföring utan leverans- eller produktionsintressen.
- (15) För att till fullo kunna tillvarata aktieägarnas intressen i vertikalt integrerade företag bör medlemsstaterna kunna välja mellan att antingen införa åtskilt ägande genom direkt avyttring eller genom att dela upp det integrerade företagets aktier på aktier i nätföretaget och aktier i det återstående leverans- och produktionsföretaget, förutsatt att kraven i samband med åtskilt ägande faktiskt har uppfyllts.
- (16) För att införandet av en oberoende systemansvarig eller oberoende systemansvarig för överföring ska vara effektivt bör särskilda kompletterande regler antas. Reglerna för den oberoende systemansvarige för överföring ger ett lämpligt regelverk för att garantera fungerande konkurrens, tillräckliga investeringar, tillträde för nya aktörer på marknaden och integration av gasmarknaderna. Effektiv åtskillnad med hjälp av reglerna för den oberoende systemansvarige för överföring bör bygga på dels en pelare av organisatoriska åtgärder och åtgärder avseende förvaltningen av systemansvariga för överföring, dels en pelare av åtgärder avseende investeringar, anslutning av ny produktionskapacitet till nätet och marknadsintegrering genom regionalt samarbete. Oberoendet för den systemansvarige för överföring bör också bland annat säkerställas genom vissa "avkylningsperioder", under vilka ingen ledningsverksamhet eller annan relevant verksamhet som ger tillgång till samma information som den som erhållits i en ledande ställning i ett företag utövas inom det vertikalt integrerade företaget. Modellen för effektiv åtskillnad med hjälp av en oberoende systemansvarig för överföring uppfyller de krav som fastställdes vid Europeiska rådets möte den 8 och 9 mars 2007.
- (17) I syfte att utveckla konkurrensen på den inre marknaden för gas bör stora icke-hushållskunder ha möjlighet att välja gashandlare och teckna avtal med flera gashandlare för att täcka sina försörjningsbehov. Dessa kunder bör skyddas mot exklusivitetsklausuler, som utesluter konkurrerande eller kompletterande anbud.

⁽¹⁾ EUT L 24, 29.1.2004, s. 1.

- (18) En medlemsstat har rätt att välja fullständigt åtskilt ägande på sitt territorium. Om en medlemsstat har valt fullständigt åtskilt ägande, har ett företag inte rätt att välja alternativet med en oberoende systemansvarig eller en oberoende systemansvarig för överföring. Företag som bedriver något slags produktions- eller leveransverksamhet får dessutom inte direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en systemansvarig för överföringssystem från en medlemsstat som har valt fullständigt åtskilt ägande.
- (19) Det kommer enligt detta direktiv att finnas olika typer av marknadsorganisation på den inre marknaden för naturgas. De åtgärder som medlemsstaterna kan vidta för att säkerställa lika villkor på marknaden bör grunda sig på överordnade krav av allmänt intresse. Samråd bör ske med kommissionen om åtgärdernas förenlighet med fördraget och gemenskapslagstiftningen.
- (20) När en effektiv åtskillnad genomförs, bör principen om icke-diskriminering mellan den offentliga och den privata sektorn respekteras. Därför bör samma person, på egen hand eller tillsammans med någon annan, inte tillåtas att, i strid med det åtskilda ägandet eller med lösningen med en oberoende systemansvarig, utöva kontroll över eller någon rättighet i fråga om sammansättning av och röstning eller beslutsfattande i både organ för systemansvariga för överföringssystem eller överföringssystem och organ för produktionsföretag eller gashandelsföretag. Under förutsättning att medlemsstaten i fråga kan visa att detta krav uppfylls, bör vid åtskilt ägande och lösningen med en oberoende systemansvarig två skilda offentliga organ kunna kontrollera produktion och leverans å ena sidan och överföring å den andra.
- (21) Effektiv åtskillnad mellan å ena sidan nätverksamhet och å andra sidan leverans och produktion bör gälla i hela gemenskapen, för både gemenskapsföretag och icke-gemenskapsföretag. För att säkerställa att å ena sidan nätverksamheten och å andra sidan leverans och produktion i gemenskapen bedrivs oberoende av varandra, bör tillsynsmyndigheterna ges befogenheter att vägra certifiering av sådana systemansvariga för överföringssystem som inte uppfyller bestämmelserna om åtskillnad. För att säkerställa att dessa bestämmelser tillämpas enhetligt i hela gemenskapen bör tillsynsmyndigheterna ta största möjliga hänsyn till kommissionens uppfattning, när de fattar beslut om certifiering. För att dessutom säkerställa att gemenskapens internationella åtaganden respekteras, liksom solidariteten och försörjningstryggheten inom gemenskapen, bör kommissionen ha rätt att avge ett yttrande om certifiering avseende ägaren till eller den systemansvarige för ett överföringssystem som kontrolleras av en eller flera personer från tredjeländer.
- (22) En tryggad energiförsörjning är absolut nödvändig för den allmänna säkerheten och är därför till sin natur förknippad med en effektivt fungerande inre marknad för gas och med en integration av medlemsstaternas separata gasmarknader. Gasförsörjningen till unionens medborgare kan enbart ske genom ett nät. Fungerande öppna gasmarknader, och framför allt de nät och andra tillgångar som är förknippade med gasförsörjningen, har en avgörande betydelse för den allmänna säkerheten, ekonomins konkurrenskraft och för unionsmedborgarnas välfärd. Personer från tredjeländer bör därför endast tillåtas kontrollera ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystem, om de uppfyller de krav på effektiv åtskillnad som tillämpas inom gemenskapen. Utan att det påverkar gemenskapens internationella åtaganden anser gemenskapen att sektorn för överföringssystem för gas är mycket viktig för gemenskapen och att ytterligare skyddsåtgärder därför behövs när det gäller att upprätthålla en tryggad energiförsörjning till gemenskapen i syfte att förhindra hot mot den allmänna ordningen och den allmänna säkerheten i gemenskapen och unionsmedborgarnas välfärd. En trygg energiförsörjning till gemenskapen kräver i synnerhet en bedömning av nätdriftens oberoende, nivån på gemenskapens och enskilda medlemsstaters beroende av energiförsörjning från tredjeländer samt av hur både inhemsk och internationell handel och energiinvesteringar hanteras i ett visst tredjeländ. Försörjningstryggheten bör därför bedömas mot bakgrund av de faktiska omständigheterna i varje enskilt fall samt de rättigheter och skyldigheter som uppkommer enligt internationell rätt, särskilt de internationella avtalen mellan gemenskapen och det berörda tredjelandet. Kommissionen uppmanas att vid behov lägga fram rekommendationer för förhandlingar om relevanta avtal med tredjeländer beträffande en trygg energiförsörjning till gemenskapen, eller ta med de nödvändiga frågorna i andra förhandlingar med dessa tredjeländer.
- (23) Det behövs ytterligare åtgärder för att säkerställa transparenta och icke-diskriminerande tariffer för tillträde till transport. Tarifferna bör gälla alla användare av systemen, utan diskriminering. När lagringsanläggningar, lagring av gas i rörledningar eller stöd tjänster opererar på en tillräckligt konkurrensutsatt marknad kan tillträde medges på grundval av transparenta och icke-diskriminerande marknadsbaserade mekanismer.
- (24) Det är nödvändigt att se till att systemansvariga för lagringssystemen är oberoende i syfte att förbättra tredje parts tillträde till lagringsanläggningar när detta är tekniskt och/eller ekonomiskt nödvändigt för att de ska kunna leverera till kunderna på ett effektivt sätt. Det är därför lämpligt att lagringsanläggningar drivs genom juridiskt skilda enheter som har faktisk rätt att fatta beslut när det gäller de tillgångar som behövs för att underhålla, driva och utveckla lagringsanläggningarna. Det är också nödvändigt att öka transparensen när det gäller lagringskapacitet som erbjuds tredje part genom att förpliktiga medlemsstaterna att

fastställa och offentliggöra en icke-diskriminerande och tydlig ram som omfattar lämpliga tillsynsformer för lagringsanläggningar. Denna förpliktelse bör inte kräva ett nytt beslut beträffande reglerna om tillträde, men bör leda till förbättrad transparens när det gäller reglerna om tillträde till lagring. Kravet på konfidentialitet för kommersiellt känslig information är särskilt viktigt när det gäller uppgifter av strategisk karaktär eller när det finns endast en enda användare av en lagringsanläggning.

- (25) Icke-diskriminerande tillträde till distributionsnätet är avgörande för tillträdet för kunder i återförsäljarledet. Utrymmet för diskriminering när det gäller tredje parts tillträde och investeringar är dock mindre på distributionsnivå än på överföringsnivå, eftersom nätbegränsningar och produktionsintressenas inflytande i allmänhet inte är så betydande på distributionsnivån som på överföringsnivån. I enlighet med direktiv 2003/55/EG blev rättslig och funktionell åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet dessutom obligatorisk först från och med den 1 juli 2007 och dess effekter på den inre marknaden för naturgas har ännu inte utvärderats. De regler om rättslig och funktionell åtskillnad som för närvarande finns kan leda till effektiv åtskillnad förutsatt att de definieras tydligare, genomförs ordentligt och övervakas noggrant. För att skapa lika villkor i återförsäljarledet bör systemansvariga för distributionssystem övervakas, så att de hindras från att dra fördel av sin vertikala integration när det gäller konkurrensläget på marknaden, framför allt gentemot hushållskunder och små icke-hushållskunder.
- (26) Medlemsstaterna bör vidta konkreta åtgärder för att främja ökad användning av biogas och gas från biomassa, och producenter av sådan gas bör ges icke-diskriminerande tillträde till gassystemet, förutsatt att detta tillträde är förenligt med de kontinuerligt relevanta tekniska föreskrifterna och säkerhetsstandarderna.
- (27) För att undvika att små systemansvariga för distributionssystem får en oproportionerlig ekonomisk och administrativ börda bör medlemsstaterna vid behov kunna undanta berörda företag från krav på rättslig åtskillnad när det gäller distributionen.
- (28) När ett slutet distributionssystem används för att trygga optimal effektivitet i en integrerad energiförsörjning som kräver särskilda driftsnormer, eller när ett slutet distributionssystem upprätthålls i första hand för att användas av systemets ägare, bör det vara möjligt att undanta den systemansvarige för distributionssystemet från skyldigheter som skulle utgöra en onödigt administrativ börda på grund av det särskilda förhållandet mellan den systemansvarige

för distributionssystemet och systemets användare. Industriella och kommersiella platser samt platser där gemensamma tjänster tillhandahålls, såsom tågstationer, flygplatser, sjukhus, stora campingplatser med integrerade anläggningar eller kemiska industrianläggningar, kan inbegripa slutna distributionssystem på grund av att den verksamhet som bedrivs i dessa anläggningar är av specialiserad karaktär.

- (29) Genom direktiv 2003/55/EG infördes ett krav på medlemsstaterna att utse tillsynsmyndigheter med särskilda befogenheter. Erfarenheterna visar dock att tillsynens effektivitet ofta hämmas av att tillsynsmyndigheterna inte är tillräckligt självständiga gentemot staten, har otillräckliga befogenheter och för liten handlingsfrihet. Därför uppmanade Europeiska rådet vid sitt möte den 8–9 mars 2007 kommissionen att utarbeta lagstiftningsförslag för ytterligare harmonisering av medlemsstaternas energitillsynsmyndigheters befogenheter och förstärkning av deras oberoende. Det bör vara möjligt för dessa nationella tillsynsmyndigheter att omfatta både el- och gassektorn.
- (30) För att den inre marknaden för naturgas ska kunna fungera korrekt behöver energitillsynsmyndigheterna kunna fatta beslut i alla relevanta tillsynsfrågor, och de måste också vara fullständigt oberoende av övriga offentliga eller privata intressen. Detta hindrar inte domstolsprövning och parlamentarisk övervakning enligt medlemsstaternas konstitutionella rätt. Vidare får inte den nationella lagstiftarens godkännande av tillsynsmyndigheternas budget utgöra ett hinder för budgetmässig självständighet. Reglerna om tillsynsmyndighetens självständiga ansvar för genomförandet av den anslagna budgeten bör tillämpas inom ramen för nationell budgetlagstiftning och nationella budgetbestämmelser. Samtidigt som medlemsstaterna med hjälp av ett lämpligt roterande system bidrar till den nationella tillsynsmyndighetens oberoende gentemot politiska eller ekonomiska intressen, bör medlemsstaterna ha möjlighet att vederbörligen beakta de tillgängliga personella resurserna och styrelsens storlek.
- (31) För att säkerställa effektivt marknadsstillträde för alla marknadsaktörer, inklusive nya aktörer, krävs icke-diskriminerande balansmekanismer som avspeglar kostnaderna. Detta bör uppnås genom att man inför sådana transparenta marknadsbaserade mekanismer för försörjning och inköp av gas som krävs för att uppfylla kraven på balans. De nationella tillsynsmyndigheterna bör arbeta aktivt för att balanstarrifferna ska vara icke-diskriminerande och avspegla kostnaderna. Samtidigt bör lämpliga incitament tillhandahållas för att balansera produktion och förbrukning av gas och för att inte äventyra systemet.

- (32) De nationella tillsynsmyndigheterna bör kunna fastställa eller godkänna tariffer eller beräkningsmetoder för tariffer på grundval av ett förslag från den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet eller LNG-anläggningar eller på grundval av ett förslag som en systemansvarig och nätanvändarna kommit överens om. Vid fastställandet eller godkännandet bör tillsynsmyndigheten se till att överförings- eller distributionstarifferna är icke-diskriminerande och avspeglar kostnaderna och samtidigt ta hänsyn till de långsiktiga marginalkostnader för näten som går att undvika med hjälp av åtgärder för styrning av efterfrågan.
- (33) Energitillsynsmyndigheterna bör ha befogenhet att fatta bindande beslut avseende naturgasföretag och antingen själva besluta, eller föreslå att en behörig domstol beslutar, om effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för naturgasföretag som inte fullgör sina skyldigheter. Energitillsynsmyndigheterna bör även ges befogenhet att, oavsett tillämpningen av konkurrensbestämmelserna, fatta beslut om åtgärder som säkerställer fördelar för kunderna genom främjande av den effektiva konkurrens som är nödvändig för att den inre marknaden för naturgas ska fungera korrekt. Program för frigörande av gas är en av möjliga åtgärder för att främja effektiv konkurrens och säkerställa att marknaden fungerar korrekt. Energitillsynsmyndigheterna bör även ges befogenheter att bidra till att säkerställa en hög standard på allmännyttiga tjänster som står i samklang med kraven på öppnande av marknaden, skydd för utsatta kunder och ett verkligt effektivt konsumentskydd. Dessa bestämmelser bör varken påverka kommissionens befogenheter att tillämpa konkurrensreglerna, inbegripet granskningen av företagskoncentration med en gemenskapsdimension, eller reglerna för den inre marknaden, såsom den fria rörligheten för kapital. Det oberoende organ till vilket en part som berörs av ett beslut av en nationell tillsynsmyndighet har rätt att överklaga kan vara en domstol eller annan rättslig instans med befogenhet att genomföra en rättslig prövning.
- (34) Harmonisering av de nationella tillsynsmyndigheternas befogenheter bör inbegripa befogenheter att erbjuda naturgasföretagen incitament och befogenheter att fastställa effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för dessa företag eller att föreslå en behörig domstol att besluta om sådana sanktioner. Dessutom bör tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att begära in relevant information från naturgasföretagen, göra lämpliga och tillräckliga undersökningar samt lösa tvister.
- (35) Investeringar i viktig ny infrastruktur bör kraftigt prioriteras, samtidigt som man ser till att den inre marknaden för naturgas fungerar korrekt. För att förstärka de positiva effekterna på konkurrens och försörjningstrygghet av undantagna infrastrukturprojekt bör det göras en prövning av marknadens intresse i projektets planeringsfas, och samtidigt bör bestämmelserna för hantering av överbelastning tillämpas. Om ett infrastrukturprojekt sträcker sig över mer än en medlemsstats territorium bör byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter⁽¹⁾ (nedan kallad *byrån*), i sista hand behandla ansökan om undantag i syfte att bättre beakta dess gränsöverskridande följder och underlätta administrationen. Med anledning av den exceptionella riskprofil som kännetecknar genomförandet av de undantagna större infrastrukturprojekten, bör det också vara möjligt att tillfälligt bevilja företag med leverantörs- och produktionsintressen partiella undantag från bestämmelserna om åtskillnad för projekten i fråga. Med tanke på försörjningstryggheten bör möjligheten till tillfälliga undantag särskilt gälla nya rörledningar inom gemenskapen som transporterar gas från tredjeländer till gemenskapen. Undantag som beviljas i enlighet med direktiv 2003/55/EG fortsätter att gälla fram till det planerade slutdatum som fastställs i beslutet om beviljande av undantag.
- (36) Den inre marknaden för naturgas har vissa brister när det gäller likviditet och transparens, vilket hindrar effektiv resursfördelning, riskgardering och etablering av nya företag på marknaden. Förtroendet för marknaden, dess likviditet och antalet marknadsaktörer måste öka, och därför måste tillsynen av företag verksamma på området för gasförsörjning stärkas. Sådana krav bör inte påverka, och bör vara förenliga med, befintlig gemenskapslagstiftning beträffande finansmarknaderna. Tillsynsmyndigheterna för energisektorn och för finansmarknaden behöver samarbeta för att göra det möjligt för varandra att få en överblick över berörda marknader.
- (37) Till övervägande del, och i stigande grad, importeras naturgas till gemenskapen från tredjeländer. Gemenskapslagstiftningen bör ta hänsyn till naturgassektorns särdrag, exempelvis en viss strukturell stelhets som har sin grund i koncentrationen av gashandlare, långsiktiga avtal och bristen på likviditet i slutkundsledet. Därför krävs ökad transparens, bland annat i fråga om prisbildning.
- (38) Innan kommissionen antar riktlinjer för kraven när det gäller bevarande av information, bör byrån och Europeiska värdepapperstillsynskommittén (EVTK), inrättad genom

(¹) Se sidan 1 i detta nummer av EUT.

kommissionens beslut 2009/77/EG⁽¹⁾, samråda och råda kommissionen om innehållet i dessa riktlinjer. Byrå och EVTK bör också samarbeta för att ytterligare utreda och ge råd i frågan om huruvida transaktioner med avtal om leverans av gas och gasderivat bör omfattas av transparenskrav före och/eller efter handel och i så fall hur dessa krav bör utformas.

- (39) Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskriver detta, tillsynsmyndigheten bör uppmuntra utvecklingen av avbrytbara leveransavtal.
- (40) Av försörjningstrygghetsskäl bör balansen mellan tillgång och efterfrågan på gas i varje enskild medlemsstat bevakas, varefter en rapport bör utarbetas om situationen i gemenskapen som helhet med hänsyn till sammanlänkningskapaciteten mellan områden. Denna övervakning bör göras i tillräckligt god tid, så att lämpliga åtgärder hinner vidtas om försörjningstryggheten äventyras. Det faktum att nödvändig nätfunktion, bland annat sammanlänkningskapaciteten, anläggs och underhålls bör bidra till en stabil gasförsörjning.
- (41) Medlemsstaterna bör, med beaktande av nödvändiga kvalitetskriterier, se till att biogas och gas från biomassa eller andra typer av gas kan få icke-diskriminerande tillträde till systemet under förutsättning att detta tillträde är permanent förenligt med relevanta tekniska bestämmelser och säkerhetsstandarder. Dessa bestämmelser och standarder bör säkerställa att det är tekniskt möjligt att på ett säkert sätt föra in dessa gaser i och transportera dem genom systemet för naturgas och bör även omfatta deras kemiska egenskaper.
- (42) Medlemsstaterna kommer också i fortsättningen att behöva långsiktiga avtal för sin gasförsörjning, och gashandelsföretagen bör kunna fortsätta att använda sådana avtal så länge de inte motverkar målsättningen med detta direktiv och så länge de är förenliga med fördraget och dess konkurrensregler. Det är därför nödvändigt att ta hänsyn till långsiktiga avtal vid planering av naturgasföretagens leverans- och transportkapacitet.
- (43) För att säkerställa att de allmännyttiga tjänsterna i gemenskapen håller hög kvalitet bör medlemsstaterna regelbundet underrätta kommissionen om alla åtgärder som vidtagits för att uppnå målet med detta direktiv. Kommissionen bör regelbundet offentliggöra en rapport som innehåller en analys av de nationella åtgärder som vidtagits för att uppnå målsättningarna när det gäller allmännyttiga tjänster samt en jämförelse av åtgärdernas effektivitet, i syfte att utfärda rekommendationer om vilka nationella åtgärder som bör vidtas för att de allmännyttiga tjänsterna ska hålla hög kvalitet. Medlemsstaterna bör också se till att kunderna, när de är anslutna till gassystemet, informeras om sin rätt att få tillgång till gasförsörjning av en bestämd kvalitet till rimliga priser. Åtgärder som vidtas av medlemsstaterna för att skydda slutkonsumenten kan vara olika för hushållskunder och för små och medelstora företag.
- (44) Respekt för kraven när det gäller allmännyttiga tjänster är ett grundläggande krav i detta direktiv, och det är viktigt att det i direktivet anges gemensamma minimikrav som uppfylls av samtliga medlemsstater och som beaktar målen om konsumentskydd, försörjningstrygghet, miljöskydd samt likvärdiga konkurrensnivåer i samtliga medlemsstater. Det är viktigt att kraven när det gäller allmännyttiga tjänster kan tolkas på nationell grund, med beaktande av nationella omständigheter om inte annat följer av gemenskapslagstiftningen.
- (45) De åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att uppnå målen när det gäller social och ekonomisk sammanhållning bör bland annat kunna innefatta lämpliga ekonomiska stimulansåtgärder, där så är lämpligt med hjälp av alla tillgängliga nationella verktyg och gemenskapsverktyg. Dessa verktyg kan innefatta ansvarsmekanismer för att säkerställa nödvändiga investeringar.
- (46) Om de åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att fullgöra skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster kan definieras som statligt stöd enligt artikel 87.1 i fördraget är medlemsstaterna enligt artikel 88.3 i fördraget skyldiga att underrätta kommissionen om detta.
- (47) Kraven när det gäller allmännyttiga tjänster och de gemensamma miniminormer som är en följd av dem måste stärkas ytterligare för att alla kunder, särskilt utsatta kunder, ska kunna gynnas av konkurrensen och skäliga priser. Kraven på allmännyttiga tjänster bör definieras på nationell nivå och med hänsyn till nationella omständigheter; gemenskapslagstiftningen bör emellertid respekteras av medlemsstaterna. Unionsmedborgarna och, när medlemsstaterna finner det lämpligt, småföretagen, bör garanteras allmännyttiga tjänster, i synnerhet försörjningstrygghet och rimliga tariffer. En viktig aspekt när det gäller leverans till konsumenterna är tillgången till objektiva och transparenta förbrukningsuppgifter. Konsumenterna bör således ha tillgång till sina förbrukningsuppgifter och tillhörande priser och servicekostnader så att de kan begära in offerter från konkurrenter på grundval av dessa uppgifter. Konsumenterna bör även ha rätt att få ordentlig information om sin energianvändning. Förskottsbetalningarna bör återspegla den sannolika naturgasförbrukningen och de olika betalningssystemen bör vara icke-diskriminerande. Om konsumenterna tillräckligt ofta ges information om energikostnaderna kommer de att uppmuntras till att spara energi, eftersom konsumenterna direkt ser effekterna av investeringar i energieffektivitet och ändrat beteende.

(¹) EUT L 25, 29.1.2009, s. 18.

- (48) Konsumenternas intresse bör stå i centrum för detta direktiv och tjänsternas kvalitet bör höras till naturgasföretagens centrala ansvarsområden. Befintliga konsumenträttigheter behöver stärkas och tryggas och bör innefatta ökad transparens. Konsumentskyddet bör säkerställa att alla konsumenter inom gemenskapens utökade ansvarsområde kan dra nytta av en konkurrensutsatt marknad. Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheterna, bör se till att konsumenträttigheterna tillgodoses.
- (49) Konsumenterna bör få tydlig och begriplig information om sina rättigheter i förhållande till energisektorn. Kommissionen bör, efter samråd med berörda intressenter, bland annat medlemsstaterna, de nationella tillsynsmyndigheterna, konsumentorganisationer och naturgasföretag, fastställa en lättillgänglig och användarvänlig kontrollista för energianvändare, där konsumenterna får praktiska upplysningar om sina rättigheter. Denna kontrollista bör tillhandahållas alla konsumenter och göras tillgänglig för allmänheten.
- (50) Energifattigdom är ett växande problem i gemenskapen. De medlemsstater som berörs bör därför, om de ännu inte gjort det, utarbeta nationella handlingsplaner eller andra lämpliga ramar för att åtgärda energifattigdomen, varvid syftet bör vara att minska antalet människor som befinner sig i en sådan situation. Under alla omständigheter bör medlemsstaterna säkra nödvändig energiförsörjning för utsatta kunder. En integrerad metod skulle kunna användas, till exempel inom socialpolitiken, och åtgärderna skulle kunna vara socialpolitiska eller inrikta sig på bättre energieffektivitet i bostäder. Detta direktiv bör åtminstone medge en nationell politik till förmån för utsatta kunder.
- (51) Effektiva tvistlösningsmöjligheter för alla konsumenter borgar för ett bättre konsumentskydd. Medlemsstaterna bör införa snabba och effektiva förfaranden för behandling av klagomål.
- (52) Det bör vara möjligt att basera införandet av system med smarta mätare på en ekonomisk bedömning. Om det vid en sådan bedömning skulle framgå att det endast är ekonomiskt rimligt och kostnadseffektivt med sådana mätare för konsumenter med en viss gasförbrukning bör medlemsstaterna ha möjlighet att ta hänsyn till detta när de bygger ut systemen med smarta mätare.
- (53) Marknadpriserna bör ge de rätta incitamenten för utvecklingen av nätet.
- (54) Det bör vara av största vikt för medlemsstaterna att verka för fungerande konkurrens och att olika gashandlare utan svårighet får tillträde till marknaden, för att konsumenterna ska kunna dra full fördel av en liberaliserad inre marknad för naturgas.
- (55) För att kunna bidra till försörjningstryggheten i solidarisk anda mellan medlemsstaterna, särskilt i händelse av en kris i energiförsörjningen, är det viktigt att tillhandahålla en ram för regionalt, solidariskt samarbete. Detta samarbete får, om medlemsstaterna beslutar så, främst förlita sig på marknadsbaserade mekanismer. Samarbete för främjande av regional och bilateral solidaritet får inte innebära en oproportionerlig börda för eller leda till diskriminering mellan marknadsaktörerna.
- (56) Medlemsstaterna bör inför inrättandet av en inre marknad för naturgas främja integrationen av sina inhemska marknader och samarbetet mellan systemoperatörer på gemenskapsnivå och regional nivå, vilket också bör omfatta de isolerade system som bildar så kallade gasöar, som fortfarande existerar i gemenskapen.
- (57) Ett viktigt mål för detta direktiv bör vara att med hjälp av ett sammanlänkat nät över hela gemenskapen utveckla en verklig inre marknad för naturgas, och tillsynsmyndigheterna bör därför ha som en av sina huvuduppgifter att, i förekommande fall i nära samarbete med byrån, sköta regleringen av gränsöverskridande sammanlänknings- och regionala marknader.
- (58) Ett annat viktigt mål för detta direktiv bör vara att säkerställa gemensamma bestämmelser för en verklig inre marknad för gas och ett brett gasutbud. Korrekta marknadspriser skulle i detta syfte ge ett incitament till gränsöverskridande sammanlänknings- och regionala marknader.
- (59) Tillsynsmyndigheterna bör också tillhandahålla information om marknaden så att kommissionen kan utöva sin roll som observatör och övervakare av den inre marknaden för naturgas och dess utveckling på kort, medellång och lång sikt, inklusive aspekter som tillgång och efterfrågan, infrastruktur för överföring och distribution, tjänsternas kvalitet, gränsöverskridande handel, hantering av överbelastning, investeringar, grossist- och konsumentpriser, marknadens likviditet samt miljö- och effektivitetsförbättringar. De nationella tillsynsmyndigheterna bör underrätta konkurrensmyndigheterna och kommissionen om medlemsstater där priserna utgör ett hinder för konkurrens och en väl fungerande marknad.

(60) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att skapa en fullständigt fungerande inre marknad för naturgas, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

(61) Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten⁽¹⁾ kan kommissionen anta riktlinjer i syfte att uppnå den harmoniseringsgrad som krävs. Sådana riktlinjer, som utgör bindande genomförandeåtgärder, är, även med avseende på vissa bestämmelser i detta direktiv, ett användbart hjälpmedel som snabbt kan ändras om det skulle behövas.

(62) De åtgärder som är nödvändiga för att genomföra detta direktiv bör antas i enlighet med rådets beslut 1999/468/EG av den 28 juni 1999 om de förfaranden som skall tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter⁽²⁾.

(63) Kommissionen bör särskilt ges befogenhet att anta de riktlinjer som krävs för att den grad av harmonisering ska kunna åstadkommas som behövs för att syftet med detta direktiv ska kunna uppnås. Eftersom dessa åtgärder har en allmän räckvidd och avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det med nya icke väsentliga delar, måste de antas i enlighet med det föreskrivande förfarandet med kontroll i artikel 5a i beslut 1999/468/EG.

(64) I enlighet med punkt 34 i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning⁽³⁾ uppmantras medlemsstaterna att för egen del och i gemenskapens intresse upprätta egna tabeller som så vitt det är möjligt visar överensstämmelsen mellan detta direktiv och införlivandeåtgärderna samt att offentliggöra dessa tabeller.

(65) Med tanke på omfattningen av ändringarna av direktiv 2003/55/EG är det av tydlighets- och rationaliseringsskäl önskvärt att det görs en omarbetning av bestämmelserna i fråga till en enda text i ett nytt direktiv.

(66) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE, TILLÄMPNINGSOMRÅDE OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. I detta direktiv fastställs gemensamma regler för överföring, distribution, leverans och lagring av naturgas. Det innehåller regler om naturgassektorns organisation och funktion, tillträde till marknaden och de kriterier och förfaranden som ska tillämpas vid beviljande av tillstånd för överföring, distribution, leverans och lagring av naturgas samt drift av system.

2. De bestämmelser som fastställs i detta direktiv för naturgas, inbegripet kondenserad naturgas (LNG), ska även på ett icke-diskriminerande sätt gälla biogas och gas från biomassa eller andra typer av gas om det är tekniskt möjligt och säkert att föra in dessa gaser i och transportera dem genom naturgassystemet.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *naturgasföretag*: varje fysisk eller juridisk person, med undantag för slutförbrukare, som bedriver åtminstone en av följande verksamheter: produktion, överföring, distribution, leverans, köp eller lagring av naturgas, inbegripet LNG, som ansvarar för kommersiella och tekniska arbetsuppgifter och/eller underhåll i samband med dessa verksamheter.

2. *tidigare led i rörledningsnätet*: varje rörledning eller nät av rörledningar som drivs och/eller byggs som en del av en anläggning för olje- eller gasproduktion, eller som används för att överföra naturgas från en eller flera sådana anläggningar till en bearbetningsanläggning eller terminal eller slutlig landningsterminal vid kusten.

3. *överföring*: transport, vars avsikt är tillhandahållande till kunder, men inte leverans, av naturgas genom ett nät som i huvudsak består av högtrycksrörledningar, undantaget tidigare led i rörledningsnätet och undantaget den del av högtrycksrörledningarna som huvudsakligen används för lokal distribution av naturgas.

4. *systemansvarig för överföringssystemet*: varje fysisk eller juridisk person som bedriver överföringsverksamhet och som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänknings till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på gastransporter.

⁽¹⁾ Se sidan 36 i detta nummer av EUT.

⁽²⁾ EGT L 184, 17.7.1999, s. 23.

⁽³⁾ EUT C 321, 31.12.2003, s. 1.

5. *distribution*: transport av naturgas genom lokala eller regionala rörledningsnät för tillhandahållande till kunder, men inte leverans.
6. *systemansvarig för distributionssystemet*: varje fysisk eller juridisk person som bedriver distributionsverksamhet och som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av distributionssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänknings till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på gasdistribution.
7. *leverans* eller *handel*: försäljning, inbegripet återförsäljning, av naturgas, inbegripet LNG, till kunder.
8. *gashandelsföretag* eller *gashandlare*: varje fysisk eller juridisk person som bedriver leveransverksamhet.
9. *lagringsanläggning*: en anläggning som används för lagring av naturgas och som ägs och/eller drivs av ett naturgasföretag, inbegripet den del av en LNG-anläggning som används för lagring men undantaget den del som används för produktionsverksamhet, och undantaget anläggningar som uteslutande är förbehållna systemansvariga för överföringssystemet när de utför sina uppgifter.
10. *systemansvarig för lagringssystemet*: varje fysisk eller juridisk person som bedriver lagringsverksamhet och som ansvarar för driften av en lagringsanläggning.
11. *LNG-anläggning*: en terminal som används för kondensering av naturgas eller import, lossning och återförgasning av LNG, inklusive stödtjänster och den tillfälliga lagring som krävs för återförgasningsprocessen och efterföljande leverans till överföringssystemet, men undantaget den del av en LNG-anläggning som används för lagring.
12. *systemansvarig för en LNG-anläggning*: varje fysisk eller juridisk person som ägnar sig åt kondensering av naturgas eller import, lossning och återförgasning av LNG och som ansvarar för driften av en LNG anläggning.
13. *system*: varje överföringsnät, distributionsnät, LNG-anläggning och/eller lagringsanläggning som ägs och/eller drivs av ett naturgasföretag, inbegripet lagring av gas i rörledning och dess anläggningar för stödtjänster och sådana som tillhör anknutna företag och som är nödvändiga för att erbjuda tillgång till överföring, distribution och LNG.
14. *stödtjänster*: de tjänster som är nödvändiga för tillträdet till och driften av överförings- eller distributionsnät eller LNG-anläggningar och/eller lagringsanläggningar, inklusive lastbalans, blandning och injektion av inerta gaser men undantaget anläggningar som uteslutande är förbehållna systemansvariga för överföringssystemet när de utför sina uppgifter.
15. *lagring av gas i rörledning*: lagring av gas genom kompression i överförings- och distributionssystem för gas, men undantaget anläggningar som är förbehållna systemansvariga för överföringssystemet när de utför sina uppgifter.
16. *sammanlänkat system*: ett antal system som har länkats samman.
17. *sammanlänkning*: en överföringsledning som passerar eller sträcker sig över en gräns mellan två medlemsstater uteslutande i syfte att koppla samman dessa medlemsstaters nationella överföringssystem.
18. *direktledning*: en naturgasrörledning som kompletterar det sammanlänkade systemet.
19. *integrerat naturgasföretag*: ett vertikalt eller horisontellt integrerat företag.
20. *vertikalt integrerat företag*: ett naturgasföretag eller en grupp av naturgasföretag där samma person(er) direkt eller indirekt har rätt att utöva kontroll och där det berörda företaget eller den berörda företagsgruppen bedriver verksamhet inom minst ett av områdena överföring, distribution, LNG eller lagring och minst ett av områdena produktion eller leverans av naturgas.
21. *horisontellt integrerat företag*: ett företag som bedriver verksamhet inom minst ett av områdena produktion, överföring, distribution, leverans eller lagring av naturgas samt en annan verksamhet utan anknytning till gas.
22. *anknutet företag*: ett anknutet företag enligt betydelsen i artikel 41 i rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 44.2 g (*) i fördraget om sammanställd redovisning (†) och/eller intresseföretag enligt betydelsen i artikel 33.1 i samma direktiv och/eller ett företag som tillhör samma aktieägare.
23. *systemanvändare*: varje fysisk eller juridisk person som levererar till eller får leveranser från systemet.
24. *kund*: grossist eller slutförbrukare av naturgas samt naturgasföretag som köper naturgas.
25. *hushållskund*: kund som köper naturgas för sin egen hushållsförbrukning.
26. *icke-hushållskund*: kund som köper naturgas som inte är avsedd för egen hushållsförbrukning.
27. *slutförbrukare*: kund som köper naturgas för eget bruk.
28. *berättigad kund*: kund som fritt kan välja gashandlare i den mening som avses i artikel 37.

(*) Titeln till direktiv 83/349/EEG har justerats med hänsyn till omnumreringen av artiklarna i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i enlighet med artikel 12 i Amsterdamfördraget. Ursprungligen hänvisades det till artikel 54.3 g.

(†) EGT L 193, 18.7.1983, s. 1.

29. *grossist*: varje fysisk eller juridisk person, med undantag för en systemansvarig för överförings- och distributionssystemet, som köper naturgas i syfte att återförsälja den inom eller utanför det system i vilket personen är etablerad.
30. *långtidsplanering*: naturgasföretags planering av leverans- och transportkapacitet på lång sikt för att kunna tillmötesgå efterfrågan på naturgas i systemet, diversifiera källorna och säkra leveranserna till kunderna.
31. *framväxande marknad*: en medlemsstat i vilken den första kommersiella leveransen enligt det första långsiktiga avtalet för naturgasleveranser genomfördes för kortare tid än tio år sedan.
32. *tillförlitlighet*: både försörjningstrygghet i fråga om naturgas och teknisk säkerhet.
33. *ny infrastruktur*: en infrastruktur som inte färdigställts senast den 4 augusti 2003.
34. *avtal om leverans av gas*: ett avtal om leverans av naturgas, men som inte inbegriper ett gasderivat.
35. *gasderivat*: ett finansiellt instrument som anges i en av punkterna 5, 6 eller 7 i avsnitt C i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument (¹), och som avser naturgas.
36. *kontroll*: rättigheter, avtal eller andra medel som, antingen var för sig eller tillsammans och med hänsyn till alla faktiska eller rättsliga förhållanden, ger möjlighet att utöva ett avgörande inflytande på ett företag, särskilt genom
- ägarerätt eller nyttjanderätt till ett företags samtliga tillgångar eller en del av dessa,
  - rättigheter eller avtal som ger ett avgörande inflytande på sammansättningen av ett företags organ och dessas voteringar eller beslut.

KAPITEL II

ALLMÄNNA REGLER FÖR ORGANISATIONEN AV SEKTORN

Artikel 3

Skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och skyddet av kunderna

1. Medlemsstaterna ska, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, på grundval av sin institutionella organisation och med vederbörlig hänsyn till subsidiaritetsprincipen, se till att naturgasföretag drivs i enlighet med principerna i detta direktiv för att uppnå en konkurrensutsatt, säker och miljömässigt hållbar naturgasmarknad, och de får inte göra någon diskriminerande åtskillnad mellan dessa företag när det gäller deras rättigheter eller skyldigheter.

(¹) EUT L 145, 30.4.2004, s. 1.

2. Medlemsstaterna får med beaktande fullt ut av tillämpliga bestämmelser i fördraget, särskilt artikel 86 i detta, för att tillgodose det allmänna ekonomiska intresset ålägga företag som bedriver verksamhet inom gasssektorn att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, vilka kan avse tillförlitlighet, inbegripet försörjningstrygghet, leveransernas regelbundenhet, kvalitet och pris samt miljöskydd, inbegripet energieffektivitet, energi från förnybara energikällor och klimatskydd. Dessa åligganden ska vara klart definierade, transparenta, icke-diskriminerande och kontrollerbara samt garantera att naturgasföretag i gemenskapen kan nå ut till nationella konsumenter på lika villkor. När det gäller försörjningstrygghet, styrning av energieffektivitet och energiefterfrågan och för att uppfylla de miljömål och mål för energi från förnybara energikällor som avses i denna punkt får medlemsstaterna införa långtidsplanering, varvid hänsyn ska tas till att tredje part kan komma att ansöka om tillträde till systemet.

3. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att skydda slutförbrukare och de ska särskilt se till att utsatta kunder får tillräckligt skydd. Varje medlemsstat ska härvidlag definiera begreppet utsatta kunder, varvid det kan hänvisas till energifattigdom och bland annat föreskrivas förbud mot avstängning av dessa kunder från leverans av gas i kritiska situationer. Medlemsstaterna ska se till att rättigheter och skyldigheter för utsatta kunder respekteras. De ska framför allt vidta lämpliga åtgärder för att skydda slutförbrukare i avlägsna områden som är anslutna till gassystemet. Medlemsstaterna får utse en sista handsleverantör för kunder anslutna till gasnätet. De ska säkerställa en hög konsumentskyddsnivå, särskilt i form av transparenta avtalsvillkor, allmän information och mekanismer för tvistlösning. Medlemsstaterna ska säkerställa att berättigade kunder i praktiken lätt kan byta till en ny gashandlare. Ätminstone när det gäller hushållskunder ska dessa åtgärder omfatta dem som anges i bilaga I.

4. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder, såsom att utfärda nationella energihandlingsplaner, föreskriva om sociala förmåner för att utsatta kunder ska få den energiförsörjning de behöver eller stödja energieffektivitetsförbättringar för att åtgärda energifattigdom där sådan fastställts, också i samband med åtgärder mot fattigdom överlag. Sådana åtgärder ska inte hindra ett effektivt öppnande av marknaderna enligt vad som föreskrivs i artikel 37 eller en välfungerande marknad, och kommissionen ska i förekommande fall underrättas i enlighet med punkt 11 i denna artikel. Kommissionen ska dock inte underrättas om åtgärder som vidtas inom ramen för det allmänna socialförsäkringssystemet.

5. Medlemsstaterna ska se till att alla kunder som är anslutna till gasnätet har rätt att få sin gasförsörjning tillhandahållen av en gashandlare, under förutsättning att denne samtycker, oberoende av vilken medlemsstat gashandlaren är registrerad i, så länge gashandlaren följer gällande handels- och balansregler och försörjningen tryggas. Därför ska medlemsstaterna vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att se till att administrativa förfaranden inte innebär något hinder för leveransföretag som redan är registrerade i en annan medlemsstat.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa

- a) att om en kund under iakttagande av de avtalsenliga villkoren önskar byta gashandlare, den eller de berörda operatörerna genomför detta byte inom tre veckor, och
- b) att kunderna har rätt att erhålla samtliga relevanta förbrukningsuppgifter.

Medlemsstaterna ska säkerställa att alla kunder garanteras de rättigheter som avses i första stycket a och b på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång.

7. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att uppnå målen för social och ekonomisk sammanhållning, miljöskydd, däribland även metoder för att bekämpa klimatförändringar, samt försörjningstrygghet. Dessa åtgärder kan särskilt omfatta lämpliga ekonomiska stimulansåtgärder, där så är lämpligt med hjälp av alla tillgängliga nationella verktyg och gemenskapsverktyg, för underhåll och anläggning av nödvändig nätinфраstruktur, inbegripet sammanlänkningskapacitet.

8. För att främja energieffektiviteten ska medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskriver detta, tillsynsmyndigheten starkt rekommendera att naturgasföretagen optimerar gasförbrukningen, till exempel genom att tillhandahålla energiförvaltning, utveckla innovativa former för prissättning eller införa system med smarta mätare eller intelligenta nät, om det är lämpligt.

9. Medlemsstaterna ska se till att det inrättas gemensamma kontaktpunkter där konsumenterna kan få tillgång till all nödvändig information om sina rättigheter, gällande lagstiftning och tvistlösningsmöjligheter i händelse av en tvist. Dessa kontaktpunkter kan vara en del av allmänna konsumentupplysningsställen.

Medlemsstaterna ska se till att det finns en oberoende mekanism, till exempel i form av en energiombudsman eller ett konsumentorgan, för att säkerställa effektiv behandling av klagomål och tvistlösning utanför domstol.

10. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa bestämmelserna i artikel 4 i fråga om distribution i den utsträckning som tillämpningen av dessa rättsligt eller i praktiken skulle hindra naturgasföretagen från att fullgöra de förpliktelser som ålagts dem i det allmänna ekonomiska intresset, och i den mån som handelns utveckling inte påverkas i en sådan utsträckning att det skulle strida mot gemenskapens intressen. Gemenskapens intressen omfattar bland annat konkurrens när det gäller berättigade kunder i enlighet med detta direktiv och artikel 86 i fördraget.

11. Medlemsstaterna ska när de genomfört detta direktiv informera kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för att fullgöra förpliktelserna att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, inklusive konsument- och miljöskyddsåtgärder, och om

åtgärdernas eventuella inverkan på nationell och internationell konkurrens, oavsett om åtgärderna kräver undantag från detta direktiv eller ej. De ska därefter varantannat år underrätta kommissionen om eventuella ändringar av dessa åtgärder, oavsett om åtgärderna kräver undantag från direktivet eller ej.

12. Kommissionen ska, efter samråd med berörda intressenter, däribland medlemsstaterna, de nationella tillsynsmyndigheterna, konsumentorganisationer och naturgasföretag, fastställa en klar och kortfattad kontrollista för energianvändare, med praktiska upplysningar om energianvändarnas rättigheter. Medlemsstaterna ska se till att gashandlarna eller de systemansvariga för distributionssystemet i samarbete med tillsynsmyndigheten vidtar nödvändiga åtgärder för att alla deras konsumenter ska få ett exemplar av kontrollistan för energianvändare och se till att den finns tillgänglig för allmänheten.

Artikel 4

Tillståndsförfarande

1. När det krävs tillstånd (t.ex. licens, tillåtelse, koncession, samtycke eller godkännande) för uppförande eller drift av naturgasanläggningar, ska medlemsstaterna eller den behöriga myndighet som de utser bevilja tillstånd att anlägga och/eller driva sådana anläggningar, rörledningar och tillhörande utrustning inom sitt territorium i enlighet med punkterna 2–4. Medlemsstaterna eller av dem utsedd behörig myndighet får också, på samma villkor, bevilja tillstånd att leverera naturgas och bevilja tillstånd för grossister.

2. Om medlemsstaterna har ett tillståndssystem ska de fastställa objektiva och icke-diskriminerande kriterier, som ska uppfyllas av företag som ansöker om tillstånd för att anlägga och/eller driva naturgasanläggningar eller som ansöker om tillstånd att leverera naturgas. De icke-diskriminerande kriterierna och förfarandena för att bevilja tillstånd ska offentliggöras. Medlemsstaterna ska se till att tillståndsförfaranden för anläggningar, rörledningar och tillhörande utrustning vid behov beaktar projektets betydelse för den inre naturgasmarknaden.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att skälen för avslag på ansökan om tillstånd är objektiva och icke-diskriminerande och att de meddelas den sökande. Skälen för sådana avslag ska meddelas kommissionen för kännedom. Medlemsstaterna ska införa ett förfarande som ger den sökande möjlighet att överklaga ett avslag.

4. För att kunna utveckla områden som nyligen har börjat bli försörjda, och för effektiv drift i allmänhet och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 38, får medlemsstaterna avslå en ansökan om ytterligare tillstånd att anlägga och driva rörledningssystem för distribution inom något visst område efter det att sådana ledningssystem har byggts eller föreslagits bli byggda inom detta område och om befintlig eller föreslagen kapacitet inte är mättad.

Artikel 5

Övervakning av försörjningstryggheten

Medlemsstaterna ska se till att frågor som rör försörjningstrygghet övervakas. Vid behov får medlemsstaterna överlåta denna uppgift till de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 39.1. Denna övervakning ska i synnerhet omfatta balansen mellan tillgång och efterfrågan på den inhemska marknaden, förväntad framtida efterfrågan, ytterligare kapacitet som planeras eller håller på att anläggas, samt nätens kvalitet och underhållsnivå samt åtgärder för att täcka efterfrågetoppar och hantera brister i leverans från en eller flera gashandlars sida. De behöriga myndigheterna ska senast den 31 juli varje år offentliggöra en rapport i vilken resultaten av övervakningen av dessa frågor och de åtgärder som vidtagits eller planerats ska anges; rapporten ska därefter genast överlämnas till kommissionen.

Artikel 6

Regional solidaritet

1. För att säkerställa försörjningstryggheten på den inre marknaden för naturgas ska medlemsstaterna samarbeta i syfte att främja regional och bilateral solidaritet.

2. Detta samarbete ska omfatta situationer som leder till eller som på kort sikt troligen kommer att leda till allvarliga avbrott i leveranserna som påverkar en medlemsstat. Den ska innefatta

- a) samordning av de nationella åtgärder för krisituationer som nämns i artikel 8 i rådets direktiv 2004/67/EG av den 26 april 2004 om åtgärder för att säkerställa en tryggad naturgasförsörjning⁽¹⁾,
- b) identifiering och, vid behov, utveckling eller uppgradering av sammanlänkningar av el- och naturgasnät,
- c) villkor och praktiska metoder för ömsesidigt stöd.

3. Kommissionen och de övriga medlemsstaterna ska hållas informerade om sådant samarbete.

4. Kommissionen får anta riktlinjer för regionalt samarbete i en solidarisk anda. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 51.3.

Artikel 7

Främjande av regionalt samarbete

1. Medlemsstaterna liksom tillsynsmyndigheterna ska samarbeta med varandra i syfte att integrera sina inhemska marknader på en eller flera regionala nivåer, som ett första steg mot skapandet av en helt liberaliserad inre marknad. I synnerhet ska tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller

medlemsstaterna främja och underlätta regionalt samarbete mellan de systemansvariga för överföringssystemen, bland annat i gränsöverskridande frågor, för att skapa en konkurrensutsatt inre marknad för naturgas, verka för att lagar, föreskrifter och tekniska ramar är konsekventa och underlätta integrationen av de isolerade system som bildar så kallade gasöar, som fortfarande existerar i gemenskapen. Det geografiska område som omfattas av detta regionala samarbete ska omfatta samarbete inom geografiska områden i enlighet med artikel 12.3 i förordning (EG) nr 715/2009. Detta samarbete får omfatta andra geografiska områden.

2. Byrån ska samarbeta med de nationella tillsynsmyndigheterna och de systemansvariga för överföringssystem för att säkerställa att de olika regionernas regelverk är förenliga med målet att skapa en konkurrensutsatt inre marknad för naturgas. Om byrån anser att det krävs bindande regler för ett sådant samarbete ska den utfärda lämpliga rekommendationer.

3. Medlemsstaterna ska vid genomförandet av detta direktiv se till att de systemansvariga för överföringssystemen har ett eller flera integrerade system på regional nivå som omfattar två eller flera medlemsstater för kapacitetstilldelning och för kontroll av säkerheten för nätet.

4. Om vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen deltar i ett samriskföretag som bildats i syfte att genomföra samarbetet, ska samriskföretaget upprätta och genomföra en övervakningsplan med åtgärder som ska vidtas för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende. I övervakningsplanen ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla målet att utesluta diskriminering och beteende som motverkar konkurrens. Planen ska underställas byråns godkännande. De övervakningsansvariga hos de vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen ska oberoende av andra kontrollera att planen följs.

Artikel 8

Tekniska regler

Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna ska se till att tekniska säkerhetskriterier definieras och att det utarbetas och offentliggörs tekniska regler, i vilka de lägsta tekniska konstruktions- och driftkraven för anslutning till systemet av LNG-anläggningar, lagringsanläggningar, andra överförings- eller distributionssystem och direktledningar fastställs. Dessa tekniska regler ska säkerställa att systemen är driftskompatibla, och de ska vara objektiva och icke-diskriminerande. Byrån får vid behov utfärda lämpliga rekommendationer för att dessa regler ska bli förenliga med varandra. Dessa regler ska anmälas till kommissionen i enlighet med artikel 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster⁽²⁾.

(1) EUT L 127, 29.4.2004, s. 92.

(2) EGT L 204, 21.7.1998, s. 37.

KAPITEL III

ÖVERFÖRING, LAGRING OCH LNG

Artikel 9

Åtskillnad av överföringssystem och systemansvariga för överföringssystem (TSO)

1. Medlemsstaterna ska se till att följande gäller från och med den 3 mars 2012.

a) Varje företag som äger ett överföringssystem ska agera som systemansvarig för överföringssystemet.

b) Samma person(er) får inte

i) direkt eller indirekt utöva kontroll över ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem, eller

ii) direkt eller indirekt utöva kontroll över en systemansvarig för överföringssystem eller över ett överföringssystem och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

c) Samma person(er) får inte, för en systemansvarig för överföringssystem eller för ett överföringssystem, utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget, och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

d) Samma person får inte vara ledamot i styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget för både ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem.

2. De rättigheter som avses i punkt 1 b och c ska i synnerhet omfatta

a) rätten att rösta,

b) befogenheten att utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget, eller

c) rätten att inneha ägarmajoriteten.

3. I punkt 1 b ska begreppet "företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet" omfatta det som avses med detta begrepp i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el⁽¹⁾, och termerna "systemansvarig för överföringssystem" och "överföringssystem" omfatta "systemansvarig för överföringssystem" och "överföringssystem" i den mening som avses i det direktivet.

4. Medlemsstaterna får bevilja undantag från punkt 1 b och c till och med den 3 mars 2013, under förutsättning att den systemansvarige för överföringssystemet inte ingår i ett vertikalt integrerat företag.

5. Den skyldighet som avses i punkt 1 a ska anses vara fullgjord då två eller flera företag som äger överföringssystem har upprättat ett samriskföretag som för de berörda överföringssystemen fungerar som systemansvarig för överföringssystem i två eller flera medlemsstater. Inget annat företag får ingå i samriskföretaget såvida det inte har godkänts som oberoende systemansvarig i enlighet med artikel 14 eller som en oberoende systemansvarig för överföring i enlighet med kapitel IV.

6. Vid tillämpningen av denna artikel ska, om den person som avses i punkt 1 b, c och d är medlemsstaten eller ett annat offentligt organ, två separata offentliga organ som utövar kontroll över, å ena sidan, en systemansvarig för överföringssystemet eller över ett överföringssystem och, å andra sidan, över ett företag som bedriver antingen produktions- eller leveransverksamhet, inte anses vara samma person eller samma personer.

7. Medlemsstaterna ska se till att varken sådana kommersiellt känsliga uppgifter som avses i artikel 16, och som innehas av en systemansvarig för överföringssystemet som har ingått i ett vertikalt integrerat företag, eller personal hos en sådan systemansvarig för överföringssystemet överförs till företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

8. Om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhör ett vertikalt integrerat företag, får en medlemsstat besluta att inte tillämpa punkt 1.

I sådant fall ska den berörda medlemsstaten antingen

a) utse en oberoende systemansvarig i enlighet med artikel 14, eller

b) följa bestämmelserna i kapitel IV.

9. Om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhör ett vertikalt integrerat företag, och det finns arrangemang som säkerställer att den systemansvarige för överföringssystemet faktiskt är mer oberoende än vad som föreskrivs i bestämmelserna i kapitel IV, får medlemsstaterna besluta att inte tillämpa punkt 1.

⁽¹⁾ Se sidan 55 i detta nummer av EUT.

10. Innan ett företag godkänns och utses till systemansvarig för överföringssystem enligt punkt 9 i denna artikel, ska det certifieras i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i artikel 10.4, 10.5 och 10.6 i detta direktiv och i artikel 3 i förordning (EG) nr 715/2009, enligt vilken kommissionen ska kontrollera att befintliga arrangemang klart säkerställer ett mer effektivt oberoende för den systemansvarige för överföringssystemet än bestämmelserna i kapitel IV.

11. Vertikalt integrerade företag som äger ett överföringssystem får inte i något fall hindras från att vidta åtgärder för att uppfylla villkoren i punkt 1.

12. Företag som bedriver någon av funktionerna produktions- eller leveransverksamhet får inte under några omständigheter kunna direkt eller indirekt ta kontroll över eller utöva någon rättighet gentemot systemansvariga för överföringssystem med åtskild ägare i medlemsstater som tillämpar punkt 1.

Artikel 10

Utseende och certifiering av systemansvariga för överföringssystem (TSO)

1. Innan ett företag godkänns och utses till systemansvarig för överföringssystem ska det certifieras enligt förfarandena i punkterna 4, 5 och 6 i den här artikeln och i artikel 3 i förordning (EG) nr 715/2009.

2. Ett företag som äger ett överföringssystem och som av den nationella tillsynsmyndigheten, till följd av nedanstående certifieringsförfarande, intygas uppfylla kraven i artikel 9, ska av medlemsstaterna godkännas och utses till systemansvarig för överföringssystemet. Utnämningen av systemansvariga för överföringssystemet ska anmälas till kommissionen och offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

3. Systemansvariga för överföringssystemet ska till tillsynsmyndigheten anmäla planerade transaktioner som kan komma att kräva en omprövning av huruvida de uppfyller kraven i artikel 9.

4. Tillsynsmyndigheterna ska kontrollera att de systemansvariga för överföringssystemet fortlöpande uppfyller kraven i artikel 9. För att säkerställa att kraven uppfylls ska de i följande fall inleda ett certifieringsförfarande:

- a) Efter anmälan från den systemansvarige för överföringssystemet i enlighet med punkt 3.
- b) På eget initiativ då de får vetskap om att en planerad förändring när det gäller rättigheter gentemot eller inflytande över ägare av eller systemansvariga för överföringssystemet kan leda till överträdelse av artikel 9, eller då de har anledning att misstänka att en sådan överträdelse kan ha skett.
- c) Efter en motiverad begäran från kommissionen.

5. Tillsynsmyndigheterna ska fatta beslut om certifiering av en systemansvarig för överföringssystemet inom fyra månader från den dag då denne inkom med anmälan eller kommissionen överlämnade sin begäran. När denna period har löpt ut ska certifieringen anses vara beviljad. Tillsynsmyndighetens uttryckliga eller underförstådda beslut ska börja gälla först efter det att det förfarande som avses i punkt 6 har fullföljts.

6. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla det uttryckliga eller underförstådda beslutet om certifiering av en systemansvarig för överföringssystemet till kommissionen, och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter avseende detta beslut. Kommissionen ska agera i enlighet med förfarandet i artikel 3 i förordning (EG) nr 715/2009.

7. Tillsynsmyndigheterna och kommissionen har rätt att från systemansvariga för överföringssystem och företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet begära sådan information som är relevant för fullgörandet av deras skyldigheter enligt denna artikel.

8. Tillsynsmyndigheten och kommissionen ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt.

Artikel 11

Certifiering i förhållande till tredjeländer

1. Om certifiering begärs av ägaren till eller den systemansvarige för ett överföringssystem som kontrolleras av en eller flera personer från tredjeländer, ska tillsynsmyndigheten underrätta kommissionen.

Tillsynsmyndigheten ska även utan dröjsmål underrätta kommissionen om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från tredjeländer får kontroll över ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystem.

2. Den systemansvariga för överföringssystemet ska underrätta tillsynsmyndigheten om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från tredjeländer får kontroll över överföringssystemet eller den systemansvarige för överföringssystemet.

3. Tillsynsmyndigheten ska anta ett utkast till beslut om certifiering av en systemansvarig för överföringssystemet inom fyra månader efter anmälan från den systemansvarige för överföringssystemet. Tillsynsmyndigheten ska vägra certifiering om det inte visas

- a) att den berörda enheten uppfyller kraven i artikel 9, och
- b) för tillsynsmyndigheten eller annan behörig myndighet som utsetts av medlemsstaten, att ett beviljande av certifiering inte kommer att äventyra en trygg energiförsörjning i medlemsstaten och gemenskapen. När denna fråga beaktas ska tillsynsmyndigheten eller annan behörig utsett myndighet ta hänsyn till

- i) gemenskapens rättigheter och skyldigheter med avseende på dessa tredjeländer enligt internationell rätt, inbegripet avtal med ett eller flera tredjeländer som gemenskapen är part i och som rör trygg energiförsörjning,
- ii) medlemsstatens rättigheter och skyldigheter med avseende på dessa tredjeländer, enligt avtal som ingåtts med tredjeländerna i den mån avtalen överensstämmer med gemenskapslagstiftningen, och
- iii) andra specifika omständigheter och förhållanden i fallet och i det berörda tredjelandet.

4. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla beslutet till kommissionen, tillsammans med all relevant information beträffande beslutet.

5. Medlemsstaterna ska se till att tillsynsmyndigheten eller den utsedda behöriga myndighet som avses i punkt 3 b, innan tillsynsmyndigheten antar ett beslut om certifiering, begär ett yttrande från kommissionen om huruvida

- a) den berörda enheten uppfyller kraven i artikel 9, och
- b) ett beviljande av certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till gemenskapen.

6. Kommissionen ska behandla den begäran som avses i punkt 5 så snart den har mottagits. Inom två månader efter det att begäran har mottagits ska kommissionen avge sitt yttrande till den nationella tillsynsmyndigheten eller, om begäran kommit från den utsedda behöriga myndigheten, till den myndigheten.

När kommissionen utarbetar sitt yttrande kan den begära in synpunkter från byrån, berörd medlemsstat och berörda parter. I ett sådant fall ska tvåmånadersperioden förlängas med två månader.

Om kommissionen inte har avgett något yttrande inom den period som avses i första och andra styckena ska den inte anses ha några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.

7. När kommissionen bedömer huruvida den kontroll som utövas av en eller flera personer från tredjeländer kommer att äventyra en trygg energiförsörjning till gemenskapen, ska den beakta

- a) de särskilda omständigheterna i fallet och i det eller de berörda tredjeländerna, och
- b) gemenskapens rättigheter och skyldigheter med avseende på det eller de tredjeländerna enligt internationell rätt, inbegripet avtal med ett eller flera tredjeländer som gemenskapen är part i och som rör en trygg energiförsörjning.

8. Den nationella tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut om certifieringen inom två månader efter utgången av den period som avses i punkt 6. När den nationella tillsynsmyndigheten antar sitt slutliga beslut ska den ta största hänsyn till kommissionens yttrande. I varje fall ska medlemsstaterna ha rätt att vägra certifiering när beviljande av certifiering äventyrar en trygg energiförsörjning i den egna medlemsstaten eller i en annan medlemsstat. När en medlemsstat har utsett en annan behörig myndighet för att bedöma punkt 3 b, kan medlemsstaten kräva att den nationella tillsynsmyndigheten antar sitt slutliga beslut i överensstämmelse med den behöriga myndighetens bedömning. Den tillsynsmyndighetens slutliga beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans. Om det slutliga beslutet avviker från kommissionens yttrande ska den berörda medlemsstaten tillhandahålla och offentliggöra, tillsammans med beslutet, skälen för detta beslut.

9. Inget i denna artikel ska påverka medlemsstaternas rätt att, i överensstämmelse med gemenskapslagstiftningen, utöva inhemsk rättslig kontroll för att skydda legitima intressen som rör allmän säkerhet.

10. Kommissionen kan anta riktlinjer där detaljer anges för förfarandet vid tillämpningen av denna artikel. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 51.3.

11. Denna artikel, med undantag av punkt 3 a, ska också tillämpas på medlemsstater som omfattas av ett undantag enligt artikel 49.

Artikel 12

Utseende av systemansvariga för lagringssystem och LNG-anläggningar

Medlemsstaterna ska, för en tid som de själva bestämmer med beaktande av effektivitet och ekonomisk balans, utse eller ålägga de naturgasföretag som äger lagringssystem eller LNG-anläggningar att utse en eller flera systemansvariga för lagringssystem och LNG-anläggningar.

Artikel 13

Uppgifter som åligger de systemansvariga för överförings-, lagrings- och/eller LNG-anläggningar

1. Den som är systemansvarig för överförings-, lagrings- och/eller LNG-anläggningar

- a) ska på affärsmässiga villkor och med vederbörlig hänsyn till miljön driva, underhålla och utveckla säkra, tillförlitliga och effektiva överförings-, lagrings- och/eller LNG-anläggningar för att säkra en öppen marknad, samt säkerställa tillräckliga resurser för fullgörandet av skyldigheten att tillhandahålla tjänster,

- b) får inte diskriminera systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, i synnerhet inte till förmån för anknutna företag,
- c) ska förse övriga systemansvariga för överförings-, lagrings- och/eller distributionssystem och/eller systemansvariga för en LNG-anläggning med den information som behövs för att säkerställa att transport och lagring av naturgas kan ske på ett sätt som är förenligt med säker och effektiv drift av det sammanlänkade systemet,
- d) ska förse systemanvändarna med den information de behöver för effektivt tillträde till systemet.

2. Varje systemansvarig för överföringssystem ska bygga upp en tillräcklig gränsöverskridande kapacitet för att integrera en europeisk överföringsinfrastruktur för att tillgodose alla ekonomiskt rimliga och tekniskt genomförbara kapacitetsbehov och ta hänsyn till en tryggad gasförsörjning.

3. De regler om balans av gasöverföringssystemet som fastställs av de systemansvariga för överföringssystemen ska vara objektiva, transparenta och icke-diskriminerande, vilket även ska gälla för reglerna om de avgifter som tas ut av systemanvändarna för utnyttjande av de systemansvarigas nät för obalanser i energitillförseln. Villkor och bestämmelser, inklusive regler och tariffer, för systemansvarigas tillhandahållande av sådana tjänster ska fastställas på ett icke-diskriminerande sätt som avspeglar de verkliga kostnaderna enligt en metod som är förenlig med artikel 41.6 och ska offentliggöras.

4. Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna får begära att den systemansvarige för överföringssystemet uppfyller vissa miniminormer i fråga om underhåll och utbyggnad av överföringssystemet, inbegripet sammanlänkningskapaciteten.

5. Systemansvariga för överföringssystem ska anskaffa den energi de behöver för att kunna utföra sin verksamhet på ett transparent, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Artikel 14

Oberoende systemansvariga (ISO)

1. Om överföringssystemet tillhör ett vertikalt integrerat företag den 3 september 2009 får medlemsstaterna besluta att inte tillämpa artikel 9.1 och utse en oberoende systemansvarig (ISO) på förslag av överföringssystemets ägare (TSOW). En sådan utnämning ska godkännas av kommissionen.

2. Medlemsstaten får endast godkänna och utse en oberoende systemansvarig om följande villkor är uppfyllda:

- a) Den sökande har visat att den uppfyller kraven i artikel 9.1 b, c och d.

- b) Den sökande har visat att den förfogar över nödvändiga ekonomiska, tekniska, fysiska och mänskliga resurser för att utföra sina uppgifter enligt artikel 13.

- c) Den sökande förbinder sig att genomföra en tioårig nätutvecklingsplan, som övervakas av tillsynsmyndigheten.

- d) Överföringssystemets ägare har uppvisat förmåga att fullgöra sina skyldigheter enligt punkt 5. För detta ändamål ska ägaren tillhandahålla samtliga utkast till avtal med det sökande företaget och övriga relevanta enheter.

- e) Den sökande har visat förmåga att fullgöra sina skyldigheter enligt förordning (EG) nr 715/2009, inbegripet samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem på europeisk och regional nivå.

3. Företag som av tillsynsmyndigheten intygas uppfylla villkoren i artikel 11 och i punkt 2 i den här artikeln ska av medlemsstaterna godkännas och utnännas till oberoende systemansvariga. Certifieringsförfarandet i antingen artikel 10 i detta direktiv och i artikel 3 i förordning (EG) nr 715/2009 eller i artikel 11 i detta direktiv ska tillämpas.

4. Varje oberoende systemansvarig ska ansvara för att bevilja och förvalta tredje parts tillträde, inbegripet inkasseringen av tillträdes- och kapacitetsavgifter, och för att driva, underhålla och utveckla överföringssystemet, samt för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav genom investeringsplanering. Vid utvecklingen av överföringssystemet ska den oberoende systemansvarige ansvara för planering (inbegripet tillståndsförfarande), uppförande och idriftsättning av den nya infrastrukturen. I detta syfte ska den oberoende systemansvarige agera som systemansvarig för överföringssystemet i enlighet med detta kapitel. Överföringssystemets ägare ska inte ansvara för att bevilja och förvalta tredje parts tillträde eller för investeringsplanering.

5. Om en oberoende systemansvarig har utsetts ska överföringssystemets ägare fullgöra följande skyldigheter:

- a) Tillhandahålla den oberoende systemansvarige det samarbete och stöd som krävs för att denne ska kunna utföra sina uppgifter, i synnerhet all relevant information.

- b) Finansiera de investeringar som den oberoende systemansvarige har beslutat om och som godkänts av tillsynsmyndigheten, eller medge att finansieringen görs av någon berörd part, inklusive den oberoende systemansvarige. Finansieringsmetoden ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska, innan beslut om godkännande fattas, samråda med överföringssystemets ägare och andra berörda parter.

- c) Stå för skadeståndsansvar i anslutning till nättillgångarna, med undantag av den del av ansvaret som avser den oberoende systemansvariges uppgifter.
  - d) Ge garantier för att underlätta finansieringen av en utbyggnad av nätet, med undantag av sådana investeringar där ägaren, i enlighet med led b, har medgett att finansieringen görs av någon berörd part, inklusive den oberoende systemansvarige.
6. Den berörda nationella konkurrensmyndigheten ska i nära samverkan med tillsynsmyndigheten ges alla relevanta befogenheter för att på ett effektivt sätt kunna övervaka att ägaren av överföringssystemet fullgör sina skyldigheter enligt punkt 5.

Artikel 15

Åtskillnad av ägare till överföringssystem (TSOW) och systemansvariga för lagringssystem

1. Om en oberoende systemansvarig har utsetts ska ägare till överföringssystem och systemansvariga för lagringssystem som ingår i vertikalt integrerade företag vara oberoende av annan verksamhet som inte rör överföring, distribution och lagring, åtminstone när det gäller juridisk form, organisation och beslutsfattande.

Denna artikel ska endast gälla lagringsanläggningar som är tekniskt och/eller ekonomiskt nödvändiga för ett effektivt tillträde till systemet för leverans till kunderna i enlighet med artikel 33.

2. För att säkerställa att den ägare till överföringssystem och den systemansvarige för lagringssystemet som avses i punkt 1 är oberoende ska följande minimikriterier gälla:

- a) De personer som ansvarar för ledningen av ägaren till överföringssystemet och den systemansvarige för lagringssystemet får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade naturgasföretag som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften när det gäller produktion eller leverans av naturgas.
- b) Lämpliga åtgärder ska vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ledningen av ägaren till överföringssystemet och den systemansvarige för lagringssystemet beaktas på ett sätt som säkerställer att dessa personer kan agera självständigt.
- c) Den systemansvarige för lagringssystemet ska ha faktisk beslutanderätt, oberoende av det integrerade naturgasföretaget, när det gäller de tillgångar som behövs för drift, underhåll och utveckling av lagringsanläggningar. Detta ska inte hindra förekomsten av lämpliga samordningssystem för att säkerställa ett skydd för moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga övervakningsrättigheter när det gäller avkastningen på tillgångar, som regleras indirekt i enlighet med artikel 41.6, i ett dotterbolag. Detta ska särskilt göra det

möjligt för moderbolaget att godkänna den årliga finansieringsplan eller det motsvarande instrument som upprättas av den systemansvarige för lagringssystemet och att fastställa övergripande gränser för dess dotterbolags skuldsättningsnivå. Det ska inte vara tillåtet för moderbolaget att ge instruktioner för den dagliga driften eller om enskilda beslut beträffande uppförande eller uppgradering av lagringsanläggningar, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i den godkända finansieringsplanen eller motsvarande instrument.

- d) Ägaren till överföringssystemet och den systemansvarige för lagringssystemet ska upprätta en övervakningsplan, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende, och se till att planen följs. I övervakningsplanen ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla dessa mål. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs ska till tillsynsmyndigheten lämna en årlig rapport, som ska offentliggöras, om de åtgärder som vidtagits.

3. Kommissionen får utfärda riktlinjer för att säkerställa att överföringssystemets ägare och den systemansvarige för lagringssystemet i alla avseenden uppfyller punkt 2 i denna artikel. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 51.3.

Artikel 16

Konfidentiell behandling när det gäller systemansvariga för överföringssystem (TSO) och ägare till överföringssystem (TSOW)

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 30 eller någon annan lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter, ska varje systemansvarig för och ägare till överförings- och lagringssystem och/eller LNG-anläggningar behandla kommersiellt känsliga uppgifter som erhålls i verksamheten konfidentiellt, och förhindra att sådana uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt. Den ska i synnerhet inte röja kommersiellt känsliga uppgifter för övriga delar av företaget såvida inte detta är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion. För att efterlevnaden av reglerna om åtskillnad av information ska kunna säkerställas, ska medlemstaterna säkerställa att överföringssystemets ägare, inklusive i fall av en systemansvarig med kombinerat ansvar, den systemansvarige för distributionssystemet, och övriga delar av företaget inte heller har gemensamma funktioner, t.ex. gemensam juridisk avdelning, med undantag för rent administrativa funktioner eller IT-funktioner.

2. Systemansvariga för överförings- och lagringssystem och/eller LNG-anläggningar får inte, i samband med anknutna företags försäljning eller köp av naturgas, missbruka kommersiellt känsliga uppgifter som erhållits från tredje part i samband med tillhandahållande av eller förhandlingar om tillträde till systemet.

3. Information som är nödvändig för en effektiv konkurrens och en välfungerande marknad ska offentliggöras. Denna skyldighet påverkar inte kravet att behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt.

KAPITEL IV

OBEROENDE SYSTEMANSVARIGA FÖR ÖVERFÖRING (ITO)

Artikel 17

Tillgångar, utrustning, personal och identitet

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska vara utrustad med alla de mänskliga, tekniska, fysiska och ekonomiska resurser som är nödvändiga för att fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv och bedriva gasöverföringsverksamhet, särskilt följande:

- a) Tillgångar som är nödvändiga för gasöverföringsverksamheten, bl.a. överföringssystemet, ska ägas av den oberoende systemansvarige för överföring.
- b) Personal som är nödvändig för gasöverföringsverksamheten, bl.a. för utförande av alla verksamhetsuppgifter, ska vara anställd hos den oberoende systemansvarige för överföring.
- c) Inhyrning av personal och tillhandahållande av tjänster till och från andra delar av det vertikalt integrerade företaget ska vara förbjuden. Detta ska dock inte hindra den oberoende systemansvarige för överföring från att tillhandahålla tjänster till det vertikalt integrerade företaget under förutsättning att
  - i) tillhandahållandet av dessa tjänster inte diskriminerar systemanvändarna, att de är tillgängliga för samtliga systemanvändare på samma villkor och inte inskränker, snedvrider eller förhindrar konkurrensen avseende produktion eller leverans, och
  - ii) villkoren för tillhandahållandet av tjänsterna har godkänts av tillsynsmyndigheten.
- d) Utan att det påverkar tillämpningen av tillsynsorganets beslut enligt artikel 20, ska tillräckliga ekonomiska resurser för framtida investeringsprojekt och/eller för ersättande av befintliga tillgångar göras tillgängliga för den oberoende systemansvarige för överföring i god tid av det vertikalt integrerade företaget efter en vederbörlig begäran från den oberoende systemansvarige för överföring.

2. Gasöverföringsverksamheten ska åtminstone omfatta följande uppgifter utöver dem som anges i artikel 13:

- a) Företräda den oberoende systemansvarige för överföring och hålla kontakt med tredje parter och tillsynsmyndigheter.

- b) Företräda den systemansvarige för överföringssystemet inom det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem för gas ("Entso för gas").
- c) Bevilja och förvalta tredje parts tillträde på ett icke-diskriminerande sätt mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare.
- d) Uppbära alla avgifter som härrör från överföringssystemet, bl.a. avgifter för tillträde, balansavgifter för stödtjänster, t.ex. gasbehandling, inköp av tjänster (balanskostnader, kompensation för energiförluster).
- e) Utföra drift, underhåll och utveckling av ett säkert, effektivt och ekonomiskt överföringssystem.
- f) Planera investeringar för att se till att systemet på lång sikt kan tillgodose en rimlig efterfrågan och garantera säkra leveranser.
- g) Inrätta lämpliga samriskföretag, bl.a. med en eller flera systemansvariga för överföringssystem, gasbörser och andra relevanta aktörer, för att söka nå målen att vidareutveckla regionala marknader eller underlätta liberaliseringen.
- h) Tillhandahålla alla typer av företagstjänster, bl.a. juridiska tjänster, redovisnings- och IT-tjänster.

3. Oberoende systemansvariga för överföring ska organisera sig i en juridisk form enligt artikel 1 i rådets direktiv 68/151/EEG⁽¹⁾.

4. Den oberoende systemansvarige för överföring får inte i företagsprofil, kommunikationer, firmamärke och lokaler skapa förvirring i fråga om den separata identiteten av det vertikalt integrerade företaget eller någon del därav.

5. Den oberoende systemansvarige för överföring får inte dela IT-system eller IT-utrustning, fysiska lokaler och säkerhetssystem för åtkomst med någon del av det vertikalt integrerade företaget, och inte heller använda samma konsulter eller externa entreprenörer för IT-system eller IT-utrustning och säkerhetssystem för åtkomst.

6. De oberoende systemansvariga för överföringsräkenskaper ska revideras av en annan revisor än den som reviderar det vertikalt integrerade företaget, eller någon del av detta.

Artikel 18

Oberoende för den oberoende systemansvarige för överföring

1. Utan att det påverkar de beslut som fattas av tillsynsorganet enligt artikel 20 ska den oberoende systemansvarige för överföring ha

⁽¹⁾ Rådets första direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen (EGT L 65, 14.3.1968, s. 8).

- a) faktisk beslutanderätt, oberoende av det vertikalt integrerade företaget, när det gäller de tillgångar som är nödvändiga för att driva, underhålla eller utveckla nätet,
- b) befogenhet att anskaffa medel på kapitalmarknaden, särskilt genom lån och kapitalökning.

2. Den oberoende systemansvarige för överföring ska alltid agera så att det säkerställs att det finns tillräckliga resurser för att bedriva överföringsverksamheten korrekt och effektivt samt för att utveckla och upprätthålla ett effektivt, säkert och ekonomiskt överföringsystem.

3. Det vertikalt integrerade företagens dotterbolag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet får inte direkt eller indirekt inneha aktier i den oberoende systemansvarige för överföring. Den oberoende systemansvarige för överföring får varken direkt eller indirekt äga aktier i något av det vertikalt integrerade företagens dotterbolag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet eller erhålla aktieutdelningar eller andra ekonomiska förmåner från sådana dotterbolag.

4. Den oberoende systemansvarige för överförings övergripande företagsledningsstruktur och företagsform ska säkerställa ett effektivt oberoende för den oberoende systemansvarige för överföring i enlighet med detta kapitel. Det vertikalt integrerade företaget får inte direkt eller indirekt bestämma den oberoende systemansvarige för överförings konkurrensbetående i förhållande till den oberoende systemansvarige för överförings dagliga verksamhet och nätförvaltning, eller i förhållande till den verksamhet som är nödvändig för att utarbeta den tioåriga nätutvecklingsplanen enligt artikel 22.

5. När oberoende systemansvariga för överföringsystem fullgör sina uppgifter enligt artiklarna 13 och 17.2 i detta direktiv och följer artiklarna 13.1, 14.1 a, 16.2, 16.3, 16.5, 18.6 och 21.1 i förordning (EG) nr 715/2009 får de inte diskriminera olika personer eller enheter och får inte inskränka, snedvräda eller förhindra konkurrens i produktions- eller leveransverksamhet.

6. Alla kommersiella och ekonomiska förbindelser mellan det vertikalt integrerade företaget och den oberoende systemansvarige för överföring, bl.a. lån från den oberoende systemansvarige för överföring till det vertikalt integrerade företaget, ska ske på marknadsvillkor. Den oberoende systemansvarige för överföring ska noggrant notera sådana kommersiella och ekonomiska förbindelser och göra dem tillgängliga för tillsynsmyndigheten på dennas begäran.

7. Den oberoende systemansvarige för överföring ska förelägga för tillsynsmyndighetens godkännande alla kommersiella och ekonomiska avtal med det vertikalt integrerade företaget.

8. Den oberoende systemansvarige för överföring ska informera tillsynsmyndigheten om de ekonomiska resurser som avses i artikel 17.1 d och som finns tillgängliga för framtida investeringsprojekt och/eller för att ersätta befintliga tillgångar.

9. Det vertikalt integrerade företaget ska avstå från alla handlingar som försvarar för eller förhindrar den oberoende systemansvarige för överföring att fullgöra sina skyldigheter enligt detta kapitel och får inte kräva att den oberoende systemansvarige för överföring ska begära tillstånd från det vertikalt integrerade företaget för att fullgöra dessa skyldigheter.

10. Ett företag som har certifierats av tillsynsmyndigheten att det uppfyller kraven i detta kapitel ska godkännas och utses till oberoende systemansvarig för överföring av den berörda medlemsstaten. Certifieringsförfarandet i antingen artikel 10 i detta direktiv och i artikel 3 i förordning (EG) nr 715/2009 eller i artikel 11 i detta direktiv ska tillämpas.

Artikel 19

Oberoende för den oberoende systemansvarige för överförings personal och företagsledning

1. Beslut om utnämning, förlängning, arbetsvillkor, bl.a. löner, och uppsägning av personer med ansvar för företagsledning och/eller ledamöter av den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ ska fattas av den oberoende systemansvarige för överförings tillsynsorgan, som utsetts i enlighet med artikel 20.

2. Identiteten hos och de villkor som reglerar tjänstperioden, dess varaktighet och uppsägningen för personer som utsetts av tillsynsorganet för utnämning eller förlängning såsom personer med ansvar för verkställande ledning och/eller ledamöter av den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ samt skälen till varje beslut att avsluta en sådan tjänstperiod ska meddelas tillsynsmyndigheten. Dessa villkor och beslut som avses punkt 1 ska endast vara bindande om tillsynsmyndigheten inom en treveckorsperiod efter underrättelsen inte har gjort några invändningar.

Tillsynsmyndigheten får göra invändningar mot de beslut som avses i punkt 1

a) om den hyser tvivel på det yrkesmässiga oberoendet hos en utsedd person som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamot av något administrativt organ, eller

b) om den, vid ett förtida avbrytande av tjänstperioden, hyser tvivel om det berättigade i ett sådant förtida avbrytande.

3. Ingen yrkesmässig position eller affärsförbindelse och inget yrkesmässigt ansvar eller intresse, vare sig direkt eller indirekt, i eller med det vertikalt integrerade företaget eller någon del av detta, eller med någon annan majoritetsaktieägare än den oberoende systemansvarige för överföring får utövas under en treårsperiod före utnämningen av personer med ansvar för företagsledning och/eller ledamöter av den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ, vilka omfattas av denna punkt.

4. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i administrativa organ samt den oberoende systemansvarige för överförings anställda får inte yrkesmässigt ha någon position eller något ansvar, något intresse eller någon affärsförbindelse, vare sig direkt eller indirekt, i eller med någon annan del av det vertikalt integrerade företaget eller med dess majoritetsaktieägare.

5. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i administrativa organ samt den oberoende systemansvarige för överförings anställda får inte ha något intresse eller erhålla ekonomiska förmåner, vare sig direkt eller indirekt, från någon annan del av det vertikalt integrerade företaget än den oberoende systemansvarige för överföring. Deras lön får inte bero på det vertikalt integrerade företags verksamhet eller resultat som inte härrör från den oberoende systemansvarige för överföring.

6. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ ska garanteras effektivt rätt att till tillsynsmyndigheten rikta klagomål mot förtida avbrytande av deras tjänstperiod.

7. Efter avslutad tjänstperiod hos den oberoende systemansvarige för överföring får inte personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i något av dess administrativa organ yrkesmässigt ha någon position eller något ansvar, något intresse eller någon affärsförbindelse med någon annan del av det vertikalt integrerade företaget än den oberoende systemansvarige för överföring, eller med dess majoritetsaktieägare under en period på minst fyra år.

8. Punkt 3 ska tillämpas på majoriteten av de personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i det administrativa organet för den oberoende systemansvarige för överföring.

De personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i det administrativa organet för den oberoende systemansvarige för överföring och som inte omfattas av punkt 3 får inte ha utövat någon ledningsverksamhet eller någon annan relevant verksamhet i det vertikalt integrerade företaget under minst sex månader före sin utnämning.

Första stycket i denna punkt och punkterna 4–7 ska gälla samtliga personer som tillhör den verkställande ledningen samt dem som rapporterar direkt till dessa personer i frågor som rör drift, underhåll eller utveckling av nätet.

Artikel 20

Tillsynsorgan

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska ha ett tillsynsorgan som ansvarar för beslut som kan ha en väsentlig inverkan på värdet på aktieägarnas tillgångar i den oberoende systemansvarige för överföring, särskilt beslut om godkännande av de årliga och de långsiktiga finansieringsplanerna, den systemansvariges skuldsättningsgrad och utdelningar till aktieägarna. De beslut som faller inom tillsynsorganets ansvarsområde omfattar inte sådana beslut som rör den dagliga verksamheten för den oberoende systemansvarige för överföring och den dagliga förvaltningen av nätet eller den verksamhet som är nödvändig för att utarbeta den tioåriga nätutvecklingsplanen enligt artikel 22.

2. Tillsynsorganet ska bestå av ledamöter som företräder det vertikalt integrerade företaget, ledamöter som företräder tredje parts aktieägare och, om så föreskrivs i någon medlemsstats lagstiftning, företrädare för andra intressenter såsom den oberoende systemansvarige för överförings anställda.

3. Artikel 19.2 första stycket och artikel 19.3–19.7 ska tillämpas på minst hälften av tillsynsorganets ledamöter minus en.

Artikel 19.2 andra stycket b ska tillämpas på alla ledamöter i tillsynsorganet.

Artikel 21

Övervakningsplan och övervakningsansvarig

1. Medlemsstaterna ska se till att den oberoende systemansvarige för överföring upprättar och genomför en övervakningsplan där det anges vilka åtgärder som vidtas för att motverka diskriminerande beteende och på lämpligt sätt se till att planen följs. I övervakningsplanen ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla dessa mål. Övervakningsplanen ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande. Utan att det påverkar tillsynsmyndighetens befogenheter ska den övervakningsansvarige oberoende övervaka att planen följs.

2. Tillsynsorganet ska utse en övervakningsansvarig som ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten får vägra att godkänna den övervakningsansvarige endast på grund av bristande oberoende eller yrkesmässig kapacitet. Den övervakningsansvarige kan vara en fysisk eller en juridisk person. Artikel 19.2–19.8 ska tillämpas på den övervakningsansvarige.

3. Den övervakningsansvarige ska ansvara för följande åtgärder:

- a) Övervaka genomförandet av övervakningsplanen.
- b) Utarbeta en årsrapport om de åtgärder som vidtagits för att genomföra övervakningsplanen och överlämna den till tillsynsmyndigheten.
- c) Rapportera till tillsynsorganet och utfärda rekommendationer för övervakningsprogrammet och dess genomförande.
- d) Underrätta tillsynsmyndigheten om betydande överträdelser i fråga om genomförandet av övervakningsplanen.
- e) Rapportera till tillsynsmyndigheten om kommersiella och ekonomiska förbindelser mellan det vertikalt integrerade företaget och den oberoende systemansvarige för övervakning.

4. Den övervakningsansvarige ska förelägga tillsynsmyndigheten föreslagna beslut om investeringsplanen eller om enskilda investeringar i nätet. Detta ska ske senast när företagsledningen och/eller den oberoende systemansvarige för överföringsbehöriga administrativa organ överlämnar dem till tillsynsorganet.

5. När det vertikalt integrerade företaget under bolagsstämman eller genom omröstning bland det utsedda tillsynsorganets ledamöter har motsatt sig antagandet av ett beslut så att detta hindrar eller försenar investeringar, som enligt den tioåriga nätutvecklingsplanen skulle ha verkställts i nätet inom de följande tre åren, ska den övervakningsansvarige rapportera detta till tillsynsmyndigheten, som då ska vidta åtgärder i enlighet med artikel 22.

6. De villkor som reglerar den övervakningsansvariges uppdrag eller anställningsvillkor, inbegripet uppdragets varaktighet, ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande. Villkoren ska säkerställa den övervakningsansvariges oberoende, bland annat genom att förse den övervakningsansvarige med de resurser som krävs för uppdragets fullgörande. Under uppdragsperioden får den övervakningsansvarige inte ha något annat yrkesmässigt uppdrag, ansvar eller intresse, direkt eller indirekt, i eller med någon del av det vertikalt integrerade företaget eller dess majoritetsaktieägare.

7. Den övervakningsansvarige ska regelbundet rapportera, antingen muntligt eller skriftligt, till tillsynsmyndigheten och ska ha rätt att regelbundet rapportera, antingen muntligt eller skriftligt, till den oberoende systemansvarige för överförings tillsynsorgan.

8. Den övervakningsansvarige får delta i alla möten i den oberoende systemansvarige för överförings företagsledning eller administrativa organ, i tillsynsorganets möten och vid bolagsstämman. Den övervakningsansvarige ska delta i alla möten där följande frågor diskuteras:

- a) Villkor för tillträde till nätet enligt vad som föreskrivs i förordning (EG) nr 715/2009, särskilt vad avser tariffer, tjänster för tillträde för tredje part, kapacitetstilldelning, överbelastningshantering, transparens, balans och sekundärmarknader.
  - b) Projekt som genomförs för att driva, underhålla och utveckla överföringsnätet, bl.a. investeringar i nya transportförbindelser, i expanderad kapacitet och i optimering av befintlig kapacitet.
  - c) Inköp eller försäljning av energi som krävs för överförings-systemets drift.
9. Den övervakningsansvarige ska övervaka att den oberoende systemansvarige för överföring följer artikel 16.

10. Den övervakningsansvarige ska ha tillgång till alla relevanta uppgifter och till den oberoende systemansvarige för överförings kontor och till all information som är nödvändig för att fullgöra sin uppgift.

11. Efter tillsynsmyndighetens godkännande får tillsynsorganet säga upp den övervakningsansvarige. Tillsynsorganet ska på anmodan av tillsynsmyndigheten säga upp den övervakningsansvarige på grund av bristande oberoende eller yrkesmässig kapacitet.

12. Den övervakningsansvarige ska ha tillgång till den oberoende systemansvarige för överförings kontor utan anmälan i förväg.

Artikel 22

Nätutveckling och befogenhet att fatta investeringsbeslut

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska varje år till tillsynsmyndigheten överlämna en tioårig nätutvecklingsplan som grundar sig på befintlig och förutsedd tillgång och efterfrågan efter att ha samrått med alla berörda intressenter. Denna nätutvecklingsplan ska innehålla effektiva åtgärder för att garantera systemets ändamålsenlighet och säkra leveranser.

2. Den tioåriga nätutvecklingsplanen ska särskilt

- a) för marknadsaktörerna ange de viktigaste överföringsinfrastrukturer som behöver byggas ut eller uppgraderas under de kommande tio åren,
- b) innehålla alla investeringar som redan beslutats och fastställa nya investeringar som ska verkställas under de kommande tre åren, och
- c) ange en tidsfrist för alla investeringsprojekt.

3. När den tioåriga nätutvecklingsplanen utarbetas, ska den oberoende systemansvarige för överföring göra rimliga antaganden om utvecklingen av produktionen, leveranserna, förbrukningen och utbytet med andra länder med beaktande av investeringsplanerna för regionala och gemenskapstäckande nät, samt investeringsplaner för lagring och anläggningar för återför-gasning av LNG.

4. Tillsynsmyndigheten ska ha öppna och transparenta samråd med alla nuvarande och potentiella systemanvändare om den tioåriga nätutvecklingsplanen. Av personer eller företag som hävdar att de är potentiella systemanvändare får det krävas att de underbygger sådana påståenden. Tillsynsmyndigheten ska offentliggöra resultatet av samrådsprocessen, särskilt eventuella investeringsbehov.

5. Tillsynsmyndigheten ska undersöka om den tioåriga nätutvecklingsplanen omfattar alla investeringsbehov som fastställts under samrådsprocessen och om den överensstämmer med den icke-bindande gemenskapsomfattande tioåriga investeringsplan som avses i artikel 8.3 b i förordning (EG) nr 715/2009 ("gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan"). Om det uppstår några

tvivel om överensstämmelse med den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen, ska tillsynsmyndigheten samråda med byrån. Tillsynsmyndigheten kan kräva att den systemansvarige för överföringssystemet ändrar sin tioåriga nätutvecklingsplan.

6. Tillsynsmyndigheten ska övervaka och utvärdera genomförandet av den tioåriga nätutvecklingsplanen.

7. För det fall den systemansvarige för överföringssystemet av någon annan orsak än tvingande orsaker som ligger utanför dennes kontroll, inte verkställer en investering som enligt den tioåriga nätutvecklingsplanen skulle ha verkställts inom de följande tre åren, ska medlemsstaterna se till att tillsynsmyndigheten är skyldig att vidta minst en av följande åtgärder för att säkerställa att investeringen i fråga görs om den fortfarande är relevant på grundval av den senaste tioåriga nätutvecklingsplanen:

- a) Kräva att den systemansvarige för överföringssystemet verkställer investeringen.
- b) Anordna ett anbudsförfarande som är öppet för alla investerare för investeringen.
- c) Förpliktiga den oberoende systemansvarige för överföring att godta en kapitalökning för att finansiera nödvändiga investeringar och tillåta oberoende investerare att delta i kapitalet.

Om tillsynsmyndigheten har utnyttjat sina befogenheter enligt första stycket b får den kräva att den oberoende systemansvarige för överföring godtar något eller några av följande alternativ, nämligen

- a) finansiering av tredje part,
- b) konstruktion av tredje part,
- c) egen utbyggnad av den nya tillgången i fråga,
- d) egen drift av den nya tillgången i fråga.

Den systemansvarige för överföringssystemet ska lämna investerarna all information som behövs för att göra investeringen, ska koppla nya tillgångar till överföringsnätet och ska allmänt på bästa sätt vinnlägga sig om att underlätta genomförandet av investeringsprojektet.

Relevanta finansieringsarrangemang ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande.

8. Om tillsynsmyndigheten har utnyttjat sina befogenheter enligt punkt 7 första stycket ska de relevanta tariffbestämmelserna omfatta investeringskostnaderna i fråga.

Artikel 23

Beslutsbefogenhet avseende koppling av lagringsanläggningar, anläggningar för återförgasning av LNG och industrikunder till överföringssystemet

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska inrätta och offentliggöra transparenta och effektiva förfaranden och tariffer för icke-diskriminerande inkoppling av lagringsanläggningar, anläggningar för återförgasning av LNG och kunder inom industrin till överföringssystemet. Dessa förfaranden ska underställas de nationella tillsynsmyndigheternas godkännande.

2. Den oberoende systemansvarige för överföring ska inte ha rätt att väga inkoppling av nya lagringsanläggningar, anläggningar för återförgasning av LNG och industrikunder på grund av eventuella framtida begränsningar av tillgänglig nätkapacitet eller tillkommande kostnader som uppstår vid nödvändig kapacitetsökning. Den oberoende systemansvarige för överföring ska säkerställa att den nya förbindelsen har tillräcklig inmatnings- och uttagskapacitet.

KAPITEL V

DISTRIBUTION OCH LEVERANS

Artikel 24

Utseende av systemansvariga för distributionssystemet

Medlemsstaterna ska, för en tid som de själva bestämmer med beaktande av effektivitet och ekonomisk balans, utse eller ålägga de företag som äger eller ansvarar för distributionssystem att utse en eller flera systemansvariga för distributionssystemet, och de ska se till att de systemansvariga handlar i överensstämmelse med artiklarna 25, 26 och 27.

Artikel 25

Uppgifter som åligger systemansvariga för distributionssystemet

1. Varje systemansvarig för ett distributionssystem ska säkerställa systemets långsiktiga förmåga att uppfylla rimliga krav på distribution av gas, och på affärsmässiga villkor driva, underhålla och utveckla ett säkert, tillförlitligt och effektivt system inom sitt område, med vederbörlig hänsyn till miljön och främjandet av energieffektivitet.

2. Den systemansvarige för distributionssystemet får inte i något fall diskriminera mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, i synnerhet inte till förmån för sina anknutna företag.

3. Varje systemansvarig för ett distributionssystem ska förse övriga systemansvariga för ett distributions-, överförings- eller lagringssystem eller systemansvariga för en LNG-anläggning med den information som behövs för att säkerställa att transport och lagring av naturgas sker på ett sätt som är förenligt med en säker och effektiv drift av det sammanlänkade systemet.

4. Varje systemansvarig för ett distributionssystem ska förse systemanvändare med den information de behöver för effektivt tillträde till och användning av systemet.

5. När de systemansvariga för distributionssystem ansvarar för balans av gasdistributionssystemet ska de av dem fastställda reglerna här för, inklusive regler för de avgifter för obalanser i energitillförseln som tas ut av användarna av deras nät, vara objektiva, transparenta och icke-diskriminerande. Villkor och bestämmelser, inklusive regler och tariffer, för de systemansvarigas tillhandahållande av sådana tjänster ska fastställas på ett icke-diskriminerande sätt som avspeglar de verkliga kostnaderna enligt en metod som är förenlig med artikel 41.6 och ska offentliggöras.

Artikel 26

Åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet

1. Om den systemansvarige för distributionssystemet utgör en del av ett vertikalt integrerat företag ska denne åtminstone vad avser juridisk form, organisation och beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. Dessa regler ska inte ge upphov till någon skyldighet att skilja ägandet av tillgångar i distributionssystemet från det vertikalt integrerade företaget.

2. Utöver de krav som fastställts i punkt 1 ska den systemansvarige för distributionssystemet, om denne utgör en del av ett vertikalt integrerat företag, med avseende på sin organisation och sitt beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. För att uppnå detta ska följande minimikriterier gälla:

a) De personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för distributionssystemet får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade naturgasföretaget som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften avseende produktion, överföring eller leverans av naturgas.

b) Lämpliga åtgärder ska vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för distributionssystemet beaktas på ett sätt som säkerställer att dessa personer kan agera självständigt.

c) Den systemansvarige för distributionssystemet ska ha faktisk beslutanderätt, oberoende av det integrerade naturgasföretaget, när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll och utveckling av nätet. För detta ändamål ska den systemansvarige för distributionssystemet förfoga över de resurser som krävs, inbegripet mänskliga, tekniska, ekonomiska och fysiska resurser. Detta bör inte hindra förekomsten av lämpliga samordningsmekanismer för att säkerställa att moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga övervakningsrättigheter när det gäller avkastningen på tillgångar, som regleras indirekt i enlighet med artikel 41.6, i ett dotterbolag skyddas. Detta ska särskilt göra det möjligt för moderbolaget att godkänna den årliga finansieringsplan eller

det motsvarande instrument som upprättas av den systemansvarige för distributionssystemet och att fastställa övergripande gränser för dess dotterbolags skuldsättningsnivåer. Det ska inte vara tillåtet för moderbolaget att ge instruktioner för den dagliga driften eller om enskilda beslut beträffande uppförande eller uppgradering av distributionsnät, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i den godkända finansieringsplanen eller motsvarande instrument.

d) Den systemansvarige för distributionssystemet ska upprätta en övervakningsplan, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende, och se till det kontrolleras att planen följs. I övervakningsplanen ska anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla detta mål. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs (nedan kallad *den övervakningsansvarige*) ska till den tillsynsmyndighet som avses i artikel 39.1 överlämna en årlig rapport, som ska offentliggöras, om de åtgärder som vidtagits. Den övervakningsansvarige ska vara helt oberoende och ha tillträde till all nödvändig information om den systemansvarige för distributionssystemet och alla anknutna företag för att utföra sitt uppdrag.

3. Om den systemansvarige för distributionssystemet ingår i ett vertikalt integrerat företag ska medlemsstaterna se till att dennes verksamhet övervakas av tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga organ, så att den systemansvarige inte kan dra fördel av sin vertikala integration för att snedvräta konkurrensen. Vertikalt integrerade systemansvariga för distributionssystem får i synnerhet inte, i samband med kommunikation och varumärkesprofilering, ge upphov till förvirring i fråga om den separata identitet som leveransdelen av det vertikalt integrerade företaget har.

4. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkterna 1, 2 och 3 på integrerade naturgasföretag som har mindre än 100 000 anslutna kunder.

Artikel 27

Skyldighet till konfidentiell behandling för systemansvariga för distributionssystemet

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 30 eller någon annan lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter ska varje systemansvarig för distributionssystem behandla kommersiellt känsliga uppgifter som denne erhåller inom ramen för sin affärsverksamhet konfidentiellt, och ska förhindra att sådana uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt.

2. Den systemansvarige för distributionssystemet får, i samband med anknutna företags försäljning eller köp av naturgas, inte missbruka kommersiellt känsliga uppgifter som erhållits från tredje part i samband med tillhandahållande av eller förhandlingar om tillträde till systemet.

Artikel 28

Slutna distributionssystem

1. Medlemsstaterna får föreskriva att de nationella tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter klassificerar som ett slutet distributionssystem ett system som distribuerar gas inom en geografiskt avgränsad industriell eller kommersiell plats eller plats där gemensamma tjänster tillhandahålls och som inte, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 4, levererar gas till hushållskunder, såvida

- a) driften eller produktionsprocessen hos systemanvändarna är integrerad av särskilda tekniska skäl eller säkerhetsskäl, eller
- b) systemet distribuerar gas huvudsakligen till ägaren av eller den driftsansvarige för systemet eller till företag med anknytning till ägaren av eller den driftsansvarige för systemet.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att de nationella tillsynsmyndigheterna undantar den driftsansvarige för ett slutet distributionssystem från kravet enligt artikel 32.1 att tarifferna eller de metoder som använts för att beräkna dem måste godkännas innan de träder i kraft i enlighet med artikel 41.

3. Vid beviljandet av undantag enligt punkt 2 ska de gällande tarifferna, eller de metoder som använts för att beräkna dem, på begäran av en användare av det slutna distributionssystemet, ses över och godkännas i enlighet med artikel 41.

4. Undantag enligt punkt 2 ska även kunna beviljas för tillfällig användning av ett litet antal hushåll som har anställning hos eller liknande koppling till ägaren till distributionssystemet och som befinner sig inom det område som får gas levererad genom ett slutet distributionssystem.

Artikel 29

Kombinerat systemansvar

Artikel 26.1 ska inte hindra verksamheten för en systemansvarig med kombinerat ansvar för överförings-, LNG-, lagrings- och distributionssystemen, under förutsättning att denne systemansvarige följer artikel 9.1, eller artiklarna 14 och 15, eller kapitel IV, eller omfattas av artikel 49.6.

KAPITEL VI

SÄRREDOVISNING OCH TRANSPARENS I BOKFÖRINGEN

Artikel 30

Tillgång till räkenskaper

1. Medlemsstaterna eller varje behörig myndighet de utser, inklusive de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 39.1 och de tvistlösningsmyndigheter som avses i artikel 34.3, ska i den utsträckning som krävs för att de ska kunna utföra sina uppgifter ha tillgång till naturgasföretagens bokföring i enlighet med artikel 31.

2. Medlemsstaterna och varje utsedd behörig myndighet, inklusive de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 39.1 och tvistlösningsmyndigheterna, ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt. Medlemsstaterna får föreskriva att sådan information offentliggörs om detta är nödvändigt för att de behöriga myndigheterna ska kunna utföra sina uppgifter.

Artikel 31

Särredovisning

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att naturgasföretagens bokföring utförs i enlighet med punkterna 2–5. De naturgasföretag som kan beviljas undantag från denna bestämmelse i enlighet med artikel 49.2 och 49.4 ska åtminstone genomföra sin interna bokföring i enlighet med denna artikel.

2. Naturgasföretag ska, oberoende av ägartyp eller juridisk form, upprätta, låta revidera och offentliggöra sina årsredovisningar i enlighet med de bestämmelser i nationell lagstiftning som avser årsredovisning för aktieföretag och som har fastställts i enlighet med rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 grundat på artikel 44.2 g (*) i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag (*).

Företag som inte enligt lag är skyldiga att offentliggöra sin årsredovisning ska hålla en kopia av denna tillgänglig för allmänheten på sitt huvudkontor.

3. Naturgasföretag ska i sin interna bokföring särredovisa verksamhetsgrenarna överföring, distribution, LNG och lagring så som de skulle behöva göra om verksamheterna bedrevs av separata företag, för att undvika diskriminering, korssubventionering och snedvriddning av konkurrensen. De ska också redovisa, eventuellt genom en sammanställd redovisning, andra gasverksamheter utan samband med överföring, distribution, LNG och lagring. Fram till den 1 juli 2007 ska de särredovisa leveranserna till berättigade kunder och leveranserna till icke-berättigade kunder. Inkomster från äganderätt till överförings- eller distributionsnäten ska specificeras i bokföringen. Vid behov ska de upprätta en sammanställd redovisning för annan verksamhet utanför gassektorn. Den interna bokföringen ska omfatta en balansräkning och en resultaträkning för varje verksamhetsgren.

4. Den revision som anges i punkt 2 ska särskilt verifiera att den i punkt 3 angivna skyldigheten att undvika diskriminering och korssubventioner uppfylls.

(*) Titeln till direktiv 78/660/EEG har justerats med hänsyn till omnumreringen av artiklarna i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i enlighet med artikel 12 i Amsterdamfördraget. Ursprungligen hänvisades det till artikel 54.3.

(*) EGT L 222, 14.8.1978, s. 11.

5. Företagen ska i sin interna bokföring ange de regler för fördelningen av tillgångar och skulder, utgifter och inkomster samt för avskrivningar som de följer vid upprättandet av den separata bokföring som anges i punkt 3, utan att det påverkar tillämpningen av nationellt tillämpliga bestämmelser om bokföring. Dessa interna regler får ändras endast i undantagsfall. Sådana ändringar ska anges och vara vederbörligen motiverade.

6. Årsredovisningen ska i noter ange alla transaktioner av en viss storlek som har genomförts med anknutna företag.

KAPITEL VII

ORGANISATION AV TILLRÅDE TILL SYSTEMET

Artikel 32

Tillräde för tredje part

1. Medlemsstaterna ska se till att det införs en ordning för tredje parts tillräde till överförings- och distributionssystem och LNG-anläggningar grundad på offentliggjorda tariffer, som ska gälla för alla berättigade kunder, inbegripet gashandelsföretag, och som ska tillämpas objektivt utan att någon diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändarna. Medlemsstaterna ska se till att dessa tariffer, eller de metoder som använts för att beräkna dem, godkänns av en i artikel 39.1 avsedd tillsynsmyndighet innan de träder i kraft i enlighet med artikel 41 samt att tarifferna – och metoderna om endast dessa har godkänts – offentliggörs innan de träder i kraft.

2. Systemansvariga för överföringssystem ska, om det behövs för att kunna utföra arbetsuppgifter bl.a. avseende gränsöverskridande överföring, ha tillräde till nät som tillhör andra systemansvariga för överföringssystem.

3. Bestämmelserna i detta direktiv ska inte hindra att långsiktiga avtal ingås i den mån de överensstämmer med gemenskapens konkurrensregler.

Artikel 33

Tillräde till lagring

1. Vad gäller organiseringen av tillträdet till lagringsanläggningar och lagring av gas i rörledning samt stödtjänster får medlemsstaterna, om detta är tekniskt och/eller ekonomiskt nödvändigt för att tillhandahålla ett effektivt tillräde till systemet för leverans till kunderna, välja att organisera detta tillräde i enlighet med något eller båda av de förfaranden som anges i punkterna 3 och 4. Förfarandena ska användas i enlighet med objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier.

Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna ska fastställa och offentliggöra kriterier enligt vilka det kan fastställas vilka regler för tillräde som ska tillämpas för lagringsanläggningar och lagring av gas i rörledning.

De ska offentliggöra eller ålägga systemansvariga för lagringsanläggningar och överföringssystem att offentliggöra, vilka lagringsanläggningar eller delar av sådana anläggningar respektive vilken lagring av gas i rörledning som tillhandahålls i enlighet med de olika förfaranden som avses i punkterna 3 och 4.

Den skyldighet som avses i andra stycket första meningen ska inte påverka medlemsstaternas valmöjlighet i enlighet med första stycket.

2. Bestämmelserna i punkt 1 gäller inte stödtjänster och tillfällig lagring som rör LNG anläggningar och som krävs för återföringsprocessen och efterföljande leverans till överföringssystemet.

3. Vid förhandlat tillräde ska medlemsstaterna eller, om medlemsstaterna föreskrivit detta, tillsynsmyndigheterna vidta nödvändiga åtgärder för att naturgasföretag och berättigade kunder, i eller utanför det område som omfattas av det sammanlänkade systemet, ska kunna förhandla om tillräde till lagringsanläggningar och lagring av gas i rörledning, om detta är tekniskt och/eller ekonomiskt nödvändigt för att tillhandahålla ett effektivt tillräde till systemet samt för organiseringen av tillträdet till andra stödtjänster. Parterna ska vara skyldiga att i god anda förhandla om tillräde till lagring, lagring av gas i rörledning och andra stödtjänster.

Avtalen om tillräde till lagring, lagring av gas i rörledning och andra stödtjänster ska förhandlas fram med den berörda systemansvarige för lagringssystemet eller med de berörda naturgasföretagen. Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna ska kräva att de systemansvariga för lagringssystemet och naturgasföretagen senast den 1 januari 2005 och därefter årligen offentliggör sina viktigaste kommersiella villkor för utnyttjandet av lagring, lagring av gas i rörledning och andra stödtjänster.

Vid utarbetandet av dessa villkor ska de systemansvariga för lagringssystemet och naturgasföretagen samråda med systemanvändarna.

4. Vid reglerat tillräde ska tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att ge naturgasföretag och berättigade kunder, i eller utanför det område som omfattas av det sammanlänkade systemet, rätt till tillräde till lagring, lagring av gas i rörledning och andra stödtjänster på grundval av offentliggjorda tariffer och/eller andra villkor och skyldigheter, när tillräde till lagring och lagring av gas i rörledning är tekniskt och/eller ekonomiskt nödvändigt för att tillhandahålla ett effektivt tillräde till systemet, samt för organiseringen av tillträdet till andra stödtjänster. I samband med utarbetandet av tarifferna eller metoderna för deras fastställande ska tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna samråda med systemanvändarna. Denna rätt till tillräde för berättigade kunder kan ges genom att de får möjlighet att ingå leveransavtal med andra konkurrerande naturgasföretag än systemets ägare och/eller den systemansvarige eller ett anknutet företag.

Artikel 34

Tillträde till tidigare led i rörledningsnätet

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att naturgasföretag och berättigade kunder, oavsett var de befinner sig, i enlighet med denna artikel kan få tillträde till tidigare led i rörledningsnätet, inbegripet anläggningar som ger teknisk service som sammanhänger med sådant tillträde, förutom de delar av sådana nät och anläggningar som används för lokal produktion på den plats på fältet där gasen produceras. Åtgärderna ska anmälas till kommissionen i enlighet med bestämmelserna i artikel 54.

2. Tillträde i enlighet med punkt 1 ska medges på det sätt som medlemsstaterna har bestämt i överensstämmelse med relevanta rättsliga instrument. Medlemsstaterna ska ha som mål att tillträdet ska vara rättvist och öppet, att en konkurrensutsatt naturgasmarknad uppnås och att varje missbruk av dominerande ställning undviks, varvid säkerhet och regelbundenhet i leveranserna, kapacitet som är eller rimligtvis kan bli tillgänglig samt miljöskydd ska beaktas. Följande får beaktas:

- a) Behovet av att vägra tillträde där inkompatibiliteten mellan tekniska specifikationer inte på ett rimligt sätt kan övervinnas.
  - b) Behovet av att undvika svårigheter som inte på ett rimligt sätt kan övervinnas och som kan inverka menligt på en effektiv, befintlig och framtida kolväteproduktion, inbegripet den vid fält med svag ekonomisk lönsamhet.
  - c) Behovet av att ta hänsyn till vederbörligen motiverade rimliga behov av transport och bearbetning av gas, som ägaren till eller den ansvarige för de tidigare leden i rörledningsnätet har framfört, och till intressena hos alla andra användare av tidigare led i rörledningsnätet eller relevanta bearbetnings- eller hanteringsanläggningar som kan påverkas.
  - d) Behovet av att tillämpa nationella lagar och administrativa förfaranden i överensstämmelse med gemenskapsrätten för beviljande av tillstånd till produktion eller utbyggnad i tidigare led.
3. Medlemsstaterna ska se till att tvistlösningsförfaranden inrättas, däribland en myndighet som är oberoende av parterna och har tillgång till all relevant information, så att tvister som rör tillträde till tidigare led i rörledningsnätet kan lösas snabbt, med beaktande av kriterierna i punkt 2 och det antal parter som kan bli inblandade när det gäller att förhandla om tillträde till sådana nät.

4. Vid gränsöverskridande tvister ska de tvistlösningsförfaranden tillämpas som gäller i den medlemsstat som har jurisdiktion över de tidigare leden i rörledningsnätet till vilka tillträde vägras. Vid gränsöverskridande tvister där flera medlemsstater täcker det berörda systemet ska de berörda medlemsstaterna samråda med varandra i syfte att säkerställa att bestämmelserna i detta direktiv tillämpas konsekvent.

Artikel 35

Vägrat tillträde

1. Naturgasföretag får vägra tillträde till systemet på grund av bristande kapacitet, eller om tillträde till systemet skulle hindra dem från att tillhandahålla sådana allmännyttiga tjänster som de åläggs i enlighet med artikel 3.2, eller på grundval av allvarliga ekonomiska och finansiella problem med take-or-pay-avtal som har att göra med kriterierna och förfarandena i artikel 48 och det alternativ som valts av medlemsstaterna i enlighet med artikel 48.1. Vederbörligen motiverade skäl ska ges för en sådan vägran.

2. Medlemsstaterna får vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att det naturgasföretag som vägrar tillträde till systemet på grund av bristande kapacitet eller otillräcklig anslutning genomför nödvändiga förbättringar så långt detta är ekonomiskt försvarbart, eller när en potentiell kund är villig att betala för det. När medlemsstaterna tillämpar artikel 4.4 ska de vidta sådana åtgärder.

Artikel 36

Ny infrastruktur

1. Större nya gasinfrastrukturprojekt, dvs. sammanlänkningar, LNG- och lagringsanläggningar, får på begäran undantas, under en fastställd tid, från bestämmelserna i artiklarna 9, 32, 33, 34, 41.6, 41.8 och 41.10 om samtliga följande villkor är uppfyllda:

- a) Investeringen måste stärka konkurrensen vad gäller gasförsörjning och försörjningstrygghet.
- b) Den risknivå som är förenad med investeringen ska vara sådan att investeringen inte skulle bli av om inte undantag beviljades.
- c) Infrastrukturen måste ägas av en fysisk eller juridisk person som åtminstone vad avser juridisk form är skild från de systemansvariga inom vilkas system infrastrukturen kommer att byggas upp.
- d) Avgifter ska tas ut av användare av denna infrastruktur.
- e) Undantaget får inte skada konkurrensen eller en effektivt fungerande inre marknad för naturgas eller hindra det reglerade system till vilket infrastrukturen är kopplad från att fungera effektivt.

2. Punkt 1 ska även tillämpas på väsentliga kapacitetsökningar i befintliga infrastrukturer och förändringar av sådana infrastrukturer som möjliggör utveckling av nya källor för gasförsörjning.

3. Den tillsynsmyndighet som avses i kapitel VIII får besluta, från fall till fall, om det undantag som avses i punkterna 1 och 2.

4. Om den berörda infrastrukturen sträcker sig över mer än en medlemsstats territorium får byrån till de berörda medlemsstaternas tillsynsmyndigheter, inom två månader från den dag då en begäran om undantag mottogs av den sista av dessa tillsynsmyndigheter, lämna ett rådgivande yttrande som kan utgöra grund för deras beslut.

När samtliga berörda tillsynsmyndigheter har kommit överens beträffande begäran om undantag inom sex månader från den dag då begäran mottogs av den sista av dessa tillsynsmyndigheter ska de informera byrån om detta.

Byrån ska utföra de uppgifter som i denna artikel tilldelas de berörda medlemsstaternas tillsynsmyndigheter

- a) om alla de berörda tillsynsmyndigheterna inte har kunnat nå någon överenskommelse inom sex månader från den dag då begäran om undantag mottogs av den sista av dessa tillsynsmyndigheter, eller
- b) på gemensam begäran av de berörda tillsynsmyndigheterna.

Alla de berörda tillsynsmyndigheterna får gemensamt begära att den period som avses i tredje stycket led a ska förlängas med högst tre månader.

5. Innan beslutet fattas ska byrån samråda med relevanta tillsynsmyndigheter och med de sökande.

6. Ett undantag får gälla hela eller delar av den nya infrastrukturens kapacitet eller av den befintliga infrastrukturens kapacitet, om denna har ökat väsentligt.

Vid beslut om undantag ska det i varje enskilt fall övervägas om villkor måste anges för undantagets varaktighet och för icke-diskriminerande tillträde till infrastrukturen. När beslut om sådana villkor fattas ska hänsyn särskilt tas till den ytterligare kapacitet som ska byggas upp, eller förändringen av befintlig kapacitet, samt till projektets tidsplan och till nationella förhållanden.

Innan ett undantag beviljas ska tillsynsmyndigheten besluta om vilka regler och system som ska gälla för förvaltning och tilldelning av kapacitet. Enligt reglerna ska alla potentiella användare av infrastrukturen erbjudas att meddela sitt intresse för att teckna avtal om viss kapacitet innan tilldelningen av kapacitet i den nya infrastrukturen sker, även för eget bruk. Tillsynsmyndigheten ska kräva att reglerna för hantering av överbelastning också innebär en skyldighet att erbjuda outnyttjad kapacitet på marknaden, och att användare av infrastrukturen ges rätt att handla med sin avtalade kapacitet på andrahandsmarknaden. I sin bedömning av de kriterier som anges i punkt 1 a, b och e, ska tillsynsmyndigheten beakta resultaten av kapacitetstilldelningen.

Beslut om undantag, inklusive eventuella villkor enligt andra stycket i denna punkt, ska motiveras och offentliggöras i vederbörlig ordning.

7. Medlemsstaterna får, utan hinder av punkt 3, föreskriva att tillsynsmyndigheten eller byrån, alltefter omständigheterna, ska avge sitt yttrande om förfrågan om undantag till det relevanta organet i medlemsstaten inför det formella beslutet. Yttrandet ska offentliggöras tillsammans med beslutet.

8. Tillsynsmyndigheten ska så snart den mottagit en begäran om undantag utan dröjsmål skicka en kopia av denna till kommissionen. Beslutet ska omedelbart anmälas till kommissionen av den behöriga myndigheten tillsammans med alla relevanta upplysningar om beslutet. Dessa upplysningar får överlämnas till kommissionen i samlad form, vilket gör det möjligt för kommissionen att fatta ett välgrundat beslut. I synnerhet ska upplysningarna innehålla följande, nämligen

- a) detaljerade skäl på grundval av vilka tillsynsmyndigheten eller medlemsstaten har beviljat eller vägrat undantaget tillsammans med en hänvisning till punkt 1, inklusive den eller de relevanta led i den punkten som beslutet grundar sig på, inklusive de ekonomiska upplysningar som motiverar behovet av undantaget,
- b) den analys som har gjorts av hur undantaget kommer att påverka konkurrensen och den inre naturgasmarknadens sätt att fungera,
- c) skälen till tidsperioden och den andel av den berörda gasinfrastrukturens totala kapacitet för vilken undantaget gäller,
- d) om undantaget gäller en sammanlänkning, resultatet av samrådet med de berörda tillsynsmyndigheterna, och
- e) infrastrukturens bidrag till diversifieringen av gasförsörjningen.

9. Senast två månader efter det att anmälan har mottagits får kommissionen fatta ett beslut om att tillsynsmyndigheten ska ändra eller återkalla beslutet att bevilja ett undantag. Den tvåmånadersperioden kan förlängas med ytterligare två månader under vilka kommissionen samlar in ytterligare upplysningar. Denna ytterligare period ska börja löpa dagen efter det att fullständiga upplysningar har mottagits. Den inledande tvåmånadersperioden kan även förlängas med både kommissionens och tillsynsmyndighetens medgivande.

Om de begärda upplysningarna inte tillhandahålls inom den period som anges i begäran, ska anmälan anses vara återkallad om inte perioden, innan den löpt ut, har förlängts efter medgivande från både kommissionen och tillsynsmyndigheten, eller tillsynsmyndigheten, i ett vederbörligt motiverat meddelande, har informerat kommissionen om att den anser att anmälan är fullständig.

Tillsynsmyndigheten ska följa kommissionens beslut att ändra eller återkalla beslutet om undantag inom en månad och ska meddela kommissionen i enlighet därmed.

Kommersiellt känslig information ska av kommissionen behandlas konfidentiellt.

Kommissionens godkännande av ett beslut om undantag ska upphöra att gälla efter två år från antagandet om byggandet av infrastrukturen ännu inte har påbörjats, och efter fem år från antagandet om infrastrukturen inte har tagits i bruk, om inte kommissionen beslutar att eventuella förseningar beror på omfattande hinder som den person som beviljats undantag inte har kunnat påverka.

10. Kommissionen får anta riktlinjer för tillämpningen av de villkor som avses i punkt 1 och fastställa det förfarande som ska följas vid tillämpningen av punkterna 3, 6, 8 och 9. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 51.3.

Artikel 37

Öppnande av marknaderna och ömsesidighet

1. Medlemsstaterna ska se till att följande kunder är berättigade:

- a) Fram till den 1 juli 2004, de berättigade kunder som avses i artikel 18 i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/30/EG av den 22 juni 1998 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas⁽¹⁾. Medlemsstaterna ska senast den 31 januari varje år offentliggöra kriterierna för fastställandet av vilka dessa berättigade kunder är.

(1) EGT L 204, 21.7.1998, s. 1.

- b) Från och med den 1 juli 2004, samtliga icke-hushållskunder.

- c) Från och med den 1 juli 2007, samtliga kunder.

2. För att undvika bristande jämvikt när gasmarknaderna öppnas

- a) får avtal om leverans med en berättigad kund inom en annan medlemsstats system inte förjudas, om kunden är berättigad i båda de berörda systemen, och
- b) får kommissionen, med beaktande av situationen på marknaden och det gemensamma intresset, i de fall där en transaktion som omfattas av led a vägrats på grund av att kunden anses som berättigad endast i det ena av de två systemen, ålägga den vägande parten att verkställa den begärda leveransen på begäran av en av de två medlemsstaterna.

Artikel 38

Direktledningar

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att göra det möjligt för

- a) naturgasföretag som är etablerade inom deras territorium att leverera till berättigade kunder genom en direktledning, och
- b) alla berättigade kunder inom deras territorium att få leverans via en direktledning från naturgasföretag.

2. Om det krävs tillstånd (t.ex. licens, tillåtelse, koncession, samtycke eller godkännande) för uppförande eller drift av direktledningar, ska medlemsstaterna eller den behöriga myndigheten som de utser fastställa kriterier för beviljande av tillstånd för uppförande eller drift av sådana ledningar inom sitt territorium. Dessa kriterier ska vara objektiva, transparenta och icke diskriminerande.

3. Medlemsstaterna får göra tillståndet att uppföra en direktledning avhängigt antingen av att tillträde till systemet har vägrats på grundval av artikel 35, eller av att ett tvistlösningsförfarande enligt artikel 41 har inletts.

KAPITEL VIII

NATIONELLA TILLSYNSMYNDIGHETER

Artikel 39

Tillsynsmyndigheternas utnämning och oberoende

1. Varje medlemsstat ska utse en nationell tillsynsmyndighet på nationell nivå.

2. Punkt 1 ska inte påverka utnämningen av andra tillsynsmyndigheter på regional nivå i medlemsstaterna, förutsatt att det finns en företrädare på hög nivå för representation och kontakt på gemenskapsnivå i den tillsynsnämnd som ingår i byrån i enlighet med artikel 14.1 i förordning (EG) nr 713/2009.

3. Genom undantag från punkt 1 kan en medlemsstat utse tillsynsmyndigheter för mindre system på ett geografiskt separat område vars konsumtion 2008 understiger 3 % av den samlade konsumtionen i den medlemsstat där området är beläget. Detta undantag ska inte påverka utnämningen av en företrädare på hög nivå för representation och kontakt på gemenskapsnivå i den tillsynsnämnd som ingår i byrån i enlighet med artikel 14.1 i förordning (EG) nr 713/2009.

4. Medlemsstaterna ska garantera tillsynsmyndighetens oberoende och säkerställa att den utövar sina befogenheter på ett opartiskt och transparent sätt. I detta syfte ska medlemsstaterna se till att tillsynsmyndigheten, när den utför de uppgifter som den tilldelas i enlighet med detta direktiv och tillhörande lagstiftning,

- a) är juridiskt åtskild från och funktionellt oberoende av alla andra offentliga och privata organ,
- b) att dess personal och de personer som svarar för dess ledning,
  - i) agerar oberoende av marknadsintressen, och
  - ii) inte söker eller tar emot direkta anvisningar från någon regering eller annat offentligt eller privat organ när de utför sina tillsynsuppgifter. Detta krav inkräktar inte i förekommande fall på ett nära samarbete med andra berörda nationella myndigheter eller på de allmänna politiska riktlinjer som regeringen utfärdar och som inte avser tillsynsskyldigheter och tillsynsbefogenheter enligt artikel 41.

5. För att bevara tillsynsmyndighetens oberoende ställning ska medlemsstaterna i synnerhet se till

- a) att tillsynsmyndigheten kan fatta självständiga beslut oberoende av något politiskt organ och har särskilda årliga budgetanslag med självständigt ansvar för den anslagna budgetens genomförande och tillräckliga personella och ekonomiska resurser för att kunna utföra sina uppgifter, och
- b) att ledamöterna av tillsynsmyndighetens styrelse eller, om sådan inte finns, tillsynsmyndighetens högsta ledning utses för en bestämd period på mellan fem och sju år, som ska kunna förnyas en gång.

Med avseende på första stycket b ska medlemsstaterna se till att det finns ett lämpligt roterande system för styrelsen eller högsta ledningen. Styrelsens ledamöter eller, om styrelse inte finns, medlemmar av högsta ledningen kan avsättas endast om de inte längre uppfyller villkoren i denna artikel eller har gjort sig skyldiga till fel enligt nationell lag.

Artikel 40

Tillsynsmyndigheternas allmänna mål

När tillsynsmyndigheten utför de uppgifter som anges i detta direktiv ska den vidta alla rimliga åtgärder för att bidra till följande mål inom ramen för sina skyldigheter och befogenheter enligt artikel 41, i förekommande fall i samarbete med andra relevanta nationella myndigheter, inklusive konkurrensmyndigheterna, och utan att inkräkta på deras behörighet:

- a) I nära samarbete med byrån, andra medlemsstaters tillsynsmyndigheter och kommissionen främja en konkurrenskraftig, säker och miljömässigt hållbar inre marknad för naturgas i gemenskapen och ett verkligt öppnande av marknaden för samtliga kunder och gashandlare i gemenskapen, och se till att det råder lämpliga villkor för att gasnäten fungerar effektivt och tillförlitligt med beaktande av de långsiktiga målen.
- b) Utveckla konkurrenskraftiga och väl fungerande regionala marknader inom gemenskapen för att de mål som avses i led a ska kunna uppnås.
- c) Undanröja restriktioner för naturgashandeln mellan medlemsstater, utveckla den kapacitet för gränsöverskridande överföring som krävs för att tillgodose efterfrågan och förbättra integreringen av nationella marknader som kan underlätta för naturgasflödet inom hela gemenskapen.
- d) Bidra till att det så kostnadseffektivt som möjligt utvecklas säkra, pålitliga, effektiva och icke-diskriminerande system som är konsumentinriktade, samt främja systemens tillräcklighet och, i linje med de allmänna energipolitiska målsättningarna, främja energieffektivitet och integrering i både överförings- och distributionsnäten av stor- och småskalig produktion av gas från förnybara energikällor och distribuerad produktion.
- e) Underlätta tillträde till nätet för ny produktionskapacitet, i synnerhet genom att undanröja hinder som skulle kunna förhindra tillträdet för nya marknadsaktörer och för gas från förnybara energikällor.

- f) Säkerställa att systemansvariga och systemanvändare får lämpliga incitament, både på kort och lång sikt, för att öka systemeffektiviteten och främja marknadsintegreringen.
- g) Säkerställa att kunderna drar nytta av att den inhemska marknaden fungerar effektivt, främja effektiv konkurrens och bidra till att säkerställa konsumentskyddet.
- h) Bidra till uppnåendet av en hög standard på samhällsomfattande och allmännyttiga tjänster på naturgasområdet, bidra till skydd för utsatta kunder, samt bidra till att de processer för utbyte av uppgifter som behövs då kunder byter gashandlare är kompatibla.
- h) Övervaka efterlevnaden av reglerna för nätens säkerhet och tillförlitlighet, se över hur reglerna efterlevs tidigare och fastställa eller godkänna normer och krav på tjänsternas och leveransernas kvalitet eller bidra till detta tillsammans med andra behöriga myndigheter.
- i) Övervaka graden av transparens, också i grossistpriserna, och säkerställa att naturgasföretagen fullgör sina skyldigheter vad gäller transparens.
- j) Övervaka graden och effektiviteten av marknadsöppnande och konkurrens på grossist- och slutförbrukarnivå, även när det gäller naturgasbörser, priser för hushållskunder, inklusive system för förskotts betalning, andel kunder som byter gashandlare, andel kunder som får sina leveranser avstängda, avgifterna för och utförandet av underhållstjänster och hushållskundernas klagomål, samt övervaka eventuell snedvridning eller inskränkning av konkurrensen, och tillhandahålla relevant information, och göra de berörda konkurrensmyndigheterna uppmärksamma på relevanta fall.

Artikel 41

Tillsynsmyndighetens skyldigheter och befogenheter

1. Tillsynsmyndigheten ska ha följande skyldigheter:

- a) Fastställa eller godkänna, enligt transparenta kriterier, överförings- eller distributionstariffer eller metoderna för beräkning av dem.
- b) Säkerställa att systemansvariga för och, i förekommande fall, ägare av överförings- och distributionssystem, liksom naturgasföretag, fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv samt övrig tillämplig gemenskapslagstiftning, inbegripet i fråga om gränsöverskridande aspekter.
- c) Samarbeta om gränsöverskridande frågor med tillsynsmyndigheten eller tillsynsmyndigheterna i de andra berörda medlemsstaterna och med byrån.
- d) Följa och genomföra de rättsligt bindande och relevanta beslut som fattats av byrån och kommissionen.
- e) Lämna in en årlig rapport om sin verksamhet och om hur dess skyldigheter har fullgjorts till de berörda myndigheterna i medlemsstaterna, byrån och kommissionen. Rapporten ska omfatta de åtgärder som vidtagits och de resultat som uppnåtts med avseende på samtliga de uppgifter som räknas upp i denna artikel.
- f) Förhindra korssubventionering mellan verksamhetsgrenarna överföring, distribution, lagring, LNG och leverans.
- g) Övervaka de investeringsplaner som de systemansvariga för överföringssystem utarbetar och i sin årsrapport presentera en bedömning av i vilken mån dessa investeringsplaner är förenliga med den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan som avses i artikel 8.3 b i förordning (EG) nr 715/2009, varvid bedömningen får innefatta rekommendationer om ändring av dessa investeringsplaner.
- k) Övervaka förekomsten av begränsande avtalsvillkor, inbegripet exklusivitetsklausuler, som kan hindra större icke-hushållskunder från att samtidigt teckna avtal med mer än en gashandlare eller begränsa deras möjligheter att göra detta och, om så är lämpligt, underrätta de nationella konkurrensmyndigheterna om sådana avtalsvillkor.
- l) Respektera avtalsfriheten, både för avtal som kan avbrytas och för långtidsavtal, förutsatt att dessa stämmer överens med gemenskapslagstiftningen och överensstämmer med gemenskapens politik.
- m) Övervaka den tid som överförings- och distributionsansvariga behöver för att genomföra sammanlänknings- och reparationer.
- n) Övervaka och granska villkoren för tillträde till lagring, lagring av gas i rörledningar och andra stödtjänster enligt artikel 33. Om reglerna för tillträde till lagring fastställs i enlighet med artikel 33.3 ska denna uppgift inte omfatta granskning av tariffer.
- o) Tillsammans med andra relevanta myndigheter bidra till att konsumentskyddsåtgärderna, inklusive åtgärderna i bilaga I, är effektiva och genomförs.
- p) Minst en gång per år offentliggöra rekommendationer om leveransavgifternas överensstämmelse med artikel 3 och vid behov översända dessa rekommendationer till konkurrensmyndigheterna.
- q) Säkerställa tillgången till kundernas förbrukningsuppgifter, tillhandahållandet för alternativ användning av ett lättbegripligt harmoniserat format på nationell nivå för förbrukningsuppgifter och omedelbar tillgång för alla kunder till sådana uppgifter enligt led h i bilaga I.

- r) Övervaka genomförandet av regler om uppgifter och skyldigheter för systemansvariga för överföringssystem och distributionssystem, gashandlare och kunder samt andra marknadsaktörer enligt förordning (EG) nr 715/2009.
- s) Övervaka att kriterierna för att avgöra om en lagringsanläggning omfattas av artikel 33.3 eller 33.4 tillämpas korrekt.
- t) Övervaka genomförandet av skyddsåtgärder enligt artikel 46.
- u) Bidra till inbördes överensstämmelse av processer för utbyte av uppgifter om de viktigaste marknadsprocesserna på regional nivå.

2. Om så är föreskrivet i en medlemsstat får de övervakningsuppgifter som avses i punkt 1 utföras av andra myndigheter än tillsynsmyndigheten. I sådana fall ska den information som är resultatet av övervakningen göras tillgänglig för tillsynsmyndigheten så snart som möjligt.

Utan att inkräkta på den specifika behörighet den har och i överensstämmelse med principerna om bättre lagstiftning ska tillsynsmyndigheten, samtidigt som den bevarar sin självständighet, vid behov rådgöra med systemansvariga för överföringssystemen och, när så är lämpligt, nära samarbeta med andra relevanta nationella myndigheter när de fullgör de uppgifter som anges i punkt 1.

Eventuella godkännanden som ges av en tillsynsmyndighet eller byrån i enlighet med detta direktiv ska inte påverka dess vederbörligen motiverade framtida användning av sina befogenheter enligt denna artikel eller sanktioner som åläggs av andra berörda myndigheter eller kommissionen.

3. Förutom de skyldigheter som tillsynsmyndigheten tilldelas enligt punkt 1 ska den, när en oberoende systemansvarig har utsetts enligt artikel 14,

- a) övervaka att överföringssystemets ägare och den oberoende systemansvarige fullgör sina skyldigheter enligt den här artikeln samt besluta om sanktioner då skyldigheterna inte fullgörs i enlighet med punkt 4 d,
- b) övervaka förbindelser och kommunikation mellan den oberoende systemansvarige och överföringssystemets ägare för att säkerställa att den oberoende systemansvarige fullgör sina skyldigheter, och särskilt godkänna avtal samt agera som tvistlösande myndighet mellan den oberoende systemansvarige och överföringssystemets ägare vid klagomål som lämnats av någondera parten i enlighet med punkt 11,
- c) utan att det påverkar förfarandet enligt artikel 14.2 c, för den första tioåriga nätutvecklingsplanen, godkänna den investeringsplanering och den fleråriga nätutvecklingsplan som presenteras årligen av den oberoende systemansvarige,

d) se till att tariffer för tillträde till nät som tas ut av oberoende systemansvariga inkluderar en ersättning till nätägaren eller nätägarna som ger en adekvat ersättning för användning av nättillgångarna samt för eventuella nyinvesteringar däri, förutsatt att de gjorts på ett ekonomiskt och effektivt sätt, och

e) ha befogenheter att utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i lokaler som tillhör överföringssystemets ägare och oberoende systemansvariga.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna tilldelas befogenheter som gör det möjligt för dem att utföra de uppgifter som anges i punkterna 1, 3 och 6 på ett effektivt och snabbt sätt. För detta ändamål ska tillsynsmyndigheten åtminstone få befogenheter att

- a) fatta bindande beslut om naturgasföretag,
- b) göra undersökningar av gasmarknadernas funktion och att besluta om och införa nödvändiga och proportionerliga åtgärder för att främja effektiv konkurrens och säkerställa att marknaden fungerar korrekt; vid behov ska tillsynsmyndigheten också ha befogenhet att samarbeta med den nationella konkurrensmyndigheten och tillsynsmyndigheterna för finansmarknaden eller kommissionen när undersökningen gäller konkurrenslagstiftningen,
- c) begära den information från naturgasföretagen som är relevant för utförandet av dess uppgifter, bland annat skäl till vägran att ge tredje part tillträde och uppgifter om åtgärder som krävs för att stärka nätet,
- d) besluta om effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för naturgasföretag som inte fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv eller enligt relevanta och rättsligt bindande beslut som fattats av tillsynsmyndigheten eller byrån, eller att föreslå en behörig domstol att besluta om sådana sanktioner; detta ska innebära befogenhet att införa eller att föreslå att det beslutas om sanktioner på upp till 10 % av den systemansvariges årliga omsättning eller på upp till 10 % av det vertikalt integrerade företagets årliga omsättning för den systemansvarige för överföringssystemet eller det vertikalt integrerade företaget, alltefter omständigheterna, för att de inte uppfyllt sina skyldigheter enligt detta direktiv,
- e) göra erforderliga undersökningar och relevanta befogenheter vad gäller instruktioner för tvistlösning enligt punkterna 11 och 12.

5. Utöver de skyldigheter och befogenheter som tilldelats tillsynsmyndigheten enligt punkterna 1 och 4 när en oberoende systemansvarig för överföring har utsetts i enlighet med kapitel IV, ska tillsynsmyndigheten ha åtminstone följande skyldigheter och befogenheter:

- a) Besluta om sanktioner enligt punkt 4 d för diskriminerande beteende till förmån för det vertikalt integrerade företaget,
- b) Övervaka kommunikationerna mellan den systemansvarige för överföringssystemet och det vertikalt integrerade företaget i syfte att se till att den systemansvarige uppfyller sina skyldigheter.
- c) Agera som tvistlösande myndighet mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet vad avser klagomål som framförts enligt punkt 11.
- d) Övervaka kommersiella och ekonomiska förbindelser, bl.a. lån mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet.
- e) Godkänna alla kommersiella och ekonomiska avtal mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet, på villkor att de följer marknadsvillkoren.
- f) Begära motivering av det vertikalt integrerade företaget när det anmälts av den övervakningsansvarige enligt artikel 21.4. Sådan motivering ska särskilt innehålla bevis på att inget diskriminerande beteende har skett till förmån för det vertikalt integrerade företaget.
- g) Utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i det vertikalt integrerade företagens och den systemansvariges lokaler.
- h) Överlåta den systemansvariges alla eller specifika uppgifter på en oberoende systemansvarig som utsetts i enlighet med artikel 14 när den systemansvarige upprepade gånger inte uppfyllt sina skyldigheter enligt detta direktiv, särskilt vid upprepat diskriminerande beteende till förmån för det vertikalt integrerade företaget.
6. Tillsynsmyndigheterna ska ansvara för att tillräckligt lång tid i förväg innan dessa träder i kraft, fastställa eller godkänna åtminstone metoder för att beräkna eller fastställa villkoren för
- a) anslutning och tillträde till nationella nät, inbegripet överförings- och distributionstariffer, samt villkor och tariffer för tillträde till LNG-anläggningar; dessa tariffer eller metoder ska utformas så att nödvändiga investeringar i näten och LNG-anläggningarna kan göras på ett sätt som gör det möjligt att säkra nätens och LNG-anläggningarnas funktion på längre sikt,
- b) tillhandahållande av balanstjänster, vilket ska göras så ekonomiskt som möjligt och ge goda incitament för nätanvändarna att balansera sin inmatning och sitt uttag; balanstjänsterna ska tillhandahållas rättvist och utan diskriminering och bygga på objektiva kriterier, och
- c) tillträde till gränsöverskridande infrastruktur, inbegripet förfaranden för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning.
7. Metoderna eller villkoren som avses i punkt 6 ska offentliggöras.
8. När det gäller fastställande eller godkännande av tariffer eller metoder och av balanstjänster ska tillsynsmyndigheterna säkerställa att de systemansvariga för överförings- och distributionssystemen både på kort och lång sikt ges lämpliga incitament att öka effektiviteten, främja integrationen av marknaden och säkra leveranser samt stödja forskningsverksamheten på området.
9. Tillsynsmyndigheterna ska övervaka hur överbelastningssituationer hanteras inom nationella gasöverföringsnät och sammanlänkningar och hur reglerna för hantering av överbelastning tillämpas. För detta ändamål ska de systemansvariga för överföringssystemen eller marknadsaktörerna översända sina regler för hantering av överbelastning, inbegripet kapacitetstilldelning, till de nationella tillsynsmyndigheterna. De nationella tillsynsmyndigheterna får begära ändringar av dessa regler.
10. Tillsynsmyndigheterna ska ha befogenhet att vid behov begära att de systemansvariga för överförings-, lagrings-, LNG- och distributionssystemen ändrar villkoren, inbegripet de tariffer och metoder som avses i denna artikel, för att säkerställa att de är proportionerliga och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt. Om reglerna för tillträde till lagring fastställs i enlighet med artikel 33.3 ska denna uppgift inte omfatta ändring av tariffer. Om fastställandet av överförings- och distributionstariffer försenas ska tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att fastställa eller godkänna preliminära överförings- och distributionstariffer, eller metoder härför, och att fatta beslut om lämpliga kompensationsåtgärder om de slutliga tarifferna eller metoderna skiljer sig från dessa preliminära tariffer eller metoder.
11. Varje part som har ett klagomål mot en systemansvarig för överförings-, lagrings-, LNG- eller distributionssystemet vad avser den systemansvariges skyldigheter i enlighet med detta direktiv får inge klagomålet till tillsynsmyndigheterna, som i egenskap av tvistlösande myndigheter ska fatta ett beslut inom två månader från det att klagomålet mottagits. Denna period får förlängas med två månader om tillsynsmyndigheterna begär ytterligare upplysningar. Den förlängda perioden får förlängas ytterligare om den klagande samtycker till detta. Tillsynsmyndigheternas beslut ska vara bindande så länge det inte har upphävts vid ett överklagande.
12. Varje berörd part som har rätt att inge klagomål mot ett beslut om metoder som fattats i enlighet med denna artikel eller, om tillsynsmyndigheterna är skyldiga att samråda, mot de föreslagna tarifferna eller metoderna, får senast inom två månader efter offentliggörandet av beslutet eller förslaget till beslut, eller inom en kortare tidsperiod om medlemsstaterna föreskriver detta, inge ett klagomål för behandling. Ett sådant klagomål ska inte utgöra hinder för verkställighet.

13. Medlemsstaterna ska inrätta lämpliga och effektiva mekanismer för reglering, kontroll och transparens för att förhindra missbruk av en dominerande ställning, särskilt om det är till konsumenternas nackdel, och underprissättning. Dessa mekanismer ska beakta bestämmelserna i fördraget, särskilt artikel 82.

14. Medlemsstaterna ska se till att lämpliga åtgärder, inbegripet administrativa åtgärder eller straffrättsliga förfaranden i enlighet med nationell lagstiftning, vidtas mot ansvariga fysiska eller juridiska personer när de bestämmelser om konfidentialitet som föreskrivs i detta direktiv inte har följts.

15. Klagomål enligt punkterna 11 och 12 ska inte påverka rätten att överklaga enligt gemenskapsrätten eller den nationella lagstiftningen.

16. Tillsynsmyndigheternas beslut ska vara fullt motiverade för att medge domstolsprövning. Besluten ska vara tillgängliga för allmänheten, samtidigt som den konfidentiella karaktären hos kommersiellt känsliga uppgifter bevaras.

17. Medlemsstaterna ska se till att det finns lämpliga mekanismer på nationell nivå som ger den part som berörs av ett beslut fattat av tillsynsmyndigheten rätt att överklaga till ett organ som är oberoende av de berörda parterna och av någon regering.

Artikel 42

Regelverk för gränsöverskridande frågor

1. Tillsynsmyndigheterna ska nära samråda och samarbeta med varandra, och ska bistå varandra och byrån med sådan information som krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt detta direktiv. När det gäller den information som utbyts ska den mottagande myndigheten säkerställa samma grad av konfidentialitet som den som krävs av den myndighet som lämnade informationen.

2. Tillsynsmyndigheterna ska samarbeta åtminstone på regional nivå för att

a) främja skapandet av operativa arrangemang för att möjliggöra en optimal nätantering, främja gemensamma gasbörser och fördela gränsöverskridande kapacitet, liksom för att möjliggöra en adekvat nivå på sammanlänkningskapaciteten, inbegripet genom ny sammanlänkning, inom regionen och mellan regioner så att en effektiv konkurrens kan utvecklas och leveranssäkerheten kan förbättras utan diskriminering mellan leveransföretagen i de olika medlemsstaterna,

b) samordna utvecklingen av alla nätföreskrifter som gäller för relevanta systemansvariga för överföringssystem och för andra marknadsaktörer, och

c) samordna utvecklingen av reglerna för hanteringen av överbelastning.

3. De nationella tillsynsmyndigheterna ska ha rätt att ingå samarbetsarrangemang med varandra i syfte att främja tillsynssamarbetet.

4. De åtgärder som avses i punkt 2 ska vid behov vidtas i nära samråd med andra berörda nationella myndigheter utan att detta påverkar deras specifika befogenheter.

5. Kommissionen får anta riktlinjer om i vilken utsträckning tillsynsmyndigheterna är skyldiga att samarbeta med varandra och med byrån. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 51.3.

Artikel 43

Överensstämmelse med riktlinjerna

1. Varje tillsynsmyndighet och kommissionen får begära ett yttrande från byrån angående huruvida ett beslut som fattats av en tillsynsmyndighet överensstämmer med de riktlinjer som avses i detta direktiv eller i förordning (EG) nr 715/2009.

2. Byrån ska inom tre månader från dagen för mottagandet av begäran avge sitt yttrande till den tillsynsmyndighet som har begärt det eller till kommissionen och till den tillsynsmyndighet som har fattat det aktuella beslutet.

3. Om den tillsynsmyndighet som har fattat beslutet inte följer byråns yttrande inom fyra månader från dagen för mottagandet av yttrandet ska byrån informera kommissionen härom.

4. Varje tillsynsmyndighet får informera kommissionen om den anser att ett beslut som fattats av en annan tillsynsmyndighet och som är relevant för gränsöverskridande handel inte överensstämmer med de riktlinjer som avses i detta direktiv eller i förordning (EG) nr 715/2009 inom två månader räknat från dagen för det beslutet.

5. Om kommissionen, inom två månader efter att ha informerats av byrån i enlighet med punkt 3 eller av en tillsynsmyndighet i enlighet med punkt 4 eller på eget initiativ inom tre månader från dagen för beslutet, finner att det beslut som fattats av en tillsynsmyndighet ger anledning till allvarliga tvivel beträffande dess förenlighet med de riktlinjer som avses i det här direktivet eller i förordning (EG) nr 715/2009 får kommissionen besluta att undersöka ärendet ytterligare. Kommissionen ska i sådana fall uppmana tillsynsmyndigheten och parterna i förfarandet hos tillsynsmyndigheten att yttra sig.

6. Om kommissionen beslutar att undersöka ärendet ytterligare ska den inom fyra månader från dagen för beslutet fatta ett slutgiltigt beslut om att

- a) inte göra några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut, eller
- b) begära att den berörda tillsynsmyndigheten återkallar sitt beslut på grund av att riktlinjerna inte har följts.

7. Om kommissionen inte beslutar att undersöka ärendet ytterligare eller inte fattar något slutgiltigt beslut inom den tidsgräns som fastställs i punkt 5 respektive punkt 6 ska det anses att den inte haft några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.

8. Tillsynsmyndigheten ska följa kommissionens beslut att återkalla beslutet inom två månader, och ska informera kommissionen om detta.

9. Kommissionen får anta riktlinjer för det förfarande som ska följas av tillsynsmyndigheterna, byrån och kommissionen när det gäller hur de beslut som fattas av tillsynsmyndigheter stämmer överens med de riktlinjer som avses i denna artikel. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 51.3.

Artikel 44

Bevarande av information

1. Medlemsstaterna ska kräva att gashandelsföretag under minst fem år håller relevanta uppgifter om samtliga transaktioner avseende gasleveransavtal och gasderivat med grossister, systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för lagring och LNG tillgängliga för de nationella myndigheterna, inklusive de nationella tillsynsmyndigheterna, de nationella konkurrensmyndigheterna och kommissionen, för fullgörandet av deras uppgifter.

2. Uppgifterna ska innehålla information om relevanta transaktioner, såsom regler om löptid, tillhandahållande och fullgörande samt information om mängd, datum och tider för verkställande, transaktionspriser och metoder för att identifiera den berörda grossisten liksom detaljerad information om gasleveransavtal och gasderivat som inte fullgjorts.

3. Tillsynsmyndigheten får besluta att göra delar av denna information tillgänglig för marknadsaktörer, förutsatt att kommersiellt känslig information om enskilda marknadsaktörer eller individuella transaktioner inte lämnas ut. Denna punkt får inte tillämpas på information om finansiella instrument som omfattas av direktiv 2004/39/EG.

4. För att säkerställa en enhetlig tillämpning av denna artikel får kommissionen anta riktlinjer som fastställer metoder och villkor för bevarande av information liksom form och innehåll när det gäller de uppgifter som ska bevaras. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 51.3.

5. När det gäller transaktioner avseende gasderivat mellan gashandelsföretag å ena sidan och grossister, systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för lagring och LNG å andra sidan, ska denna artikel tillämpas först när kommissionen har antagit de riktlinjer som avses i punkt 4.

6. Bestämmelserna i den här artikeln får inte skapa ytterligare skyldigheter i förhållande till de myndigheter som avses i punkt 1 för de enheter som omfattas av direktiv 2004/39/EG.

7. Om de myndigheter som avses i punkt 1 behöver tillgång till de uppgifter som innehas av enheter som omfattas av direktiv 2004/39/EG, ska de ansvariga myndigheterna enligt det direktivet tillhandahålla dem de begärda uppgifterna.

KAPITEL IX

KUNDMARKNADER

Artikel 45

Kundmarknader

För att underlätta utvecklingen av väl fungerande och transparenta kundmarknader i gemenskapen, ska medlemsstaterna se till att rollerna och ansvarsområdena för systemansvariga för överföringssystem, systemansvariga för distribution, gashandelsföretag och kunder, samt vid behov andra aktörer på marknaden, fastställs med avseende på avtalsvillkor, åtaganden mot kunder, regler för utbyte av uppgifter och betalning, äganderätt till uppgifter och mättningsansvar.

Dessa regler ska offentliggöras och utformas i syfte att underlätta kundernas och gashandlarnas nättillträde och granskas av tillsynsmyndigheterna eller andra relevanta nationella myndigheter.

KAPITEL X

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 46

Skyddsåtgärder

1. I händelse av en plötslig kris på energimarknaden eller i fall av hot mot personer, anordningars eller anläggningars fysiska trygghet eller säkerhet eller mot ett systems integritet, får en medlemsstat tillfälligt vidta nödvändiga skyddsåtgärder.

2. Sådana åtgärder ska orsaka minsta möjliga störning av den inre marknadens funktion och får inte vara mer omfattande än vad som är absolut nödvändigt för att avhjälpa de plötsliga svårigheter som har uppstått.

3. Den berörda medlemsstaten ska utan dröjsmål anmäla dessa åtgärder till övriga medlemsstater och till kommissionen, som får besluta att den berörda medlemsstaten ska ändra eller upphäva sådana åtgärder, i den utsträckning som de snedvrider konkurrensen och negativt påverkar handeln på ett sätt som står i strid med det gemensamma intresset.

Artikel 47

Lika villkor

1. De åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att säkerställa lika villkor i enlighet med detta direktiv ska vara förenliga med fördraget, särskilt artikel 30, och gemenskapslagstiftningen.

2. De åtgärder som avses i punkt 1 ska vara proportionerliga, icke-diskriminerande och transparenta. Dessa åtgärder får bara vidtas efter anmälan till kommissionen och med kommissionens medgivande.

3. Kommissionen ska reagera på den anmälan som avses i punkt 2 inom två månader efter anmälnas mottagande. Denna period ska börja dagen efter det att fullständig information har erhållits. Om kommissionen inte handlat inom denna tvåmånadersperiod, ska det anses att kommissionen inte har några invändningar mot de anmälda åtgärderna.

Artikel 48

Undantag när det gäller take-or-pay-åtaganden

1. Om ett naturgasföretag råkar ut för, eller befäror att råka ut för, allvarliga ekonomiska och finansiella svårigheter på grund av de take-or-pay-åtaganden som har godkänts i ett eller flera avtal om köp av gas, får det inge en ansökan om ett tillfälligt undantag från artikel 32 till den berörda medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten. Ansökan om undantag ska, beroende på vad medlemsstaterna väljer, gälla enskilda fall och lämnas in antingen före eller efter det att tillträde till systemet har vägrats. Medlemsstaterna får också överlåta till naturgasföretaget att välja mellan att lämna in en ansökan före eller efter det att tillträde till systemet har vägrats. Om ett naturgasföretag har vägrat tillträde ska ansökan läggas fram utan dröjsmål. Ansökningarna ska åtföljas av alla relevanta upplysningar om problemets art och omfattning samt om de ansträngningar som naturgasföretaget har gjort för att lösa problemet.

Om rimliga alternativa lösningar inte är tillgängliga och med beaktande av punkt 3, får medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten besluta att medge undantag.

2. Medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten ska utan dröjsmål anmäla sitt beslut om att bevilja undantag till kommissionen, tillsammans med alla relevanta upplysningar som rör detta undantag. Dessa upplysningar får överlämnas till kommissionen i samlad form, för att kommissionen ska kunna fatta ett välgrundat beslut. Inom åtta veckor efter mottagandet av denna anmälan får kommissionen begära att medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten ändrar eller återkallar beslutet om att bevilja undantag.

Om medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten inte rättar sig efter denna begäran inom fyra veckor, ska ett slutgiltigt beslut snarast fattas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 51.2.

Kommersiellt känslig information ska av kommissionen behandlas konfidentiellt.

3. Vid beslut om de undantag som avses i punkt 1 ska medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten samt kommissionen särskilt ta hänsyn till följande kriterier:

- a) Målet att uppnå en konkurrensutsatt gasmarknad.
- b) Behovet av att fullgöra skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och att säkerställa försörjningstryggheten.
- c) Naturgasföretagets ställning på gasmarknaden och det faktiska konkurrensläget på denna marknad.
- d) Hur allvarliga de ekonomiska och finansiella svårigheter är som naturgasföretagen och överföringsföretagen eller berättigade kunder råkar ut för.
- e) Undertecknandedatum för och villkor i det eller de aktuella avtalen, inbegripet i vilken utsträckning de tillåter förändringar på marknaden.
- f) De ansträngningar som har gjorts för att lösa problemet.
- g) I vilken mån företaget, när det godtog take-or-pay-åtagandena i fråga, rimligen kunde ha förutsett, med beaktande av bestämmelserna i detta direktiv, att allvarliga problem troligen skulle uppstå.
- h) I hur hög grad systemet är anslutet till andra system samt i vilken mån dessa system är driftskompatibla.
- i) De effekter ett beviljande av ett undantag skulle få på den korrekta tillämpningen av detta direktiv avseende en väl fungerande inre marknad för naturgas.

Ett beslut om ansökan om undantag för take-or-pay-avtal som ingåtts före den 4 augusti 2003 bör inte leda till en situation där det är omöjligt att finna en ekonomiskt lönsam alternativ avsättning. Allvarliga problem ska under alla omständigheter inte anses föreligga om försäljningen av naturgas inte faller under nivån för minimiköpgarantierna i take-or-pay-avtal om köp av naturgas, eller om det ifrågavarande take-or-pay-avtalet kan anpassas eller naturgasföretaget kan finna alternativa avsättningsmöjligheter.

4. De naturgasföretag som inte har beviljats sådana undantag som avses i punkt 1 får inte vägra, eller inte längre vägra, tillträde till systemet på grund av take-or-pay-åtaganden som har godkänts i ett avtal om köp av gas. Medlemsstaterna ska se till att de relevanta bestämmelserna i artiklarna 32–44 iaktas.

5. Varje undantag som beviljas enligt ovanstående bestämmelser ska vara vederbörligen motiverat. Kommissionen ska offentliggöra beslutet i *Europeiska unionens officiella tidning*.

6. Kommissionen ska senast den 4 augusti 2008 lägga fram en rapport med en översyn av de erfarenheter som har gjorts vid tillämpningen av denna artikel, för att Europaparlamentet och rådet i vederbörlig ordning ska kunna överväga i vilken utsträckning artikeln behöver anpassas.

Artikel 49

Framväxande och enskilda marknader

1. Medlemsstater som inte är direkt anslutna till det sammanlänkade systemet i någon annan medlemsstat och som endast har en extern huvudleverantör, får göra undantag från artiklarna 4, 9, 37 och/eller 38. Ett gashandelsföretag med en marknadsandel på mer än 75 % ska betraktas som en huvudleverantör. Ett sådant undantag ska upphöra automatiskt när någon av de omständigheter som anges i detta stycke inte längre föreligger. Varje sådant undantag ska anmälas till kommissionen.

Cypern får göra undantag från artiklarna 4, 9, 37 och/eller 38. Detta undantag ska upphöra att gälla vid den tidpunkt då Cypern inte längre räknas som en enskild marknad.

Artiklarna 4, 9, 37 och/eller 38 ska inte gälla Estland, Lettland och/eller Finland fram till dess att någon av dessa medlemsstater direkt ansluts till någon annan medlemsstat, med undantag för Estland, Lettland, Litauen och Finland, sammanlänkade system. Detta stycke påverkar inte tillämpningen av undantag enligt det första stycket i denna punkt.

2. En medlemsstat som uppfyller villkoren för att betecknas som en framväxande marknad och som på grund av genomförandet av detta direktiv skulle få allvarliga problem får göra undantag från artiklarna 4, 9, 13.1, 13.3, 14, 24, 25.5, 26, 31, 32, 37.1 och/eller 38. Detta undantag ska upphöra automatiskt från och med den tidpunkt medlemsstaten inte längre uppfyller villkoren för att betecknas som en framväxande marknad. Varje sådant undantag ska anmälas till kommissionen.

Cypern får göra undantag från artiklarna 4, 9, 13.1, 13.3, 14, 24, 25.5, 26, 31, 32, 37.1 och/eller 38. Detta undantag ska upphöra att gälla från och med den tidpunkt Cypern inte längre räknas som en framväxande marknad.

3. Den dag då undantaget som avses i punkt 2 första stycket löper ut ska definitionen av berättigade kunder resultera i en öppning av marknaden som motsvarar minst 33 % av den totala årliga gasförbrukningen på den nationella gasmarknaden. Två år därefter ska artikel 37.1 b börja tillämpas och tre år därefter artikel 37.1 c. Fram till dess att artikel 37.1 b börjar tillämpas får den medlemsstat som avses i punkt 2 i den här artikeln besluta att inte tillämpa artikel 32 när det gäller stöd tjänster och tillfällig lagring för återförgasningsprocessen och efterföljande leverans till överföringssystemet.

4. Om genomförandet av detta direktiv skulle orsaka allvarliga problem inom ett geografiskt begränsat område i en medlemsstat, i synnerhet när det gäller att utveckla infrastrukturen för överföring och viktig distribution, och när syftet är att uppmuntra investeringar, får medlemsstaten ansöka hos kommissionen om ett tillfälligt undantag från artiklarna 4, 9, 13.1, 13.3, 14, 24, 25.5, 26, 31, 32, 37.1 och/eller 38 för utveckling inom detta område.

5. Kommissionen kan bevilja undantag enligt punkt 4 med beaktande särskilt av följande kriterier:

- Behovet av investeringar i infrastrukturen, vilka inte skulle vara ekonomiskt lönsamma att genomföra på en konkurrensutsatt marknad.
- Nivån på och avkastningsmöjligheterna för de investeringar som krävs.
- Gassystemets storlek och utvecklingsnivå i det berörda området.
- Utsikterna för den berörda gasmarknaden.
- Det berörda områdets eller den berörda regionens geografiska utbredning och beskaffenhet samt socioekonomiska och demografiska faktorer.

För annan gasinfrastruktur än distributionsinfrastruktur får ett undantag beviljas endast om ingen gasinfrastruktur har etablerats i detta område, eller om den är etablerad sedan kortare tid än tio år. Det tillfälliga undantaget får inte utsträckas till längre än tio år efter det att gas först levererades till området.

För distributionsinfrastruktur får ett undantag beviljas för en period som inte överstiger 20 år från den tidpunkt då gas för första gången levererades genom den nämnda infrastrukturen i området.

6. Artikel 9 ska inte gälla Cypern, Luxemburg och/eller Malta.

7. Kommissionen ska underrätta medlemsstaterna om ansökningar enligt punkt 4 innan ett beslut fattas i enlighet med punkt 5 med beaktande av respekten för konfidentialitet. Detta beslut, samt de undantag som avses i punkterna 1 och 2, ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

8. Grekland får göra undantag från artiklarna 4, 24, 25, 26, 32, 37 och/eller 38 i detta direktiv för de geografiska områden och den tid som anges i de licenser som Grekland har utfärdat, före den 15 mars 2002 och i överensstämmelse med direktiv 98/30/EG, för utveckling av och ensamrätt till distributionsnät i vissa geografiska områden.

Artikel 50

Granskningsförfarande

Om kommissionen i den rapport som avses i artikel 52.6 drar den slutsatsen, mot bakgrund av det sätt på vilket tillträde till nät faktiskt har genomförts i en medlemsstat – vilket ger upphov till fullt effektivt, icke-diskriminerande och obehindrat nättillträde – att vissa skyldigheter som företaget åläggs i enlighet med detta direktiv (inklusive skyldigheterna när det gäller åtskillnad i rättsligt avseende för systemansvariga för distributionssystemet) inte står i proportion till det mål som eftersträvas, får den berörda medlemsstaten av kommissionen anhålla om befrielse från kravet i fråga.

Medlemsstaten ska omedelbart underrätta kommissionen om denna begäran och lämna all den relevanta information som är nödvändig för att visa att den slutsats som dragits i rapporten om att effektivt nättillträde säkerställs kommer att kvarstå.

Inom tre månader efter det att kommissionen har underrättats ska den ta ställning till den berörda medlemsstatens begäran och vid behov lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet om att ändra de relevanta bestämmelserna i detta direktiv. Kommissionen får i förslagen om att ändra detta direktiv föreslå att den berörda medlemsstaten undantas från särskilda krav under förutsättning att denna medlemsstat vid behov vidtar lika effektiva åtgärder.

Artikel 51

Kommitté

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté.

2. När det hänvisas till denna punkt ska artiklarna 3 och 7 i beslut 1999/468/EG tillämpas, med beaktande av bestämmelserna i artikel 8 i det beslutet.

3. När det hänvisas till denna punkt ska artiklarna 5a.1–5a.4 och 7 i beslut 1999/468/EG tillämpas, med beaktande av bestämmelserna i artikel 8 i det beslutet.

Artikel 52

Rapportering

1. Kommissionen ska övervaka och se över tillämpningen av detta direktiv och ska senast den 31 december 2004, och därefter varje år, överlämna en övergripande rapport till Europaparlamentet och rådet om de framsteg som gjorts. Rapporten om framsteg ska omfatta åtminstone följande:

- a) Erfarenheter och framsteg som gjorts när det gäller att skapa en fullbordad och fullt ut fungerande inre marknad för naturgas och de hinder som kvarstår för att uppnå detta mål, t.ex. i fråga om dominerande marknadsställning, koncentrationer på marknaden, underprissättning och beteenden som motverkar konkurrens.
- b) De undantag som beviljats enligt detta direktiv, inklusive genomförandet av undantaget enligt artikel 26.4 i syfte att eventuellt revidera tröskeln.
- c) I vilken utsträckning kraven på åtskillnad och särredovisning och tarifiering i detta direktiv har lett till att tillträdet till gemenskapens gasnät blivit rättvist och icke-diskriminerande och till att likvärdiga konkurrensnivåer har uppnåtts, samt vilka ekonomiska, miljömässiga och sociala följder öppnandet av gasmarknaden fått för kunderna.
- d) En analys av frågor som rör systemens kapacitetsnivå och försörjningstrygghet när det gäller naturgas i gemenskapen, särskilt den rådande och förväntade balansen mellan efterfrågan och tillgång, med beaktande av den fysiska kapaciteten för överföring mellan områden och utbyggnaden av lagringsmöjligheter (inbegripet frågan om marknadsregelningens proportionalitet inom detta område).
- e) Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas de åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att täcka efterfrågetoppar och hantera brister i leveranser från en eller flera gashandlarens sida.
- f) En allmän bedömning av de framsteg som gjorts inom ramen för de bilaterala förbindelserna med tredje länder som producerar och exporterar eller transporterar naturgas, inbegripet vilka framsteg dessa länder har gjort när det gäller integration av marknaden, handel och tillträde till näten.
- g) Behovet av eventuella harmoniseringskrav som inte är knutna till bestämmelserna i detta direktiv.

Rapporten om framsteg får vid behov även innehålla rekommendationer och åtgärder för att motverka negativa effekter av dominerande marknadsställning och marknadskoncentration.

I rapporten kan kommissionen, i samråd med Entso för gas, även undersöka om det är möjligt att de systemansvariga för överföringssystem skapar en enda gemensam europeisk systemansvarig för överföringssystem.

2. Vartannat år ska den rapport om framsteg som avses i punkt 1 även omfatta en analys av de olika åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att uppfylla skyldigheter när det gäller allmännyttiga tjänster, samt en bedömning av dessa åtgärders effektivitet och, i synnerhet, deras inverkan på konkurrensen på gasmarknaden. Rapporten får vid behov innehålla rekommendationer om vilka åtgärder som bör vidtas på nationell nivå för att uppnå en hög kvalitet på de allmännyttiga tjänsterna eller för att förhindra en avskärmning av marknaden.

3. Kommissionen ska senast den 3 mars 2013 som en del den allmänna översynen förelägga Europaparlamentet och rådet en detaljerad särskild rapport om i vilken utsträckning kraven på åtskillnad enligt kapitel IV med framgång har kunnat säkerställa fullt och effektivt oberoende för de oberoende systemansvariga för överföring, med faktisk och effektiv åtskillnad som riktmärke.

4. För kommissionens bedömning enligt punkt 3 ska kommissionen särskilt beakta följande kriterier: rättvist och icke-diskriminerande tillträde till nätet, effektiv reglering, utveckling av nätet för att tillgodose marknadens behov, icke snedvridna investeringsincitament, utveckling av sammanlänkingsinfrastruktur, effektiv konkurrens på gemenskapens energimarknader och säkra leveranser i gemenskapen.

5. När så är lämpligt och särskilt för det fall det i den detaljerade särskilda rapport som avses i punkt 3 fastställs att villkoren enligt punkt 4 inte har säkerställts i praktiken, ska kommissionen lämna förslag till Europaparlamentet och rådet för att säkerställa fullt och effektivt oberoende för de systemansvariga för överföringssystemen senast den 3 mars 2014.

6. Kommissionen ska senast den 1 januari 2006 lägga fram en detaljerad rapport inför Europaparlamentet och rådet om framstegen när det gäller att skapa en inre marknad för gas. I rapporten ska särskilt redovisas

- förekomsten av icke-diskriminerande nättillträde,
- fungerande tillsyn,
- utvecklingen av infrastruktur för sammanlänkning, villkoren för transitering och läget beträffande försörjningstryggheten i gemenskapen,
- i vilken utsträckning de fullständiga fördelarna av att marknaden öppnas tillfaller små företag och hushållskunder, särskilt när det gäller kvaliteten på de allmännyttiga tjänsterna,
- i vilken utsträckning marknaderna i praktiken är öppna för verklig konkurrens, inbegripet aspekter som rör dominerande marknadsställning, marknadskoncentration, underprisättning eller beteende som motverkar konkurrensen,
- i vilken utsträckning kunderna verkligen byter gashandlare och omförhandlar tariffer,

- prisutveckling, inbegripet leveransavgifterna, i förhållande till i hur stor utsträckning marknaderna öppnas,
- huruvida tredje part har effektivt och icke-diskriminerande tillträde till gasledning om det är tekniskt och/eller ekonomiskt nödvändigt för att ge effektivt tillträde till systemet,
- de erfarenheter som vunnits vid tillämpningen av detta direktiv när det gäller det verkliga oberoendet för systemansvariga i vertikalt integrerade företag och huruvida andra åtgärder utöver funktionellt oberoende och särredovisning har utvecklats vilkas effekt är likvärdig med åtskillnad i rättsligt avseende.

Då det är lämpligt ska kommissionen lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet, i synnerhet för att garantera hög kvalitet på de allmännyttiga tjänsterna.

Då det är lämpligt ska kommissionen lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet, i synnerhet för att säkerställa fullständigt och faktiskt oberoende för de systemansvariga för distributionssystemet före den 1 juli 2007. Vid behov ska dessa förslag, i överensstämmelse med konkurrenslagstiftningen, även avse åtgärder angående dominerande marknadsställning, marknadskoncentration och underprisättning eller beteende som motverkar konkurrensen.

Artikel 53

Upphävanden

Direktiv 2003/55/EG ska upphöra att gälla från och med den 3 mars 2011 utan att det påverkar medlemsstaternas förpliktelser när det gäller tidsfrister för införlivande och tillämpning av nämnda direktiv. Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

Artikel 54

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 3 mars 2011. De ska genast underrätta kommissionen om detta.

De ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 3 mars 2011, med undantag av artikel 11, som de ska tillämpa från och med den 3 mars 2013.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 56

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 juli 2009.

Artikel 55

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

På Europaparlamentets vägnar

H.-G. PÖTTERING

Ordförande

På rådets vägnar

E. ERLANDSSON

Ordförande

BILAGA I

KONSUMENTSKYDDÅTGÄRDER

1. Om inte annat följer av gemenskapsreglerna om konsumentskydd, särskilt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal ⁽¹⁾ och rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal ⁽²⁾, ska de åtgärder som avses i artikel 3 tillförsäkra kunderna följande:

a) Rätten till ett avtal med sin gashandlare i vilket följande ska anges:

- Gashandlaren namn och adress.
- De tjänster som tillhandahålls, kvaliteten på de tjänster som erbjuds och tidpunkt för den ursprungliga inkopplingen.
- De underhållstjänster som tillhandahålls.
- På vilket sätt aktuell information om tariffer och underhållskostnader kan erhållas.
- Avtalets löptid och hur avtalet och tjänsterna förlängs eller sägs upp samt huruvida det ska vara tillåtet att frånträda ett avtal utan kostnad.
- Villkoren för ersättning och återbetalning om tjänsterna inte håller avtalad kvalitet, inbegripet i händelse av inkorrekt eller försenad fakturering.
- Hur det tvistlösningsförfarande som avses i led f inleds.
- Information om konsumentens rättigheter, inbegripet behandlingen av klagomål och all den information som avses i denna punkt, tydligt angiven på räkningen eller naturgasföretagens webbplats.

Villkoren ska vara skäliga och kända på förhand. Information om dem bör under alla omständigheter ges innan avtalet ingås eller bekräftas. Då avtal ingås genom en mellanhand ska de upplysningar som avses i denna punkt också tillhandahållas innan avtalet ingås.

- b) Underrättelse i god tid om varje avsikt att ändra avtalsvillkoren och i samband med denna underrättelse upplysning om att kunderna har rätt att frånträda avtalet. Gashandlarna ska på ett transparent och lättbegripligt sätt underrätta sina kunder direkt om varje avgiftshöjning vid en lämplig tidpunkt som inte infaller senare än en normal faktureringsperiod efter det att höjningen trätt i kraft. Medlemsstaterna ska se till att kunder har möjlighet att frånträda avtal om de inte godtar de nya villkor som gashandlaren meddelat.
- c) Transparent information om priser, tariffer och standardvillkor för tillgång till och utnyttjande av gastjänster.
- d) Brett val av betalningsätt, som inte får medföra oskälig diskriminering mellan olika kunder. Eventuella system för förskottsbetalningar ska vara skäliga och adekvat återspegla den sannolika förbrukningen. Alla skillnader i villkor och bestämmelser ska motsvara gashandlaren kostnader för de olika betalningssystemen. De allmänna villkoren ska vara skäliga och transparenta. De ska meddelas på ett klart och lättbegripligt språk och får inte omfatta sådana hinder för konsumenternas utövande av sina rättigheter som inte följer direkt av avtalet, till exempel att avtalen är onödigt omfattande. Kunderna ska skyddas mot oskäliga eller vilsedande försäljningsmetoder.
- e) Möjlighet att byta gashandlare utan kostnad.
- f) Tillgång till transparenta, okomplicerade och billiga förfaranden för behandling av kundernas klagomål. Alla kunder ska framför allt ha rätt till en god standard på både tillhandahållandet av tjänster och behandlingen av klagomål från sin gashandlars sida. Sådana förfaranden för tvistlösning utanför domstol ska göra det möjligt att lösa tvister snabbt och rättvist, helst inom tre månader, och när det är befogat ska de innefatta ett system för återbetalning och/eller ersättning. Förfarandena bör i möjligaste mån följa de principer som anges i kommissionens rekommendation 98/257/EG av den 30 mars 1998 om principer som skall tillämpas på de instanser som är ansvariga för förfaranden för reglering av konsumenttvister utanför domstol ⁽³⁾.

⁽¹⁾ EGT L 144, 4.6.1997, s. 19.

⁽²⁾ EGT L 95, 21.4.1993, s. 29.

⁽³⁾ EGT L 115, 17.4.1998, s. 31.

- g) Information till kunder som är anslutna till gassystemet om deras rättigheter att, enligt tillämplig nationell lagstiftning, få tillgång till naturgas av en bestämd kvalitet till rimliga priser.
  - h) Tillgång till sina förbrukningsuppgifter och möjlighet att genom uttryckligt avtal och utan kostnad ge en registrerad gashandlare tillgång till sina mätaruppgifter. Den part som ansvarar för hanteringen av uppgifterna ska vara skyldig att lämna ut dessa uppgifter till företaget. Medlemsstaterna ska fastställa uppgifternas format och ett förfarande för gashandlare och konsumenter för att få tillgång till uppgifterna. Inga ytterligare kostnader ska åläggas konsumenten för denna tjänst.
  - i) Klar och tydlig information om den faktiska gasförbrukningen och faktiska kostnader tillräckligt ofta, så att de kan reglera sin egen gasförbrukning. Informationen ska lämnas inom en rimlig tidsfrist som beaktar kapaciteten hos kundens mätningstrustning. Vederbörlig hänsyn ska tas till sådana åtgärders kostnadseffektivitet. Inga ytterligare kostnader ska åläggas konsumenten för denna tjänst.
  - j) Slutavräkning efter varje byte av gashandlare senast sex veckor efter det att bytet skett.
2. Medlemsstaterna ska se till att det genomförs system med smarta mätare som hjälper konsumenterna att aktivt medverka på gasmarknaden. Genomförandet av dessa mätsystem kan göras till föremål för en ekonomisk bedömning av alla kostnader och all nytta de för med sig på lång sikt för marknaden och den enskilde konsumenten eller av vad slags smarta mätare som är ekonomiskt rimliga och kostnadseffektiva och vilken tidsfrist som är rimlig för deras distribution.

En sådan bedömning ska göras senast den 3 september 2012.

Med utgångspunkt i denna bedömning ska medlemsstaterna, eller ett behörigt organ som de utser, ta fram en tidsplan för genomförandet av system med smarta mätare.

Medlemsstaterna, eller en behörig myndighet som de utser, ska se till att de mätsystem som ska tas i bruk på deras territorier är driftskompatibla samt ta vederbörlig hänsyn till lämpliga standarder och bästa praxis samt vikten av att det utvecklas en gemensam marknad för naturgas.

BILAGA II

JÄMFÖRELSETABELL

Direktiv 2003/55/EG	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2	Artikel 2
Artikel 3	Artikel 3
Artikel 4	Artikel 4
Artikel 5	Artikel 5
—	Artikel 6
—	Artikel 7
Artikel 6	Artikel 8
Artikel 9	Artikel 9
Artikel 7	Artikel 10
—	Artikel 11
Artikel 7	Artikel 12
Artikel 8	Artikel 13
—	Artikel 14
—	Artikel 15
Artikel 10	Artikel 16
—	Artikel 17
—	Artikel 18
—	Artikel 19
—	Artikel 20
—	Artikel 21
—	Artikel 22
—	Artikel 23
Artikel 11	Artikel 24
Artikel 12	Artikel 25
Artikel 13	Artikel 26
Artikel 14	Artikel 27
Artikel 15	Artikel 29
Artikel 16	Artikel 30
Artikel 17	Artikel 31
Artikel 18	Artikel 32
Artikel 19	Artikel 33
Artikel 20	Artikel 34
Artikel 21	Artikel 35
Artikel 22	Artikel 36
Artikel 23	Artikel 37
Artikel 24	Artikel 38
Artikel 25.1 första och andra meningarna	Artikel 39
—	Artikel 40

Direktiv 2003/55/EG	Detta direktiv
Artikel 25 (resten)	Artikel 41
—	Artikel 42
—	Artikel 43
—	Artikel 44
—	Artikel 45
Artikel 26	Artikel 46
—	Artikel 47
Artikel 27	Artikel 48
Artikel 28	Artikel 49
Artikel 29	Artikel 50
Artikel 30	Artikel 51
Artikel 31	Artikel 52
Artikel 32	Artikel 53
Artikel 33	Artikel 54
Artikel 34	Artikel 55
Artikel 35	Artikel 56
Annex A	Annex I

Sammanfattning av NELGA:s betänkande Tredje inre marknadspaketet för el och naturgas (SOU 2010:30)

Prop. 2011/12:77
Bilaga 3

Bakgrund

Nya el- och gasmarknadsutredningen (utredningen) har i uppdrag att genomföra det tredje inre marknadspaketet för el och naturgas i det svenska regelverket. Utredningens uppdrag utgör en del av det arbete inom EU som syftar till att skapa en gemensam inre marknad för el och naturgas. Paketet omfattar bl.a. nya och även mer detaljerade åtgärder som ska främja harmoniseringen och dess effekter. Därutöver skapas även en byrå för samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheterna (ACER). Genom att harmonisera regelverket och främja utvecklandet av gränsöverskridande handel skapas förutsättningar för effektivt fungerande konkurrensutsatta marknader för el och naturgas.

Det tredje inre marknadspaketet för el och naturgas utgörs av följande rättsakter:

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (elmarknadsdirektivet).

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003 (elförordningen).

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (gasmarknadsdirektivet).

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005 (gasförordningen).

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (byråförordningen).

Det tredje paketet omfattar åtgärder inom flera områden. Däribland åtgärder som syftar till att skapa en mer effektiv åtskillnad mellan transmissionsverksamhet och konkurrensutsatt verksamhet, bestämmelser som innebär ett utökat kundskydd, samt ett mer detaljerat regelverk kring nationella tillsynsmyndigheters befogenheter och uppgifter. Även behovet av samarbete betonas, varvid byrån för samarbete mellan nationella tillsynsmyndigheter på el och naturgasområdet (ACER) som nu inrättas ges en viktig roll. Inom ramen för el- och naturgasförordningarna skapas två organisationer, Entso för el (ENTSO-E) och Entso för gas (ENTSOG), som ska fungera som samarbetsorgan för de certifierade transmissionsföretagen inom el och naturgas. Dessa organisationer har en viktig roll att fylla i harmoniseringen av det europeiska regelverket och kommer bl.a. att arbeta med att ta fram nätverkskoder och investeringsplaner för de inre marknaderna för el och naturgas.

Det tredje marknadspaketets processer utgår från att de aktörer som besitter relevant kompetens tar fram det mer detaljerade regelverket för rutiner och rekommendationer etc. vilket sedan ska

noteras/godkänns/fastställas av ACER och/eller kommissionen. Denna ansats används exempelvis vid utarbetandet av de nätföreskrifter som ska arbetas fram av ENTSO-E respektive ENTSOG. Utredningen väljer att använda beteckningen nätverkskoder för elmarknaden då denna bättre avspeglar detta regelverks funktion för svenskt vidkommande.

Prop. 2011/12:77
Bilaga 3

Uppdraget

Utredningens uppdrag är att ta fram sådana förslag till lagstiftning och regelverk i övrigt som krävs för att genomföra elmarknadsdirektivet och gasmarknadsdirektivet i det svenska regelverket. Därutöver har utredningen även i uppgift att föreslå anpassningar i lagstiftning och regelverk i övrigt med anledning av förordningen om villkor för tillträde till nätet för gränsöverskridande handel med el, förordningen om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten samt till förordningen om inrättandet av en byrå för sam- arbete mellan tillsynsmyndigheterna. Uppdraget omfattar även att utreda behovet av förändrade bestämmelser om funktionell åtskillnad på naturgasmarknaden. Kända faktiska förhållanden på de svenska marknaderna för el och naturgas ligger till grund för utredningens analys.

Utredningens förslag avser förändringar i ellagen, naturgaslagen, elförordningen och naturgasförordningen. Därutöver föreslås även förändringar i Energimarknadsinspektionens, Svenska kraftnäts, Energimyndighetens, Konsumentverkets samt Konkurrensverkets instruktioner. Utredningen föreslår även en ny förordning om certifiering – certifieringsförordningen.

Utredningen väljer att begränsa regelförändringarna till ett minimum, dvs. utredningen föreslår endast förändringar nödvändiga för att uppfylla direktivens uttalade krav. Detta förhållningssätt innebär exempelvis att de allmänna avtalsvillkor som utgör praxis för stora delar av de berörda företagen legat till grund för många av utredningens förslag rörande konsumentskydd. Utredningen lägger även stor vikt vid att konsumenternas rättigheter tryggas i enlighet med det tredje paketets intentioner.

Det tredje inre marknadspaketet för el och naturgas

Elmarknads- och gasmarknadsdirektiven, samt el- och gasförordningarna

Förstärkt och förtydligad ställning för kunderna

Direktiven talar ibland om konsumenter i den svenska bemärkelsen konsument som fysisk person, ibland om kunder varvid avses samtliga kunder, dvs. både juridiska och fysiska personer. Vissa av utredningens förslag berör bara konsumenterna men andra berör hela kundkollektivet. Det finns stora likheter mellan de reviderade el- och gasmarknadsdirektiven bl.a. vad gäller konsumentfrågor.

Sverige tillämpar redan i dagsläget bestämmelser liknande de som direktiven anger inom ramen för de allmänna avtalsvillkor som tillämpas av flertalet företag på el- och naturgasmarknaderna. Utredningen har i

möjligaste mån valt att föreslå bestämmelser som överensstämmer med befintlig praxis i syfte att undvika större kostnadsökningar än nödvändigt för de berörda företagen.

Utredningen har lagt ett flertal förslag vars syfte är att förstärka och förtydliga kundernas ställning på el- och naturgasmarknaderna. Flera förslag rör relationen mellan konsumenter och el- eller gashandelsföretag respektive el- eller gasnätsföretag. Utredningen föreslår att ett avtal mellan en konsument och en el- eller gasleverantör ska innehålla uppgifter om leverantörens namn, adress och telefonnummer, leverantörens åtagande gentemot konsumenten, datum när avtalet ingåtts, var konsumenten kan finna information om leverantörens priser och övriga villkor samt jämförpriser, när fakturering ska ske och med vilket intervall, den tid som avtalet löper, vad som gäller med avseende på förlängning av avtalet om det löper under en viss tid, villkoren för uppsägning av avtalet, principen för hur kostnaden ska beräknas för att i förtid avbryta ett avtal som löper under viss tid, villkoren för ersättning och återbetalning om tjänster inte tillhandahålls enligt avtalet med avseende på felaktig eller försenad fakturering och vad som gäller när preliminär fakturering i större utsträckning än vad som avtalats skett, hur ett tvistlösningsförfarande enligt ellagen respektive naturgaslagen inleds samt konsumentens övriga rättigheter gentemot eloch naturgasleverantören. Här rör det sig i huvudsak om en kodifiering av befintliga allmänna avtalsvillkor. Utredningen föreslår en bestämmelse som anger att en konsument får säga upp ett avtal om leverans av el eller naturgas utan att påföras någon kostnad, avgift eller annan förpliktelse till följd av uppsägningen. Denna rätt avser avtal som inte är tidsbestämda.

Utredningen föreslår även att företagen ska informera konsumenterna innan en villkorsändring träder i kraft, samt att konsumenterna ska ha rätt att utan kostnad häva avtalet om de inte accepterar villkorsändringen. Genom att föreslå att avisering av villkorsändringar ska ske innan de träder i kraft avviker utredningen från direktivens bestämmelser i denna punkt.

Ett ytterligare förslag innebär att det på fakturan ska finnas en hänvisning till företagets hemsida där det ska finnas information om var det finns möjligheter till tvistlösning. Företagens hemsida ska även innehålla information om konsumenternas rättigheter.

Utredningen föreslår bestämmelser som begränsar hur länge företagen kan ta ut förskottsbetalning samt när det ska ske en förnyad prövning av om kravet på förskottsbetalning ska kvarstå. För naturgaskonsumenter innebär bestämmelsen att tiden för hur länge företagen kan ta ut förskottsbetalning förkortas. Även principer för hur man ska beräkna förskottsbetalningen föreslås.

Utredningen föreslår ett förbud mot diskriminerande avtalsvillkor beroende av valt betalningssätt i syfte att undvika diskriminering mellan olika grupper av konsumenter. Utredningen föreslår även att konsumenter ska få en slutfaktura inom sex veckor vid byte av el- eller gasleverantör.

Utredningen lägger även ett förslag om en förkortning av bytesprocessen för el- och naturgasleverantörer till tre veckor. Enligt utredningens bedömning innebär detta förslag att företagens IT-system och rutiner måste anpassas för att kunna hantera den förkortade tiden för

bytesprocessen. Utredningens förslag avser själva bytesprocessen, dvs. den tid det längst får ta att genomföra en leverantörsbyte.

Utredningen föreslår även att det ska införas regler som innebär en skyldighet för el- och gashandelsföretag samt el- och gasnätsföretag att ha en väl fungerande klagomålshantering. Energimarknadsinspektionen ska vara tillsynsmyndighet och övervaka företagens klagomålshantering.

Utredningen föreslår även en bestämmelse som innebär att elnätföretagen är skyldiga att tillhandhålla konsumenten information om dennes elförbrukning minst en gång per månad. Uppgifterna måste vara tillgängliga per kalendermånad samt vara tillgängliga på ett sådant sätt att samtliga kunder har möjlighet att ta del av dem. Utredningen har övervägt motsvarande bestämmelse för naturgas, men mot bakgrund av förhållandena på den svenska naturgasmarknaden valt att inte lägga ett sådant förslag.

Utredningen föreslår även att elnätsföretag med fler än 100 000 anslutna kunder som ingår i vertikalt integrerade koncerner ska ange avsändaren i samband med kommunikation med en eller flera kunder. Syftet är att det ska vara tydligt när det är monopolföretaget inom en koncern som är avsändare och när det är övriga företag för att undvika förvirring om avsändaren. För att inte gå utöver direktivens krav har utredningen valt att avgränsa bestämmelsen till enbart elnätsföretag. I syfte att inte i onödan fördyra för mindre företag föreslår utredningen att undantaget för företag med färre än 100 000 anslutna kunder ska tillämpas.

Utredningen föreslår också att alla vertikalt integrerade el- och gasnätsföretag oavsett antal anslutna kunder ska utse en övervakningsansvarig som ska ansvara för företagets övervakningsplan. Den övervakningsansvarige kan utses inom företaget.

För att underlätta tillträde till elnäten föreslår utredningen att elnätsföretagen ska avge motiverade beslut i de fall de vägrar tillträde för tredje part till nätet eller vägrar överföra el för annans räkning på sitt nät. Härmed blir det lättare för den som vägrats tillträde att bedöma om det finns anledning att klaga på beslutet.

Utredningen föreslår att en definition av utsatta kunder ska tas in i el-respektive naturgaslagen.

Åtskillnad

Mot bakgrund av direktivens nya och mer detaljerade regler kring åtskillnad föreslår utredningen bl.a. krav på åtskillnad mellan elnätsverksamhet och produktion och/eller handel med gas, respektive åtskillnad mellan gasnätsverksamhet och produktion och/eller handel med el.

Utredningen har lagt förslag rörande reglerna kring åtskillnad på naturgasmarknaden. Naturgaslagen bör kompletteras med en bestämmelse som anger att ett företag som bedriver överföring av naturgas inte får bedriva produktion och/eller handel med naturgas eller annan typ av gas som är tekniskt möjlig och säker att föra in i naturgassystemet. Den del av bestämmelsen som är ny rör produktion och omfattar även biogasproduktion.

Certifiering

Utredningen föreslår även bestämmelser som innebär att transmissionsföretag och andra relevanta aktörer ska ansöka om certifiering. Bestämmelserna om certifiering är att viktiga från ett europeiskt perspektiv då de avses bidra till att åtskillnadsreglerna vad gäller transmissionsföretag upprätthålls på den inre marknaden.

De certifierade företagen kommer att delta i arbetet i ENTSO-E och ENTSO-G. Vad gäller naturgas föreslår utredningen även bestämmelser som rör certifiering i förhållande till tredje land.

Slutna distributionssystem m.m.

Utredningen föreslår att det ska införas bestämmelser om slutna distributionssystem i naturgaslagen. Förslaget avser att befästa dagens väl fungerande praxis samtidigt som det bidrar till en ökad tydlighet och långsiktighet för marknadens aktörer. Vad beträffar lagring av naturgas föreslår utredningen att en bestämmelse införs i naturgaslagen som anger att tillsynsmyndigheterna ska samråda med systemanvändarna i samband med utarbetandet av tarifferna för lager och för lagring i transmissionsledning eller metoderna för deras fastställande.

Energimarknadsinspektionen

Det tredje energimarknadspaketet omfattar bestämmelser som syftar till att harmonisera och säkerställa tillsynsmyndigheternas oberoende och självständighet. Energimarknadsinspektionen kommer att få nya uppgifter samtidigt som befintliga uppgifter påverkas vad gäller omfattning och nivå. För att säkerställa att Energimarknadsinspektionen ska ha möjlighet att genomföra dessa uppgifter är det viktigt att inspektionen ges tillgång till nödvändiga resurser och kompetens.

Utredningen föreslår att Energimarknadsinspektionens instruktion ska uppdateras med hänvisningar till de reviderade el- och gasmarknadsdirektiven och gasförordningen samt kompletteras med hänvisningar till elförordningen och byråförordningen.

Utredningen föreslår att inspektionens chef ska förordnas för en period av fem till sju år samt att förordnandet endast ska kunna förnyas vid ett tillfälle.

Utredningen lägger ett förslag som innebär att varje part som har ett klagomål mot ett el- eller gasnätföretag avseende dennes skyldigheter enligt ellagen respektive naturgaslagen får klaga hos Energimarknadsinspektionen som ska fatta beslut inom två månader. Besluten ska gälla omedelbart och vara överklagbara. De nya bestämmelserna omfattar inte tvister som redan är reglerade i ellagen. Energimarknadsinspektionen ska även hantera de nya reglerna om certifiering som beskrivits ovan. Förslagen innebär även att inspektionen ska offentliggöra beskrivningar av roller och ansvarsområden för företag som bedriver nätverksamhet för el eller naturgas, el- eller naturgashandlare och kunder samt vid behov andra aktörer. Utredningen föreslår även att Energimarknadsinspektionen ska fatta beslut om intäktsramar för stamnätet.

Vad gäller byråförordningen så kommer Energimarknadsinspektionen i sin egenskap av nationell tillsynsmyndighet att delta i byråns arbete.

Prop. 2011/12:77
Bilaga 3

Svenska kraftnät

Utredningen föreslår att Svenska kraftnäts instruktion ska kompletteras med bestämmelser som tydliggör att Svenska kraftnät ska inkassera kapacitetsavgifter (s.k. flaskhalsintäkter), delta i utvecklingen av regionala marknader för el och naturgas inom Norden och EU, delge Energimarknadsinspektionen resultatet av sin tillsyn över det nationella elsystemets driftssäkerhet samt utföra de uppgifter som åligger den systemansvariga för överföringssystem för el enligt elförordningen. Utredningen föreslår att Svenska kraftnät ska få möjlighet att fondera kapacitetsavgifterna från år till år för att använda dem till att bibehålla eller öka kapaciteten på aktuell förbindelse eller för mothandel. Givet dagens förutsättningar kan Svenska kraftnät förväntas delta i arbetet i ENTSO-E och ENTSO-G i egenskap av certifierat företag.

Övriga myndigheter

Utredningens förslag berör även Energimyndigheten, Konsumentverket samt Konkurrensverket. Energimyndigheten föreslås bistå Svenska kraftnät och andra certifierade systemansvariga med hjälp vad gäller energiprognoser för el och naturgas. Vad gäller Konsumentverket innebär utredningens förslag i huvudsak att Konsumentverket ska bistå Energimarknadsinspektionen med information om konsumenterna på el- och naturgasmarknaderna. Utredningen föreslår även att Konkurrensverkets instruktion ändras så att verket nu ska bistå Energimarknadsinspektionen med underlag vid inspektionens årliga rapportering om el- och naturgasmarknaderna.

Övriga organisationer

Utredningen föreslår att Konsumenternas elrådgivningsbyrå ska utses till kontaktpunkt för konsumenterna vad gäller el- och gashandelsfrågor, samt el- och gasnätsfrågor.

Direktiven innehåller även bestämmelser som anger att konsumenter ska ha tillgång till ett tvistlösningsinstitut utanför domstol med ett snabbt, enkelt och billigt förfarande. Utredningen gör bedömningen att den befintliga hanteringen vid ARN är tillfyllest och att det i dagsläget inte finns anledning att förändra regelverket i denna del.

Övrigt

Direktiven omfattar även krav på att en nationell tillsynsmyndighet ska ändra bindande beslut då kommissionen finner att beslutet i fråga inte överensstämmer med riktlinjerna i direktiven eller förordningarna. Sammantaget är det utredningens bedömning att det inte vore förenligt med den svenska förvaltningslagen och de principer som ligger till grund

Byråförordningen

Byråförordningen är ny och omfattar bestämmelser som dels rör byråns inrättande och organisation, dels rör dess uppgifter.

ACER får bl.a. till uppgift att stärka tillsynen över marknaderna och agera som tvistlösande i vissa frågor som rör gränsöverskridande förbindelser. Byrån har möjlighet att under vissa omständigheter fatta beslut inom några av de områden som vanligen tillfaller de nationella tillsynsmyndigheterna. Det nya regelverket omfattar även bestämmelser som anger hur vissa frågor ska processas. Byrån har här en viktig roll i det att den ska avge yttrande rörande flera frågor.

Många uppgifter omfattas av bestämmelserna i övriga rättsakter i paketet och berör förutom ACER även kommissionen, nationella tillsynsmyndigheter samt ENTSO-E och ENTSO-G. Dessa uppgifter har hanterats med utgångspunkt från de förstnämnda direktiven och förordningen vad gäller förslag till ny och förändrad lagstiftning. Här föreslår utredningen endast att Energimarknadsinspektionens instruktion ska kompletteras med en hänvisning till byråförordningen.

Det kommer även att vara möjligt för medlemsstaterna att utstationera personal i form av nationella experter vid byrån. En sådan utstationering torde vara av intresse för Sverige.

Nya utredningar på naturgasmarknaden och elmarknaden föreslås

Med anledning av bestämmelserna i det tredje paketet föreslår utredningen även att vissa frågor bör utredas vidare.

På naturgasmarknaden anser utredningen att hanteringen av systemansvaret skyndsamt bör utredas. Syftet är att identifiera nödvändiga förändringar i det svenska regelverket för att möjliggöra en hantering av systemansvaret i enlighet med gasmarknadsdirektivets TSO-lösning. Även den svenska marknadsmodellen för naturgas bör utredas i mer detalj för att avgöra om den behöver anpassas för att harmonisera med gällande regelverk inom EU. En viktig fråga är hur hanteringen av systemansvaret och valet av marknadsmodell kan bidra till att effektivisera den svenska naturgasmarknaden och bidra till att öka möjligheterna till konkurrens på den inre marknaden.

Vad gäller elmarknaden föreslår utredningen en översyn av gränsen för undantaget på elmarknaden för vertikalt integrerade företag som gäller för företag med färre än 100 000 anslutna elkunder. Syftet med översynen är att undantaget bättre ska avspegla de faktiska förhållandena på den svenska marknaden där undantaget i dag omfattar alla utom ca fem företag.

Utredningen föreslår att Energimarknadsinspektionen ska utvärdera införandet av smarta mätare för el och naturgas och bedöma de kostnader och den nytta dessa för med sig för såväl marknaden som konsumenten.

Vid en sådan bedömning är det viktigt att notera att förhållandena på el- och naturgasmarknaderna skiljer sig åt på ett flertal punkter.

Prop. 2011/12:77
Bilaga 3

Ökade krav på åtskillnad på naturgasmarknaden

Utöver genomförandet av det tredje inre marknadspaketet har utredningen även i uppdrag att utreda behovet av förändrade bestämmelser om funktionell åtskillnad på naturgasmarknaden.

Utredningen gör bedömningen att motsvarigheten till de genomförda ändringarna i ellagen inte torde vara nödvändiga vad gäller transmissionsverksamheten på naturgasmarknaden. Oavsett att de skulle kunna bidra till att tydliggöra effekterna av en väl fungerande åtskillnad och ett väl fungerande oberoende, anser utredningen emellertid inte att detta i sig utgör tillräcklig grund för att införa nya regler för transmissionsföretag på naturgasmarknaden.

Finansiering

Utredningen föreslår att Energimarknadsinspektionens behov av utökade resurser fortsatt finansieras genom inspektionens anslag, vilket även föreslås omfatta ersättningen till den kontaktpunkt som föreslås utses för konsumenterna på el- och naturgasmarknaderna.

Svenska kraftnäts kostnader för internationellt samarbete kommer att på samma sätt som tidigare täckas av stamnätstariffen. De uppgifter som därutöver åläggs Svenska kraftnät torde rymmas inom verkets befintliga ramar.

Uppdragen att utreda systemansvaret och marknadsmodellen för naturgas samt översynen av gränsen för undantag för företag med färre än 100 000 anslutna kunder på elmarknaden torde till stor del inrymmas i den utredningsverksamhet som bedrivs inom departementet eller Energimarknadsinspektionen.

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Häri genom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857)

dels att 2 kap 10 §, 2 kap. 18 §, 3 kap 1 a §, 3 kap. 6 §, 3 kap. 7 §, 3 kap. 9 §, 3 kap. 17 §, 5 kap. 18 §, 8 kap. 6 §, 12 kap. 1 § och 12 kap. 1 a § ska ha följande lydelse

dels att det i lagen ska införas 14 nya paragrafer, 1 kap 8 §, 3 kap. 17 a §, 3 kap. 23 §, 3 kap. 24 §, 11 kap. 13–20 §§, 12 kap 1 b §, och 12 kap. 14 §,

dels att rubriken närmast före 3 kap. 23 § ska lyda ”Kommunicering med kunder”, rubriken närmast före 3 kap. 24 § ska lyda ”Nätmyndighetens hantering av klagomål mot nätkoncessionshavare”, rubriken närmast före 11 kap. 13 § ska lyda ”Elavtal”, rubriken närmast före 11 kap. 16 § ska lyda ”Information om konsumentens rättigheter”, rubriken närmast före 11 kap. 17 § ska lyda ”Förskottsbetalning”, rubriken närmast före 11 kap 18 § ska lyda ”Byte av elleverantör och förbrukningsuppgifter”, rubriken närmast före 11 kap. 20 § ska lyda ”Klagomålshantering”, rubriken närmast före 12 kap. 1 b § ska lyda ”Nätmyndighetens ledning” samt att rubriken närmast före 12 kap. 14 § ska lyda ”Certifiering”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

Definitioner

8 §

Med utsatta kunder avses de elkonsumenterna som är berättigade till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).

2 kap. Nätkoncession m.m.

Förutsättningar för meddelande av nätkoncession

10 §

Nätkoncession får beviljas endast den som från allmän synpunkt är lämplig att utöva nätverksamhet. Nätkoncession för område får beviljas endast den som dessutom är lämplig att bedriva nätverksamhet inom det begärda området.

Nätkoncession för en utlandsförbindelse får beviljas och innehas av endast den som innehar nätkoncession för stamnätet eller största delen därav eller en juridisk person där denne har ett bestämmande inflytande.

Nätkoncession får dock beviljas även andra om ledningen är av mindre betydelse för det samlade överföringsnätet till utlandet.

Prop. 2011/12:77
Bilaga 4

Nätkoncession får inte beviljas den som söker nätkoncession för linje som avser stamnätet eller större delen därav om inte certifiering enligt 12 kap. 14 § har beslutats.

Överlåtelse och upphörande av nätkoncession

18 §

En nätkoncession *skall* återkallas helt eller delvis,

1. om en ledning eller ett ledningsnät inte längre behövs för en säker elförsörjning,

2. om staten, med stöd av 1 kap. 5 § lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar, löser in den eller de ledningar som avses med nätkoncessionen, eller

3. om koncessionshavaren inte längre uppfyller villkoren enligt 10 § andra stycket första meningen för att inneha nätkoncessionen.

En nätkoncession *ska* återkallas helt eller delvis,

1. om en ledning eller ett ledningsnät inte längre behövs för en säker elförsörjning,

2. om staten, med stöd av 1 kap. 5 § lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar, löser in den eller de ledningar som avses med nätkoncessionen,

3. om koncessionshavaren inte längre uppfyller villkoren enligt 10 § andra stycket första meningen för att inneha nätkoncessionen, *eller*

4. om den som innehar koncession för linje som avser stamnätet eller största delen därav inte blir certifierad eller får certifieringen återkallad enligt 12 kap. 14 §.

Frågor om återkallelse av nätkoncession prövas av nätmyndigheten. Avser nätkoncessionen en utlandsförbindelse, prövas dock frågan om återkallelse av regeringen.

3 kap. Nätverksamhet m.m.

Avgränsning av nätverksamhet

1 a §

En juridisk person som bedriver nätverksamhet får inte bedriva produktion av eller handel med el.

Utan hinder av första stycket får produktion av el bedrivas tillsammans med nätverksamhet av samma juridiska person, om produktionen

1. uteslutande är avsedd att täcka nätförluster, eller

2. sker tillfälligt i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott.

En juridisk person som har nät-koncession för linje som avser stamnätet eller största delen därav får inte bedriva produktion av eller handel med naturgas.

Prop. 2011/12:77
Bilaga 4

Skyldighet att ansluta anläggning

6 §

Den som har nätkoncession för linje är, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning till ledningen.

Tvister om koncessionshavarens skyldigheter enligt första stycket prövas av nätmyndigheten. Beslut i ett sådant ärende *skall* fattas inom två månader från det att ansökan kommit in till nätmyndigheten. Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får nätmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *skall* kunna avgöras.

Nätmyndighetens beslut enligt andra stycket gäller omedelbart.

En tvist om villkoren för anslutning prövas inte, om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

7 §

Den som har nätkoncession för område är, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning inom området till ledningsnätet.

Den som har nätkoncession för linje är, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning till ledningen. *Om anslutning vägras, ska koncessionshavaren skriftligen motivera sitt beslut. Av motiveringen ska framgå vilka ekonomiska eller tekniska skäl som beslutet grundar sig på.*

Tvister om koncessionshavarens skyldigheter enligt första stycket prövas av nätmyndigheten. Beslut i ett sådant ärende *ska* fattas inom två månader från det att ansökan kommit in till nätmyndigheten. Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får nätmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *ska* kunna avgöras.

Om anslutning vägras, ska koncessionshavaren skriftligen motivera sitt beslut. Av motiveringen ska framgå vilka ekonomiska eller tekniska skäl som beslutet grundar sig på.

Tvister om koncessionshavarens skyldigheter enligt första stycket prövas av nätmyndigheten. Beslut i ett sådant ärende *skall* fattas inom två månader från det att ansökan kommit in till nätmyndigheten. Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får nätmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *skall* kunna avgöras.

Nätmyndighetens beslut enligt andra stycket gäller omedelbart.

En tvist om villkoren för anslutning prövas inte, om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sânt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

Tvister om koncessionshavarens skyldigheter enligt första stycket prövas av nätmyndigheten. Beslut i ett sådant ärende *ska* fattas inom två månader från det att ansökan kommit in till nätmyndigheten. Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får nätmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *ska* kunna avgöras.

Skyldighet att överföra el

9 §

Den som har nätkoncession är skyldig att på skäligena villkor överföra el för annans räkning.

Den som har nätkoncession är skyldig att på skäligena villkor överföra el för annans räkning. *Om överföring vägras, ska koncessionshavaren skriftligt motivera sitt beslut. Av motiveringen ska framgå vilka ekonomiska eller tekniska skäl som beslutet grundar sig på*

Överföringen av el *skall* vara av god kvalitet.

Överföringen av el *ska* vara av god kvalitet.

En nätkoncessionshavare är skyldig att avhjälpa brister hos överföringen i den utsträckning kostnaderna för att avhjälpa bristerna är rimliga i förhållande till de olägenheter för elanvändarna som är förknippade med bristerna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka krav som *skall* vara uppfyllda för att överföringen av el *skall* vara av god kvalitet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka krav som *ska* vara uppfyllda för att överföringen av el *ska* vara av god kvalitet.

Upprättande av övervakningsplan

17 §

Den som har nätkoncession *skall* upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.

Den som har nätkoncession *ska* upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.

Av övervakningsplanen *skall* det framgå vilka åtgärder som *skall* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen *skall* särskilt anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *skall* uppnås.

Koncessionshavaren *skall* årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt planen. Rapporten *skall* offentliggöras samt ges in till nätmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen och om offentliggörandet av den årliga rapporten.

Av övervakningsplanen *ska* det framgå vilka åtgärder som *ska* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen *ska* särskilt anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *ska* uppnås.

Koncessionshavaren *ska* årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt planen. Rapporten *ska* offentliggöras samt ges in till nätmyndigheten. *Då en övervakningsansvarig utsetts enligt 17 a § ska denne ansvara för att rapporten upprättas samt ges in till nätmyndigheten.*

17 a §

Ett företag som bedriver nätverksamhet och som ingår i en koncern, vari det också ingår företag som bedriver produktion eller handel med el, ska utse en övervakningsansvarig. Den övervakningsansvarige ska vara helt oberoende och självständigt svara för att den övervakningsplan som stadgas i 17 § har upprättats på rätt sätt samt att den följs av nätföretaget.

Den övervakningsansvarige ska påpeka de brister i hanteringen av övervakningsplanen han finner för nätföretaget. Den övervakningsansvarige ska vid behov samråda med nätmyndigheten om hur bestämmelserna om övervakningsplanen ska tillämpas.

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen. Rapporten ska offentliggöras och ges in till nätmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om utnämmandet av den övervakningsansvarige och dennes uppdrag.

Kommunicering med kunder

23 §

Ett företag som avses i 1 b § ska tydligt ange avsändarens identitet då det kommunicerar med kunder.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om hur avsändarens identitet ska anges.

Nätmyndighetens hantering av klagomål mot nätkoncessionshavare

24 §

Om nätmyndigheten får in en anmälan mot en nätkoncessionshavare med påstående om att koncessionshavaren inte efterlever någon av bestämmelserna i 3 kap. 9 a §, 9 d §, 10 §, 16 §, 23 §, 4 kap. 1–6 §§, 8–9 a §§, 11 §, 8 kap. 4 §, 4 d–10 §§, 12 och 13 §§ samt 11 kap. ska nätmyndigheten fatta beslut i ärendet inom två månader från det att anmälan kom in till myndigheten.

Om nätmyndigheten behöver begära in ytterligare uppgifter för att avgöra ärendet, får myndigheten förlänga tiden med två månader. Om sökanden medger det, får myndigheten förlänga tiden med den ytterligare tid som behövs för att ärendet ska kunna avgöras.

Nätmyndighetens beslut ska gälla omedelbart.

18 §

Nätmyndigheten är beslutande myndighet enligt 3, 10–13 och 15–17 §§. När det gäller intäkter från en stamledning är dock regeringen beslutande myndighet.

Nätmyndigheten ska lämna förslag till beslut som rör intäktsramen för en stamledning till regeringen för prövning. Regeringen ska förkasta eller godta förslaget.

Regeringens beslut ska offentliggöras. Nätmyndighetens förslag ska framgå av beslutet.

Nätmyndigheten är beslutande myndighet enligt 3, 10–13 och 15–17 §§.

8 kap. Övergripande systemansvar och balansansvar m.m.*Balansansvar*

6 §

En elleverantör, som *skall* börja leverera el i en uttagspunkt *skall* omedelbart anmäla detta till berörd innehavare av nätkoncession. Anmälan *skall* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

En elleverantör som övertar leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt får bara göra detta från och med den första dagen i en kalendermånad. I ett sådant fall skall en anmälan enligt första stycket ske senast den femtonde dagen i kalendermånaden före övertagandet.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte de elleverantörer som avses i 7 §.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *skall* sända underrettelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

En elleverantör, som *ska* börja leverera el i en uttagspunkt *ska* omedelbart anmäla detta till berörd innehavare av nätkoncession. Anmälan *ska* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

En elleverantör kan överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt varje dag i månaden. En anmälan enligt första stycket ska innehålla uppgift om när bytet ska träda i kraft. Om inte annat överenskommits mellan parterna ska bytet genomföras inom tre veckor från dagen för anmälan.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *ska* sända underrettelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om elleverantörers skyldigheter enligt första stycket.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om elleverantörers skyldigheter enligt första och andra styckena.

Prop. 2011/12:77
Bilaga 4

11 kap. Särskilda bestämmelser om överföring och leverans av el till konsumenter

Avtal om leverans av el

13 §

Ett avtal mellan en konsument och en elleverantör ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress och telefonnummer,

2. elleverantörens åtagande gentemot konsumenten,

3. datum när avtalet ingåtts,

4. var konsumenten kan finna information om elleverantörens priser och övriga villkor samt jämförpriser,

5. när fakturering ska ske och med vilket intervall,

6. den tid som avtalet löper,

7. vad som gäller med avseende på förlängning av avtalet i fråga om avtal som löper under en viss tid,

8. villkoren för uppsägning av avtalet,

9. principen för hur kostnaden ska beräknas för att i förtid avbryta ett avtal som löper under viss tid,

10. villkoren för ersättning och återbetalning om tjänster inte tillhandahålls enligt avtalet med avseende på

a) felaktig eller försenad fakturering och

b) vad som gäller när preliminär fakturering har skett i större utsträckning än vad som avtalats,

11. hur ett tvistlösningsförfarande enligt denna lag inleds, samt

12. konsumentens övriga rättigheter gentemot elleverantören.

Information om avtalets innehåll ska lämnas till konsumenten innan avtal ingås. En skriftlig bekräftelse på att avtal har ingåtts och vad som avtalats ska lämnas till konsumenten snarast efter avtalets ingående.

14 §

Elleverantörer eller nätkoncessionshavare får inte diskriminera mellan konsumenter beroende på valt betalningssätt.

15 §

Om elleverantören ändrar avtalsvillkoren, ska konsumenten underrättas om ändringen i god tid före den dag då de ändrade villkoren ska börja gälla. Sådan underrättelse ska ske genom ett särskilt meddelande till konsumenten eller genom annonsering i den dagstidning som har störst spridning i den kommun där leveransen sker och med information på elleverantörens webbplats. I underrättelsen ska en upplysning lämnas om att konsumenten har rätt att säga upp avtalet om avtalsvillkoren förändrats till nackdel för konsumenten och vad konsumenten i sådant fall har att iakta.

Vad som stadgas i första stycket ska inte gälla vid förändringar som är hänförliga till skatter eller avgifter till det allmänna.

Om konsumenten säger upp avtalet på grund av ändrade avtalsvillkor och inom tre veckor ingår ett nytt avtal om köp av el, får ändringarna inte träda i kraft för det aktuella avtalet. Det nya avtalet ska träda i kraft när konsumenten inte längre är bunden av det gamla avtalet.

En konsument får säga upp ett avtal om elleverans, som inte är

tidsbestämt, utan att påföras någon kostnad, avgift eller annan förpliktelse till följd av uppsägningen.

Prop. 2011/12:77
Bilaga 4

Information till konsumenten

16 §

Information om konsumentens rättigheter enligt detta kapitel ska finnas angiven på elleverantörens och på nätkoncessionshavarens webbplats. Informationen ska på konsumentens begäran kunna lämnas på annat sätt. Informationen ska vara tydlig.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om den information som konsumenten har rätt till enligt första stycket.

Förskottsbetalning

17 §

En elleverantör eller nätkoncessionshavare som har skälig anledning att befara att en konsument inte kommer att fullgöra sina betalningsförpliktelser har rätt att begära förskottsbetalning för försäljning eller överföring av el.

Om förskottsbetalning har begärts enligt första stycket får förskottet inte utgöra ett större belopp än vad som motsvarar fyra månaders beräknade avgifter för leveransen eller överföringen.

Har konsumenten under en tid av åtta kalendermånader från det att förskottsbetalning första gången betalades i rätt tid fullgjort sina betalningsförpliktelser ska kravet på förskottsbetalning avbrytas.

18 §

Ett byte av elleverantör i enlighet med 8 kap. 6 § andra stycket ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten. I det fall en konsument byter elleverantör under löpande avtalstid kan konsumenten bli skyldig att ersätta frånträdande elleverantör.

Vid byte av elleverantör i enlighet med 8 kap. 6 § andra stycket ska konsumenten ha fått en slutavräkning senast inom sex veckor från dagen då den frånträdande elleverantörens leverans upphörde.

Rätt till förbrukningsuppgifter**19 §**

Konsumenten har rätt till sina förbrukningsuppgifter en gång per kalendermånad från nätkoncessionshavaren. Konsumenten ska utan kostnad och på ett enkelt sätt få del av förbrukningsuppgifterna. Uppgifterna ska lämnas per uttagpunkt. Det är den som är abonnent i uttagpunkten som har rätt till uppgiften.

Klagomålshantering**20 §**

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska ha fastställda rutiner för hantering av klagomål från konsumenter.

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska till nätmyndigheten lämna uppgifter om sin hantering av klagomål från konsumenter.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om lämnandet av uppgifter enligt andra stycket.

Tillsynsmyndigheter m.m.

1 §

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas, såvitt avser frågor om elsäkerhet och driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Tillsynen i övrigt över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas av nätmyndigheten.

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7, 10 och 11 kap. och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1228/2003 av den 26 juni 2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel.

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7, 10 och 11 kap. 1–15 §§, 17 och 18 §§, och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel.

1 a §

Ärenden om undantag enligt artikel 7.1, 7.2 och 7.3 i rådets förordning (EG) nr 1228/2003 av den 26 juni 2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel prövas av regeringen.

Nätmyndigheten *skall* utreda ärenden som anges i första stycket och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten *skall* därvid offentliggöra sitt yttrande.

Ärenden om undantag enligt artikel 17.1, 17.2 och 17.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel prövas av regeringen.

Nätmyndigheten *ska* utreda ärenden som anges i första stycket och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten *ska* därvid offentliggöra sitt yttrande.

Nätmyndighetens ledning

1 b §

Regeringen *ska* förordna generaldirektören för nätmyndigheten för en period av fem till sju år. Förordnandet kan endast förnyas en gång.

14 §

Den som innehar, eller söker, koncession för stamnätet eller största delen därav ska ansöka om certifiering hos nätmyndigheten.

För att bli certifierad krävs att nätföretaget uppfyller bestämmelserna i 3 kap. 1 a–1 d §§. En certifiering ska återkallas av nätmyndigheten om nätföretaget inte längre uppfyller kraven i andra stycket.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar föreskrifter om certifieringsprocessen samt hur den löpande kontrollen av den certifierade ska genomföras.

13 kap. Övriga bestämmelser

Överklagande

5 §

Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 18–20 §§, 3 kap. 3, 6–8, 9 b, 11, 14 och 15 §§, 4 kap. 6, 7 och 10 §§, 5 kap. 3, 11–13, 15–17, 26 och 27 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8 och 11 §§, beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 18–20 §§, 3 kap. 3, 6–8, 9 b, 11, 14, 15 och 24 §§, 4 kap. 6, 7 och 10 §§, 5 kap. 3, 11–13, 15–17, 26 och 27 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8, 11 och 14 §§, beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Regeringen får meddela föreskrifter om överklagande av andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Övergångsbestämmelser

---

1. Denna lag träder i kraft den ...

2. Den som innehar koncession för stamnätet eller största delen därav när denna lag träder i kraft ska omgående ansöka om certifiering i enlighet med bestämmelserna i 12 kap. 14 §. Nätmyndigheten ska pröva en sådan ansökan skyndsamt.

Prop. 2011/12:77
Bilaga 4

Härigenom föreskrivs i fråga om naturgaslagen (2005:403)

dels att 1 kap. 2 §, 2 kap. 1 §, 2 kap. 14 §, 3 kap. 2 §, 3 kap. 5 §, 3 kap. 6 §, 3 kap. 9 §, 6 kap. 5 §, 7 kap. 8 §, 10 kap. 1 § och 11 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas 16 nya paragrafer 1 kap. 8 a §, 8 b § och 10 §, 2 kap. 8 a §, 3 kap. 10–11 §§, 8 kap. 13–19 §§, 10 kap. 3 a §, 14–15 §§,

dels att rubriken närmast före 1 kap. 10 § ska lyda ”Utsatta kunder”, rubriken närmast före 3 kap. 11 § ska lyda ”Tillsynsmyndighetens hantering av klagomål mot naturgasföretag”, rubriken närmast före 8 kap. 13 § ska lyda ”Avtal om leverans av naturgas”, rubriken närmast före 8 kap. 16 § ska lyda ”Information till konsumenter”, rubriken närmast före 8 kap. 17 § ska lyda ”Förskottsbetalning”, rubriken närmast före 8 kap. 18 § ska lyda ”Byte av leverantör av naturgas”, rubriken närmast före 8 kap. 19 § ska lyda ”Klagomålshantering”, rubriken närmast före 10 kap. 3 a § ska lyda ”Tillsynsmyndighetens ledning”, rubriken närmast före 10 kap. 14 § ska lyda ”Certifiering”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Inledande bestämmelser

Definitioner

2 §

Med naturgas avses i denna lag även biogas, gas från biomassa och andra gaser, i den mån det är tekniskt möjligt att använda dessa gaser i naturgassystemet.

Med naturgas avses i denna lag även biogas, gas från biomassa och andra gaser i den mån det är tekniskt möjligt *och säkert* att använda dessa gaser i naturgassystemet.

Med naturgas avses även flytande (kondenserad) naturgas.

8 a §

Med systemanvändare avses i denna lag varje fysisk eller juridisk person som levererar naturgas till eller får leveranser av naturgas från naturgassystemet.

8 b §

Med slutet distributionssystem avses i denna lag en naturgasledning eller ett nät av naturgasledningar som uteslutande används för att överföra naturgas inom en geografiskt avgränsad industriell eller kommersiell plats

Utsatta kunder

10 §

Med utsatta kunder avses de naturgaskonsumenter som är berättigade till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).

2 kap. Koncession

Allmänt om koncession

1 §

En naturgasledning får inte byggas eller användas utan tillstånd (koncession) av regeringen. Åtgärder för att bereda plats för en naturgasledning, såsom sprängning, schaktning, skogsavverkning, markberedning eller liknande åtgärder, får inte vidtas innan koncession har meddelats.

Koncession krävs inte för en naturgasledning som är belägen efter en mät- och reglerstation.

Koncession krävs inte för en naturgasledning

1. vars huvudsakliga användning är att överföra naturgas till slutförbrukare inom ett avgränsat geografiskt område, eller

2. som utgör ett slutet distributionssystem eller en del av ett sådant.

För att omfattas av undantaget från koncession enligt andra stycket punkten 2 ska driften eller produktionsprocessen hos systemanvändarna vara integrerad av tekniska skäl eller av säkerhetsskäl, eller att systemet huvudsakligen distribuerar naturgas till ägaren eller den driftsansvarige för systemet eller till företag med anknytning till ägaren av systemet eller den driftsansvarige för systemet.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från kravet på koncession enligt första stycket i fråga om vissa slag av naturgasledningar eller vissa slag av åtgärder med naturgasledningar.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får i det enskilda fallet medge undantag från kravet

på koncession enligt andra stycket. Undantag ska ges för en bestämd tid. Prop. 2011/12:77
Bilaga 4

8 a §

Koncession får inte beviljas den som innehar koncessionspliktiga naturgasledningar om inte certifiering enligt 10 kap. 14 § har beslutats.

Återkallelse av koncession

14 §

En koncession får återkallas helt eller delvis

1. om den berörda ledningen eller anläggningen inte har använts under tre år i följd och inte längre behövs för en säker energiförsörjning, eller

2. om koncessionshavaren i väsentlig mån inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, enligt villkoren i koncessionen eller enligt de säkerhetsföreskrifter som gäller för den berörda ledningens eller anläggningens drift.

2. om koncessionshavaren i väsentlig mån inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, enligt villkoren i koncessionen eller enligt de säkerhetsföreskrifter som gäller för den berörda ledningens eller anläggningens drift, *eller*

3. om den som innehar koncessionspliktiga naturgasledningar inte certifieras enligt 10 kap. 14 § eller får certifieringen återkallad.

3 kap. Skyldigheter för innehavare av naturgasledningar

Juridisk och personell åtskillnad

2 §

Ett företag som bedriver överföring av naturgas får inte bedriva handel med naturgas.

Ett företag som bedriver överföring av naturgas får inte bedriva *produktion av* eller handel med naturgas.

I ett företag som innehar koncession för naturgasledning får inte en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver handel med naturgas.

Ett företag som bedriver överföring av naturgas får inte bedriva produktion av eller handel med el.

5 §

Den som innehar en naturgasledning är skyldig att på skäligen villkor ansluta andra naturgasledningar samt lagringsanläggningar och förgasningsanläggningar. Detsamma gäller vid återinkoppling av en befintlig naturgasledning, ändring av den avtalade kapaciteten i anslutningspunkten samt ändring av tiden för överföringen.

Skyldighet föreligger inte om den först nämnda ledningen saknar kapacitet för den begärda åtgärden eller om det annars finns särskilda skäl.

Skyldigheten gäller inte den som innehar en naturgasledning som uteslutande används för egen räkning.

Skyldigheten gäller inte den som innehar en naturgasledning som

1. uteslutande används för egen räkning, *eller*

2. utgör ett slutet distributions-system eller en del av ett sådant system.

Överföring av naturgas

6 §

Den som innehar en naturgasledning är skyldig att på skäligen villkor överföra naturgas.

Skyldigheten gäller inte den som innehar en naturgasledning som uteslutande används för egen räkning.

Skyldigheten gäller inte den som innehar en naturgasledning som

1. uteslutande används för egen räkning, *eller*

2. utgör ett slutet distributions-system eller en del av ett sådant system.

Övervakningsplan

9 §

Den som bedriver överföring av naturgas *skall* upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.

Av övervakningsplanen *skall* det framgå vilka åtgärder som *skall* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen *skall* dessutom anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *skall* uppnås.

Den som bedriver överföring av naturgas *skall* årligen upprätta en rapport över de åtgärder som

Den som bedriver överföring av naturgas *ska* upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.

Av övervakningsplanen *ska* det framgå vilka åtgärder som *ska* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen *ska* dessutom anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *ska* uppnås.

Den som bedriver överföring av naturgas *ska* årligen upprätta en rapport över de åtgärder som

vidtagits. Rapporten *skall* ges in till tillsynsmyndigheten och i samband därmed offentliggöras av ingivaren.

vidtagits. Rapporten *ska* ges in till tillsynsmyndigheten och i samband därmed offentliggöras av ingivaren. *Då en övervakningsansvarig utsetts enligt 10 § ska denne ansvara för att rapporten upprättas samt ges in till tillsynsmyndigheten.*

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen och om offentliggörandet av den årliga rapporten.

10 §

Ett företag som bedriver nätverksamhet och som ingår i en koncern, vari det också ingår företag som bedriver produktion eller handel med naturgas, ska utse en övervakningsansvarig. Den övervakningsansvarige ska vara helt oberoende och självständigt svara för att den övervakningsplan som anges i 9 § har upprättats på rätt sätt samt att den följs av nätföretaget.

Den övervakningsansvarige ska påtala brister i hanteringen av övervakningsplanen för nätföretaget. Den övervakningsansvarige ska vid behov samråda med tillsynsmyndigheten om hur bestämmelserna i övervakningsplanen ska tillämpas.

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen. Rapporten ska offentliggöras och ges in till tillsynsmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om utnämnannde av den övervakningsansvarige och dennes uppdrag.

11 §

Om tillsynsmyndigheten får in en anmälan mot en innehavare av naturgasledning eller en innehavare av förgasningsanläggning med påstående om att företaget inte efterlever någon av bestämmelserna i 3–4 kap., 7 kap. 4–9 §§ och 12 och 13 §§ samt 8 kap. denna lag ska tillsynsmyndigheten fatta beslut i ärendet inom två månader från det att anmälan kom in till myndigheten.

Om tillsynsmyndigheten behöver begära in ytterligare uppgifter för att avgöra ärendet, får myndigheten förlänga tiden med två månader. Om sökanden medger det, får myndigheten förlänga tiden med den ytterligare tid som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. Tillsynsmyndighetens beslut ska gälla omedelbart.

6 kap. Anslutningsavgifter och tariffer

Tariffer för överföring, lagring och förgasning

2 §

Tariffer för överföring och lagring av naturgas samt för tillträde till en förgasningsanläggning *skall* vara skäliga, objektiva och icke-diskriminerande.

Tariffer för överföring och lagring av naturgas samt för tillträde till en förgasningsanläggning *ska* vara skäliga, objektiva och icke-diskriminerande.

Tillsynsmyndigheten ska i fråga om tariffer för lagring av naturgas samråda med systemanvändarna vid utarbetandet av tarifferna eller metoderna för deras fastställande.

5 §

Den som bedriver överföring av naturgas får inte börja tillämpa sin avgift och övriga villkor för sådan anslutning som avses i 3 kap. 5 § eller sin överföringstariff förrän de metoder som har använts för att utforma avgiften eller tariffen har godkänts av tillsynsmyndigheten.

Godkännande *skall* lämnas, om metoderna kan antas leda till att avgiften eller tariffen uppfyller

Godkännande *ska* lämnas, om metoderna kan antas leda till att avgiften eller tariffen uppfyller

kraven på att den *skall* vara objektiv och icke-diskriminerande.

kraven på att den *ska* vara objektiv och icke-diskriminerande.

När det gäller en naturgasledning som utgör ett slutet distributionssystem eller en del av ett sådant krävs godkännande enligt första stycket endast om en kund begär det.

Om tillsynsmyndigheten inte godkänner de metoder som avses med en ansökan, *skall* myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället *skall* tillämpas.

Om tillsynsmyndigheten inte godkänner de metoder som avses med en ansökan, *ska* myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället *ska* tillämpas.

Beslut enligt första och *andra* styckena gäller omedelbart.

Beslut enligt första och *tredje* styckena gäller omedelbart.

Tillsynsmyndigheten *skall* delge sådana beslut enligt 16 § första stycket och 17 § första stycket delgivningslagen (1970:428).

Tillsynsmyndigheten *ska* delge sådana beslut enligt 16 § första stycket och 17 § första stycket delgivningslagen (1970:428).

7 kap. Övergripande systemansvar och balansansvar

Övergripande systemansvar

8 §

En leverantör av naturgas, som *skall* börja leverera naturgas till en uttagpunkt, *skall* omedelbart anmäla detta till innehavaren av naturgasledningen. Anmälan *skall* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagpunkten.

En leverantör av naturgas, som *ska* börja leverera naturgas till en uttagpunkt, *ska* omedelbart anmäla detta till innehavaren av naturgasledningen. Anmälan *ska* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagpunkten.

En leverantör av naturgas som övertar leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagpunkt får bara göra detta från och med den första dagen i en kalendermånad. Anmälan enligt första stycket skall därvid ske senast en månad innan övertagandet skall ske.

En leverantör av naturgas kan överta leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagpunkt varje dag i månaden. En anmälan enligt första stycket ska innehålla uppgift om när bytet ska träda i kraft. Om inte annat överenskommits mellan parterna ska bytet genomföras senast tre veckor från dagen för anmälan.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket skall sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket *ska* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om naturgasleveran-

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om naturgasleveran-

8 kap. Särskilda bestämmelser om överföring av naturgas till konsumenter

Avtal om leverans av naturgas

13 §

Ett avtal mellan en konsument och en leverantör av naturgas ska innehålla uppgifter om

- 1. naturgasleverantörens namn, adress och telefonnummer,*
- 2. naturgasleverantörens åtagande gentemot konsumenten,*
- 3. datum när avtalet ingåtts,*
- 4. var konsumenten kan finna information om naturgasleverantörens priser och övriga villkor samt jämförpriser,*
- 5. när fakturering ska ske och med vilket intervall,*
- 6. den tid som avtalet löper,*
- 7. vad som gäller med avseende på förlängning av avtalet i fråga om avtal som löper under en viss tid,*
- 8. villkoren för uppsägning av avtalet,*
- 9. principen för hur kostnaden ska beräknas för att i förtid avbryta ett avtal som löper under viss tid,*
- 10. villkoren för ersättning och återbetalning om tjänster inte tillhandahålls enligt avtalet med avseende på*
  - a) felaktig eller försenad fakturering och*
  - b) vad som gäller när preliminär debitering har skett i större utsträckning än vad som avtalats,*
- 11. hur ett tvistlösningsförfarande enligt denna lag inleds, samt*
- 12. konsumentens övriga rättigheter gentemot naturgasleverantören.*

Information om avtalets innehåll ska lämnas till konsumenten innan avtal ingås. En skriftlig bekräftelse på att avtal har ingåtts och vad som avtalats ska lämnas till konsumenten snarast efter avtalets ingående.

14 §

En leverantör av naturgas eller ett företag som bedriver gasnätverksamhet får inte diskriminera mellan konsumenter beroende av valt betalnings sätt.

15 §

Om en leverantör av naturgas ändrar avtalsvillkoren, ska konsumenten skriftligen under rättas om ändringen i god tid före den dag då de ändrade avtalsvillkoren ska börja gälla. Sådan underrättelse ska ske genom ett särskilt meddelande till konsumenten eller genom annonsering i den dagstidning som har störst spridning i den kommun där leveransen sker och med information på naturgasleverantörens webbplats. I underrättelsen ska en upplysning lämnas om att konsumenten har rätt att säga upp avtalet om avtalsvillkoren ändras till nackdel för konsumenten och vad konsumenten i sådant fall har att iaktta.

Vad som stadgas i första stycket ska inte gälla vid ändringar som är hänförliga till skatter eller avgifter till det allmänna.

Om en konsument säger upp avtalet på grund av ändrade avtalsvillkor och inom tre veckor ingår ett nytt avtal om köp av naturgas får ändringarna inte träda i kraft för det aktuella avtalet. Det nya avtalet ska träda i kraft när konsumenten inte längre är bunden av det gamla avtalet.

En konsument får säga upp ett avtal om leverans av naturgas,

som inte är tidsbestämt, utan att påföras någon kostnad, avgift eller annan förpliktelse till följd av uppsägningen.

Prop. 2011/12:77
Bilaga 4

Information till konsumenter

16 §

Information om konsumentens rättigheter enligt detta kapitel ska finnas angiven på naturgasleverantörens och på företag som bedriver gasnätsverksamhets webbplats. Informationen ska på konsumentens begäran lämnas på annat sätt. Informationen ska vara tydlig.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om den information som konsumenten har rätt till enligt första stycket.

Förskottsbetalning

17 §

En leverantör av naturgas eller ett företag som bedriver naturgasnätsverksamhet som har skälig anledning att befara att en konsument inte kommer att fullgöra sina betalningsförpliktelser har rätt att begära förskottsbetalning för försäljning eller överföring av naturgas.

Om förskottsbetalning har begärts enligt första stycket får förskottet inte utgöra ett större belopp än vad som motsvarar fyra månaders beräknade avgifter för leveransen eller överföringen.

Har konsumenten under en tid av åtta kalendermånader från det att förskottsbetalning första gången betalades i rätt tid fullgjort sina betalningsförpliktelser ska kravet på förskottsbetalning avbrytas.

18 §

Ett byte av naturgasleverantör enligt 7 kap. 8 § ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten. I det fall en konsument byter naturgasleverantör under pågående avtalstid kan konsumenten bli skyldig att ersätta frånträdande leverantör.

Vid byte av naturgasleverantör enligt 7 kap. 8 § ska konsumenten ha fått en slutavräkning senast inom sex veckor från dagen då leveransen av naturgas upphörde.

Klagomålshantering

19 §

Leverantörer av naturgas och naturgasnätsföretag ska ha fastställda rutiner för hantering av klagomål från konsumenter.

Leverantörer av naturgas och naturgasnätsföretag ska tillsynsmyndigheten lämna uppgifter om sin hantering av klagomål från konsumenter.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om lämnandet av uppgifter enligt andra stycket.

10 kap. Tillsyn m.m.

Tillsyn

1 §

Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över efterlevnaden av

1. denna lag och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen, och

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1775/2005 av den 28 september 2005 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten.

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnät.

Tillsynen omfattar inte efterlevnaden av bestämmelserna i

Tillsynen omfattar inte efterlevnaden av bestämmelserna i

7 kap. med undantag för 5 och 6 §§, 8 a kap. med undantag för 1 § och inte heller efterlevnaden av bestämmelserna i 5 och 8 kap. Lag (2008:901).

7 kap. med undantag för 5 och 6 §§, 8 a kap. med undantag för 1 § och inte heller efterlevnaden av bestämmelserna i 5 och 8 kap. med undantag för 16 § och 19 §. Lag (2008:901).

Prop. 2011/12:77
Bilaga 4

Tillsynsmyndighetens ledning

3 a §

Regeringen ska förordna generaldirektören för tillsynsmyndigheten för en period av fem till sju år. Förordnandet kan endast förnyas en gång.

Certifiering

14 § Den som innehar koncessionspliktiga naturgasledningar ska ansöka om certifiering hos tillsynsmyndigheten.

För att bli certifierad krävs att den som innehar koncessionspliktiga naturgasledningar uppfyller bestämmelserna i 3 kap. 2 §.

En certifiering ska återkallas av tillsynsmyndigheten om den som innehar koncessionspliktiga naturgasledningar inte längre uppfyller kraven i andra stycket.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om certifieringsprocessen samt hur den löpande kontrollen av den certifierade ska genomföras.

15 §

Tillsynsmyndigheten ska vägra certifiering om

1. sökanden inte uppfyller bestämmelserna enligt 3 kap. 2 §, eller

2. om sökanden inte kan visa att ett beviljande av certifiering inte kommer att äventyra en trygg energiförsörjning i Sverige och Europeiska unionen.

Överklagande

4 §

Beslut av tillsynsmyndigheten enligt 2 kap. 15 och 16 §§, 6 kap. 5 § första stycket, 7 kap. 5 § andra stycket samt 10 kap. 3, 4, 7 och 10 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning enligt 7 kap. 2 § samt om åtgärder och ersättning enligt 8 a kap. 5 och 6 §§ får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut av tillsynsmyndigheten enligt 2 kap. 15 och 16 §§, 3 kap. 11 §, 6 kap. 5 § första stycket, 7 kap. 5 § andra stycket samt 10 kap. 3, 4, 7, 10, och 14–15 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning enligt 7 kap. 2 § samt om åtgärder och ersättning enligt 8 a kap. 5 och 6 §§ får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Regeringen får meddela föreskrifter om överklagande av andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Lag (2006:646).

Övergångsbestämmelser

-
1. Denna lag träder i kraft den ...
  2. Den som innehar transmissionsledningar *ska när denna lag träder i kraft omgående ansöka om certifiering i enlighet med bestämmelserna i 10 kap. 14 §. Tillsynsmyndigheten ska pröva en sådan ansökan skyndsamt.*

Förteckning över remissinstanserna vid remissbehandlingen av betänkandet Tredje inre marknadspaketet för el och naturgas (SOU 2010:30)

Riksrevisionen, Svea hovrätt, Kammarrätten i Stockholm, Domstolsverket, Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Statens fastighetsverk, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Förvaltningsrätten i Linköping, Uppsala universitet (Juridiska fakultetsnämnden), Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk, Naturvårdsverket, Boverket, Konkurrensverket, Affärsverket svenska kraftnät, Energimarknadsinspektionen, Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Konsumentverket, Regelrådet, Sveriges kommuner och landsting, Svenska naturskyddsföreningen, Sveriges advokatsamfund, Svenskt näringsliv, Företagarna, Lantbrukarnas riksförbund, Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme, Skogsindustrierna, Näringslivets Regelnämnd, Energigas Sverige, Oberoende elhandlare, Svenska Bioenergiföreningen (Svebio), SKGS, Konsumenternas Elrådgivningsbyrå, Sveriges konsumenter, Fastighetsägarna Sverige, Skogsägarna, Svensk Elbrukarförening, Svensk vindenergi, Svensk vindkraftförening, Sveriges energiföreningars riksorganisation, Villaägarnas riksförbund och Nord Pool Spot AB.

Härutöver har Swedegas AB, Vattenfall AB, Fortum Sverige AB, E.ON Sverige AB och Allmänna reklamationsnämnden inkommit med yttrande.

Sammanfattning av promemorian Tredje inremarknadspaketet för el och naturgas – vissa genomförandeåtgärder

I promemorian, som har upprättats inom Näringsdepartementet, föreslås att vissa samriskföretag på el- respektive naturgasmarknaden ska vara skyldiga att upprätta en övervakningsplan.

Det föreslås att ett elnätsföretag inte ska få ingå avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät förrän de metoder som har använts för att utforma avtalsvillkoren, med undantag för avgifter för överföring av el och för anslutning, har godkänts av nätmyndigheten. Vidare ska den som innehar en förgasningsanläggning (LNG-anläggning) inte få börja tillämpa sin tariff för tillträde förrän de metoder som har använts för att utforma tariffen har godkänts av tillsynsmyndigheten.

I promemorian föreslås vidare att det ska införas tydligare krav på åtskillnad av naturgaslagring i förhållande till produktion av eller handel med naturgas.

På naturgasområdet föreslås också bestämmelser som ska säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter inom en transmissions-, lagrings- eller förgasningsverksamhet inte görs tillgängliga för delar av företaget eller koncernen som bedriver annan verksamhet. Regeringen eller tillsynsmyndigheten ska å andra sidan få meddela föreskrifter om skyldighet för sådana företag att offentliggöra information som har betydelse för naturgasmarknadens funktion.

Bestämmelserna om undantag för ny naturgasinfrastruktur föreslås få ett delvis annat innehåll.

Slutligen föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för el- och naturgasleverantörer att dokumentera och bevara uppgifter om leveransavtal och derivatinstrument och på begäran lämna sådana uppgifter till svensk myndighet eller Europeiska kommissionen.

I promemorian föreslås ändringar i ellagen (1997:857) och naturgaslagen (2005:403). Syftet med förslagen är att genomföra delar av EU:s s.k. tredje inremarknadspaket för el och naturgas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2012.

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om ellagen (1997:857) dels att 13 kap. 5 § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 3 kap. 17 b §, 4 kap. 1 a § och 12 kap. 15 §, samt närmast före 12 kap. 15 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

17 b §

Ett samriskföretag ska upprätta och genomföra en övervakningsplan, om

1. företaget har inrättats för att genomföra ett samarbete som syftar till att integrera marknaderna för el inom Norden och Europeiska unionen, och

2. det bland de företag som har bildat samriskföretaget finns nätföretag som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med el, med undantag för ett sådant produktionsföretag som avses i 1 i §.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som ska vidtas för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen ska särskilt anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål ska uppnås.

Övervakningsplanen ska godkännas av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55, Celex 32009L0072).

4 kap.*1 a §*

En nätkoncessionshavare får inte ingå avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät förrän de metoder som har använts för att utforma avtalsvillkoren, med undantag för avgifter för överföring av el och för anslutning, har godkänts av nätmyndigheten. Godkännande ska lämnas, om metoderna kan antas leda till att avtalen uppfyller kraven enligt 1 § första stycket.

Om nätmyndigheten inte godkänner de metoder som avses med en ansökan, ska myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället ska tillämpas.

Beslut enligt första och andra styckena gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

12 kap.***Bevarande av information****15 §*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för elleverantörer att dokumentera och bevara uppgifter om leveransavtal och derivatinstrument och på begäran lämna sådana uppgifter till svensk myndighet eller Europeiska kommissionen.

13 kap.*5 §²*

Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 18–20 §§, 3 kap. 3, 6–8, 9 b, 11, 14 och 15 §§, 4 kap. 6, 7 och 10 §§, 5 kap. 3, 11–13, 15–17,

Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 18–20 §§, 3 kap. 3, 6–8, 9 b, 11, 14 och 15 §§, 4 kap. 1 a, 6, 7 och 10 §§, 5 kap. 3, 11–13,

² Senaste lydelse 2009:892.

26 och 27 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8 och 11 §§, beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till *kammarrätten*.

Regeringen *får meddela* föreskrifter om överklagande av andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

15–17, 26 och 27 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8 och 11 §§, beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till *kammarrätt*.

Regeringen *meddelar* föreskrifter om överklagande *till regeringen* av andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

2. De nya bestämmelserna i 4 kap. 1 a § tillämpas dock inte på sådana avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät som en nätkoncessionshavare ingår före den 1 januari 2013.

3. Bestämmelserna i 4 kap. 1 a § tillämpas inte heller i fråga om avtal som nätkoncessionshavaren ingår under tiden från det att en ansökan om godkännande har lämnats in till nätmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om ansökan lämnas in senast den 31 augusti 2012.

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om naturgaslagen (2005:403)²
dels att 9 kap. 5 och 6 §§ och rubriken närmast före 9 kap. 5 § ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 6 och 7 a §§, 4 kap. 2 §, 6 kap. 5 § och 9 kap. 1 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tolv nya paragrafer, 3 kap. 2 f, 10 a och 12 §§, 4 kap. 2 a–2 d §§ och 7–9 §§, 9 kap. 3 a § och 10 kap. 13 §, samt närmast före 3 kap. 12 §, 4 kap. 8 och 9 §§ och 10 kap. 13 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

6 §

Med överföring av naturgas avses i denna lag överföring av naturgas för annans räkning genom såväl transmissionsledningar som distributionsledningar.

Med transmission avses överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar med undantag för högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

7 a §³

Med transmissionsnätsoperatör avses i denna lag den som bedriver överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar med undantag för högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

Med transmissionsnätsoperatör avses i denna lag den som bedriver transmission.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073).

² Senaste lydelse av 9 kap. 5 § 2011:713.

³ Senaste lydelse 2011:713.

2 f §

*Om en transmissionsnätso-
peratör bedriver annan verksam-
het än transmission, ska opera-
tören säkerställa att kommersiellt
känsliga uppgifter inte görs till-
gängliga för de delar av företaget
som bedriver övrig verksamhet.*

*En transmissionsnätso-
peratör som ingår i en koncern ska säker-
ställa att kommersiellt känsliga
uppgifter inte görs tillgängliga för
företag i koncernen som bedriver
annan verksamhet än trans-
mission.*

*Trots det som anges i första och
andra styckena får kommersiellt
känsliga uppgifter göras tillgäng-
liga om det är nödvändigt för att
genomföra en transaktion.*

10 a §

*Ett samriskföretag ska upprätta
och genomföra en övervaknings-
plan, om*

*1. företaget har inrättats för att
genomföra ett samarbete som
syftar till att integrera mark-
naderna för naturgas inom
Norden och Europeiska unionen,
och*

*2. det bland de företag som har
bildat samriskföretaget finns en
transmissionsnätso-
peratör som
ingår i samma koncern som ett
företag som bedriver produktion
av eller handel med naturgas.*

*Av övervakningsplanen ska det
framgå vilka åtgärder som ska
vidtas för att förhindra diskrimi-
nerande och konkurrens-
begränsande beteende gentemot
övriga aktörer på naturgas-
marknaden. I planen ska särskilt
anges de särskilda skyldigheter
som de anställda har för att detta
mål ska uppnås.*

*Övervakningsplanen ska god-
kännas av byrån för samarbete
mellan energitillsynsmyndigheter.*

12 §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet för en transmissionsnätsoperatör att offentliggöra information som har betydelse för naturgasmarknadens funktion.

4 kap.

2 §

Ett företag som innehar en lagringsanläggning *eller en för-gasningsanläggning* får inte bedriva handel med naturgas.

I ett *sådant* företag får inte en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver handel med naturgas.

Ett företag som innehar en lagringsanläggning får inte bedriva *produktion av eller* handel med naturgas. *Ett sådant företag ska vidare till sin organisation och sitt beslutsfattande vara åtskilt från företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.*

I ett företag *som avses i första stycket* får inte en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver *produktion av eller* handel med naturgas.

2 a §

Ett företag som innehar en lagringsanläggning och som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas får inte bevilja anställda i ledande ställning löner eller andra förmåner som grundar sig på resultatet i de delar av koncernen som bedriver sådan produktion eller handel.

2 b §

Ett företag som innehar en lagringsanläggning och ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med

naturgas ska liksom sitt moderföretag se till att företaget som innehar anläggningen har den faktiska beslutanderätten som är självständig i förhållande till övriga delar av koncernen när det gäller de tillgångar som innehavaren behöver för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av anläggningen.

Det som föreskrivs i första stycket hindrar inte att ägaren till det företag som innehar anläggningen har sådan insyn och utövar sådan styrning som krävs för att säkerställa en rimlig avkastning på de investeringar som gjorts i företaget. Ett moderföretag får dock inte ge instruktioner för den löpande förvaltningen eller för särskilda beslut om byggande eller modernisering av en lagringsanläggning, om inte instruktionerna avser beslut som går utöver de ekonomiska ramar som fastställts av bolagsstämman eller motsvarande organ i ett dotterföretag.

2 c §

Om ett företag som innehar en lagringsanläggning bedriver annan verksamhet än lagring av naturgas, ska företaget säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter inte görs tillgängliga för de delar av företaget som bedriver övrig verksamhet.

Ett företag som innehar en lagringsanläggning och som ingår i en koncern ska säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter inte görs tillgängliga för företag i koncernen som bedriver annan verksamhet än lagring av naturgas.

Trots det som anges i första och andra styckena får kommersiellt känsliga uppgifter göras tillgängliga om det är nödvändigt för att genomföra en transaktion.

2 d §

Det som föreskrivs i 2 c § i fråga om företag som innehar en lagringsanläggning och lagring av naturgas gäller även företag som innehar en förgasningsanläggning och drift av en sådan anläggning.

7 §

Ett företag som innehar en lagringsanläggning och som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ska upprätta en övervakningsplan och se till att planen följs.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som ska vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen ska dessutom anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål ska uppnås.

Den som innehar en lagringsanläggning ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits. Rapporten ska ges in till tillsynsmyndigheten och i samband med detta offentliggöras av ingivaren.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen och om offentliggörandet av den årliga rapporten.

8 §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om undantag från de skyldigheter som följer av 2–2 b och 7 §§.

Offentliggörande av information

9 §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet för företag som innehar en lagrings- eller förgasningsanläggning att offentliggöra information som har betydelse för naturgasmarknadens funktion.

6 kap.

5 §⁴

Den som bedriver överföring av naturgas får inte börja tillämpa sin avgift och övriga villkor för sådan anslutning som avses i 3 kap. 5 § eller sin *överföringstariff* förrän de metoder som har använts för att utforma avgiften eller tariffen har godkänts av tillsynsmyndigheten. Godkännande ska lämnas, om metoderna kan antas leda till att avgiften eller tariffen uppfyller kraven på att den ska vara objektiv och icke-diskriminerande.

Den som bedriver överföring av naturgas *eller innehar en förgasningsanläggning* får inte börja tillämpa sin avgift och övriga villkor för sådan anslutning som avses i 3 kap. 5 § eller sin *tariff för överföring eller tillträde* förrän de metoder som har använts för att utforma avgiften eller tariffen har godkänts av tillsynsmyndigheten. Godkännande ska lämnas, om metoderna kan antas leda till att avgiften eller tariffen uppfyller kraven på att den ska vara objektiv och icke-diskriminerande.

Om tillsynsmyndigheten inte godkänner de metoder som avses med en ansökan, ska myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället ska tillämpas.

Beslut enligt första och andra styckena gäller omedelbart. Tillsynsmyndigheten ska delge sådana beslut enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

⁴ Senaste lydelse 2010:1976.

9 kap.
1 §⁵

Den som har ansökt om koncession som avser byggande av en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får, om den berörda ledningen eller anläggningen är av större omfattning, beviljas undantag från skyldigheterna enligt 3 kap. 2–2 d, 5, 6 och 8–10 §§, 4 kap. 2, 5 och 6 §§ samt 6 och 7 kap.

Den som har ansökt om koncession som avser byggande av en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får, om den berörda ledningen eller anläggningen är av större omfattning, beviljas undantag från skyldigheterna enligt 3 kap. 2–2 d, 5 och 6 §§, 4 kap. 5 och 6 §§, 6 kap. 1–3, 4 och 5 §§ och 7 kap. 5 § samt enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 6 kap. 3 a §.

Detsamma gäller den som har ansökt om koncession som avser ett väsentligt utökande av kapaciteten i en befintlig sådan ledning eller anläggning.

Ett beslut om undantag enligt andra stycket får endast avse den utökade kapaciteten i den berörda ledningen eller anläggningen.

Ett beslut om undantag får avse hela eller en del av kapaciteten i den berörda ledningen eller anläggningen.

3 a §

Innan ett beslut om undantag meddelas ska villkor fastställas för hanteringen av kapacitet.

Villkoren ska säkerställa att

1. alla potentiella användare av ledningen eller anläggningen får möjlighet att anmäla sitt intresse för att teckna avtal om viss kapacitet innan kapaciteten fördelas, och

2. den kapacitet som inte används görs till föremål för handel på en marknad och att den som har tecknat avtal om kapacitet har möjlighet att bedriva sådan handel.

Den som har ansökt om undantag ska ha fördelat kapaciteten inom sex månader efter det att villkor har fastställts enligt första och andra styckena. Ett undantag får inte beviljas innan kapaciteten har fördelats.

⁵ Senaste lydelse 2011:713.

4 §

Ärenden om undantag enligt 1 §
prövas av regeringen efter
ansökan.

Regeringen meddelar före-
skrifter om i vilka fall frågor enligt
detta kapitel prövas av byrån för
samarbete mellan energitillsyns-
myndigheter och i vilka fall de
prövas av tillsynsmyndigheten.

Tillsynsmyndigheten skall
utreda ärenden som anges i första
stycket och därefter, med eget
yttrande, överlämna ärendet till
regeringens prövning. Tillsyns-
myndigheten skall därvid offent-
liggöra sitt yttrande.

10 kap.

Bevarande av information

13 §

Regeringen eller den myndighet
som regeringen bestämmer får
meddela föreskrifter om skyldighet
för naturgasleverantörer att
dokumentera och bevara uppgifter
om leveransavtal och derivat-
instrument och på begäran lämna
sådana uppgifter till svensk
myndighet eller Europeiska
kommissionen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

2. Bestämmelsen i 6 kap. 5 § första stycket första meningen ska tillämpas på sådana tariffer för tillträde till förgasningsanläggning som gäller från och med det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2013 eller närmast därefter.

3. Om en ansökan om godkännande lämnas in senast den 31 augusti 2012, får en innehavare av en förgasningsanläggning tillämpa sin tariff för tillträde trots det som anges i 6 kap. 5 § första stycket till dess att tillsynsmyndigheten har meddelat beslut i ärendet.

Förteckning över remissinstanserna för promemorian Tredje inre marknads paketet för el och naturgas – vissa genomförandeåtgärder

Riksrevisionen, Kammarrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Linköping, Domstolsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Statens fastighetsverk, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Uppsala universitet (Juridiska fakultetsnämnden), Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Boverket, Naturvårdsverket, Konkurrensverket, Affärsverket svenska kraftnät, Energimarknadsinspektionen, Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Konsumentverket, Regelrådet, Sveriges kommuner och landsting, Sveriges advokatsamfund, Svenskt näringsliv, Företagarna, Lantbrukarnas riksförbund, Svensk Energi, Skogsindustrierna, Näringslivets Regelnämnd, Energigas Sverige, Oberoende elhandlare, Svenska Bioenergiföreningen (Svebio), SKGS, Konsumenternas Elrådgivningsbyrå, Sveriges konsumenter, Fastighetsägarna Sverige, Svensk Elbrukarförening, Svensk vindenergi, Svensk vindkraftförening, Sveriges energiföreningars riksorganisation, Villaägarnas riksförbund och Nord Pool Spot AB.

Lagtext

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om ellagen (1997:857) dels att 13 kap. 5 § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 3 kap. 17 b §, 4 kap. 1 a § och 12 kap. 15 §, samt närmast före 12 kap. 15 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.*17 b §*

Ett samriskföretag ska upprätta och genomföra en övervakningsplan, om

1. företaget har bildats för att genomföra ett samarbete som syftar till att integrera marknaderna för el inom Norden och Europeiska unionen, och

2. det bland de företag som har bildat samriskföretaget finns nätföretag som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med el, med undantag för ett sådant produktionsföretag som avses i 1 i §.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som ska vidtas för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen ska särskilt anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål ska uppnås.

Övervakningsplanen ska godkännas av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55, Celex 32009L0072).

4 kap.*1 a §*

En nätkoncessionshavare får inte ingå avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät förrän de metoder som har använts för att utforma avtalsvillkoren, med undantag för avgifter för överföring av el och för anslutning, efter ansökan har godkänts av nätmyndigheten. Godkännande ska lämnas, om metoderna kan antas leda till att avtalen uppfyller de krav som anges i 1 § första stycket.

Om nätmyndigheten inte godkänner de metoder som avses med en ansökan, ska myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället ska tillämpas.

Beslut enligt första och andra styckena gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

12 kap.***Bevarande av information****15 §*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för elleverantörer att dokumentera och bevara uppgifter om leveransavtal, derivatinstrument och transaktioner som gäller sådana avtal eller instrument samt att på begäran lämna sådana uppgifter till en svensk myndighet eller Europeiska kommissionen.

Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 18–20 §§, 3 kap. 3, 6–8, 9 b, 11, 14 och 15 §§, 4 kap. 6, 7 och 10 §§, 5 kap. 3, 11–13, 15–17, 26 och 27 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8 och 11 §§, beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas *hos* allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till *kammarrätten*.

Regeringen *får meddela* föreskrifter om överklagande av andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 18–20 §§, 3 kap. 3, 6–8, 9 b, 11, 14 och 15 §§, 4 kap. 1 a, 6, 7 och 10 §§, 5 kap. 3, 11–13, 15–17, 26 och 27 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8 och 11 §§, beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas *till* allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till *kammarrätt*.

Regeringen *meddelar* föreskrifter om överklagande *till regeringen* av andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som *har* meddelats med stöd av lagen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

2. De nya bestämmelserna i 4 kap. 1 a § tillämpas dock inte på sådana avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät som en nätkoncessionshavare ingår före den 1 januari 2013.

3. Bestämmelserna i 4 kap. 1 a § tillämpas inte heller i fråga om avtal som nätkoncessionshavaren ingår under tiden från det att en ansökan om godkännande har lämnats in till nätmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om ansökan lämnas in senast den 31 augusti 2012.

² Senaste lydelse 2009:892.

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om naturgaslagen (2005:403)²
dels att 9 kap. 5 och 6 §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 9 kap. 5 § ska utgå,
dels att 1 kap. 7 a §, 4 kap. 2 §, 6 kap. 5 § och 9 kap. 1 och 4 §§ ska ha
följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas fjorton nya paragrafer, 1 kap. 6 a §,
3 kap. 2 f, 10 a och 12 §§, 4 kap. 2 a–2 d §§ och 7–10 §§, 9 kap. 3 a §
och 10 kap. 13 §, samt närmast före 3 kap. 12 §, 4 kap. 7, 9 och 10 §§
och 10 kap. 13 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

6 a §

Med transmission avses i denna lag överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar med undantag för högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

7 a §³

Med transmissionsnätsoperatör avses i denna lag den som bedriver överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar med undantag för högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

Med transmissionsnätsoperatör avses i denna lag den som bedriver transmission.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073).

² Senaste lydelse av 9 kap. 5 § 2011:713.

³ Senaste lydelse 2011:713.

2 f §

*Om en transmissionsnätso-
peratör även bedriver annan
verksamhet än transmission, ska
operatören säkerställa att
kommersiellt känsliga uppgifter
inte görs tillgängliga för de delar
av företaget som bedriver övrig
verksamhet.*

*En transmissionsnätso-
peratör som ingår i en koncern ska säker-
ställa att kommersiellt känsliga
uppgifter inte görs tillgängliga för
företag i koncernen som bedriver
annan verksamhet än trans-
mission.*

*Trots första och andra styckena
får kommersiellt känsliga upp-
gifter göras tillgängliga om det är
nödvändigt för att genomföra en
transaktion.*

10 a §

*Ett samriskföretag ska upprätta
och genomföra en övervaknings-
plan, om*

*1. företaget har bildats för att
genomföra ett samarbete som
syftar till att integrera mark-
naderna för naturgas inom
Norden och Europeiska unionen,
och*

*2. det bland de företag som har
bildat samriskföretaget finns en
transmissionsnätso-
peratör som
ingår i samma koncern som ett
företag som bedriver produktion
av eller handel med naturgas.*

*Av övervakningsplanen ska det
framgå vilka åtgärder som ska
vidtas för att förhindra diskrimi-
nerande och konkurrensbe-
gränsande beteende gentemot
övriga aktörer på naturgas-
marknaden. I planen ska dessutom
anges de särskilda skyldigheter
som de anställda har för att detta
mål ska uppnås.*

Övervakningsplanen ska godkännas av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter.

Prop. 2011/12:77
Bilaga 9

Offentliggörande av information

12 §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet för en transmissionsnätsoperatör att offentliggöra information som har betydelse för naturgasmarknadens funktion.

4 kap.

2 §

Ett företag som innehar en lagringsanläggning eller en för-gasningsanläggning får inte bedriva handel med naturgas.

I ett sådant företag får inte en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver handel med naturgas.

Ett företag som innehar en lagringsanläggning får inte bedriva produktion av eller handel med naturgas. Om ett sådant företag ingår i en koncern, ska det till sin organisation och sitt beslutsfattande vara åtskilt från företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

I ett företag som innehar en lagringsanläggning får inte en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

2 a §

Ett företag som innehar en lagringsanläggning och som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas får inte bevilja anställda i ledande ställning löner eller andra förmåner som grundar sig på resultatet i de delar av koncernen som bedriver sådan produktion eller handel.

2 b §

Ett företag som innehar en lagringsanläggning och som ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med naturgas ska liksom sitt moderföretag se till att företaget som innehar anläggningen har den faktiska beslutanderätten som är självständig i förhållande till övriga delar av koncernen när det gäller de tillgångar som innehavaren behöver för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av anläggningen.

Det som föreskrivs i första stycket hindrar inte att ägaren till det företag som innehar anläggningen har sådan insyn och utövar sådan styrning som krävs för att säkerställa en rimlig avkastning på de investeringar som gjorts i företaget. Ett moderföretag får dock inte ge instruktioner för den löpande förvaltningen eller för särskilda beslut om byggande eller modernisering av en lagringsanläggning, om inte instruktionerna avser beslut som går utöver de ekonomiska ramar som fastställts av bolagsstämman eller motsvarande organ i ett dotterföretag.

2 c §

Om ett företag som innehar en lagringsanläggning även bedriver annan verksamhet än lagring av naturgas, ska företaget säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter inte görs tillgängliga för de delar av företaget som bedriver övrig verksamhet.

Ett företag som innehar en lagringsanläggning och som ingår i en koncern ska säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter inte görs tillgängliga för företag i koncernen som bedriver annan verksamhet än lagring av naturgas.

Trots första och andra styckena får kommersiellt känsliga uppgifter göras tillgängliga om det är nödvändigt för att genomföra en transaktion.

2 d §

Det som föreskrivs i 2 c § i fråga om företag som innehar en lagringsanläggning och lagring av naturgas gäller även företag som innehar en förgasningsanläggning och drift av en sådan anläggning.

Övervakningsplan

7 §

Ett företag som innehar en lagringsanläggning och som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ska upprätta en övervakningsplan och se till att planen följs.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som ska vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen ska dessutom anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål ska uppnås.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen.

8 §

Den som är skyldig att upprätta en övervakningsplan enligt 7 § ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits. Rapporten ska ges in till tillsynsmyndigheten och i samband med detta offentliggöras av ingivaren.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela ytter-

Undantag från kraven på innehavare av lagringsanläggningar

9 §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om undantag från de skyldigheter som följer av 2–2 b, 7 och 8 §§.

Offentliggörande av information

10 §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet för företag som innehar en lagrings- eller förgasningsanläggning att offentliggöra information som har betydelse för naturgasmarknadens funktion.

6 kap.

5 §⁴

Den som bedriver överföring av naturgas får inte börja tillämpa sin avgift och övriga villkor för sådan anslutning som avses i 3 kap. 5 § eller sin *överföringstariff* förrän de metoder som har använts för att utforma avgiften eller tariffen har godkänts av tillsynsmyndigheten. Godkännande ska lämnas, om metoderna kan antas leda till att avgiften eller tariffen uppfyller kraven på att den ska vara objektiv och icke-diskriminerande.

Den som bedriver överföring av naturgas eller innehar en *förgasningsanläggning* får inte börja tillämpa sin avgift och övriga villkor för sådan anslutning som avses i 3 kap. 5 § eller sin *tariff för överföring eller tillträde* förrän de metoder som har använts för att utforma avgiften eller tariffen har godkänts av tillsynsmyndigheten. Godkännande ska lämnas, om metoderna kan antas leda till att avgiften eller tariffen uppfyller kraven på att den ska vara objektiv och icke-diskriminerande.

⁴ Senaste lydelse 2010:1976.

Om tillsynsmyndigheten inte godkänner de metoder som avses med en ansökan, ska myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället ska tillämpas.

Beslut enligt första och andra styckena gäller omedelbart. Tillsynsmyndigheten ska delge sådana beslut enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

9 kap.

1 §⁵

Den som har ansökt om koncession som avser byggande av en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får, om den berörda ledningen eller anläggningen är av större omfattning, beviljas undantag från skyldigheterna enligt 3 kap. 2–2 d, 5, 6 och 8–10 §§, 4 kap. 2, 5 och 6 §§ samt 6 och 7 kap.

Den som har ansökt om koncession som avser byggande av en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får, om den berörda ledningen eller anläggningen är av större omfattning, beviljas undantag från skyldigheterna enligt 3 kap. 2–2 d, 5 och 6 §§, 4 kap. 5 och 6 §§, 6 kap. 1–3, 4 och 5 §§ och 7 kap. 5 § samt enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 6 kap. 3 a §.

Detsamma gäller den som har ansökt om koncession som avser ett väsentligt utökande av kapaciteten i en befintlig sådan ledning eller anläggning.

Ett beslut om undantag enligt andra stycket får endast avse den utökade kapaciteten i den berörda ledningen eller anläggningen.

Ett beslut om undantag får avse hela eller en del av kapaciteten i den berörda ledningen eller anläggningen.

3 a §

Innan ett beslut om undantag meddelas ska villkor fastställas för hanteringen av kapacitet.

Villkoren ska säkerställa att

1. alla potentiella användare av ledningen eller anläggningen får möjlighet att anmäla sitt intresse för att teckna avtal om viss kapacitet innan kapaciteten fördelas, och

2. den kapacitet som inte används görs till föremål för handel på en marknad och att den som har tecknat avtal om kapacitet har möjlighet att bedriva sådan handel.

⁵ Senaste lydelse 2011:713.

Den som har ansökt om undantag ska ha fördelat kapaciteten inom sex månader efter det att villkor har fastställts enligt första och andra styckena. Ett undantag får inte beviljas innan kapaciteten har fördelats.

4 §

Ärenden om undantag enligt 1 § prövas av regeringen efter ansökan.

Regeringen meddelar föreskrifter om i vilka fall frågor enligt detta kapitel prövas av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter och i vilka fall de prövas av tillsynsmyndigheten.

Tillsynsmyndigheten skall utreda ärenden som anges i första stycket och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Tillsynsmyndigheten skall därvid offentliggöra sitt yttrande.

10 kap.

Bevarande av information

13 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för naturgasleverantörer att dokumentera och bevara uppgifter om leveransavtal, derivatinstrument och transaktioner som gäller sådana avtal eller instrument samt att på begäran lämna sådana uppgifter till en svensk myndighet eller Europeiska kommissionen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

2. Bestämmelsen i 6 kap. 5 § första stycket första meningen tillämpas på sådana tariffer för tillträde till förgasningsanläggning som gäller från och med det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2013 eller närmast därefter.

3. Om en ansökan om godkännande lämnas in senast den 31 augusti 2012, får en innehavare av en förgasningsanläggning tillämpa sin tariff för tillträde trots det som anges i 6 kap. 5 § första stycket till dess att tillsynsmyndigheten har meddelat beslut i ärendet.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2012-02-14

Närvarande: F.d. justitierådet Bo Svensson, f.d. regeringsrådet Leif Lindstam och justitierådet Per Virdesten.

Tredje inre marknads paketet för el och naturgas – vissa genomförandeåtgärder

Enligt en lagrådsremiss den 26 januari 2012 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i ellagen (1997:857),
2. lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Andreas Lindholm.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

I lagrådsremissen föreslås ändringar i ellagen och naturgaslagen. Syftet med förslagen är att genomföra delar av EU:s s.k. tredje inre marknads paket för el och naturgas.

Förslaget till lag om ändring i ellagen

3 kap.

17 b §

Lagrådet föreslår att paragrafen förtydligas genom att ges följande lydelse:

Ett samriskföretag ska upprätta och genomföra en övervakningsplan, om

1. företaget har bildats för att genomföra ett samarbete som syftar till att integrera marknader för el i Norden och Europeiska unionen, och
2. det bland de företag som har bildat samriskföretaget finns nätföretag som ingår i samma koncern som företag som, utan att vara produktionsföretag som avses i 1 i §, bedriver produktion av eller handel med el.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som företaget ska vidta för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande åtgärder gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen ska särskilt anges de särskilda skyldigheter som företagens anställda har för att förhindra detta.

Övervakningsplanen ska ges in till byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter för prövning av om planen ska godkännas. Prop. 2011/12:77
Bilaga 10

4 kap.

1 a §

Lagrådet föreslår att paragrafen, med en mindre avvikelse från det remitterade förslaget, förtydligas genom att ges följande lydelse:

En nätkoncessionshavare får inte ingå avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät förrän de metoder som har använts för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Nätmyndigheten ska godkänna metoderna, om de kan antas leda till att avtalen uppfyller de krav som anges i 1 § första stycket. Avgifter för överföring av el och för anslutning ska dock inte prövas av myndigheten.

Om nätmyndigheten inte godkänner de metoder som föreslås i en ansökan, ska myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället ska tillämpas.

Beslut enligt första och andra styckena gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

13 kap.

5 §

Första stycket reglerar möjligheten att överklaga vissa beslut enligt lagen till allmän förvaltningsdomstol.

Andra stycket, som behandlar överklaganden av andra beslut, föreslås ändrad främst på det sättet att orden ”Regeringen får meddela föreskrifter om överklagande ...” ersätts med orden ”Regeringen meddelar föreskrifter om överklagande till regeringen ...”. Enligt författningskommentaren är syftet med ändringen att tydligt markera dels att regeringen med stöd av restkompetensen ”ska kunna” meddela föreskrifter om överklagande till regeringen, dels att sådana föreskrifter inte kan avse överklaganden till domstol.

Att regeringen redan får meddela föreskrifter inom restkompetensen kommer inte till tillräckligt tydligt uttryck i författningskommentaren genom de framåtsyftande orden ”ska kunna”. Det bör också framhållas att utpekandet av regeringen som enda möjliga överklagandeinstans formellt sett innebär en inskränkning i regeringens befogenheter. Jfr Lagrådets yttranden den 9 november 2011 angående förslag till kustbevakningsdatalag (prop. 2011/12:45 s. 279 f.) samt den 12 januari 2012 angående förslag till lag om ändring i naturgaslagen.

Lagrådet föreslår att bestämmelserna förtydligas genom att ges följande lydelse:

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012. De nya bestämmelserna i 4 kap. 1 a § tillämpas dock inte på

1. sådana avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät som en nätkoncessionshavare ingår före den 1 januari 2013, eller
2. avtal som nätkoncessionshavaren ingår under tiden från det att en ansökan om metodprövning har lämnats in till nätmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om ansökan har lämnats in före utgången av augusti 2012.

Förslaget till lag om ändring i naturgaslagen

3 kap. 2 f §

Lagrådet föreslår att paragrafen förtydligas genom att ges följande lydelse:

Om en transmissionsnätsoperatör i sitt företag bedriver även annan verksamhet än transmission, ska operatören säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter om transmissionen inte görs tillgängliga för de delar av företaget som bedriver annan verksamhet.

Om en transmissionsnätsoperatörs företag ingår i en koncern, ska operatören säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter om transmissionen inte görs tillgängliga för företag i koncernen som bedriver annan verksamhet.

Första och andra styckena hindrar inte att kommersiellt känsliga uppgifter om transmission görs tillgängliga för företag eller delar av företag som bedriver annan verksamhet, om det är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion.

10 a §

Lagrådet föreslår att paragrafen förtydligas genom att ges följande lydelse:

Ett samriskföretag ska upprätta och genomföra en övervakningsplan, om

1. företaget har bildats för att genomföra ett samarbete som syftar till att integrera marknader för naturgas i Norden och Europeiska unionen, och
2. det bland de företag som har bildat samriskföretaget finns en transmissionsnätsoperatör vars företag ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som företaget ska vidta för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande åtgärder gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden.

I planen ska dessutom anges de särskilda skyldigheter som företagets anställda har för att förhindra detta.

Övervakningsplanen ska ges in till byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter för prövning av om planen ska godkännas.

4 kap.

2 §

Lagrådet föreslår att paragrafen förtydligas genom att ges följande lydelse:

Ett företag som innehar en lagringsanläggning får inte bedriva produktion av eller handel med naturgas. Om ett sådant företag ingår i en koncern, ska dess organisation och beslutsordning vara skild från företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

En styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som innehar en lagringsanläggning får inte samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

2 b §

Lagrådet föreslår att paragrafen förtydligas genom att ges följande lydelse:

Ett företag som innehar en lagringsanläggning och ingår i en koncern där ett annat företag bedriver produktion av eller handel med naturgas ska, tillsammans med sitt moderföretag, se till att det har en i förhållande till övriga företag i koncernen faktisk och självständig beslutanderätt när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av anläggningen.

Första stycket hindrar inte att moderföretaget har sådan insyn och utövar sådan styrning av anläggningsföretaget som krävs för att säkerställa en rimlig avkastning på de investeringar som gjorts i anläggningsföretaget. Moderföretaget får dock inte ge instruktioner åt anläggningsföretaget om företagets löpande förvaltning eller beslut att bygga eller modernisera en lagringsanläggning, om inte instruktionerna avser åtgärder eller beslut som går utöver de ekonomiska ramar som fastställts av anläggningsföretagets bolagsstämma eller motsvarande organ.

2 c §

Lagrådet föreslår att paragrafen förtydligas genom att ges följande lydelse:

Om ett företag som innehar en lagringsanläggning bedriver även annan verksamhet än lagring av naturgas, ska företaget säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter om lagringen inte görs tillgängliga för de delar av företaget som bedriver annan verksamhet.

Ett företag som innehar en lagringsanläggning och ingår i en koncern ska säkerställa att kommersiellt känsliga uppgifter om lagringen inte görs tillgängliga för företag i koncernen som bedriver annan verksamhet.

Första och andra styckena hindrar inte att kommersiellt känsliga uppgifter om lagringen görs tillgängliga för företag eller delar av företag som bedriver annan verksamhet, om det är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion.

7 §

Lagrådet föreslår att paragrafen förtydligas genom att ges följande lydelse:

Ett företag som innehar en lagringsanläggning och ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ska upprätta en övervakningsplan och se till att planen följs.

Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som företaget ska vidta för att förhindra diskriminerande åtgärder gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen ska anges de särskilda skyldigheter som företagets anställda har för att förhindra detta.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen.

9 kap.

1 §

Lagrådet föreslår beträffande första stycket att ordet ”enligt” omedelbart före ”föreskrifter” utgår såsom överflödigt. Lagrådet föreslår vidare att andra stycket förs samman med det första eftersom ordet ”detsamma” inte brukar syfta på ett annat stycke. Godtas förslaget bör en konsekvensändring företas i 2 § andra stycket.

10 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Lagrådet föreslår att bestämmelserna förtydligas genom att ges följande lydelse:

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012. De nya bestämmelserna i 6 kap. 5 § första stycket tillämpas dock inte på

1. sådana tariffer om tillträde till en förgasningsanläggning som gäller för tiden före det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2013 eller närmast därefter, eller
2. tariff för tillträde till en förgasningsanläggning som anläggningens innehavare tillämpar från det att en ansökan om godkännande har lämnats in till tillsynsmyndigheten till dess att myndigheten har meddelat beslut i ärendet, om ansökan har lämnats in före utgången av augusti 2012.

Prop. 2011/12:77

Bilaga 10

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 mars 2012.

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Bildt, Larsson, Erlandsson, Hägglund, Carlsson, Borg, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Ek.

Föredragande: statsrådet Ek.

Regeringen beslutar proposition 2011/12:77 Tredje inreklamspaketet för el och naturgas – vissa genomförandeåtgärder.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler
Lag om ändring i ellagen (1997:857)	12 kap. 15 § och 13 kap. 5 §	32009L0072
Lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)	3 kap. 12 §, 4 kap. 7–10 §§, 9 kap. 4 och 6 §§ samt 10 kap. 13 §	32009L0073
